FRANZ KAFKA

AMERİKA

ROMAN

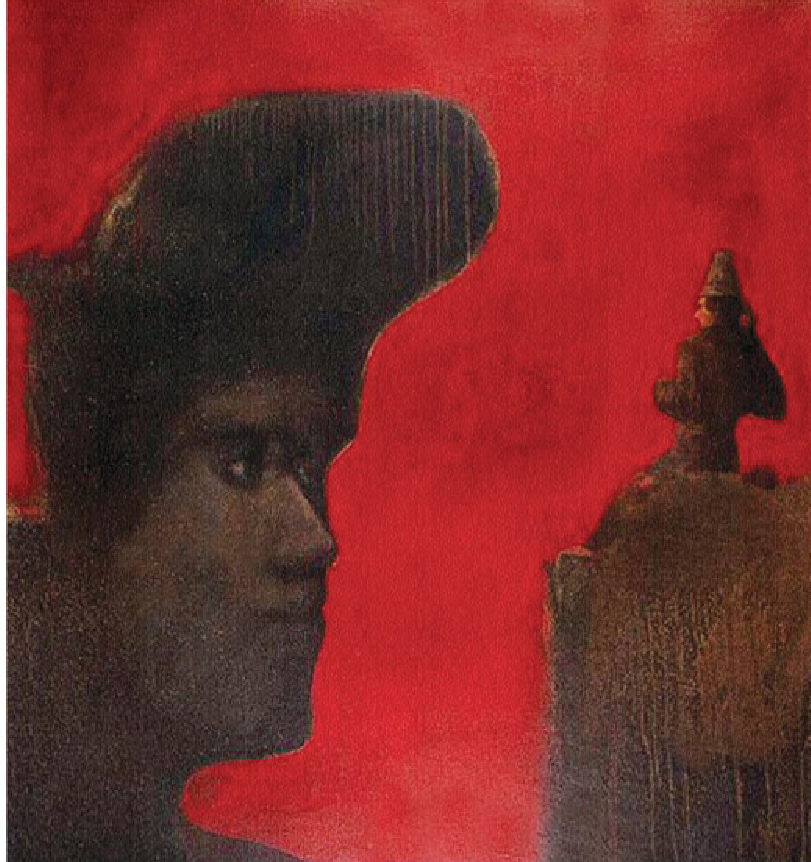
Çeviri: AYÇA SABUNCUOĞLU

FRANZ KAFKA

AMERİKA

ROMAN

Çeviri: AYÇA SABUNCUOĞLU

1. basım: 2006 6. basım: Aralık 2013, İstanbul E-kitap 1. sürüm Ocak 2014, İstanbul Aralık 2013 tarihli 6. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Şebnem Sunar

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design Kapak resmi: Komet

ISBN 9789750720239

CAN SANAT YAYINLARI YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ. Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33 www.canyayinlari.com yayinevi@canyayinlari.com Sertifika No: 10758

FRANZ KAFKA

AMERİKA

ROMAN

Almanca aslından çeviren Ayça Sabuncuoğlu

Franz Kafka'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

- *Dönüşüm*, 1988
- *Dava*, 1999
- *Ceza Kolonisinde*, 2007
- *Babaya Mektup*, 2008
- *Bir Kavganın Tasviri*, 2009
- *Milena'ya Mektuplar*, 2009

FRANZ KAFKA, 1883'te Prag'da doğdu. Kafka'nın ailesiyle olan ilişkisi, Yahudi asıllı oluşu, içinde yaşadığı toplum ve siyasal ortam, çevresine yabancılaşmasını kolaylaştırdı. 1906'da hukuk doktorasını tamamlayan Kafka'nın ilk yapıtları *Bir Kavganın Tasviri* ve *Taşrada Düğün Hazırlıkları*, 1912'den önce yayımlandı. 1912'den başlayarak *Dönüşüm*, *Amerika*, *Dava* adlı başyapıtları birbirini izledi. *Ceza Kolonisinde* adlı öyküsü –suç sorununu işlemesi açısından– *Dava* ile ilişkiliydi. Vereme yakalanan Kafka, 1924'te Viyana yakınlarındaki Kierling Sanatoryumu'nda öldü ve Prag'da toprağa verildi. *Şato* adlı son romanı yarım kalan Kafka, yapıtlarında çağımız insanının korkularını, yalnızlığını, kendi kendine yabancılaşmasını ve çevresiyle iletişimsizliğini dile getirdi. Kafka, tüm yapıtlarının yakılmasını vasiyet etmiş olsa da, dostu Max Brod bu isteğini yerine getirmedi ve onun eserini XX. yüzyıl edebiyat tarihine kazandırdı.

AYÇA SABUNCUOĞLU, 1972'de İstanbul'da doğdu. Avusturya Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çevirmenlik ve kitap editörlüğü yapıyor. Bazı çevirileri: *Satranç* (Stefan Zweig), *Dokuz Buçukta Bilardo* (Heinrich Böll), *Amerika* (Franz Kafka), *Üç Deniz Öyküsü* (Joseph Conrad), *Umut Tarlaları* (José Saramago), *Kardeşimin Gölgesinde* (Uwe Timm), *Dünyanın Ölçümü* (Daniel Kehlmann), *Birbirimiz Olmadan* (Martin Walser).

Ateşçi

Bir hizmetçi kız, onu baştan çıkardığı ve ondan çocuk sahibi olduğu için fakir anne babası tarafından Amerika'ya gönderilen on altı yaşındaki Karl Roßmann, artık yavaşlamakta olan gemide New York Limanı'na girerken çoktandır gözlediği Özgürlük Heykeli'ni birdenbire sanki güçlenen güneş ışığında gördü. Kılıç taşıyan kolu sanki yeniden yükseliyor ve gövdesinin etrafında özgür rüzgârlar esiyordu.

"Ne kadar yüksek!" dedi kendi kendine ve gemiden ayrılmak aklının ucundan bile geçmezken gittikçe kabararak yanından akan hamal seline kapılıp yavaş yavaş güvertenin parmaklığına kadar sürüklendi.

Yolculuk sırasında ayaküstü tanıştığı genç bir adam yanından geçerken, "Ee, inmeye niyetiniz yok mu?" dedi. "Ben hazırım ya," dedi Karl ona bakıp gülerek ve taşkınlıkla, güçlü de bir delikanlı olduğundan, bavulunu omzuna kaldırdı. Ama bastonunu hafifçe sallayarak diğerleriyle beraber uzaklaşmakta olan tanıdığına doğru baktığı sırada, kendi şemsiyesini aşağıda geminin içinde unutmuş olduğunu telaşla fark etti. Halinden pek memnun görünmeyen tanıdıktan, azıcık bavulunun başında bekleme inceliğini göstermesini bir çırpıda rica etti, geri dönerken yolu bulabilmek için etrafa şöyle bir göz gezdirdi ve aceleyle gitti. Aşağıda yolunu çok kısaltacak bir koridoru yazık ki ilk kez kapalı buldu, herhalde bütün yolcuların gemiden indirilmesiyle bağlantılıydı bu durum. Uç uca eklenen merdivenlerden, sürekli kıvrılıp duran koridorlardan, terk edilmiş bir yazı masasının bulunduğu boş bir odadan geçerek zorlu bir arayışa girişti; en sonunda gerçekten, buradan yalnızca bir-iki kere ve hep daha kalabalıkken geçmiş olduğu için, hepten yolunu kaybetti. Çaresizlik içinde, hiç kimseye rastlamadığından ve yalnızca ha bire binlerce insan ayağının sürtünmesi kulağına çarptığından ve uzaktan uzağa, hafif bir esinti gibi, artık durdurulan makinelerin son çalışmasını fark ettiğinden, etrafta dolandığı

sırada karşısına çıkan ve önünde durup kaldığı rastgele bir küçük kapıya hiç düşünmeden vurmaya başladı.

“Kapı açık,” diye seslendi birisi içeriden ve Karl tam anlamıyla derin bir soluk alarak kapıyı açtı. “Niye öyle deli gibi vuruyorsunuz kapıya?” diye sordu iriyarı bir adam, Karl’a doğru düzgün bakmadan. Tepede bir yerdeki lombar deliğinden donuk, geminin yukarısında çoktan tüketilmiş bir ışık, içinde bir yatağın, bir dolabın, bir sandalyenin ve adamın dip dibe, yığılmış gibi durduğu acınacak haldeki kamaraya vuruyordu. “Yolumu kaybettim,” dedi Karl, “yolculuk sırasında hiç fark etmemiştim; ama acayip büyük bir gemiymiş.” “Evet, işte bunda haklısınız,” dedi adam hafif bir gururla ve küçük bir bavulun kilidini kurcalamaya devam etti; dilin deliğe girişini duymak için iki eliyle kilide bastırıp duruyordu. “İçeri gelsenize,” dedi adam, “dışarıda dikilmeyeceksiniz ya!” “Rahatsız etmeyeyim?” diye sordu Karl. “Ah, nasıl rahatsız edeceksiniz ki!” “Alman mısınız?” diye sorarak emin olmaya çalıştı Karl, özellikle İrlandalıların Amerika’ya yeni gelenler için tehlike oluşturduğunu çok duymuştu. “Öyleyim, öyleyim,” dedi adam. Karl hâlâ duraksıyordu. O sırada adam beklenmedik bir hareketle kapı kolunu tuttu ve hızla kapattığı kapıyla birlikte Karl’ı içeriye doğru çekti. “Koridordan bana bakılmasından hoşlanmıyorum,” diyerek yeniden bavulunun başına döndü adam, “her önüne gelen buradan geçerken içeri bakarsa işimiz var!” “Ama koridor bomboş,” dedi rahatsız biçimde karyola ayağına yapışmış duran Karl. “Evet, şimdi,” dedi adam. “Ben de şimdiyi kastediyorum zaten,” diye düşündü Karl, “bu adamla konuşmak zor.” “Yatağa uzanın, orada daha çok yer var,” dedi adam. Karl elinden geldiğince yatağa tırmandı ve bu sırada sıçramak için yaptığı ilk başarısız denemeye yüksek sesle güldü. Tam yatağa çıkmıştı ki, bağırdı: “Aman Tanrım, bavulumu tamamen unuttum!” “Nerede ki?” “Yukarıda güvertede, bir tanıdık göz kulak oluyor. Adı neydi bakayım?” Annesinin yolculuk için ceketinin astarına diktiği gizli cepten bir kartvizit çıkardı. “Butterbaum, Franz Butterbaum.” “Bavul size çok mu gerekli?” “Elbette.” “Peki, öyleyse neden yabancı birine verdiniz?” “Şemsiyemi aşağıda unuttum ve almak için koşturdum; ama bavulu yanımda sürüklemek istemedim. Sonra da burada yolumu kaybettim.” “Yalnız mısınız? Size eşlik eden kimse yok mu?” “Evet, yalnızım.” “Belki de bu adamın yanından ayrılmamalıyım,” diye geçti Karl’ın aklından, “daha iyi bir dostu nerede bulurum.” “Şimdi bavulu da kaybettiniz. Şemsiyenin lafını bile etmiyorum.” Adam sandalyeye

oturdu, Karl'ın durumu biraz olsun ilgisini çekmiş gibiydi. "Ama bavulun henüz kaybolmadığına inanıyorum." "İnanmak mutluluk verir," dedi adam ve koyu renkli, kısa, gür saçlı başını sertçe kaşıdı, "gemideyken limanlarla birlikte âdetler de değişir. Hamburg'da sizin Butterbaum bavula belki göz kulak olurdu, buradaysa büyük olasılıkla ikisi de sırra kadem basmıştır." "Ama o zaman hemen yukarıya bakmam gerek," dedi Karl ve dışarı nasıl çıkabileceğini görmek için etrafına bakındı. "Kalın," dedi adam ve bir eliyle onu göğsünden, düpedüz kaba bir hareketle, tekrar yatağa itti. "Nedenmiş o?" diye sordu Karl sinirli bir tavırla. "Çünkü anlamı yok," dedi adam, "birazdan ben de gideceğim, beraber çıkarız. Bavul ya çalınmıştır, ki o zaman yapacak bir şey olmaz ya da adam onu bırakmıştır, o zaman da gemi tamamen boşalınca onu daha kolay buluruz. Şemsiyenizi de öyle." "Geminin her yerini biliyor musunuz?" diye sordu Karl kuşkuyla, boş gemide eşyaların daha kolay bulunacağı düşüncesi normalde inandırıcı gelse de, ona üstü kapalı bir tuzak gibi göründü. "Ben geminin ateşçisiyim," dedi adam. "Geminin ateşçisi ha!" diye bağırdı Karl sevinçle, bütün beklentilerinin üzerindeydi sanki bu. Dirseğine yaslanıp adamı daha yakından inceledi. "O Slovak'la birlikte kaldığım odanın tam önünde bir lombar deliği bulunuyordu, içinden makine dairesi görülebiliyordu." "Evet, orada çalıştım ben," dedi Ateşçi. "Teknik konulara her zaman ilgi duymuşumdur," dedi belirli bir düşünce akışında kalan Karl, "ve Amerika'ya gelmek zorunda kalmasaydım, ileride mutlaka mühendis olurdum." "Neden gelmek zorunda kaldınız ki?" "Boş verin!" dedi Karl bütün hikâyeyi elinin tersiyle bir kenara itermiş gibi yaparak. Bu sırada gülümseyerek Ateşçi'ye baktı, itiraf etmediği için kendisine anlayış göstermesini rica ediyordu sanki. "Bir nedeni vardır," dedi Ateşçi, bu nedenin anlatılmasını mı istiyor, yoksa buna karşı mı çıkıyor, belli değildi. "Şimdi ben de ateşçi olabilirim," dedi Karl, "ne olacağım annemle babamın umurunda bile değil." "Benim yerim boşalacak," dedi Ateşçi, kendinden emin bir tavırla ellerini pantolon ceplerine soktu ve kırışmış, köseleye dönmüş, demir grisi pantolonunun içindeki bacaklarını germek için yatağa uzattı. Karl biraz daha duvara yanaşmak zorunda kaldı. "Gemiden ayrılıyor musunuz?" "Evet, bugün çekip gidiyorum." "Neden ki? Hoşunuza gitmedi mi?" "Evet, koşullar bu, insanın hoşuna gidip gitmemesi fark etmiyor. Ayrıca haklısınız, hoşuma da gitmiyor. Herhalde ateşçi olmayı ciddi ciddi düşünmüyorsunuz; ama tam da o zaman kolayca ateşçi olunur. Yani size kesinlikle önermiyorum. Madem Avrupa'dayken okumak istiyordunuz,

burada neden istemiyorsunuz ki? Amerikan üniversiteleri, Avrupa'dakilerden daha iyi, kıyas kabul etmez." "Olabilir," dedi Karl, "ama okuyacak param yok. Gerçi bir yerlerde gözüme çarpmıştı, gündüzleri bir dükkânda çalışıp geceleri okuyan biri doktor ve sanırım belediye başkanı olmuş; ama bu da büyük azim ister, değil mi? Korkarım, o bende yok. Ayrıca pek de iyi bir öğrenci sayılmazdım, okula veda etmek bana gerçekten zor gelmemişti. Hem buradaki okullar belki daha sıkıdır. İngilizcem hemen hemen hiç yok. Üstelik burada yabancılara karşı önyargılılar sanırım." "Bunu da mı anladınız? Eh, iyi öyleyse. O zaman benim adamımsınız. Bakın, bir Alman gemisindeyiz, Hamburg-Amerika hattında çalışıyor, neden burada hepimiz Alman değiliz? Neden başmakinist Rumen? Adı Schubal. İnanılır gibi değil. Ve bu rezil herif bir Alman gemisinde biz Almanların canını çıkarıyor! Sanmayın ki..." –nefesi kesildi, elini salladı– "yakınmış olmak için yakınıyorum. Biliyorum, sizin elinizden bir şey gelmez, kendiniz de zavallı bir çocuksunuz. Ama bu kadarı da fazla!" Masaya birkaç kez yumruğunu indirdi, indirirken de yumruğundan gözünü ayırmadı. "Bir sürü gemide görev yaptım..." –arka arkaya yirmi gemi adını tek bir sözcükmüş gibi sıraladı, Karl'ın kafası karmakarışık oldu– "kendimi gösterdim, övgüler aldım, kaptanlarımın beğendiği bir işçiydim, hatta aynı ticaret gemisinde birkaç yıl kaldığım da oldu..." –bu, yaşamının dönüm noktasıymışçasına ayağa kalktı– "ve her şeyin inceden inceye hesaplanmış olduğu, şaka bile yapılmayan bu kutuda hiçbir işe yaramıyorum, hep Schubal'ın yoluna çıkıyorum, tembelin tekiyim, kovulmayı hak ediyorum, yevmiyemi, lütufmuş gibi veriyorlar. Bunu anlıyor musunuz? Ben anlamıyorum." "Size bunu yapmalarına izin veremezsiniz," dedi Karl heyecanla. Bir geminin sallantılı zemininde, yabancı bir kıtanın sahilinde durduğunu neredeyse hissetmiyordu artık, burada Ateşçi'nin yatağında o derece evinde gibiydi. "Kaptana çıktınız mı? Onun karşısında hakkınızı aradınız mı?" "Ah gidin, gidin artık. Sizi burada istemiyorum. Söylediğimi dinlemiyorsunuz ve bana nasihat veriyorsunuz. Kaptana nasıl çıkayım!" Bitkin düşen Ateşçi tekrar oturdu ve yüzünü iki elinin arasına aldı.

"Ona daha iyi bir öneride bulunamam," dedi Karl kendi kendine. Burada durup nasihatler, hem de aptalca bulunan nasihatler vereceğine, gidip bavulunu getirmenin daha iyi olacağını düşündü. Babası bavulu onun olsun diye verirken şakayla karışık sormuştu: "Bakalım ne kadar tutacaksın

elinde?” Ve şimdi bu sadık bavul belki de ciddi ciddi kaybolmuştu. Tek avuntusu, babasının sorup soruştursa da bavulun şimdiki durumunu öğrenemeyecek oluşuydu. Gemi acentesi bavulun New York’a kadar geldiğini söyleyebilirdi yalnızca. Ama Karl bavuldaki pek kullanılmamış eşyalara acıdı, örneğin gömleğini çoktan değiştirmiş olması gerekirdi. Demek ki yanlış yerde tutumluluk etmişti; şimdi, tam da kariyerinin başında temiz giysilerle ortaya çıkması gerekirken, pis gömlekle görünmek durumunda kalacaktı. Yoksa bavulun kaybolması o kadar da kötü sayılmazdı, çünkü üzerindeki takım elbise bavuldakinden daha bile iyiydi; bavuldakini aslında acil durumlar için almış, yola çıkmasından hemen önce annesi onu elden geçirmek zorunda kalmıştı. Şimdi hatırladığı kadarıyla, bavulda bir parça Verona salamı da vardı; annesi onu fazladan koymuş, kendisiyse yalnızca küçük bir parçasını yiyebilmişti, çünkü yolculuk boyunca iştahı kapanmış, ara güvertede dağıtılan çorba da haydi haydi yetmişti. Ama şimdi, Ateşçi’ye ikram etmek için salamın elinin altında olmasını isterdi. Çünkü böyle insanları küçük bir şey vererek kazanmak kolaydı, Karl bunu babasından biliyordu; babası iş ilişkisi içinde olduğu düşük mevkideki memurların hepsini puro dağıtarak kazanırdı. Şimdiyse Karl’ın hediye edebileceği bir tek parası kalmıştı; buna da, bavulunu kaybetmiş olabileceği gerekçesiyle, şimdilik dokunmak istemiyordu. Kafası yeniden bavula takıldı; madem bavulun peşini bu kadar kolay bırakacaktı, neden yolculuk sırasında pür dikkat başında nöbet beklemiş, bu nöbet yüzünden neredeyse uykusunu feda etmişti, şimdi bunu gerçekten anlayamıyordu. İki yatak solunda yatan ufak tefek bir Slovak’tan, bavulunu gözüne kestirdi diye sürekli kuşkulandığı beş geceyi hatırladı. Bu Slovak, Karl’ın en sonunda yorgunluktan bir an içinin geçmesini tetikte beklemişti, ki böylece gün boyunca boyuna oynadığı ya da alıştırma yaptığı uzun çubukla bavulu kendine doğru çekebilsin. Gün içinde bu Slovak son derece masum görünüyordu; ama gece olunca zaman zaman döşeğinde doğruluyor ve Karl’ın bavuluna hüzünlü bir ifadeyle bakıyordu. Karl bunu gayet net görebiliyordu, çünkü göçmen olmanın verdiği huzursuzlukla gemi yönetimince yasaklanmasına karşın, küçük bir ışık yakıp göçmen bürolarının anlaşılmaz broşürlerini çözmeye çalışan birileri oluyordu hep. Yakında böyle bir ışık varsa Karl biraz uyuklayabiliyordu; ama ışık uzaktaysa ya da ortalık karanlıksa, gözlerini açık tutması gerekiyordu. Bu çaba onu iyice bitkin düşürmüştü, üstelik şimdi belki de tamamen boşa gitmişti. Şu Butterbaum yok mu, onu bir eline geçirebilseydi!

Derken dışarıda uzaktan o âna kadarki deliksiz sessizliğin içine küçük, kısa vuruşlar çalındı, tıpkı çocukların ayak sesleri gibi; şiddetlenerek yaklaştılar, şimdiyse bir grup erkeğin sakin yürüyüşüydü. Belli ki tek sıra halinde ilerliyorlardı, dar koridorda normaldi bu. Şakırtılar duyuldu, silah sesleriydi sanki. Yatakta bavul ve Slovak'la ilgili tüm kaygılarından kurtulmuş, uykuya dalmak üzere olan Karl yerinden sıçradı ve Ateşçi'nin dikkatini çekmek için onu dürttü, çünkü alayın başı kapıya ulaşmış gibiydi. "Gemi bandosu bu," dedi Ateşçi, "yukarıda çaldılar, şimdi de eşyalarını toplamaya gidiyorlar. Artık her şey hazır, gidebiliriz. Gelin!" Karl'ı elinden tuttu, son anda yatağın üzerindeki duvardan çerçeveli bir Meryem Ana resmini aldı, ceketinin iç cebine sokuşturdu, bavulunu aldı ve Karl'la birlikte aceleyle kamaradan çıktı.

"Şimdi ofise gidip beylere fikrimi söyleyeceğim. Artık yolcu kalmadı, çekinecek bir şey yok." Ateşçi bunu çeşitli biçimlerde tekrarladı ve yürürken ayağını yana atarak, yolun karşı tarafına geçmekte olan bir sıçanı ezmek istedi; ama onu tam zamanında ulaştığı deliğin içine daha hızlı itmiş oldu ancak. Genel olarak yavaş hareket ediyordu, çünkü bacakları uzun olmakla birlikte hantaldı.

Mutfağın bir bölümünden geçtiler; pis önlükler takmış birkaç kız –önlükleri bilerek ıslatıyorlardı– büyük teknelerde bulaşık yıkıyordu. Ateşçi, Line diye bir kızı yanına çağırdı, kolunu onun beline doladı ve şuh bir havayla koluna yaslanıp duran kızı bir-iki adım beraberinde götürdü. "Şimdi paramı alacağım, benimle gelmek istiyor musun?" diye sordu. "Ben niye uğraşayım ki, iyisi mi sen parayı bana getir," diye cevap verdi kız, Ateşçi'nin kolunun altından sıyrılıp kurtuldu. "Bu yakışıklı oğlanı nerede düşürdün ağına?" diye seslendi, ama yanıt beklemedi. İşlerini yarıda bırakan bütün kızların güldüğü duyuldu.

Yollarına devam edip bir kapıya geldiler, küçük, altın kaplama kadın heykellerinin taşıdığı küçük bir saçak vardı yukarıda. Bir geminin iç düzeni için savurganlıktı doğrusu. Karl bu civara hiç gelmemiş olduğunu fark etti, herhalde burası yolculuk sırasında birinci ve ikinci mevki yolculara ayrılmışken şimdi büyük gemi temizliğinden önce ara kapılar kaldırılmıştı. Gerçekten de, omzunda süpürge taşıyan ve Ateşçi'yi selamlayan birkaç adama rastlamışlardı. Karl bu hummalı çalışmaya şaşırdı, ara güvertede

haliyle pek haberi olmamıştı bundan. Koridorlar boyunca elektrik kabloları da uzanıyor, sürekli küçük bir kampana duyuluyordu.

Ateşçi saygıyla kapıya vurdu ve, “Girin!” diye seslenilince, hiç çekinmeden içeri girsin diye Karl’ı bir el hareketiyle buyur etti. Karl da girdi; ama kapıda durdu. Odanın iç penceresinden denizin dalgalarını görüyordu, onların kıpır kıpır edişini seyredince beş gündür hiç durmadan denizi görmemiş gibi yüreği çarptı. Büyük gemilerin karşılıklı yolları kesişiyordu ve ancak ağırlıklarının elverdiği ölçüde dalgalara bırakıyorlardı kendilerini. İnsan gözlerini kısınca, bu gemiler aşırı ağırlıktan yalpalıyor gibi görünüyordu. Direklerinde dar ama uzun flamalar vardı, bunlar yolculuk boyunca geriliyor ama yine de sağa sola dalgalanıyordu. Savaş gemilerinden olsa gerek, top atılarak selam veriliyordu; pek de uzaktan geçmeyen böyle bir geminin top namluları, çelik kaplamalarının yansımasıyla parlayarak geminin kendinden emin, kayar gibi, yine de yana yatmış gidişiyle okşanıyordu sanki. Küçük gemilerle teknelerin filolar halinde büyük gemilerin arasındaki boşluklara girmesi, en azından kapıdan bakıldığında, ancak uzaktan gözlenebiliyordu. Ama hepsinin arkasında New York duruyor ve gökdelenlerinin yüz binlerce penceresinden Karl’a bakıyordu. Evet, insan nerede olduğunu bu odada anlıyordu.

Yuvarlak bir masada üç bey oturuyordu, biri mavi gemici üniformasıyla bir gemi subayı, diğer ikisi siyah Amerikan üniformalarıyla liman idaresi memurları. Masada üst üste yığılmış çeşitli belgeler vardı, önce subay elinde kalemle bunları gözden geçiriyor, sonra diğer ikisine uzatıyordu, onlar da bazen okuyorlar, bazen özetliyorlar, bazen de evrak çantasına koyuyorlardı; neredeyse hiç durmadan dişleriyle hafif bir ses çıkaran memur, tutanak için meslektaşına bir şeyler de yazdırıyordu.

Pencerenin önündeki bir yazı masasının başında sırtı kapıya dönük halde, daha ufak tefek bir bey oturuyordu; önünde, baş hizasındaki sağlam bir kitap rafında yan yana dizilmiş büyük kitaplarla uğraşıyordu. Yanında açık, en azından ilk bakışta boş görünen bir kasa duruyordu.

İkinci pencerenin önü boştu ve dışarısı en iyi buradan görülüyordu. Üçüncünün yakınında ise iki bey alçak sesle konuşmaya dalmıştı. Biri pencerenin yanına yaslanmıştı, onun da üstünde gemici üniforması vardı ve kılıcının sapıyla oynuyordu. Konuştuğu kişi pencereye dönüktü ve arada

sırada hareket edip diğerinin göğsündeki nişanların bir bölümünün görünmesini sağlıyordu. Sivil giysiliydi ve ince bir bambu bastonu vardı; iki elini kalçalarına dayamış olduğundan, baston da kılıç gibi eğik duruyordu.

Karl her şeye bakacak zaman bulamadı, çünkü az sonra bir kamarot onlara doğru gelip tek bir bakışla Ateşçi'ye, sanki buraya ait değilmiş gibi, ne istediğini sordu. Kendisine nasıl sorulduysa, o da aynı şekilde alçak sesle yanıt veren Ateşçi, Başveznedar'la konuşmak istediğini söyledi. Kamarot kendi hesabına bir el hareketiyle bu ricayı geri çevirdi; ama yine de parmak uçlarında, yuvarlak masanın çevresinden geniş bir yay çizerek kitaplarla uğraşan beyin yanına gitti. Bu bey –açıkça görülüyordu– kamarotun sözleri karşısında sanki donakaldı; ama onunla konuşmak isteyen adama sonunda döndü ve hararetle karşı koyarak Ateşçi'ye ve ne olur ne olmaz diye kamarota da el kol hareketleri yaptı. Bunun üzerine kamarot tekrar Ateşçi'ye döndü ve ona bir sır veriyormuş gibi bir ses tonuyla, "Hemen defolup gidin!" dedi.

Ateşçi bu yanıtın üzerine dönüp sanki o sessizce yakındığı yüreğiymiş gibi, Karl'a baktı. Karl daha fazla düşünmeden kendini kurtardı, odayı bir uçtan öbür uca kat etti, hatta hafifçe subayın sandalyesine sürttü. Kamarot öne eğilip sanki bir haşarat avlıyormuş gibi onu yakalamak için kollarını açarak koşturdu ama Başveznedar'ın masasına ilk varan Karl'dı; kamarot onu çekmeye çalışırsa diye masaya sıkı sıkı tutundu.

Haliyle o da ânında hareketlendi. Masanın başındaki gemi subayı ayağa fırladı, liman idaresinden beyler sakin ama dikkatle izliyorlardı, pencerenin önündeki iki bey birbirine yaklaşmıştı, beyefendiler konuyla ilgilenince kendisine orada yer kalmadığına inanan kamarot geri çekildi. Kapıda duran Ateşçi, yardımına gerek duyulacak ânı heyecanla bekliyordu. Başveznedar sonunda sandalyesini geniş bir açıyla sağa çevirdi.

Karl, bu insanlara göstermekten çekinmediği gizli cebini karıştırıp pasaportunu çıkardı, kendini tanıtmak yerine onu açıp masaya koydu. Başveznedara göre bu pasaport kayda değer bir şey değil gibiydi, çünkü onu iki parmağıyla tutup kenara koydu; bunun üzerine Karl, sanki bu formalite memnuniyetle yerine getirilmiş gibi, pasaportunu tekrar cebine soktu.

“İzninizle şunu söyleyeyim,” diye söze başladı, “bence Ateşçi Bey’e haksızlık yapıldı. Burada Schubal diye biri var, onun hakkını yiyor. Ateşçi, size adlarını sayabileceği birçok gemide çalışmış, hizmetlerinden son derece memnun kalınmıştır, çalışkandır, işini iyi yapar; örneğin ticaret gemilerindeki kadar ağır bir işin olmadığı bu gemiye neden uyum sağlayamasın ki, bu anlaşılır şey değil. Dolayısıyla bu, onun mesleğinde ilerlemesini ve takdir görmesini engelleyen bir iftira olabilir ancak, yoksa mutlaka takdir edilirdi. Ben bu konuyu yalnızca genel hatlarıyla dile getirdim, özel şikâyetlerini size kendisi sunacaktır.” Karl bu konuşmayı bütün beylere hitaben yapmıştı, gerçekten de hepsi dinledi; aralarından adil birinin çıkması, bu adil kişinin Başveznedar’ın ta kendisi olmasından çok daha olası görünüyordu. Ayrıca Karl, kurnazlık edip Ateşçi’yi kısa bir süredir tanıdığını saklamıştı. Üstelik şimdi durduğu yerden ilk kez gördüğü bambu bastonlu beyin kırmızı yüzü dikkatini dağıtmasaydı, çok daha iyi konuşurdu.

Daha kimse kendisine soru sormadan, hatta kimse ondan yana bile bakmadan, “Hepsi kelimesi kelimesine doğru,” dedi Ateşçi. Şimdi Karl’ın kafasına dank ettiği gibi, herhalde kaptan olan göğsü nişanlı bey, belli ki Ateşçi’yi dinlemeye karar vermişti, yoksa Ateşçi’nin bu aceleciliği büyük bir hata olurdu. Nitekim adam elini uzatıp Ateşçi’ye seslendi: “Buraya gelin!” Bir çekiçle üzerine vurulacak kadar tok bir sesti bu. Şimdi her şey Ateşçi’nin tavrına bağlıydı, çünkü Karl onun davasının haklılığından kuşku duymuyordu.

Neyse ki bu fırsatla, Ateşçi’nin dünyanın dört bir yanını görmüş olduğu ortaya çıktı. Son derece sakin bir şekilde büyük bavulundan ilk hamlede bir tomar kâğıt ve bir not defteri çıkardı; söylemeye bile gerek yokmuş gibi, Başveznedar’ı tamamen görmezden gelerek, Kaptan’ın yanına gitti ve kanıtlarını pencere pervazının üzerine yaydı. Başveznedar için oraya kadar zahmet etmekten başka yapacak bir şey kalmamıştı. “Adam geçimsizin teki, onu herkes tanır,” diye açıkladı, “makine dairesinden çok kasanın başındadır, Schubal’ı, o sakin adamı, zıvanadan çıkardı. Buraya bakın,” diyerek Ateşçi’ye döndü, “şımarıklığın bu kadarı da fazla artık! Ödeme yapılan odalardan kaç kere kovuldunuz, istisnasız hepsi tamamen haksız olan isteklerinizle bunu hak ettiniz! Kaç kere soluğu ana kasada aldınız! Schubal’ın doğrudan amiriniz olduğu, onun emrindeki biri olarak işinizi bir

tek onunla görmeniz gerektiği size kaç kere güzellikle söylendi. Şimdiyse Kaptan Bey buradayken kalkıp buraya geliyorsunuz, onu bile rahatsız etmeye utanmıyorsunuz. Üstüne üstlük saçma sapan suçlamalarınızın öğretilmiş sözcüsü olarak, gemide şimdiye dek ilk kez gördüğüm bu ufaklığı yanınızda getirme cüretinde bulunuyorsunuz!"

Karl öne atılmamak için kendini zor tuttu. Ama Kaptan devreye girmişti bile, şöyle dedi: "Adamı bir kez olsun dinleyelim. Schubal zaten zamanla aklına eseni yapar oldu; ama bununla sizin lehinizde konuşmuş olmak istemem." Son söylediği Ateşçi'ye yönelikti, hemen onun tarafını tutamayacağı gayet doğaldı; ama her şey yolunda görünüyordu. Ateşçi açıklamaya girişti ve daha en baştan kendini tutarak Schubal'dan "Herr" sıfatıyla söz etti. Başveznedar'ın kalktığı yazı masasının başındaki Karl öyle sevinçliydi ki, sevincinden bir mektup tartısına bastırıp duruyordu. – Herr Schubal adil değil! Herr Schubal yabancıları kayırıyor! Herr Schubal, Ateşçi'yi makine dairesinden kovup ona tuvaletleri temizletti, ki bu kesinlikle ateşçinin işi değildi!– Hatta bir ara Herr Schubal'ın yeteneği kuşkuyla karşılandı, görünüşte gerçekten yetenekliymiş gibi yapıyordu. Bu noktada Karl var gücüyle gözünü Kaptan'a dikti, gözünü kırpmadı bile; sanki Kaptan onun meslektaşıydı da, Ateşçi'nin biraz beceriksiz ifade tarzı yüzünden etki altında kalıp ona karşı tavır almasın istiyordu. Yine de bir sürü konuşmadan belirli bir şey çıkmadı ve Kaptan, gözlerinde Ateşçi'yi bu kez sonuna dek dinleyeceğine yönelik kararlılıkla hâlâ önüne baksa da, diğer beyler sabırsızlanmaya başladılar, Ateşçi'nin sesi de çok geçmeden odadaki mutlak egemenliğini yitirdi, bu da biraz korkutucuydu. İlk olarak sivil giyimli bey, bambu bastonunu kullanarak parke döşeme üzerine usulca vurdu. Diğer beyler ara sıra bir göz atıyorlardı tabii, belli ki acelesi olan liman idaresi memurları yeniden dosyalara sarıldılar ve akılları başka yerde olsa da, onları gözden geçirmeye başladılar, gemi subayı masasını yeniden yaklaştırdı, oyunu kazandığını sanan Başveznedar da alay edercesine derin bir iç geçirdi. Genel olarak dikkatin dağılmış olmasından yalnızca kamarot etkilenmemiş gibiydi, büyüklerin karşısında ezilmiş zavallı adamın acılarının bir kısmını paylaşıyor ve bir şey açıklamak istercesine Karl'a ciddi bir tavırla başını sallıyordu.

Bu arada pencerelerin önünde liman yaşamı devam ediyordu; yuvarlanmadığına göre çok iyi yerleştirilmiş olan, dağ gibi fıçılarla dolu

yayvan bir yük gemisi geçti ve odayı neredeyse kararttı; zaman olsa Karl'ın iyice bakabileceği küçük, motorlu tekneler, dümen başında dimdik duran bir adamın ani el hareketleriyle dosdoğru basıp gidiyordu! Yüzen garip nesneler arada sırada çırpıntılı sudan kendiliğinden çıkıyor, hemen yine suya gömülüyor ve şaşkınlık dolu bakışlar karşısında batıyordu; becerikli tayfaların küreklere asılmasıyla ilerleyen transatlantik filikaları yolcularla tıka basa doluydu, sessizce ve beklentiyle oturuyorlarsa da, arada bazıları başlarını çevirip çevrelerinde değişen sahnelere bakmadan duramıyorlardı. Bitmek bilmez bir hareketlilik, çevredeki telaşlı havadan çaresiz insanlara ve eylemlerine bulaşan bir telaş!

Her şey insanı aceleye, açıklığa, kesin biçimde ifade etmeye itiyordu; ama Ateşçi ne yapıyordu? Kendini anlatırken ter içinde kalmıştı, penceredeki kâğıtları titreyen elleriyle çoktandır tutamıyordu; göğün her yanından, üzerine Schubal hakkında şikâyetler yağıyordu, ona göre bunlardan her biri bu Schubal denen adamın icabına bakmaya yeterdi; ama Kaptan'a gösterebildiği tek şey, hepsinin acınası bir karmaşasıydı. Bambu bastonlu bey çoktandır tavana doğru hafiften bir ıslık tutturmuştu; liman idaresinden beyler artık subayı kendi masalarında tutuyorlardı, bir daha da bırakacak gibi değillerdi; Başveznedar'ın araya girmesini belli ki yalnızca Kaptan'ın sakinliği engelliyordu; kamarot, kaptanından Ateşçi hakkında her an gelebilecek emri hazır olda bekliyordu.

Bunun üzerine Karl artık bir şey yapmadan duramadı. Yavaşça gruba doğru ilerledi, giderken de duruma olabildiğince ustalıkla nasıl el koyabileceğini çabucak düşündü. Gerçekten tam zamanıydı, birazcık daha geçse ikisi de pekâlâ ofisten atılabilirdi. Kaptan iyi bir adama benziyordu ve Karl'a öyle geliyordu ki, üstüne üstlük tam da şimdi kendini adil bir amir olarak göstermek için özel bir nedeni vardı; ama sonuçta nereye çeksen oraya gidecek bir adam değildi – Ateşçi ise kuşkusuz içindeki bitmek bilmez öfkeden dolayı, tam da böyle davranıyordu ona.

Karl, Ateşçi'ye şöyle dedi: "Bunu daha basit, daha açık anlatmalısınız, bu anlattığımız biçimiyle Kaptan Bey bir değerlendirme yapamaz. Bütün çarkçıları ve miçoları adlarıyla, hele de soyadlarıyla tanıyor mu ki, böyle bir adı andığınızda kim olduğunu hemen anlayabilsin? Şikâyetlerinizi bir düzene koyun, en önemlisini ilk önce, diğerlerini de yukarıdan aşağı inerek

söyleyin, belki o zaman birçoğuna değinmeye de gerek kalmayacaktır. Bana her zaman açık seçik anlatmışsınızdır!" "Amerika'da bavul çalınabildiğine göre, ara sıra yalan da söylenebilir," diye düşündü özür olarak.

Keşke işe yarasaydı! Zaten artık çok geç değil miydi? Tanıdık sesi duyduğunda Ateşçi hemen konuşmayı kesti; ama incinmiş erkeklik onurunun, korkunç anıların, şu an içinde bulunduğu güç durumun yaşlarla doldurduğu gözleriyle, Karl'ı doğru düzgün seçemedi bile. Nasıl seçseydi ki – Karl bunu, susan adamın karşısında susarak anlıyordu. Konuşma tarzını şimdi birdenbire nasıl değiştirseydi; çünkü ona öyle geliyordu ki, söylenecek her şeyi, en ufak bir kabul görmeden, dile getirmişti. Öte yandan, daha hiçbir şey söylememişti sanki ve şimdi beylerden her şeyi dinlemelerini bekleyemezdi. Böyle bir noktada da onun tek taraftarı Karl öne çıkmış, ona iyi öğütler vermek istemişti; ama bunun yerine her şeyin, her şeyin kaybedildiğini göstermişti.

"Keşke pencereden dışarı bakacağıma daha önce gelseydim!" dedi Karl kendi kendine, Ateşçi'nin karşısında başını eğdi ve bütün umutların tükendiğini göstermek için ellerini pantolon dikişlerine vurdu.

Ama Ateşçi bunu yanlış anladı, herhalde Karl'ın kendisini gizliden gizliye suçladığını sandı, onu bundan vazgeçirmek için de iyi niyetle, yaptıklarına tuz biber ekerek, Karl'la tartışmaya başladı. Yuvarlak masanın başındaki beyler, önemli işlerini bölen bu kuru gürültü yüzünden şimdiden öfkelenmişlerdi; Başveznedar yavaş yavaş Kaptan'ın sabrını anlaşılmaz bulmaya başlamıştı ve patlamaya hazır görünüyordu; yine tamamen efendilerinin dümen suyuna giren kamarot, Ateşçi'ye pis pis bakıyordu; son olarak, Kaptan'ın bile ara sıra dostça bir bakış fırlattığı bambu bastonlu bey, Ateşçi'yi tamamen boş vererek, hatta ondan tiksinerek, küçük bir not defteri çıkardı ve belli ki bambaşka konularla meşgul halde, bir not defterine bir Karl'a bakmaya başladı.

Ateşçinin şimdi ona yönelmiş olan söz tufanına karşı koymakta zorlanan ama yine de bütün tartışma boyunca dostça bir gülümsemeyi Ateşçi'ye çok görmeyen Karl, "Biliyorum," dedi, "haklısınız, haklısınız, bundan hiç kuşku duymadım." Darbe yeme korkusundan, Ateşçi'nin ikide bir oynattığı ellerini tutmayı isterdi, onu bir köşeye sıkıştırmayı ve başka kimsenin duyamayacağı yatıştırıcı birkaç söz fısıldamayı kuşkusuz daha çok isterdi.

Ama Ateşçi zıvanadan çıkmıştı. Karl şimdi kafasında bir tür avuntu yaratmaya bile başladı: Başka çare kalmazsa Ateşçi, ümitsizlikten kaynaklanan güçle, burada bulunan yedi adamın birden hakkından gelebilirdi. Gelgelelim yazı masasında, bir bakışta görüldüğü gibi, bir sürü elektrik düğmesiyle dolu bir panel vardı; ve onlara basan bir el, düşmanca insanlarla dolu koridorlarıyla bütün gemiyi ayağa kaldırabilirdi.

O sırada, olanlarla ilgilenmeyen bambu bastonlu bey, Karl'a doğru ilerledi ve fazla yüksek sesle değil; ama Ateşçi'nin bütün o bağırtısı arasında açıkça anlaşılır biçimde, "Sizin adınız ne bakalım?" diye sordu. O anda, sanki biri kapının arkasında beyin bu sorusunu beklemiş gibi, kapıya vuruldu. Kamarot, Kaptan'a baktı, Kaptan da başını salladı. Bunun üzerine kamarot gidip kapıyı açtı. Dışarıda orta boylu bir adam duruyordu, üzerinde imparatorluk stili eski bir ceket vardı, görünüşüne bakılırsa makine başında çalışmaya uygun değildi aslında; ama yine de – Schubal'dı. Karl, bunu Kaptan'ın bile kusur kalmadığı belirgin bir hoşnutluk ifadesi içeren tüm gözlerden anlamasa bile, Ateşçi'ye bakınca dehşet içinde anlamalıydı: Ateşçi, kollarını gerip ellerini öyle bir yumruk yapmıştı ki, sanki bu yumruklar, hayatta sahip olduğu her şeyi feda etmeye hazır olduğu en önemli şeydi. Tüm gücü, onu ayakta tutan güç de, şimdi o yumruklarda saklıydı.

İşte düşman karşılarındaydı, resmî kıyafet içinde çakı gibi, kolunun altında işle ilgili bir defter, herhalde Ateşçi'nin ücret bordrosu ve çalışma belgeleri. Öncelikle her birinin ruh halini anlamak istediğini çekinmeden belli ederek hepsinin gözlerinin içine sırayla baktı. Yedi kişinin hepsi de arkadaşlarıydı, çünkü Kaptan'ın önceden ona karşı birtakım itirazları olmuşsa ya da belki yalnızca olmuş gibi yapmışsa bile, Ateşçi'nin ona çektirdiği sıkıntıdan sonra Schubal'a karşı söyleyecek en ufak bir şey bulamıyor gibiydi. Ateşçi gibi bir adama ne kadar sert davranılsa azdı; Schubal'ın da eleştirilecek bir yanı varsa o da şuydu: Ateşçinin dik başlılığını zaman içinde kırabilmiş olsaydı, bu adam bugün Kaptan'ın karşısına çıkmaya cesaret edemezdi.

Ancak, Ateşçi ile Schubal'ın karşı karşıya gelmesinin, daha yüce bir forumun bu karşılaşmaya kattığı etkiyi insanların karşısında da göstereceği kabul edilebilirdi belki, çünkü Schubal kendini olduğundan farklı göstermeyi iyi becerse de, buna sonuna kadar katlanamazdı herhalde.

Kötülüğünün bir an şimşek gibi çakması, onu beyler için görünür kılmaya yetecekti, Karl bunun olmasını sağlayacaktı. Tek tek beylerin keskin zekâsını, zayıflıklarını, kaprislerini aşağı yukarı biliyordu artık; bu açıdan bakıldığında şimdiye dek burada geçirilen zaman boşa gitmemişti. Keşke Ateşçi, hodri meydan, diyebilmiş olsaydı; ama savaşmaktan tamamen aciz görünüyordu. Schubal'ı ona verselerdi, nefret ettiği kafatasını yumruklarıyla ezebilirdi. Ama ona birkaç adım yaklaşmak elinden gelmiyor gibiydi. Karl bu kadar kolay öngörülebilecek bir şeyi, Schubal'ın kendi kendine olmasa bile Kaptan'ın çağrısıyla nihayet geleceğini, neden öngörmemişti ki? Gerçekte yaptıkları gibi son derece hazırlıksız bir biçimde bir kapıdan içeri dalmak yerine, neden buraya gelirken Ateşçi'yle birlikte kesin bir savaş planı belirlememişti? O zaman Ateşçi konuşabilir miydi, kuşkusuz ancak en uygun durumda yapılan çapraz sorgulamada gerekli olacağı gibi evet ve hayır diyebilir miydi? Orada öylece duruyordu, bacaklarını ayırmış, dizleri titrek, başını biraz kaldırmış ve hava açık ağzından girip çıkıyordu, sanki içeride onu işleyecek akciğerler kalmamış gibi.

Karl, belki de yurdunda hiç hissetmediği kadar güçlü ve aklı başında hissediyordu kendini gerçekten. Onun yabancı ülkede saygın kişiliklerin karşısında iyi uğruna nasıl savaştığını ve daha zafere ulaşamamış olsa da, son kuşatma için nasıl tam anlamıyla hazır olduğunu annesiyle babası görebilseydi keşke! Onunla ilgili görüşlerini tekrar gözden geçirirler miydi? Onu aralarına oturtup överler miydi? Onlara böylesine sadık olan gözlerinin içine bir kez, bir kez olsun bakarlar mıydı? Kuşkulu sorular ve onları sormak için en uygunsuz an!

“Sanırım Ateşçi beni alçakça hareketlerde bulunmakla suçlamış, onun için geldim. Mutfaktaki bir kız, onu buraya gelirken gördüğünü söyledi. Kaptan Bey ve siz beyler, her türlü suçlamayı elimin altındaki yazılarla, gerekirse kapının önündeki önyargısız ve etki altında kalmamış tanıkların ifadeleriyle çürütmeye hazırım.” Böyle konuştu Schubal. Hiç kuşkusuz dobra konuşmuştu ve dinleyicilerin yüz ifadelerindeki değişime bakılırsa uzun zaman sonra ilk kez yeniden insan sesi duydukları sanılabilirdi. Bu güzel konuşmada bile boşluklar olduğunu fark etmediler elbette. Konuyla ilgili olarak Schubal'ın aklına gelen ilk söz neden “alçakça hareketler”di? Ulusla ilgili önyargıları yerine suçlamanın buradan yola çıkması gerekmez miydi

acaba? Mutfaktaki bir kız, Ateşçi'yi ofise gelirken görmüş, Schubal da durumu hemen kavramış mıydı? Onun zekâsını bileyen, suçluluk bilinci değil miydi? Tanıkları da hemen yanında getirmişti, üstelik onların önyargısız ve etki altında kalmamış olduklarını söylüyordu, öyle mi? Düzenbazlık, düzenbazlıktan başka bir şey değil! Beyler de buna katlanıyor ve bir de doğru davranış olarak onaylıyorlardı demek? Mutfaktaki kızın haber vermesi ile kendisinin buraya gelmesi arasında neden bu kadar çok zaman geçmesine izin vermişti? Herhalde burada amacı, Ateşçi'nin beyleri yorması, böylece onların kesin yargı güçlerini yavaş yavaş kaybetmeleriydi; Schubal özellikle bu güçten korkuyordu. Mutlaka uzun süre kapının arkasında durmuş olan Schubal, o beyin konuyla ilgisiz sorusu üzerine Ateşçi'nin işinin bittiğini umduğu an kapıya vurmamış mıydı?

Her şey açıktı, Schubal da bunu istemeden de olsa açığa vurmuştu; ama beylere başka türlü, daha elle tutulur bir biçimde gösterilmeliydi. Onları sarsarak uyandırmak gerekiyordu. Öyleyse Karl, çabuk, tanıklar ortaya çıkıp da her şeyi mahvetmeden hiç olmazsa zamanı değerlendir!

Ama tam o sırada Kaptan bir el hareketiyle Schubal'ı geri çevirdi, o da bunun üzerine hemen –çünkü işi bir süreliğine ertelenmiş gibiydi– bir kenara çekildi ve ânında yanına yanaşan kamarotla alçak sesle konuşmaya başladı, bu sırada yan yan Ateşçi ile Karl'a bakıyor ve kendinden emin el hareketleri yapmaktan geri kalmıyordu. Schubal böylece bir sonraki konuşmasının provasını yapıyordu.

"Delikanlıya bir şey soracak mıydınız, Herr Jakob?" dedi Kaptan, genel sessizliğin içinde bambu bastonlu beye dönerek.

"Elbette," dedi adam, bu dikkat karşısında hafifçe eğilip teşekkür ederek. Ve Karl'a bir daha sordu: "Adınız ne bakalım?"

İnatla aynı soruyu soran adamın yarattığı bu ara durumu halletmenin asıl büyük sorunun yararına olacağına inanan Karl, önce arayıp bulması gereken pasaportunu alışık olduğu gibi göstermeden kısaca yanıt verdi: "Karl Roßmann."

"Ama," dedi Jakob diye hitap edilen adam ve önce neredeyse inanmadan gülümseyerek geriye çekildi. Kaptan, Başveznedar, gemi subayı, hatta

kamarot, açıkça Karl’ın adını aşırı bir şaşkınlıkla karşıladılar. Yalnızca liman idaresinden beyler ve Schubal istiflerini bozmadılar.

“Ama,” diye tekrarladı Herr Jakob ve biraz sert adımlarla Karl’a yaklaştı, “öyleyse ben senin Jakob dayınım, sen de benim sevgili yeğenimsin. Onca zaman hissetmiştim zaten!” dedi Kaptan’a dönerek, ardından Karl’ı kucaklayıp öptü, o ise olanlar karşısında ses çıkarmadı.

“Adınız ne?” diye sordu Karl, adamın kendisini bıraktığını hissettikten sonra, gerçi çok kibarca ama hiç duygulanmadan. Bu yeni olayın Ateşçi için yol açacağı sonuçları kestirmeye uğraştı. Schubal’ın bu durumdan yararlanabileceğine işaret eden bir şey şimdilik yoktu.

“Şanslısınız, delikanlı, bunu kabul edin,” dedi Kaptan, Karl’ın sorusuyla Herr Jakob’un onurunun zedelendiğine inanıyordu. Herr Jakob, heyecanlı, üstelik de bir mendille kurulamakta olduğu yüzünü diğerlerine göstermesin diye pencerenin yanına gitmişti belli ki. “Kendisini size dayınız olarak tanıtan bey, Senatör Edward Jakob’dur. Şu andan itibaren sizi, herhalde şimdiye kadarki beklentilerinizin tam tersine, parlak bir kariyer bekliyor. Şu an bunu elinizden geldiğince anlamaya çalışın ve kendinizi toparlayın!”

“Amerika’da bir Jakob dayım olduğu kesin,” dedi Karl, Kaptan’a dönerek, “ama doğru anladıysam, Jakob Senatör Bey’in soyadı.”

“Aynen öyle,” dedi Kaptan gururla.

“Ancak, annemin kardeşi olan Jakob dayımın önadı Jakob, soyadınınsa anneminkiyle aynı olması gerekir tabii, ki onun kızlık soyadı da Bendelmayer’dir.”

“Beyler!” diye seslendi Senatör, Karl’ın açıklaması üzerine, pencerenin önünde kafasını topladıktan sonra dinç bir biçimde geri dönmüştü. Liman memuru dışında herkes kahkahalarla güldü; kimi duygulandığı için, kimiyse anlaşılmaz bir nedenle. “Söylediğim şey bu kadar da gülünç değildi,” diye düşündü Karl.

“Beyler,” diye tekrarladı Senatör, “benim ve sizin isteğinize karşın küçük bir aile sahnesinin parçası oldunuz, bu nedenle size bir açıklama yapmak

zorundayım, çünkü sanırım yalnızca Kaptan Bey,” –adı anılan Kaptan, Senatör’le karşılıklı eğildi– “tam anlamıyla bilgi sahibi.”

“Ama şimdi gerçekten her söze dikkat etmeliyim,” dedi Karl kendi kendine ve yan tarafa bakıp da Ateşçi’nin canlanma belirtisi gösterdiğini fark edince sevindi.

“Amerika’da kaldığım uzun yıllar boyunca –kalmak sözü Amerikan vatandaşına uymuyor kuşkusuz, ki ben de tüm yüreğimle öyleyim– yani uzun yıllardır Avrupalı akrabalarımdan tamamen kopuk yaşıyorum. Burası bunun nedenlerini anlatmanın yeri değil, bu bir; bunları anlatmak gerçekten çok zamanımı alır, bu da iki. Hatta, belki de bunları sevgili yeğenime anlatmak zorunda kalacağım ânın gelmesinden korkuyorum; bu durumda ne yazık ki anne babasıyla ve yakınlarıyla ilgili açık konuşmaktan kaçınamam.”

“Bu benim dayım, hiç kuşku yok,” dedi Karl kendi kendine ve kulak kabarttı, “herhalde soyadını değiştirtti.”

“Sevgili yeğenim annesiyle babası tarafından –durumu gerçekten tanımladığı için kullanalım bu sözü– düpedüz bir kenara atılmıştır, insanı kızdıran bir kedinin kapı dışarı edilmesi gibi. Yeğenimin yaptığı ve böyle cezalandırıldığı şeyi mazur gösterecek değilim; ama öyle bir kusur işledi ki, ne olduğunu söylemek bile yeterince özür içeriyor.”

“İyi laf etti,” diye düşündü Karl, “ama her şeyi anlatmasını istemiyorum. Kaldı ki bilemez. Nereden bilsin?”

“Şöyle ki,” diye devam etti dayı, hafifçe eğildi ve önünde duran bambu bastondan destek aldı; konunun normalde mutlaka bürüneceği gereksiz resmiyeti böylece gerçekten ortadan kaldırmayı başardı, “şöyle ki, Johanna Brummer adında, otuz beş yaşlarında bir hizmetçi tarafından baştan çıkarıldı. ‘Baştan çıkarılmak’ sözüyle yeğenimi asla kırmak istemiyorum; ama bu duruma uyan başka bir söz bulmak zor.”

Dayısına epey yaklaşmış olan Karl, anlatıların etkisini orada bulunanların yüzlerinden okumak için döndü. Kimse gülmüyor, herkes sabırla ve ciddiyetle dinliyordu. Sonuçta bir senatörün yeğenine, çıkan ilk fırsatta

gülünmez. Daha çok, Ateşçi'nin, azıcık da olsa Karl'a gülümsediği söylenebilirdi; ama bu yeni bir yaşam belirtisi olarak sevindiriciydi, bu bir, ayrıca bağışlanabilirdi, bu da iki; çünkü Karl şimdi kamarada böylesine gündeme gelen bu konuyu özel bir sır olarak saklamak istemişti.

"Brummer denen bu kadının," diye devam etti dayı, "yeğenimden bir çocuğu oldu, sağlıklı bir oğlan, vaftiz sırasında Jakob adını aldı, kuşkusuz bendeniz düşünülerek; yeğenim eminim laf arasında benden üstünkörü bahsettiyse de, kızın üzerinde büyük bir etki yapmış olsa gerek. İyi ki öyle olmuş, diyorum. Çünkü yeğenimin annesiyle babası nafaka ödemekten ya da ucu kendilerine de dokunan bir skandaldan kaçınmak için –ne oradaki yasaları ne de anneyle babanın diğer koşullarını bildiğimi vurgulamalıyım– yani nafaka ödemekten ve skandaldan kaçınmak için oğullarını, benim sevgili yeğenimi, Amerika'ya postaladılar; görüldüğü gibi, sorumsuzluk ederek yanına yeterince eşya vermediler, öyle ki bu hizmetçi kız, bana yazdığı ve uzun süre yanlış adreslere gittikten sonra önceki gün elime ulaşan bir mektupta bütün hikâyeyi anlatıp yeğenimin tipini tarif etmeseydi ve akıllıca davranarak geminin adını da bildirmeseydi, Karl, artık ancak Amerika'da yaşanan mucizeler olmazsa tek başına kalacak ve daha oracıkta, New York Limanı'nın dar bir sokağında perişan olup gidecekti. Niyetim, beyler, sizleri eğlendirmek olsaydı, o mektubun birkaç yerini –çantasından iki koca sayfa dolusu, sıkışık yazılmış mektup çıkarıp salladı– burada okuyabilirdim. Mutlaka etki yapardı, çünkü biraz basit, yine de iyi niyetli kurnazlıkla ve çocuğun babasına duyulan büyük bir sevgiyle yazılmış. Ama ne sizi aydınlatmaktan öte eğlendirmek ne de yeğenimin belki hâlâ besliyor olabileceği duyguları daha ilk karşılaşmamızda incitmek isterim; isterse mektubu, kendisini bekleyen odanın sessizliğinde okuyup bundan ders alabilir."

Ama Karl, kıza karşı herhangi bir duygu beslemiyordu. Durmadan geriye giden bir geçmişin itiş kakışı içinde kız, mutfağında mutfak dolabının yanında oturuyordu, dirseğini dolaba dayamıştı. Karl, babasına bir bardak su almak ya da annesinin bir isteğini iletmek için ara sıra mutfağa geldiğinde, kız ona bakıyordu. Bazen mutfak dolabının yanında biçimsiz bir durumda mektup yazıyor ve Karl'ın yüzünden esinleniyordu. Bazen gözlerini elleriyle örtüyor, o zaman ona söz işlemiyordu. Bazen mutfağın yanındaki daracık odasında diz çöküp tahta bir haçın karşısında dua

ediyordu; o zaman Karl oradan geçerken biraz açılmış kapının aralığından yalnızca çekinerek gözetliyordu onu. Bazen kız, mutfakta sağa sola koşturuyor ve Karl yoluna çıkarsa bir cadı gibi gülerek geriye çekiliyordu. Bazen Karl içeri girdiğinde kız, mutfak kapısını kapatıyor ve Karl çıkmak isteyene dek kapı kolundan elini çekmiyordu. Bazen Karl'ın hiç istemediği şeyler getirip sessizce ellerine tutuşturuyordu. Ama bir keresinde, "Karl," dedi ve onu, beklenmedik konuşmanın şaşkınlığını üzerinden atamadan, kaşını gözünü oynatıp inleyerek küçük odasına götürdü, kapıyı da kilitledi. Boğarcasına kollarını boynuna doladı ve kendisini soyması için Karl'a yalvarırken gerçekte kendisi Karl'ı soyup yatağına yatırdı, sanki bundan böyle onu kimselere bırakmak istemiyor, dünyanın sonu gelene dek onu okşamak ve bakımıyla ilgilenmek istiyordu. Onu görüyormuşçasına ve ona sahip olduğundan emin olmak istercesine, "Karl, ah benim Karl'ım!" diye seslendi, oysa Karl en ufak bir şey görmüyor ve kızın görünüşte özel olarak kendisi için yaydığı bütün o sıcak yatak takımlarının içinde kendini rahatsız hissediyordu. Sonra kız da onun yanına uzandı ve ondan çeşitli sırlar almak istedi; ama Karl ona hiçbir sır veremedi, kız da yarı şaka yarı ciddi kızdı, onu sarstı, kalbini dinledi, onun da dinlemesi için kendi göğsünü uzattı; ama Karl'a bunu yaptıramadı, çıplak karnını onun gövdesine bastırdı, eliyle onun bacaklarının arasını öyle iğrenç bir biçimde yokladı ki, Karl başını ve boynunu sallayarak yastığı fırlattı, sonra karnını birkaç kez Karl'a sürttü – kız sanki kendisinin bir parçası gibi geldi Karl'a, belki de bu nedenle korkunç bir çaresizliğe kapılmıştı. Kız tekrar görüşmeyi defalarca diledikten sonra, Karl ağlayarak nihayet kendi yatağına gitti. Hepsi buydu, yine de dayı bundan büyük bir hikâye çıkarmayı bildi. Aşçı kız da onu düşünmüş ve gelişini dayıya haber vermişti. Güzel bir davranıştı bu, Karl da bir gün ona bunun karşılığını ödeyecekti.

"Şimdi de," diye seslendi Senatör, "senin dayın olup olmadığımı senden açıkça duymak istiyorum."

"Sen benim dayımsın," dedi Karl ve onun elini öptü, karşılığında da dayısı onu alnından öptü. "Sana rastladığıma çok sevindim; ama annemlerin senin hakkında yalnızca kötü konuştuklarını sanıyorsan yanılıyorsun. Ama bunu bir tarafa bırakalım, konuşmanda da bazı yanlışlar vardı, yani, demek istiyorum ki, gerçekte her şey böyle olmadı. Ama gerçekten de buradan olayları pek iyi yargılayamazsın, ayrıca inanıyorum ki, beylerin, onları

gerçekten pek ilgilendiremeyecek bir konunun ayrıntıları hakkında biraz yanlış bilgilendirilmiş olmalarının aman aman bir zararı dokunmaz.”

“Güzel konuştun,” dedi Senatör, belli ki konuyla ilgilenmiş olan Kaptan’ın yanına götürdü Karl’ı ve şöyle sordu: “Yeğenim canavar gibi, değil mi?”

Kaptan, ancak askerî eğitim görmüş kişilerin yapacağı gibi eğilerek, “Yeğeninizi tanımış olmaktan dolayı mutluyum, Senatör Bey,” dedi. “Böyle bir buluşmaya ev sahipliği yapabilmiş olması gemim için ayrı bir onur. Ama ara güvertede yolculuk etmek herhalde çok kötüydü, evet, orada ne gibi yalanların olduğunu kim bilebilir ki. Eh, ara güvertedeki insanların yolculuğunu olabildiğince rahatlatmak için elimizden geleni yapıyoruz, örneğin Amerikan gemi acentelerinden çok daha iyiyiz; ama böyle bir yolculuğu eğlenceli bir hale getirmeyi hâlâ başaramadık doğrusu.”

“Bana bir zararı dokunmadı,” dedi Karl.

“Ona bir zararı dokunmamış,” diye tekrarladı Senatör, yüksek sesle gülerek.

“Yalnız, korkarım bavulumu koy...” ve böylece olup biten her şeyi ve hâlâ yapılması gerekenleri hatırladı, etrafına baktı ve orada bulunan herkesin, gözlerini ona dikmiş, saygı ve şaşkınlıktan suspus halde eski yerlerinde durduğunu gördü. Yalnızca liman memurlarında, sert ve kendini beğenmiş yüzlerinin izin verdiği ölçüde, böyle uygunsuz bir zamanda gelmiş olmanın pişmanlığı görülüyordu; şimdi önlerinde duran cep saati de, odada yaşanan ve belki daha olabilecek her şeyden daha önemliydi herhalde onlar için.

Kaptandan sonra konuyla ilgilendiğini ilk ifade eden, ne tuhaftır ki Ateşçi oldu. “Sizi gönülden kutlarım,” dedi ve takdir de ettiğini açığa vurmak istercesine Karl’ın elini sıktı. Aynı şeyleri söylemek için Senatör’e de döndüğü sırada, Ateşçi bununla haddini aşıyormuş gibi geriye çekildi adam; Ateşçi de hemen vazgeçti.

Ama geri kalanlar ne yapılması gerektiğini anlayıp Karl’la Senatör’ün etrafında bir karmaşa yarattılar hemen. Karl’ın Schubal’dan bir kutlama aldığı, kabul ve teşekkür ettiği bile oldu. Ortalık tekrar yatışınca son olarak liman memurları yaklaşıp iki İngilizce söz söylediler, bu da gülünç bir etki yaptı.

Senatör'ün keyfi yerindeydi; bu olayın tadını sonuna dek çıkarıyor, konuyla pek ilgisi olmayan anları hatırlayıp diğerlerine de hatırlatıyordu; hepsi yalnızca sabırla değil, ilgiyle de dinliyordu bunları elbette. Senatör bir şeye dikkat çekti: Aşçı kızın mektubunda belirtilen, Karl'ın en belirgin özelliklerini, bir an gelir de gerekebilir diyerek not defterine geçirmişti. Ateşçinin dayanılmaz gevezeliği sırasında sırf oyalanmak için not defterini çıkarmış ve aşçı kızın elbette pek dedektif doğruluğu taşımayan gözlemlerini oyun olsun diye Karl'ın dış görünüşüyle ilişkilendirmeye çalışmıştı. "İnsan yeğenini böyle bulur işte!" diye kestirip attı, bir kutlama daha almak istercesine.

"Şimdi Ateşçi'ye ne olacak?" diye sordu Karl, dayısının son açıklamasını geçiştirerek. Yeni konumunda, aklından geçen her şeyi dile getirebileceğine inanıyordu.

"Ateşçi hak ettiğini bulacak," dedi Senatör, "ve Kaptan'ın uygun gördüğünü alacak. Sanırım Ateşçi'yle gereğinden çok uğraştık, burada bulunan beylerin her biri de bana katılacaktır eminim."

"Adalet söz konusu olduğunda, bunun önemi yok," dedi Karl. Dayı ile Kaptan arasında duruyor ve belki de bu konumun etkisiyle, kararın kendi elinde olduğuna inanıyordu.

Yine de Ateşçi'nin kendisi için umudu kalmamış gibiydi. Ellerini yarı yarıya pantolon kemerine sokmuştu, heyecanlı hareketleri desenli gömleğinin kenarından kemerini ortaya çıkarmıştı. Umurunda bile değildi bu; bütün şikâyetini dile getirmişti, üzerindeki birkaç parça paçavrayı da görsünlerdi de sonra kovsunlardı onu. Buradaki en düşük rütbeli iki kişi olarak kamarotla Schubal'ın ona bu son lütfu bahşedeceklerini tahmin ediyordu. Schubal daha sonra sakinleşir ve Başveznedar'ın deyimiyle, artık ümitsizliğe kapılmazdı. Kaptan bir alay Rumen'i işe alabilirdi, her yerde Rumence konuşulurdu ve belki de o zaman gerçekten her şey yoluna girerdi. Başveznede gevezelik edecek ateşçi kalmaz, yalnızca onun son gevezeliği dostça bir anı olarak hatırlanırdı; Senatör'ün açıkça belirttiği gibi, yeğenini tanımasına dolaylı olarak bu neden olmuştu. Üstelik bu yeğen daha önce ona sık sık yardımcı olmaya çalışmış, bu yüzden de tanıma işindeki hizmetinin karşılığı olarak Ateşçi'ye bundan çok önce fazlasıyla teşekkür etmişti; şimdi ondan bir şey daha istemek Ateşçi'nin aklına bile

gelmedi. Kaldı ki, Senatör'ün yeğeni de olsa, bir kaptan değildi; ama Kaptan'ın ağzından sonuç olarak o kötü söz çıkacaktı. – Ateşçi, düşündüğü şeye uygun olarak, Karl'a bakmamaya çalışıyordu; ama düşmanlarla dolu bu odada ne yazık ki gözlerini yormayacak başka yer yoktu.

"Durumu yanlış anlama," dedi Senatör, Karl'a, "belki de ortada bir adalet sorunu vardır; ama aynı zamanda bir disiplin sorunu da vardır. İkisi de, özellikle sonuncusu, kaptanın yargı alanına giriyor."

"Aynen öyle," diye mırıldandı Ateşçi. Bunu fark edip anlayanlar garipseyerek gülümsediler.

"Üstüne üstlük, Kaptan'ın işlerine engel olduk, New York'a gelince mutlaka inanılmaz derecede artmıştır işleri; gemiyi terk etmemizin zamanı geldi, hem son derece gereksiz bir biçimde araya girerek iki makinistin arasındaki bu önemsiz didişmeyi olay haline getirmeyelim. Senin davranışının nedenini gayet iyi anlıyorum, sevgili yeğenim, ama tam da bu bana seni bir an önce buradan götürme hakkını veriyor."

"Sizin için hemen bir filikayı suya indirteceğim," dedi Kaptan. Karl, dayısının sözlerine karşı en ufak bir itirazda bulunmamasına şaştı; bu sözler kuşkusuz dayısının kendi kendini küçük düşürmesi olarak görülebilirdi. Başveznedar alelacele yazı masasına gitti ve Kaptan'ın emrini telefonla tayfabaşına iletti.

"Zaman azalıyor," dedi Karl kendi kendine, "ama herkesi kırmadan hiçbir şey yapamam. Şimdi dayımı terk edemem, beni daha yeni buldu. Kaptan kibar olmasına kibar ama hepsi bu. Disipline gelince kibarlığı kalmıyor, dayımın da onun içinden geçenleri dile getirdiği kesin. Schubal'la konuşmak istemiyorum, elini sıktığıma bile üzüldüm. Ve buradaki diğer insanların hiçbirinin önemi yok."

Ve bu düşüncelerle ağır ağır Ateşçi'ye yürüdü, onun sağ elini kemerinden çekti ve elinde oynayarak tuttu.

"Neden bir şey söylemiyorsun?" diye sordu. "Neden her şeye razı oluyorsun?"

Ateşçi alnını kırıştırmakla yetindi, söyleyeceği şey için uygun ifadeyi arıyordu sanki. Bir yandan da başını eğmiş, Karl'ın ve kendisinin eline bakıyordu.

"Bu gemide kimsenin başına gelmeyen bir haksızlık yapıldı sana, bunu çok iyi biliyorum." Karl, parmaklarını Ateşçi'nin parmakları arasında kıpırdatıyor, Ateşçi de parlayan gözlerle çevresine bakıyordu; sanki büyük bir sevinç duyuyordu; ama kimse bundan dolayı ona kızmamalıydı.

"Ama kendini savunmalısın, evet ve hayır demelisin, yoksa insanların gerçek hakkında fikri olmaz. Beni dinleyeceğine söz vermelisin, çünkü ben, –bundan korkmak için bir sürü nedenim var– artık sana yardım edemeyeceğim." Karl, Ateşçi'nin elini öperken ağlıyordu; çatlak çatlak olmuş, neredeyse cansız eli alıp yanaklarına bastırdı, vazgeçilmesi gereken bir hazine gibi. – Ama o sırada senatör dayısı da yanına geldi ve onu, hafifçe zorlayarak da olsa, çekip götürdü.

"Ateşçi seni büyüledi sanki," dedi ve anlayış beklercesine Karl'ın başının üzerinden Kaptan'a baktı.

"Kendini terk edilmiş hissediyordun, derken Ateşçi'yi buldun ve şimdi ona teşekkürü borç biliyorsun, son derece övülesi bir şey bu. Ama bunu, benim hatırım için, fazla ileri götürme ve konumunu kavramayı öğren."

Kapının önünde bir patırtı koptu, bağırışlar duyuldu; hatta birisi sertçe kapıya itilmiş gibiydi. Bir tayfa içeri girdi, biraz azgın bir hali vardı, önüne de bir önlük bağlamıştı. "Dışarıda insanlar var," diye seslendi ve kalabalık içindeymiş gibi çevresine dirseğini bir kez savurdu. Sonunda aklını başına toplayıp Kaptan'ın karşısında selam durmak istedi, o sırada önlüğü fark etti, çekip çıkardı, yere attı ve seslendi: "İğrenç bir şey bu, önüme önlük bağlamışlar." Ama sonra topuklarını birbirine vurup selam durdu. Birisi gülecek oldu; ama Kaptan sert konuştu: "Keyfiniz yerinde bakıyorum. Kim var dışarıda?"

"Tanıklarım," dedi Schubal öne çıkarak, "uygunsuz davranışlarını bağışlamanızı rica ederim. İnsanlar deniz yolculuğunu arkalarında bırakınca, bazen deli gibi oluyorlar."

“Çabuk içeri çağırın onları!” diye buyurdu Kaptan ve hemen Senatör’e dönerek, nazik ama hızlı hızlı konuştu: “Sayın Senatör Bey, şimdi lütfen yeğeninizle birlikte bu tayfayı izleyin, sizi filikaya götürecek. Sizinle, Senatör Bey, kişisel olarak tanışmanın beni ne kadar mutlu ettiğini ve onurlandırdığını söylememe bile gerek yoktur herhalde. Dilerim, yakında fırsatını buluruz da, sizinle, Senatör Bey, Amerikan Deniz Kuvvetleri’yle olan ilişkiler üzerine yaptığımız konuşmaya kaldığımız yerden devam edebiliriz ve o zaman sözümüz belki yeniden bugünkü gibi hoş bir biçimde kesilir.”

“Şimdilik bu yeğen bana yeter,” dedi dayı gülerek, “nezaketiniz için çok teşekkür ederim, hoşça kalın. Ayrıca neden olmasın,” –Karl’a sevgiyle sarıldı– “bir sonraki Avrupa gezimizde belki de daha uzun süre sizinle bir araya gelebiliriz.”

“Buna çok sevinirim,” dedi Kaptan. İki bey el sıkıştı, Karl hiç konuşmadan şöyle bir uzatabildi elini Kaptan’a, çünkü Schubal’ın yönetiminde biraz şaşkın ama çok gürültülü biçimde içeri dalan belki on beş kişi Kaptan’ın etrafını sarmıştı bile. Tayfa önden gitmek için Senatör’den izin istedi, sonra da onunla Karl için kalabalığı yardı, onlar da eğilen insanların arasından kolayca geçtiler. Aslında iyi niyetli olan bu insanlar, Schubal’la Ateşçi’nin tartışmasını, gülünçlüğü Kaptan’ın önünde bile devam eden bir şaka olarak algılıyorlardı sanki. Karl aralarında mutfak görevlisi Line’yi de fark etti; kız, ona neşeyle göz kırparak tayfanın attığı önlüğü bağladı, çünkü bu kendisinin önlüğüydü.

Tayfanın peşinden ofisten çıktılar ve küçük bir koridora saptılar, koridor onları birkaç adım sonra küçük bir kapıya getirdi, oradan kısa bir merdiven onlar için hazırlanmış filikaya iniyordu. Filikadaki tayfalar, liderleri tek sıçrayışta filikaya atlayınca, ayağa kalkıp selam durdular, Senatör’ün dikkatli inmesi için Karl’ı uyardığı sırada Karl, en üst basamakta hüngür hüngür ağlamaya başladı. Senatör sağ elini Karl’ın çenesinin altına koydu, onu sıkıca kendine bastırdı ve sol eliyle okşadı. Böylece yavaşça basamak basamak indiler ve sıkı sıkı sarılmış halde filikaya bindiler; Senatör tam karşısında Karl’a iyi bir yer ayırdı. Senatör’ün bir işaretiyle tayfalar, filikayı gemiden ayırdılar ve hemen işe koyuldular. Gemiden birkaç metre uzaklaşmışlardı ki, Karl beklenmedik bir keşifte bulundu; geminin tam o

sırada bulundukları tarafında başveznenin pencereleri vardı. Üç pencerede de Schubal'ın tanıkları dikilmiş, dostça selam veriyor ve el sallıyorlardı, hatta dayı bile teşekkür etti; bir tayfa da, düzenli kürek çekmeyi kesmeden, eliyle öpücük gönderme becerisini gösterdi. Gerçekten de, artık Ateşçi falan yokmuş gibiydi. Karl, dizleri neredeyse dizlerine değen dayısına alıcı gözüyle baktı; bu adamın Ateşçi'nin yerini tutup tutamayacağına ilişkin kuşkuya kapıldı. Dayı da bakışlarını ondan kaçırıyor ve filikayı sallayan dalgalara bakıyordu.

Dayı

Dayının evinde Karl, çok geçmeden yeni koşullara alıştı. Ama dayı da, en ufak bir şeyde bile ona dostça davranıyordu; Karl böyle şeylerin yabancı ülkedeki ilk günlerin tadını nasıl kaçıracağını kötü deneyimlerle öğrenmek zorunda kalmadı asla.

Karl'ın odası evin altıncı katındaydı, aşağıdaki beş kat dayının ticari faaliyetlerine ayrılmıştı, yer altında üç kat daha vardı. Sabahleyin küçük uyku bölmesinden çıkıp odasına girdiğinde, iki pencere ve bir balkon kapısından içeri sızan ışık Karl'ı her seferinde şaşırtıyordu. Zavallı küçük bir göçmen olarak karaya ayak basmış olsaydı, nerede kalırdı acaba? Evet, belki de onu –göçmen yasaları konusundaki bilgisine dayanarak bunu çok olası buluyordu dayı– Birleşik Devletler'e almazlardı bile, artık bir yurdu olmadığını umursamadan eve yollarlardı. Çünkü burada kimse kimseye acımazdı, Karl'ın bu açıdan Amerika hakkında okumuş olduğu şeyler de çok doğruydu; yalnızca şanslı olanlar çevrelerindeki kaygısız yüzler arasında şanslarının gerçekten tadını çıkarıyor gibiydiler.

Dar bir balkon odanın önünde boydan boya uzanıyordu. Karl'ın doğduğu kentte herhalde manzaralı en yüksek nokta olacakken burada bir caddeden fazlasına açılmıyordu. Cadde, resmen tepeleri uçurulmuş iki sıra evin arasından dümdüz, bu yüzden kaçarcasına, uzaklara uzanıp kayboluyor, yoğun pusun içinden bir katedralin muazzam hatları yükseliyordu. Hem sabahları hem akşamları hem de gece düşlerinde bu caddede giderek sıkışan bir trafik oluyordu; yukarıdan bakılınca trafik, çarpık insan siluetlerinden ve her türden arabanın tavanından oluşan ve hep yeniden iç içe geçen bir karışım olarak ortaya çıkıyor, bundan da yeni, çoğalan, çılgın bir gürültü, toz ve koku karışımı yükseliyordu. Nesneler kalabalığı tarafından dağıtılan, taşınıp götürülen ve tekrar hararetle geri getirilen güçlü bir ışık bunların hepsini ele geçirip içlerine sızıyordu; bu ışık büyülenmiş göze o kadar

somut görünüyordu ki, sanki bu cadde üzerinde her şeyi örten bir pencere camı her an durmadan var gücüyle parçalanıyordu.

Her konuda temkinli olan dayı, şimdilik en ufak bir işe bile ciddi olarak girişmemesini öğütledi Karl'a. Her şeyi araştırıp gözden geçirmeli; ama kendini kaptırmamalıydı. Bir Avrupalının Amerika'daki ilk günleri bir doğumla karşılaştırılabilirdi; Karl'ın korkuya kapılmasına gerek yoktu, öbür dünyadan insanların dünyasına girmekten daha çabuk alışılırdı buraya. Şunu da göz önünde bulundurmak gerekirdi: İlk yargı her zaman çürük temeller üzerinde dururdu ve burada yaşamı sürdürmeye yardımcı olacak tüm ileriki yargıların bundan olumsuz etkilenmemesi gerekirdi. Kendisi buraya yeni gelenlerin bazılarıyla tanışmıştı; bunlar örneğin, bu ilkelere göre davranmak yerine, günlerce balkonda durmuş ve kayıp koyunlar gibi caddeye bakmışlardı. Bu da kafa karıştırırdı mutlaka! Çalışma dolu bir New York gününü seyre dalan bu yalnız işsizliğe, eğlence olsun diye yolculuğa çıkmış birinde razı olunabilir ve belki de, zorunlu olmasa bile, böyle yapması öğütlenebilirdi; burada kalacak birini ise mahvederdi bu, bir abartı olsa da, bu durumda rahatlıkla kullanılabilirdi bu söz. Gerçekten de dayı, günde yalnızca bir kez, o da hep günün değişik saatlerinde gerçekleşen ziyaretlerinin birinde Karl'a balkonda rastlayacak olursa yüzünü öfkeyle buruşturuyordu. Karl çok geçmeden bunu fark etti ve bundan dolayı, balkonda durma zevkinden kendini olabildiğince mahrum bıraktı.

Sahip olduğu tek zevk de değildi zaten bu. Odasında en iyi cins bir Amerikan yazı masası vardı, babası yıllarca bunun gibi bir masayı istemiş ve çeşitli açıkartırmalarda ulaşabileceği kadar ucuz bir fiyata satın almaya çalışmış, kısıtlı olanaklarıyla bunu hiçbir zaman başaramamıştı. Elbette bu masa, Avrupa'daki açıkartırmalarda dolaşan sözde Amerikan yazı masalarıyla karşılaştırılamazdı. Örneğin, üst bölümünde değişik büyüklükte yüzlerce çekmece vardı, Amerikan Başkanı bile dosyalarının her biri için uygun bir yer bulurdu; ama ayrıca yan tarafta bir düzenek vardı, bir kolu çevrilerek çekmeceler isteğe ve gereksinime göre en değişik biçimlerde ayarlanabiliyor ve yeniden düzenlenebiliyordu. İncecik yan kenarlar yavaşça çöküyor ve yeni yükselen çekmecelerin tabanını ya da yeni kalkan çekmecelerin tavanını oluşturuyordu; bir çevirişte bile üst bölüm bambaşka bir görünüme bürünüyor ve her şey, kolun çevrilişine göre, yavaşça ya da delice bir hızla oluyordu. En yeni buluşlardan biriydi; ama yurdundaki Noel

pazarında şaşkın çocuklara gösterilen Noel oyunlarını hararetle anımsattı Karl'a; Karl da sık sık, kışlık giysilerine bürünmüş halde, bunun karşısında durmuş ve yaşlı bir adamın kolu çevirişini beşik sahnesi oyunundaki etkileriyle durmadan karşılaştırmıştı: Üç Müneccim Kral'ın duraksayarak öne çıkışı, yıldızın parlayışı ve kutsal ahırdaki korku dolu yaşam. Arkasında duran annesi tüm olanları yeterince dikkatli izlemiyor gibi gelmişti ona hep; annesini sırtında hissedene dek kendine doğru çekmiş ve uzun süre bağıra çağıra üstü kapalı görüntüleri göstermişti, ön tarafta çimenlerin içinde arka ayakları üzerine kalkan ve sonra yine koşmaya hazırlanan bir tavşancık belki. Sonunda annesi onun ağzını kapamış ve herhalde eski dikkatsizliğine bürünmüştü. Masa yalnızca böyle şeyleri anımsamak için yapılmamıştı elbette; ama buluşlar tarihinde Karl'ın anılarında olduğu gibi anlaşılmaz bir ilişki olsa gerekti. Karl'dan farklı olarak dayı, bu yazı masasını kesinlikle onaylamamış, ancak Karl'a doğru düzgün bir yazı masası satın almak istemişti, böyle yazı masaları da şimdi bu yeni düzenekle donatılıyordu; bunun bir üstünlüğü de, fazla harcama yapmadan eski yazı masalarına takılabilmesiydi. Yine de dayı, Karl'a, düzeneği mümkünse hiç kullanmamasını öğütlemeyi ihmal etmiyordu; öğüdün etkisini artırmak için, dayı, makinenin çok hassas olduğunu, kolayca bozulabileceğini ve yeniden çalışır hale getirilmesinin çok pahalıya patlayacağını savunuyordu. Böyle ifadelerin yalnızca bahane olduğunu anlamak zor değildi; öte yandan, düzeneğin kolaylıkla sökülebileceğini, oysa dayının bunu yapmadığını da söylemek gerekiyordu.

Karl ile dayı arasında doğal olarak sıkça konuşmaların yaşandığı ilk günlerde Karl, eskiden evde az ama severek piyano çaldığını, ancak bu konuda annesinin ona öğretmiş olduğu başlangıç bilgileriyle sınırlı kaldığını da anlatmıştı. Karl böyle bir şeyi anlatmanın aynı zamanda bir piyano rica etmek anlamına geldiğinin bilincindeydi; ama dayının hiçbir şekilde tutumluluk etmek zorunda olmadığını bilecek kadar bakınmıştı çevresine. Yine de bu ricası hemen yerine getirilmemişti; sekiz gün kadar sonra dayı, neredeyse istemeyerek bir itirafta bulunurcasına, piyanonun az önce geldiğini ve Karl'ın, eğer isterse piyanonun taşınmasını gözetim altında bulundurabileceğini söyledi. Kuşkusuz basit bir işti bu; ama taşıma işi çok daha basitti, çünkü evde özel bir mobilya asansörü vardı, koca bir mobilya arabası sıkışmadan sığabilirdi içine; piyano da bu asansörle Karl'ın odasına çıktı. Gerçi Karl'ın kendisi de aynı asansörde piyano ve

nakliyecilerle birlikte çıkabilirdi; ama hemen yan tarafta normal bir asansör kullanıma hazır olarak boş durduğundan, ona bindi, bir kaldıraç yardımıyla diğer asansörle hep aynı yükseklikte kaldı ve şimdi onun malı olan güzel aleti gözünü ayırmadan cam bölmelerden seyretti. Piyano kendi odasına geldiğinde ve Karl bu piyanoda ilk notaları çaldığında, sevinçten aklı başından gitti, öyle ki çalmaya devam etmek yerine, ayağa fırladı ve biraz uzaktan, elleri kalçalarında, piyanoya hayranlıkla bakmayı yeğledi. Odanın akustiği de kusursuzdu ve bu, demirden bir evde oturmaya ilişkin olarak başlangıçta kapıldığı küçük hoşnutsuzluğun tamamen kaybolmasını sağladı. Bina dışarıdan ne kadar demirden görünse de, aslında odanın içinde en ufak bir demir yapı parçası göze çarpmıyordu, kimse de evin döşenmesinde kusursuz bir rahatlığı bozacak küçücük bir şey bile gösteremezdi. Karl ilk zamanlarda piyano çalışından çok şey bekledi ve Amerikan koşullarını bu piyano çalışta doğrudan doğruya etkileme olasılığını, en azından uykuya dalmadan önce, düşünmekten utanmadı. Yurdunda askerlerin akşamleyin, kışla pencerelerinden uzanıp loş meydana bakarak pencereden pencereye birbirlerine söyledikleri eski bir asker şarkısını, Karl'ın gürültüyle dolu havaya açılmış pencerelerin önünde çalması kuşkusuz tuhaf kaçıyordu – ama sonra caddeye bakıyordu, değişmemişti cadde, büyük bir dolaşımın küçük bir parçasıydı yalnızca; döngüde etkin olan tüm güçleri tanımadan bu dolaşım başlı başına durdurulamazdı. Dayı, piyano çalınmasına katlanıyor, özellikle Karl'ın, kendisinin uyarısıyla, çalma zevkini seyrek olarak tatmasına da ses çıkarmıyordu; evet, Karl'a Amerikan marşlarının ve elbette "Ulusal Marşı"nın notalarını bile getirdi; ama keman ya da korno çalmayı da öğrenmek isteyip istemediğini günün birinde hiç şaka yapmadan Karl'a sorması, tek başına müzik sevgisiyle açıklanamazdı herhalde.

Elbette İngilizce öğrenmek Karl'ın ilk ve en önemli göreviydi. Ticaret yüksekokulundan genç bir profesör sabahları saat yedide Karl'ın odasına geliyor, onu yazı masasında ve önünde defterlerle otururken ya da ezber yaparak odada bir aşağı bir yukarı gidip gelirken buluyordu. Karl, İngilizceyi özümsemek için ne kadar acele etse az olacağını ve hızlı bir ilerleme kaydederek dayısına olağanüstü bir sevinç yaşatmak için bundan iyi fırsat bulamayacağını görüyordu. Gerçekten de, önceleri dayısıyla konuştukları İngilizce selamlaşma ve vedalaşma sözleriyle sınırlı kalmışken çok geçmeden konuşmalarının giderek daha büyük bölümlerini İngilizce yapmayı başardı; bu sayede aynı zamanda daha samimi konular baş

göstermeye başladı. Karl'ın dayısına bir akşam ezberden okuyabildiği ilk Amerikan şiiri, bir yangını betimleyen bir şiir, dayıyı duyduğu memnuniyetle ciddileştirdi. O sırada ikisi de Karl'ın odasındaki pencerenin önünde duruyordu; dayı dışarıya baktı, gökyüzünün aydınlığı geçmişti; dayı dizelerin verdiği duyguyla yavaşça ve düzenli olarak ellerini çırpıyor, bu sırada Karl da onun yanında dimdik durmuş, sabit gözlerle zor şiirin hakkını veriyordu.

Karl'ın İngilizcesi ilerledikçe, dayı onu tanıdıklarıyla bir araya getirmeye daha çok heveslenir oldu, ancak her olasılığa karşı, böyle buluşmalarda şimdilik İngilizce profesörünün hep Karl'ın yakınında bulunmasını ayarladı. Bir sabah Karl'la tanıştırılan ilk kişi, ince uzun boylu, genç, yerlere kadar eğilen bir insandı; dayı özel iltifatlarla Karl'ın odasına buyur etti onu. Ebeveynlerin gözünden bakılınca iyi yetiştirilmemiş olan birçok milyoner çocuğundan biriydi belli ki; öyle bir yaşam sürüyordu ki, sıradan bir insan bir gün bile bu genç adamın yaşamını acı duymadan izleyemezdi. Bunu biliyor ya da seziyor ve gücünün elverdiği ölçüde karşılıyor gibi, dudaklarının ve gözlerinin çevresinden bir mutluluk gülümsemesi eksik olmuyordu; kendisine, karşısındakine ve tüm dünyaya yönelikti sanki bu gülümseme.

Herr Mack denen bu genç adamla Karl, dayının koşulsuz rızasını alarak, sabahları saat beş buçukta binicilik okulunda ya da açık alanda at binmek üzere sözleştiler. Karl önce kabul etmeye çekindi, çünkü bir atın üzerine hiç binmemişti ve at binmeyi önce biraz öğrenmek istiyordu; ama dayıyla Mack çok ısrar ettiklerinden ve at binmeyi kesinlikle sanat değil, salt eğlence ve sağlıklı egzersiz olarak tanımladıklarından, sonunda kabul etti. Ne var ki, saat dört buçukta yataktan kalkması gerekiyordu, buna da genellikle çok üzülüyordu, çünkü burada, herhalde gün boyunca harcamak zorunda kaldığı kesintisiz dikkat yüzünden, uykuya hasret kalmıştı; ama banyoda üzüntüsü çok geçmeden kayboluyordu. Delikli duş başlığı enine boyuna tüm küvete uzanıyordu –yurdundaki okul arkadaşlarından hangisi, çok zengin de olsa böyle bir şeye sahipti, üstelik sadece kendisi kullanabiliyordu– Karl da yayılıp yatıyor, bu küvette kollarını açabiliyordu; gürül gürül akan ılık, sıcak, tekrar ılık ve sonunda buz gibi suyu canı istediği gibi küvetin bir bölümüne ya da tüm yüzeyine gelecek şekilde başından aşağı dökebiliyordu. Uykunun biraz daha devam eden zevkini

sürercesine orada yatıyor ve teker teker düşen son damlaları kapalı gözkapaklarıyla yakalamak özellikle hoşuna gidiyordu; sonra damlalar yayılıp yüzünden aşağı süzülüyordu.

Dayının heybetli otomobilinin Karl'ı bıraktığı binicilik okulunda, İngilizce profesörü onu bekliyor oluyor, Mack ise istisnasız daha geç geliyordu. Geç gelmesinde de bir sakınca yoktu, çünkü asıl, canlı binicilik onun gelmesiyle başlıyordu ancak. O içeri girince atlar o âna kadarki yarı uykularından uyanıp şaha kalkmıyorlar mıydı; kırbaç salonda daha yüksek sesle şaklamıyor muydu; daire şeklindeki galeride birdenbire tek tük insanlar, izleyiciler, at bakıcıları, binicilik öğrencileri ya da başka kimlerse onlar, belirmiyor muydu? Ama Karl, Mack'in gelişine kadar geçen zamanı, en basitleri de olsa bazı binicilik alıştırmalarını biraz olsun yaparak değerlendiriyordu. Uzun boylu bir adam vardı, kolunu pek kaldırmadan en yüksek at sağrısına uzanabiliyordu; her zaman hepi topu bir çeyrek saat süren bu dersi Karl'a o veriyordu. Karl'ın bu konuda gösterdiği başarılar pek de büyük değildi, çoğunlukla uykulu halde kapı çerçevesine yaslanıp duran İngilizce profesörüne bu öğrendikleri sırasında soluk soluğa savurduğu İngilizce sızlanmaları da kendine mal etmişti. Ama binicilikten duyduğu hoşnutsuzluğun neredeyse tamamı, Mack'in gelmesiyle ortadan kalkıyordu. Uzun boylu adama yol veriliyordu, çok geçmeden de hâlâ yarı karanlık olan salonda dörtnala koşan atların ayaklarından başka bir şey duyulmuyor ve Mack'in Karl'a komut vermek için kaldırdığı kolundan başka pek bir şey görülmüyordu. Uyku gibi geçen böyle bir yarım saatlik eğlenceden sonra duruyorlardı. Mack'in çok acelesi oluyordu, Karl'a veda ediyor, at binişinden özellikle memnun kalmışsa bazen yanağına hafifçe vuruyor, aceleden Karl'la birlikte kapıdan bile çıkmadan ortadan kayboluyordu. Sonra Karl, profesörü de otomobile alıyor, İngilizce derslerine çoğunlukla yan yoldan gidiyorlardı, çünkü aslında doğrudan dayının evinden binicilik okuluna gelen büyük caddenin kalabalığından geçmek çok zaman kaybettirirdi. Ayrıca İngilizce profesörünün en azından bu eşlikçiliği çok geçmeden sona erdi, çünkü Mack'le İngilizce anlaşmak çok basit olduğundan yorgun profesörü boşu boşuna binicilik okuluna sürüklediği için kendini suçlayan Karl, profesörü bu görevden affetmesini dayıdan rica etti. Biraz düşündükten sonra dayı da bu ricayı kabul etti.

Dayının, işine şöyle bir göz atması için bile Karl'a izin vermesi epey uzun sürdü, oysa Karl bunu sık sık rica etmişti. Bir tür komisyonculuk ve taşımacılık firmasıydı; Karl'ın anımsayabildiği kadarıyla, Avrupa'da artık bu tür firmalardan pek kalmamıştı. Bir aracı firmaydı bu; ama malları üreticiden tüketiciye ya da belki satıcıya aktarmıyor, büyük fabrika kartelleri için ve onların arasında tüm malların ve hammaddelerin aktarımını sağlıyordu. Bu nedenle, çok büyük boyutta satın alma, depolama, taşıma ve satış yapılan bir firmaydı; müşterilerle kılı kırk yaran, bitmek bilmeyen telefon ve telgraf bağlantıları kurmak gerekiyordu. Telgraf salonu, Karl'ın doğduğu kentteki, bir keresinde bir okul arkadaşıyla el ele içinden geçtiği telgraf idaresinden daha küçük değil, daha büyüktü. Telefon salonunda, nereye bakılırsa bakılsın, telefon kabinlerinin kapıları açılıp kapanıyor, çalan telefonlar insanı serseme çeviriyordu. Dayı bu kapılardan en yakındakini açtı; orada, zayıf bir elektrik ışığında bir memur görüldü, kapıların gürültüsüne karşı kayıtsızdı; başına geçirdiği çelik çember, kulaklıkları kulaklarına bastırıyordu. Sağ kolu özellikle ağırmışçasına küçük bir masaya dayanmıştı, kurşunkalemi tutan parmakları insanüstü bir düzenle ve hızla kıpırdıyordu. Ahizeye söylediği sözlerde çok tutumluydu, hatta belki de konuşana karşı çıkacak gibi olduğu, onu biraz daha etraflıca sorgulamak istediği görülüyordu; ama duyduğu belirli sözler niyetini gerçekleştiremeden bakışlarını indirip yazı yazmaya zorluyordu onu. Dayının, Karl'a usulca açıkladığına göre, memur zaten konuşmak zorunda değildi, çünkü bu adamın kaydettiği çağrılar aynı zamanda iki memur tarafından daha kaydediliyor ve sonra, hataların olabildiğince giderilmesi için karşılaştırılıyordu. Dayıyla Karl, kapıdan çıktıkları anda bir stajyer içeri süzüldü ve bu arada yazılmış olan kâğıtlarla dışarı çıktı. Oraya buraya gidip gelen insanlardan oluşan sürekli bir trafik salonun ortasından işliyordu. Kimse selam vermiyordu, selamlaşmak kaldırılmıştı, herkes önünden gidenin adımlarına ayak uyduruyor ve üstünde olabildiğince çabuk ilerlemek istediği zemine bakıyordu ya da elinde tuttuğu ve koşar adım yürürken dalgalandırdığı kâğıtlardan tek tük sözleri ya da sayıları bakışlarıyla yakalıyordu.

"İşleri epey ilerletmişsin," dedi Karl bir keresinde, işletmedeki bu turlardan birinde. Her departmanı yalnızca görmüş olmakla yetinilse bile, işletmeyi gözden geçirmek günler isterdi.

“Şunu bilmelisin ki, hepsini otuz yıl önce kendi ellerimle kurdum. O zamanlar liman mahallesinde küçük bir dükkânım vardı; günde beş kasa yük boşaltılsa olay olurdu, eve koltuklarım kabararak dönerdim. Bugün limandaki üçüncü büyük depo benim, o dükkân da hamallarımdan altmış beşinci grubun yemek salonu ve malzeme odası.”

“Bu kadarına mucize denir,” dedi Karl.

“Burada bütün gelişmeler hızlı olur,” dedi dayı, konuşmaya nokta koyarak.

Günün birinde, Karl her zamanki gibi tek başına yemek yemeden hemen önce dayı geldi, Karl’ın da kendisi gibi siyah giyinmesini ve kendisiyle yemeğe gelmesini istedi; iki iş arkadaşı yemeğe katılacaktı. Karl yan odada üzerini değiştirirken dayı, yazı masasına oturdu ve yeni bitirilmiş İngilizce ödevini gözden geçirdi, elini masaya vurup yüksek sesle bağırdı: “Gerçekten mükemmel!”

Karl bu övgüyü duyunca kuşkusuz daha bir şevkle giyindi; ama gerçekten de İngilizcesine epey güveniyordu artık.

Buraya gelişinin ilk akşamından hâlâ hatırladığı yemek salonunda iriyarı, şişman iki bey selam vermek için ayağa kalktı; sofra sohbeti sırasında öğrendiğine göre, birinin adı Green, diğerininse Pollunder’dı. Dayı herhangi bir tanıdığı hakkında ağzından laf kaçırmaz, gerekli ya da ilginç şeyleri kendi gözlemleriyle bulup çıkarmayı hep Karl’a bırakırdı. Asıl yemek sırasında yalnızca ayrıntılı iş konuları konuşuldu, bu da ticari ifadeler bakımından Karl için iyi bir ders anlamına geliyordu. Öncelikle karnını iyice doyurması gereken bir çocukmuşçasına, sessizce yemeğiyle ilgilenmeye bırakıldı Karl. Daha sonra Herr Green ona doğru eğildi ve olabildiğince anlaşılır bir İngilizceyle konuşmak için belirgin bir çaba göstererek, genel olarak Karl’ın ilk Amerika izlenimlerini sordu. Karl, çevresini saran bir ölüm sessizliği altında, arada gözucuyla dayıya bakarak epey etraflıca yanıt verdi ve teşekkür etmiş olmak için, biraz New York aksanıyla renklendirilmiş bir konuşma tarzıyla kendini hoş göstermeye çalıştı. Hatta bir ifadesi üzerine beylerin üçü de gülmekten kırıldı, Karl da kaba bir yanlış yapmış olmaktan korktu; ama hayır, Herr Pollunder’ın açıkladığına göre, çok isabetli bir şey söylemişti hatta. Bu Herr Pollunder zaten Karl’dan çok hoşlanmış gibiydi, dayıyla Herr Green yeniden iş

konuşmalarına döndükleri sırada, Herr Pollunder, Karl'ın sandalyesini kendininkine yaklaştırttı, önce ona adıyla, kökeniyle ve yolculuğuyla ilgili bir sürü şey sordu, sonunda da, Karl'ın yeniden dinlenmesi için, gülerek, öksürerek ve aceleyle kendinden ve kızından söz etti; kızıyla birlikte New York yakınlarında küçük bir çiftlikte yaşıyor, ama ancak akşamlarını orada geçirebiliyordu, çünkü bankacıydı ve işi onu bütün gün New York'ta tutuyordu. Karl da bu çiftliğe içtenlikle davet edildi hemen, Karl gibi çiçeği burnunda bir Amerikalının da bazen New York'tan uzaklaşıp nefes almaya ihtiyacı olurdu mutlaka. Karl bu daveti kabul etmek için dayıdan izin istedi hemen, dayı da görünüşte sevinerek bu izni verdi; ama Karl'la Herr Pollunder'ın bekledikleri gibi kesin bir tarih belirtmedi ya da bunun konu edilmesine bile izin vermedi.

Ama daha ertesi gün Karl, dayının ofislerinden birine çağrıldı (dayının yalnızca bu evde on farklı ofisi vardı); dayıyla Herr Pollunder'ın epey az konuşarak koltuklarda oturduklarını gördü.

"Herr Pollunder," dedi dayı, odadaki akşam alacakaranlığında pek seçilemiyordu, "Herr Pollunder, dün konuştuğumuz gibi seni çiftliğine götürmeye geldi."

"Bugün olacağını bilmiyordum," diye yanıt verdi Karl, "yoksa önceden hazırlanırdım."

"Hazırlanmadıysan, o zaman belki de ziyareti erteleriz," dedi dayı.

"Ne hazırlığı!" diye bağırdı Herr Pollunder. "Genç bir adam her zaman hazırdır."

"Onun açısından söylemedim," dedi dayı, konuğuna dönerek, "ama yine de odasına çıkması gerekecek, siz de alıkoyulmuş olacaksınız."

"Bunun için de bol bol zaman var," dedi Herr Pollunder, "bu kadarlık bir gecikmeyi hesaba kattım, işi önceden paydos ettim."

"Görüyorsun," dedi dayı, "ziyaretin daha şimdiden nasıl sıkıntılara yol açıyor."

“Üzgünüm,” dedi Karl, “ama hemen dönerim,” ve fırlayıp gitmeye kalktı.

“Acele etmeyin,” dedi Herr Pollunder. “Beni en ufak bir sıkıntıya sokmuyorsunuz, buna karşılık ziyaretiniz beni çok sevindiriyor.”

“Yarın binicilik dersini kaçıracaksın, iptal ettin mi?”

“Hayır,” dedi Karl; onu sevindirmiş olan bu ziyaret bir yük olmaya başladı, “bilmiyordum ki...”

“Yine de gitmek mi istiyorsunuz?” diye sordu dayı.

Herr Pollunder, bu dost canlısı insan, yardıma koştu.

“Giderken binicilik okulunda durup bu işi hallederiz.”

“İyi dediniz,” dedi dayı. “Ama Mack seni bekleyecektir.”

“Beklemeyecektir,” dedi Karl, “ama mutlaka gelecektir.”

“İşte bak,” dedi dayı, Karl’ın yanıtı en ufak bir mazeret olmamıştı sanki.

Yine Herr Pollunder son sözü söyledi: “Ama Klara da,” –Herr Pollunder’ın kızıydı– “onu bekliyor, hem de bu akşam; o da Mack’e tercih edilir herhalde?”

“Kuşkusuz,” dedi dayı. “Haydi, odana koş bakalım,” ve koltuğun kolçağına istençdışıymış gibi birkaç kez vurdu. Karl kapıya geldiği sırada, dayı şu soruyla yolundan çevirdi onu: “İngilizce dersi için yarın erkenden yine burada olursun herhalde?”

“Ama!” diye bağırdı Herr Pollunder ve koltuğunda şaşkınlıkla şişmanlığının elverdiği ölçüde, döndü. “En azından yarın gündüz dışarıda kalamaz mı? Öbür gün erkenden yine geri getirirdim onu.”

“Kesinlikle olmaz,” diye karşılık verdi dayı. “Öğrenim düzeninin böyle bozulmasına izin veremem. Daha sonra, düzenli bir meslek yaşamı olduğunda, böyle içten ve onur verici bir daveti daha uzun süreliğine de kabul etmesine seve seve izin veririm.”

“Amma da karşı çıktı!” diye düşündü Karl.

Herr Pollunder üzülmüştü. “Ama bir akşam ve bir gecenin gerçekten de sakıncası yok sayılır.”

“Ben de öyle düşünüyordum,” dedi dayı.

“İnsan elde ettiğiyle yetinmeli,” dedi Herr Pollunder ve yine güldü. “Bekliyorum öyleyse!” diye seslendi Karl’a; Karl da, dayı başka bir şey söylemediği için, dışarıya koşturdu.

Çok geçmeden, yola çıkmaya hazır halde geri döndüğünde, ofiste yalnızca Herr Pollunder’ı gördü, dayı gitmişti. Herr Pollunder, Karl’ın iki elini de mutlulukla sıktı, Karl’ın onunla birlikte geleceğinden olabildiğince kesin emin olmak ister gibiydi. Karl’a aceleden sıcak basmıştı, o da Herr Pollunder’ın ellerini sıktı; geziye çıkabildiği için sevinçliydi.

“Dayım gitmeme kızmadı mı?”

“Yok canım! Söylediklerinin hepsinde ciddi değildi. Eğitiminize çok önem veriyor.”

“Önceki söylediklerinde ciddi olmadığını size kendisi mi söyledi?”

“Ah evet,” dedi Herr Pollunder sözcükleri uzatarak; böylece, yalan söyleyemeyeceğini kanıtladı.

“Sizi ziyaret etmem için bana bu kadar isteksizce izin vermesi tuhaf, oysa siz onun dostusunuz.”

Herr Pollunder da, açıkça itiraf etmemesine karşın, buna bir açıklama getiremedi ve ikisi de, Herr Pollunder’ın otomobilinde sıcak gecenin içinden ilerlerken hemen başka şeylerden konuşmalarına karşın uzun bir süre daha bunu düşündüler.

Dip dibe oturuyorlardı, Herr Pollunder anlatırken Karl’ın elini kendi elinde tutuyordu. Karl, Fräulein Klara’yla ilgili birçok şey öğrenmek istiyordu, sanki uzun yolculuk onu sabırsızlandırmıştı ve anlatılanlar sayesinde gerçekte olacağından daha çabuk varabilirdi. Akşamleyin New York

caddelerinden otomobille hiç geçmemişti; kaldırım ve yol üzerinde, her an yön değiştirerek bir hortum gibi kopuyordu gürültü, insanlardan değil de yabancı bir unsurdan kaynaklanıyordu sanki. Buna karşın Karl, Herr Pollunder'ın sözlerini tam olarak kavramaya çalışırken onun koyu renk yeleğinden başka bir şeyle ilgilenmiyordu; bu yeleğin üzerinde koyu renk bir zincir çaprazlamasına asılıydı. Geç kalmaktan çok korktukları belli olan insanların, tam gaz giden arabalarda ve koşar adım tiyatrolara yöneldiği caddelerden çıkıp geçiş bölgeleri üzerinden dış mahallelere geldiler; otomobilleri atlı polisler tarafından sürekli yan sokaklara yönlendirildi, çünkü grevde olup gösteri yapan metal işçileri ana caddeleri doldurmuştu ve ancak kavşak yerlerindeki en gerekli araç trafiğine izin verilebiliyordu. Derken otomobil, boğucu yankılar yapan karanlık sokaklardan çıkıp koca meydanları andıran bu ana caddelerin birinden geçti; iki tarafa doğru da, kimsenin sonuna dek izleyemeyeceği perspektifler göründü; kaldırımlar, minik adımlarla hareket eden, şarkıları tek bir insan sesinden daha uyumlu olan bir kalabalıkla doluydu. Ama boş tutulan yolun orasında burasında hareketsiz at üzerinde bir polis ya da bayrak taşıyanlar ya da cadde üzerine gerilmiş dövizler ya da iş arkadaşları ve emrindekilerle çevrili bir işçi lideri ya da yeterince hızlı kaçamamış olan ve şimdi boş, karanlık bir halde duran, vatmanla biletçinin platformda oturdukları elektrikli bir tramvayın vagonu görülüyordu. Meraklılardan oluşan küçük gruplar, gerçek göstericilerin epey uzağında duruyor ve yerlerini terk etmiyorlardı, oysa asıl olaylardan haberleri yoktu. Karl ise Herr Pollunder'ın onun beline dolamış olduğu koluna sevinçle yaslandı; çok geçmeden, aydınlatılmış duvarlarla çevrili, köpekler tarafından korunan bir çiftlik evinde konuk olarak ağırlanacağından emin olmak onu her şeyden daha çok mutlu ediyordu. Bastırmaya başlayan uyku yüzünden, Herr Pollunder'ın söylediği her şeyi hatasız ya da en azından kesintisiz kavrayamasa da, zaman zaman kendini toplayıp gözlerini oğuşturuyor, Herr Pollunder'ın ona uyku bastırdığını fark edip etmediğini bir süreliğine daha kestirmeye çalışıyordu; çünkü ne pahasına olursa olsun bundan kaçınmak istiyordu.

New York dışında bir çiftlik evi

"Geldik," dedi Herr Pollunder tam da Karl'ın dikkatinin dağıldığı anlardan birinde. Otomobil bir çiftlik evinin önünde durdu. Ev, zengin insanların New York çevresindeki çiftlik evlerine uygun olarak, normalde bir aileye yetecek bir çiftlik evi için gerekenden daha geniş ve daha yüksekti. Evin yalnızca alt bölümünün ışıkları yandığından, yüksekliğin nereye vardığı kesinlikle kestirilemiyordu. Ön tarafta kestane ağaçları hışırdıyor, aralarında –parmaklık açılmıştı– kısa bir yol, kapı önündeki merdivene gidiyordu. Otomobilden inerken kendini yorgun hisseden Karl, yolculuğun epeyce uzun sürmüş olduğunu fark etti. Kestaneli yolun karanlığında, yanı başında bir kız sesi duydu: "Nihayet Herr Jakob geldi."

"Adım Roßmann," dedi Karl ve şimdi dış hatlarıyla seçtiği kızın uzattığı eli tuttu.

"Jakob'un yeğeni," diye açıkladı Herr Pollunder, "adı Karl Roßmann."

"Burada olmasından dolayı duyduğumuz sevinci değiştirmez bu," dedi adları pek umursamayan kız.

Yine de Karl, Herr Pollunder ile kızın arasında eve doğru yürürken, sordu: "Siz Fräulein Klara'sınız herhalde?"

"Evet," dedi kız. Evden gelen biraz daha belirgin bir ışık, kızın Karl'a doğru eğdiği yüzüne vurdu. "Ama burada, karanlıkta kendimi tanıtmak istemiyordum."

"Bizi parmaklıkta mı beklemiş ki?" diye düşündü Karl; yürürken yavaş yavaş açılıyordu.

"Bu akşam bir konuğumuz daha var," dedi Klara.

“Olamaz!” diye bağırdı Pollunder kızgınlıkla.

“Herr Green,” dedi Klara.

“Ne zaman geldi?” diye sordu Karl, bir şeyler sezinlemiş gibi.

“Az önce. Sizinkinin önünden giden otomobilinin sesini duymadınız mı?”

Karl, durumu nasıl değerlendirdiğini anlamak için başını kaldırıp Pollunder’a baktı; ama Pollunder’ın elleri pantolon ceplerindeydi ve yürürken yere daha bir sert basıyordu.

“New York’un hemen dışında oturmanın faydası yok, rahatsız edilmekten kurtulamıyorsun. Evimizi kesinlikle daha uzak bir yere taşımamız gerekecek; ben de eve gelene kadar gecenin yarısını yolda geçirmek zorunda kalacağım.”

Kapı önündeki merdivende durdular.

“Ama Herr Green çok uzun zamandır buraya gelmemişti,” dedi Klara; belli ki babasıyla tamamen aynı fikirdeydi; ama onu yatıştırmak istiyordu.

“Neden tam da bu akşam geliyor ki,” dedi Pollunder; gevşek, ağır bir et parçası olarak kolayca büyük hareketler yapan kabarık alt dudağı üzerinden öfkeyle yuvarlandı konuşması.

“Gerçekten!” dedi Klara.

“Belki de çok geçmeden çekip gider,” diye fikrini belirtti Karl ve daha dün ona tamamen yabancı olan bu insanlarla böyle anlaşmasına kendi de şaşırdı.

“Yo hayır,” dedi Klara, “babam için büyük bir iş yürütüyor, bunun konuşulması da herhalde uzun sürecek, çünkü beni şaka yollu uyardı: Kibar bir ev sahibesi olmak istiyorsam, sabaha kadar dinlemem gerekecekmiş.”

“Bir bu eksikti. Öyleyse geceyi burada geçirir!” diye bağırdı Pollunder, nihayet en kötüsü gerçekleşmiş gibi. “Bana kalsa,” dedi ve bu yeni düşünceyle daha güler yüzlü oldu, “bana kalsa, sizi Herr Roßmann, yeniden otomobile bindirip dayınıza geri götürürüm. Bu akşamın daha şimdiden tadı

kaçtı, sayın dayınızın bir daha ne zaman bize gelmenize izin vereceğini ise artık kim bilir. Ama sizi bugün geri götürürsem en kısa zamanda bize gelmenize karşı çıkmayacaktır.”

Ve planını uygulamak üzere Karl’ı elinden tuttu. Ama Karl kıpırdamadı, Klara da babasının onu burada bırakmasını rica etti, çünkü en azından kendisi ve Karl, Herr Green tarafından zerre kadar rahatsız edilemezdi. Sonunda Pollunder’ın kendisi de, en doğru kararı vermiş olmadığını anladı. Üstelik –ve bu belki de belirleyici oldu– birdenbire Herr Green’in merdivenin en üst basamağından bahçeye seslendiği duyuldu: “Nerede kaldınız?”

“Gelin,” dedi Pollunder ve kapı önündeki merdivene doğru ilerledi. Arkasından Karl’la Klara yürüyor, şimdi birbirlerini ışıkta inceliyorlardı.

“Ne kadar kırmızı dudakları var,” dedi Karl kendi kendine; Herr Pollunder’ın dudaklarını ve bunların kızında ne kadar güzel biçim değiştirmiş olduğunu düşündü.

“Akşam yemeğinden sonra,” dedi kız, “sizin için sakıncası yoksa, hemen benim odama gideriz, babamın Herr Green’le ilgilenmesi gerekse de, en azından biz ondan kurtulmuş oluruz böylece. Siz de nezaket gösterip bana piyano çalarsınız, çünkü bunu ne kadar iyi yapabildiğinizi babam anlattı. Ama ben ne yazık ki müzik icra etmekte çok yeteneksizim; aslında müziği çok sevsem de, piyanoma elimi sürmem.”

Klara’nın önerisi Karl’ın aklına yatmıştı, gerçi Herr Pollunder’ı da yanlarına çekmeyi çok isterdi. Ancak Green’in, basamakları çıkarlarken önlerinde yavaş yavaş beliren dev cüssesi karşısında Karl –Pollunder’ın boyuna ancak alışmıştı– bu adamın elinden Herr Pollunder’ı bu akşam bir şekilde alma umudunu tamamen yitirdi.

Herr Green, alınacak çok yol varmış gibi onları çok telaşlı karşıladı, Herr Pollunder’ın kolunu tuttu ve Karl’la Klara’yı önü sıra itip yemek salonuna soktu. Yemek salonu, özellikle masanın üstündeki, taze yapraklı dalların eğik durduğu çiçekler sayesinde çok görkemli görünüyor ve rahatsız edici Herr Green’in varlığını iki kat hissettiriyordu. Diğerleri oturana dek masanın başında bekleyen Karl, bahçeye bakan büyük cam kapının açık

kalacağına sevindi, çünkü yoğun bir koku, bir kameriyeye eser gibi içeriye doluyordu. Tam o sırada Herr Green hızlı hızlı soluk alarak bu cam kapıyı kapamaya kalktı, en alttaki sürgülere eğildi, en üsttekilere uzandı ve bunların hepsini öyle bir çeviklikle yaptı ki, koşturup gelen uşak yapacak bir şey bulamadı. Herr Green'in sofrada söylediği ilk sözler, Karl'ın bu ziyaret için dayısının iznini almış olmasından duyduğu şaşkınlığı ifade etti. Çorbayla dolu kaşığını ardı ardına ağzına götürdü ve neden bu kadar şaşırdığını, dayının Karl'a nasıl göz kulak olduğunu ve dayının Karl'a duyduğu sevginin bir dayı sevgisi olarak adlandırılamayacak kadar büyük olduğunu sağındaki Klara'ya, solundaki Herr Pollunder'a açıkladı.

"Aramıza gereksiz yere katılması yetmiyormuş gibi, benimle dayımın arasına da giriyor," diye düşündü Karl ve altın rengi çorbadan bir yudum bile içemedi. Ama sonra, kendini ne kadar rahatsız hissettiğini fark ettirmek istemedi ve çorbayı sessizce mideye indirmeye başladı. Yemek, bir işkence gibi ağır ilerledi. Yalnızca Herr Green ve en çok da Klara şen şakraktı, arada kısa bir kahkaha atacak fırsat buluyorlardı. Herr Green iş konularından konuşmaya başlayınca Herr Pollunder ancak birkaç kez sohbete katıldı. Ama çok geçmeden bu tür konuşmalardan da kendini çekti, Herr Green de bir süre sonra ona yeniden böyle bir konuşmayla sürpriz yapmak zorunda kaldı. Üstelik bir şeyin altını çizdi –tam o sırada Klara, kötü bir şey olacakmış gibi kulak kabartan Karl'ın dikkatini, önünde rostonun durduğuna ve bir akşam yemeğinde bulunduğuna çekmek zorunda kaldı– bu beklenmedik ziyareti yapmaya baştan niyetlenmemişti. Çünkü henüz konuşulması gereken işin özel bir aciliyeti olsa da, hiç olmazsa en önemlisi bugün kentte görüşülebilir ve ayrıntılar yarına ya da daha sonraya bırakılabilirdi. Gerçekten de, mesai bitiminden çok önce Herr Pollunder'a uğramış; ama onu yerinde bulamamıştı, bu yüzden eve telefon edip geceyi dışarıda geçireceğini söylemek ve buraya gelmek zorunda kalmıştı.

"Öyleyse özür dilemem gerek," dedi Karl yüksek sesle ve kimse yanıt vermeye zaman bulamadan, "çünkü Herr Pollunder'ın bugün işinden erken çıkması benim suçum ve çok üzgünüm."

Herr Pollunder yüzünün büyükçe bölümünü peçeteyle örterken Klara, Karl'a gülümsedi; ama duygularını paylaşan değil, onu bir şekilde etkilemeye yönelik bir gülümsemeydi bu.

“Özür dilemenize gerek yok,” dedi Herr Green, tam o sırada bir güvercini sert hareketlerle kesiyordu, “tam tersine, yemeği evde tek başıma yiyeceğime, akşamı böyle hoş bir topluluk içinde geçirdiğime seviniyorum. Evde bana yaşlı kâhyam hizmet ediyor, kadın o kadar yaşlı ki, kapıdan soframa kadar yürümek bile ona zor geliyor; ben de onun bu yolu alışını izlemek istersem uzun süre sandalyemde arkama yaslanabiliyorum. Kısa bir süre önce, uşağın yemekleri yemek odasının kapısına kadar getirmesini ayarladım; ama kapıdan soframa kadar olan yol, anladığım kadarıyla kâhyaya ait.”

“Tanrım,” diye bağırdı Klara, “ne sadakat!”

“Evet, dünyada hâlâ sadakat var,” dedi Herr Green ve ağzına bir lokma aldı; Karl’ın tesadüfen fark ettiği üzere, dil bir salınışta yemeği yakaladı. Karl’ın midesi bulanmaya başladı ve ayağa kalktı. Herr Pollunder’la Klara neredeyse aynı anda onun ellerine yapıştılar.

“Biraz daha oturun,” dedi Klara. Karl tekrar oturunca da, Klara ona fısıldadı: “Birazdan birlikte ortadan kayboluruz. Sabırlı olun.”

Herr Green bu arada sakin sakin yemeğiyle ilgilenmişti, kendisi Karl’ın midesini bulandırdığında Karl’ı yatıştırmak Herr Pollunder ile Klara’nın doğal göreviydi sanki.

Herr Green sunulan her yemeği bıkmadan kabul etmeye hazır olsa da, her birine gösterdiği titizlik yüzünden akşam yemeği uzayıp duruyordu. Görünen oydu ki, yaşlı kâhyasının acısını adamakıllı çıkarmak istiyordu. Ara sıra Fräulein Klara’nın ev idaresindeki yeteneğini övüyordu, bu da belli ki kızın gururunu okşuyordu. Öte yandan Karl, sanki adam kıza saldırıyormuş gibi, onu savuşturmaya çalışıyordu. Ama Herr Green kızla bile yetinmiyor, sık sık, tabağından başını kaldırmadan, Karl’ın dikkat çekici iştahsızlığını üzüntüyle karşıladığını söylüyordu. Herr Pollunder, Karl’ın iştahını savundu, oysa ev sahibi olarak Karl’ı yemek yemeye de özendirmeliydi. Gerçekten de Karl, bütün akşam yemeği boyunca sıkıntısını çektiği baskı yüzünden kendini o kadar hassas hissediyordu ki, öyle olmadığını bilmesine rağmen Herr Pollunder’ın bu ifadesini kabalık olarak yorumladı. Ve bu ruh haline uygun olarak bir kez tamamen aykırı davranıp hızlı ve çok yedi, sonra yine uzun süre bıkkın bir halde çatalı bıçağı bırakıp

topluluğun en hareketsizi oldu; yemekleri getiren uşak çoğu kez onun karşısında ne yapacağını bilemedi.

“Yemek yemeyerek Fräulein Klara’yı nasıl kırdığınızı hemen yarın Senatör Bey’e anlatacağım,” dedi Herr Green ve bu sözleri şaka niyetine söylediğini, çatal bıçağı kullanma tarzıyla ifade etmekle yetindi.

“Şu kıza bakın hele, ne kadar üzgün,” diye devam etti ve Klara’nın çenesinin altını tuttu. Kız buna izin verdi ve gözlerini yumdu.

“Sen yok musun sen!” diye seslendi adam, arkasına yaslandı ve yüzü kıpkırmızı halde, karnı doymuş birinin gücüyle güldü. Karl, Herr Pollunder’ın tutumunu kendi kendisine açıklamak için boşuna uğraştı. Adam tabağının önünde oturuyor ve asıl önemli şey orada oluyormuş gibi tabağın içine bakıyordu. Karl’ın sandalyesini kendine doğru çekmiyordu, bir kez konuştuğunda da, herkese hitaben konuşuyordu, ama Karl’a söyleyecek özel bir şeyi olmuyordu. Buna karşın, Green’in –bu yaşlı, New Yorklu müzmin bekârın– belirgin bir niyetle Klara’ya dokunmasına, Pollunder’ın konuğu olan Karl’ı gücendirmesine ya da en azından ona çocukmuş gibi davranmasına ve kim bilir hangi eylemler için güç kazanıp harekete geçmesine katlanıyordu.

Sofra toplandıktan sonra –Green genel ruh halini sezince ayağa kalkan ilk kişi olmuş ve bir ölçüde herkesi kendisiyle beraber kaldırmıştı– Karl tek başına bir kenara çekildi ve dar, beyaz çerçeve çubuklarıyla bölünmüş büyük pencerelerden birine gitti; pencereler terasa açılıyordu ve aslında, yaklaşınca fark ettiği üzere, tam anlamıyla kapıydı bunlar. Herr Pollunder’la kızının başlangıçta Green’e karşı hissettiği ve o zaman Karl’a biraz anlaşılmaz gelen antipatiden geriye ne kalmıştı? Şimdi Green’le birlikte duruyorlardı. Herr Green’in purosu –Pollunder’ın hediyesi– Karl’ın babasının evde ara sıra, muhtemelen kendi gözleriyle hiç görmemiş olduğu bir gerçekmiş gibi söz ettiği kalınlıktaydı; bu purodan çıkan duman salona yayıldı ve Green’in etkisini, onun kişisel olarak asla ayak basmayacağı köşe bucak yerlere de taşıdı. Karl ne kadar uzak dursa da, duman yüzünden hâlâ burnunda bir kaşıntı hissediyordu; bulunduğu yerden yalnızca bir kez çabucak dönüp baktığındaysa Herr Green’in tutumu ona rezilce geldi. Artık hiç de olanaksız görmediği bir şey vardı: Dayısı, Herr Pollunder’ın zayıf karakterini bildiği ve dolayısıyla Karl’ın bu ziyarette gücenmesini, kesin

olarak önceden bilmese de, olasılık dahilinde gördüğü için bu ziyarete izin vermekte onca zaman direnmişti. Amerikalı kızı da beğenmiyordu, gerçi onun çok daha güzel olacağını hayal etmemişti zaten. Hatta Herr Green, kızla ilgilendiğinden beri, Karl, onun yüzünün güzel görünebilmesine, özellikle de kıpır kıpır gözlerinin parlamasına şaşırmıştı. Vücudu onunki kadar sımsıkı saran bir etek hiç görmemişti; sarımsı, ince sağlam kumaştaki küçük kırışıkları, kumaşın ne kadar gerildiğini gösteriyordu. Yine de Karl'ın hiç ilgisini çekmiyordu kız ve Karl onun odasına götürülmekten seve seve vazgeçer, bunun yerine elini her ihtimale karşı koluna koymuş olduğu kapıyı açıp otomobile biner ya da şoför uyuyorsa tek başına New York'a gezmeye giderdi. Gözüne hoş görünen dolunayla berrak gece herkese açıktı, dışarıda korkma olasılığı ise Karl'a saçma geldi. Sabahleyin –yürüyerek daha erken pek varamazdı eve– dayısını nasıl şaşırtacağını hayal etti– ve bu salonda ilk kez kendini iyi hissetti. Gerçi daha önce onun yatak odasına hiç girmemişti, nerede olduğunu da bilmiyordu; ama sorup öğrenecekti. Sonra kapıya vuracak ve usulüne uygun bir, “Girin!” sözü üzerine odaya dalacak ve şimdiye dek yalnızca tepeden tırnağa giyinik ve düğmeleri ilikli halde gördüğü sevgili dayısına, gözlerini şaşkınlıkla kapıya çevirmiş, geceliğiyle yatakta dimdik otururken sürpriz yapacaktı. Başlı başına çok bir şey değildi belki bu; ama yol açabileceği sonucun düşünülmesi gerekirdi. Belki ilk kez dayısıyla birlikte kahvaltı ederdi, dayı yatakta, kendisi bir koltukta, kahvaltı aralarındaki küçük bir masada; belki bu birlikte edilen kahvaltı sürekli bir düzenlemeye dönüşürdü; belki bu tür bir kahvaltı sayesinde, ki hatta bundan kaçınmak pek olası değildi, şimdiye dek olduğu gibi günde yalnızca bir kereden daha sık bir araya gelirler ve doğal olarak da birbirleriyle daha açık konuşabilirlerdi. Bugün dayısına karşı biraz söz dinlemez, daha doğrusu, dik başlı davranmışsa sonuç olarak bunun nedeni yalnızca bu açık konuşma eksikliğiydi. Ve bu geceyi burada geçirmesi gerekse de –onu pencere önünde kendi kendine konuşmaya terk etmelerine karşın, gidişat ne yazık ki bunu gösteriyordu– belki bu talihsiz ziyaret, dayısıyla olan ilişkisinin daha iyiye gitmesinde dönüm noktası olacaktı, belki dayısı da bu akşam yatak odasında benzer şeyler düşünüyordu.

Biraz avuntu bulmuş halde arkasına döndü. Klara karşısında duruyordu. “Burayı hiç mi beğenmediniz? Kendinizi biraz olsun evinizde hissedemez misiniz? Gelin, son bir deneme yapacağım,” dedi. Onu salondan geçirip

kapıya götürdü. İki bey yandaki bir masada oturuyor, yüksek ayaklı kadehlere doldurulmuş, hafifçe köpüren içkiler içiyorlardı; Karl bunların ne olduğunu bilmiyordu ve tatmak isterdi. Herr Green bir dirseğini masaya dayamıştı, yüzü Herr Pollunder'a olabildiğince sokulmuştu; insan Herr Pollunder'ı tanımasa, burada iş değil, suç oluşturan bir şeyler konuşulduğunu sanabilirdi pekâlâ. Herr Pollunder, Karl'ın kapıya gidişini dostça bir bakışla izlerken Green dönüp Karl'a bakmadı bile; oysa insan ister istemez karşısındakinin bakışlarına uyardı. Green'in bu tutumunda bir tür kanaatin ifadesi varmış gibi geldi Karl'a: Her biri, gerek Karl gerekse Green, burada kendi yetenekleriyle ayakta durmaya çalışacak, aralarındaki zorunlu toplumsal ilişki, zamanla ikisinden birinin zaferi ya da yok oluşuyla kurtulacaktı.

"Böyle düşünüyorsa," dedi Karl kendi kendine, "budala demektir. Ondan gerçekten hiçbir şey istemiyorum, beni rahat bıraksın."

Tam koridora çıkmıştı ki, muhtemelen kaba davranmış olduğu geldi aklına, çünkü Green'e kilitlenmiş gözleriyle Klara tarafından odadan neredeyse sürüklenmişti. Bir o kadar istekli yürüyordu şimdi onun yanında. Koridorlardan geçerken, her yirmi adımda bir süslü üniformalı bir uşağın, tombul gövdesini iki eliyle tuttuğu bir şamdanla dikildiğini görünce, önce gözlerine inanamadı.

"Yeni elektrik hattı, şimdiye dek ancak yemek salonuna döşenebildi," diye açıkladı Klara. "Bu evi kısa bir süre önce aldık ve her yerinde tadilat yaptırdık. Kendine özgü mimari tarzıyla eski bir evde ne kadar tadilat yapılabilirse."

"Demek Amerika'da da eski evler var," dedi Karl.

"Elbette," dedi Klara gülerek ve onu çekmeye devam etti. "Amerika'yla ilgili tuhaf fikirleriniz var."

"Benimle alay etmeyin," dedi Karl kızgın kızgın. Sonuçta kendisi Avrupa ve Amerika'yı, kız ise yalnızca Amerika'yı biliyordu.

Bir kapının önünden geçerlerken Klara elini hafifçe uzatarak kapıyı itip açtı ve orada durmadan, "Burada uyuyacaksınız," dedi.

Karl elbette odaya hemen bakmak istedi; ama Klara bunun için daha zaman olduğunu ama kendisiyle birlikte gelmesini sabırsızlıkla ve neredeyse bağırarak söyledi. Koridorda birbirlerini biraz çekiştirdiler, sonunda Karl, her şeyde Klara'ya uymak zorunda olmadığını düşünerek onun elinden kurtuldu ve odaya girdi. Pencerenin önündeki şaşırtıcı bir karanlık, orada tüm genişliğiyle sallanan bir ağacın tepesiyle açıklanabiliyordu. Kuş sesleri duyuluyordu. Ay ışığının henüz ulaşmadığı odada neredeyse hiçbir şey ayırt edilemiyordu doğrusu. Karl, dayısının hediye etmiş olduğu elektrikli cep fenerini yanına almadığına üzüldü. Bu evde bir cep feneri zorunluydu, böyle fenerlerden birkaç tane alınsaydı, uşaklar yatmaya gönderilebilirdi. Karl pencere pervazına oturup dışarıya baktı ve kulak kabarttı. Ürkek bir kuş, yaşlı ağacın yaprakları arasından geçmeye çalışıyor gibiydi. Bir New York banliyö treninin düdüğü bir yerlerden yükseldi. Onun dışında ortalık sessizdi.

Ama uzun süre sessiz kalmadı, çünkü Klara aceleyle içeri girdi. Belli ki kızmıştı, "Bu da ne demek oluyor?" diye bağırdı ve ellerini pat diye eteğine vurdu. Karl, ancak kız daha kibar davranırsa cevap vermek istedi. Ama kız geniş adımlarla onun üzerine yürüyüp bağırdı: "Benimle gelmek istiyor musunuz, istemiyor musunuz?" Bilerek ya da sırf heyecanla onu göğsünden öyle bir itti ki, Karl son anda pencere pervazından kayıp ayaklarını yere basmasa pencereden yuvarlanabilirdi.

"Az kalsın aşağı düşüyordum," dedi suçlayarak.

"Düşmemeniz yazık oldu. Neden bu kadar aksilik ediyorsunuz ki! Bir kere daha iteyim sizi."

Gerçekten de onu kucakladı ve önce şaşkınlıktan ağırlığını yere vermeyi unutan Karl'ı, spordan çelik gibi olmuş vücuduyla neredeyse pencereye kadar taşıdı. Ama orada Karl kendine geldi ve kalçalarını şöyle bir döndürerek kızın elinden kurtulup onu kucakladı.

"Ah, canımı acıtıyorsunuz," dedi kız hemen.

Ama Karl, kızı bırakmaması gerektiğini düşünüyordu. Gerçi ona dilediği gibi adım atma özgürlüğü tanıdı; ama peşinden ayrılmadı ve onu bırakmadı. Onu dar elbisesi içinde kucaklamak çok kolaydı zaten.

“Bırakın beni,” diye fısıldadı kız, kızarmış yüzü Karl’ınkine sokulmuştu; onu görmek için Karl’ın kendini zorlaması gerekiyordu, Klara o kadar yakınındaydı. “Bırakın beni, size güzel bir şey vereceğim.” “Neden böyle sızlanıyor,” diye düşündü Karl, “canı acıyor olamaz, onu sıkmıyorum ki,” ve onu bir süre daha bırakmadı. Ama birden, bir anlık dikkatsiz ve suskun duruşun ardından, kızın artan gücünü tekrar vücudunda hissetti; kız ondan sıyrılmıştı, Karl’ı vücudunun üst bölümünden sıkıca yakaladı, tuhaf bir dövüş tekniğinin ayak hareketleriyle onun bacaklarına karşı koydu ve müthiş bir düzenle soluk alıp vererek onu önü sıra duvara doğru itti. Ama orada bir kanepe vardı, Karl’ı oraya yatırdı ve ona doğru pek fazla eğilmeden şöyle dedi:

“Şimdi kıpırda kıpırdayabilirsen.”

“Kedi, kudurmuş kedi,” diye bağırabildi Karl, içinde bulunduğu öfke ve utanç karışımı arasından. “Delisin sen, kudurmuş kedi!”

“Sözlerine dikkat et,” dedi kız ve bir elini onun boynuna kaydırıp öyle sert sıkmaya başladı ki, Karl soluk almak için debelenmekten başka bir şey yapamadı. Bu sırada kız diğer elini onun yanağında gezdirdi, yoklar gibi yanağına dokundu, elini tekrar çekip iyice havaya kaldırdı; her an aşağı indirip bir tokat atabilirdi.

“Bir hanıma böyle davrandığın için ceza olarak sana okkalı bir tokat atıp eve gönderseydim, nasıl olurdu?” diye sordu bu arada. “Güzel bir anı olmasa da, ileriki yaşamın için sana faydalı olur belki. Senin için üzülüyorum, tahammül edilebilir, sevimli bir gençsin; *jiu-jitsu* öğrenmiş olsaydın, muhtemelen bir güzel pataklardın beni. Yine de, yine de – sen orada öylece yatarken seni tokatlamak için müthiş bir istek duyuyorum. Muhtemelen bundan pişmanlık duyacağım; ama yapacak olursam, şimdiden bil ki, neredeyse irademe karşı yapacağım bunu. Ve o zaman bir tokatla yetinmeyeceğim elbette, yanakların şişene kadar bir sağa bir sola vuracağım. Belki de onurlu bir adamsın –neredeyse inanmak istiyorum buna– ve tokatlarla yaşamaya devam etmemek, dünyadan silinmek isteyeceksin. Ama bana karşı neden öyle davrandın ki? Hoşuna gitmiyor muyum? Odama gelmene değmez mi? Dikkat! Az kalsın kazara tokadı indiriyordum. Yani bugün kurtulmak istiyorsan, bundan sonra daha düzgün davran. Ben kafa tutabileceğin dayın değilim. Ayrıca dikkatini çekmek

isterim ki, seni tokatlamadan bırakırsam, şimdiki durumunun ve gerçekten tokatlanmanın onur açısından bakıldığında aynı şeyler olduğunu sanman gerekmez. Böyle sanırsan, seni gerçekten tokatlamayı yeğlerim. Bütün bunları anlattığımda Mack ne diyecek acaba?”

Mack’i anımsayınca Karl’ı bıraktı, Karl’a belirsiz düşüncelerinde bir kurtarıcı gibi göründü Mack. Kısa bir süre daha Klara’nın elini boynunda hissetti, bu yüzden biraz daha döndü ve sonra hareketsiz bir halde yattı.

Kız onun ayağa kalkmasını istedi, Karl yanıt vermedi ve kıpırdamadı. Kız bir yerlerde bir mum yaktı, oda aydınlandı, tavanda mavi bir zikzak desen belirdi; ama Karl, Klara’nın onu yatırdığı gibi, başı yastığa dayalı halde durdu ve başını bir parmak bile oynatmadı. Klara odada bir aşağı bir yukarı gidip geliyor, eteği bacaklarına dolanıp hışırdıyordu; muhtemelen pencerede uzun bir süre durdu.

“Pes mi?” diye sorduğu duyuldu.

Herr Pollunder tarafından bu gece için kendisine ayrılan bu odada huzur bulamamak Karl’ın gücüne gitti. Bu kız etrafta dolanıyor, durup konuşuyordu ve Karl sözcüklerle anlatılamayacak kadar bıkmıştı ondan. Bir an önce uyumak ve buradan çekip gitmek tek isteğiydi. Artık yatağa yatmak istemiyordu, burada kanepede kalmak istiyordu. Kız gitsin diye tetikte bekliyordu, böylece arkasından kapıya atlayacak, kızın ardından kapıyı sürgüleyecek ve sonra yeniden kendini kanepeye atacaktı. Gerinip esnemeye öyle ihtiyacı vardı ki; ama Klara’nın önünde bunu yapmak istemiyordu. Ve böylece yattı, gözlerini yukarı dikti, yüzünün giderek daha da hareketsizleştiğini hissetti. Çevresinde dönen bir sinek gözlerinin önünde titreşiyor, Karl onun ne olduğunu tam olarak bilemiyordu.

Klara yeniden ona yaklaştı, onun baktığı yöne doğru eğildi; Karl kendini zorlamasaydı, ona bakmak zorunda kalacaktı.

“Şimdi gidiyorum,” dedi kız. “Belki daha sonra bana gelmek istersin. Benim odamın kapısı, bu kapıdan sayınca, koridorun bu yanındaki dördüncü kapı. Yani üç kapının önünden geçiyorsun, sonra geldiğin kapı doğru olanı. Artık salona inmem, odamda kalırım. Beni iyice yordun. Seni bekleyecek değilim; ama gelmek istersen gel. Unutma, bana piyano

çalacağına söz verdin. Ama belki de seni hepten zayıf düşürdüm ve artık kıpırdayamıyorsun, o zaman kalıp bir güzel uyku çek. Şimdilik babama kavgamız hakkında tek söz etmem; bunu dert edersin diye söylüyorum." Bunun üzerine, sözde yorgunluğuna karşın iki sıçrayışta odadan fırladı.

Karl hemen doğrulup oturdu, yatmak dayanılmaz hale gelmişti. Biraz hareket etmek için kapıya gitti ve koridora baktı. Göz gözü görmüyordu. Kapıyı kapatıp kilitleyince ve yeniden masasının başında mum ışığında oturunca sevindi. Bu evde daha fazla kalmamaya karar verdi, aşağı inip Herr Pollunder'ın yanına gidecek, Klara'nın kendisine nasıl davrandığını ona açıkça anlatacaktı –yenilgisini itiraf etmek umurunda bile değildi– ve herhalde yeterli olan bu nedenle, eve otomobille ya da yürüyerek gitmek için izin isteyecekti. Herr Pollunder onun hemen eve dönmesine itiraz ederse Karl, kendisini bir uşakla en yakın otele göndermesini rica edecekti en azından. Gerçi normalde insan dost canlısı ev sahiplerine Karl'ın planladığı biçimde davranmazdı; ama bir konuğa da Klara'nın yaptığı gibi davranılmazdı pek. Hatta Klara, Herr Pollunder'a şimdilik kavga hakkında hiçbir şey söylemeyeceğine yönelik verdiği sözü dostça bir hareket saymıştı; ama bu çok vahim bir durumdu. Evet, Karl bir güreşe mi davet edilmişti ki, muhtemelen yaşamının büyük bölümünü güreşçi hileleri öğrenerek geçirmiş olan bir kız tarafından yere çalınmak onun için utanç verici olsun? Hatta kız, Mack'ten bile ders almıştı belki. Varsın her şeyi ona anlatsındı; Mack kesinlikle anlayışlıydı, Karl özel olarak öğrenme fırsatını hiç bulamamış olsa da bunu biliyordu. Mack kendisine ders verse Klara'dan çok daha büyük ilerleme kaydedeceğini de biliyordu. O zaman günün birinde yeniden buraya gelirdi, büyük olasılıkla davetsiz olarak. Elbette önce evin sağını solunu gözden geçirirdi; burayı avucunun içi gibi bilmek Klara için büyük bir avantaj olmuştu. Sonra aynı Klara'yı yakalar ve onun kendisini bugün üzerine attığı küçük kanepede onu döverek tozunu atardı.

Şimdi tek sorun, salona giden yolu bulmaktı; herhalde şapkasını da ilk dalgınlıkla uygunsuz bir yerde bırakmıştı. Mumu elbette yanına almak istiyordu; ama aydınlıkta bile yolu bulmak kolay değildi. Örneğin, bu odanın salonla aynı katta olup olmadığını bile bilmiyordu. Buraya gelirlerken Klara onu çekiştirip durduğundan, çevresine hiç bakamamıştı. Herr Green ve şamdan taşıyan uşaklar da onu düşündürtmüştü; kısacası, bir ya da iki merdiven mi çıkmışlardı, yoksa hiç merdiven geçmemişler miydi,

gerçekten de bilemiyordu şimdi. Manzaraya bakılırsa oda epey yüksekteydi, bu nedenle Karl, merdivenleri aşarak gelmiş olduklarını tahmin etti; ama evin girişinde bile merdiven çıkmak gerekmişti, neden evin bu yanı da yüksekte olmasındı ki? Ama en azından koridorun herhangi bir yerinde bir kapıdan ışık görülmüş ya da uzaktan bir ses hafif de olsa duyulmuş olsaydı keşke!

Dayının armağanı olan cepsaati on biri gösteriyordu, Karl mumu alıp koridora çıktı. Araması sonuç vermezse en azından odasını, sonra da, en acil durumda, Klara'nın odasının kapısını yeniden bulsun diye kapıyı açık bıraktı. Kapının kendiliğinden kapanmayacağından emin olmak için, önüne bir sandalye koydu. Koridorda sakıncalı bir durum baş gösterdi: Karl'a doğru –Klara'nın kapısından sola dönmüştü elbette– bir hava akımı geldi; gerçi çok hafifti; ama yine de mumu kolaylıkla söndürebilirdi, öyle ki Karl'ın alevi eliyle koruması ve üstelik, sönmeye yüz tutan alev canlansın diye sık sık durması gerekiyordu. Yavaş bir ilerleyişti, yol da bu yüzden iki kat uzun görünüyordu. Karl tamamen kapısız olan geniş duvarların önünden geçmişti, insan arkalarında ne olduğunu tahmin edemiyordu. Sonra yeniden kapı üstüne kapı geldi, Karl çoğunu açmaya çalıştı, kilitliydiler, belli ki odalarda kimse kalmıyordu. Eşi benzeri olmayan bir oda savurganlığıydı bu, Karl da dayısının ona göstermeye söz verdiği New York'un doğu mahallelerini düşündü; oralarda küçük bir odada birçok aile oturuyormuş ve bir ailenin yuvası odanın bir köşesinden oluşuyor, bu köşede çocuklar anne babalarının çevresine toplanıyormuş. Buradaysa bir sürü oda boş duruyordu ve kapıya vurunca boş bir çınlama duyulsun diye vardı yalnızca. Herr Pollunder, yanlış arkadaşlar tarafından yoldan çıkarılmış ve kızına hayran olduğu için bozulmuş görünüyordu Karl'a. Dayı onu kesinlikle doğru değerlendirmişti, bu ziyaretin ve koridorlardaki bu gidişgelişin tek suçlusu da, Karl'ın insanları değerlendirmesini dayının etkilememe ilkesiydi, Karl yarından tezi yok bunu dayıya söyleyecekti, çünkü bu ilkeye göre dayı yeğeninin onun hakkındaki değerlendirmesini de seve seve ve sakince dinlerdi. Üstelik bu ilke, Karl'ın dayısında hoşuna gitmeyen belki de tek şeydi ve bundan hoşlanmayışı bile kesin değildi.

Birden koridorun bir yanındaki duvar sona erdi ve onun yerini buz gibi soğuk, mermer bir parmaklık aldı. Karl mumu yanına koyup dikkatle aşağı eğildi. Karanlık boşluk, üzerine doğru esti. Evin ana holü buysa –mumun

titrek ışığında, kubbemsi bir tavanın bir parçası belirdi– neden bu holden içeri girilmemişti? Bu büyük, derin oda ne işe yarıyordu? İnsan burada, yukarıda bir kilisenin galerisindeymiş gibi duruyordu. Karl, yarına kadar bu evde kalamayacağına neredeyse üzüldü, gün ışığında Herr Pollunder'ın ona her yeri gezdirmesini ve her konuda bilgi vermesini isterdi.

Parmaklık pek de uzun değildi, çok geçmeden kapalı koridor Karl'ı yeniden içine aldı. Koridorun ani bir dönüşünde Karl tüm gücüyle duvara çarptı, büyük gayret gösterip mumu kesintisiz bir özenle tutuyor olması onu düşüp sönmekten korudu neyse ki. Koridor bitmek bilmediğinden, hiçbir yerde dışarıyı gösteren bir pencere olmadığından, ne yukarıda ne aşağıda bir şey kıpırdadığından, Karl durmadan aynı daire içinde döndüğünü düşündü ve odasının açık kapısını belki tekrar bulabileceğini umdu; ama ne kapı ne de parmaklık yeniden ortaya çıktı. Şimdiye dek Karl yüksek sesle bağırmamak için kendini tutmuştu, çünkü yabancı bir evde böyle geç saatte gürültü yapmak istemiyordu; ama bu aydınlatılmamış evde bunun haksızlık olmadığını şimdi anlıyordu. Koridorun her iki yanına da yüksek sesle, "Merhaba!" diye bağırmak üzereydi ki, geldiği yönde küçük, kendisine yaklaşan bir ışık fark etti. Düz koridorun uzunluğunu ancak şimdi kestirebildi; ev villa değil, bir kaleydi. Karl bu kurtarıcı ışığa o kadar sevindi ki, her türlü ihtiyatı unutup ona doğru koştu; daha ilk sıçrayışlarında mumu söndü. Umursamadı, çünkü artık ona ihtiyacı yoktu, işte yaşlı bir uşak bir fenerle ona doğru geliyordu, doğru yolu ona gösterirdi.

"Kimsiniz siz?" diye sordu uşak ve feneri Karl'ın yüzüne tuttu, böylece aynı anda kendininkini de aydınlattı. İpeksi kıvrımlarla göğsüne kadar inen uzun, beyaz bir sakal sayesinde yüzü biraz sert görünüyordu. "Böyle bir sakal bırakmasına izin verildiğine göre, sadık bir uşak olmalı," diye düşündü Karl ve gözlerini ayırmadan bu sakalı enine boyuna inceledi; kendisinin de gözleniyor olması onu engellemedi. Ayrıca hemen yanıt verip Herr Pollunder'ın konuğu olduğunu, odasından yemek salonuna gitmek istediğini ve orayı bulamadığını söyledi.

"Demek öyle," dedi uşak, "elektriği henüz bağlatmadık."

"Biliyorum," dedi Karl.

"Mumunuzu lambamdan yakmak istemez misiniz?" diye sordu uşak.

“Lütfen,” dedi Karl ve öyle yaptı.

“Koridorlar öyle cereyan yapıyor ki,” dedi uşak, “mum kolayca sönüyor, bu yüzden fenerim var.”

“Evet, fener çok daha kullanışlı,” dedi Karl.

“Her yerinize de mum damlamış,” dedi uşak ve mumla Karl’ın elbisesini aydınlattı.

“Hiç fark etmedim!” diye seslendi Karl ve buna çok üzüldü, çünkü dayısının ona hepsinden çok yakıştığını söylediği siyah bir elbiseydi bu. Şimdi anımsadı: Klara’yla boğuşması da elbiseye yaramış olamazdı. Uşak elbiseyi temizleyecek kadar iyilikseverdi, o aceleyle ne kadar olursa; Karl onun karşısında sürekli dönüp duruyor ve orada burada ona bir leke gösteriyordu, uşak da söz dinleyerek lekeyi çıkarıyordu.

“Neden böyle cereyan yapıyor burası?” diye sordu Karl, yürümeye devam ederlerken.

“Daha yapılacak çok inşaat var,” dedi uşak, “gerçi tadilata başlandı ama çok yavaş ilerliyor. Belki biliyorsunuzdur, inşaat işçileri de grevde. Böyle bir inşaat insanın başına bir sürü dert açar. Birkaç tane büyük yarık açıldı, şimdi kimse bunlara duvar örmüyor, hava cereyanı da bütün evi dolaşıyor. Kulaklarıma pamuk tıkamasaydım, dayanamazdım.”

“Daha yüksek sesle mi konuşmalıyım?” diye sordu Karl.

“Hayır, berrak bir sesiniz var,” dedi uşak. “Ama bu inşaata geri dönecek olursak; özellikle burada, sonradan mutlaka evin geri kalanından ayrılması gereken şapelin yakınında, hava cereyanı dayanılacak gibi değil.”

“Bu koridorda önünden geçilen parmaklık, bir şapele mi açılıyor yani?”

“Evet.”

“İlk düşündüğüm buydu,” dedi Karl.

“Görülmeye değerdir,” dedi uşak, “o olmasaydı, herhalde Herr Mack evi almazdı.”

“Herr Mack mi?” diye sordu Karl, “ben evin Herr Pollunder’a ait olduğunu sanıyordum?”

“Doğrudur,” dedi uşak, “ama Herr Mack evin alınışında etkili olmuştur. Herr Mack’i tanımıyor musunuz?”

“Tanıyorum,” dedi Karl. “Ama Herr Pollunder’la nasıl bir bağlantısı var?”

“Küçükhanımın nişanlısıdır,” dedi uşak.

“Bunu bilmiyordum haliyle,” dedi Karl ve durdu.

“Sizi bu kadar şaşırttı mı?” diye sordu uşak.

“Kendimi alıştırmaya çalışıyorum. İnsan böyle ilişkileri bilmezse en büyük yanlışları yapabilir,” diye yanıt verdi Karl.

“Size bu konuda hiçbir şey söylenmemiş olmasına hayret ettim,” dedi uşak.

“Evet, gerçekten,” dedi Karl utanarak.

“Bildiğinizi sanıyorlardı herhalde,” dedi uşak, “yeni bir şey değil ki. Bu arada geldik,” ve bir kapıyı açtı, arkasında bir merdiven görünüyor, geldiklerindeki gibi ışıl ışıl aydınlatılmış olan yemek salonunun arka kapısına dimdik iniyordu.

Karl, Herr Pollunder ile Herr Green’in seslerinin neredeyse iki saat önceki gibi, değişmeden duyulduğu yemek salonuna girmeden, uşak şöyle dedi: “İsterseniz, sizi burada bekleyeyim ve sonra odanıza götüreyim. Hemen ilk akşam burada yolu bulmak zor olsa gerek.”

“Artık odama dönmeyeceğim,” dedi Karl; bunu bildirirken neden üzüldüğünü bilmiyordu.

“O kadar da kötü olmayacaktır,” dedi uşak, biraz tepeden bakarcasına gülümseyerek Karl’ın koluna hafifçe vurdu. Herhalde Karl’ın sözlerini,

onun bütün gece yemek odasında kalıp beylerle sohbet etme ve onlarla içki içme niyetinde olduğuna yormuştu. Karl şimdi itiraflarda bulunmak istemiyordu, ayrıca buradaki diğer uşaklardan daha çok hoşlandığı uşağın ona New York yolunu gösterebileceğini düşünüyordu, bu nedenle şöyle dedi: “Burada beklerseniz, büyük bir iyilik yapmış olursunuz, ben de teşekkür ederek bunu kabul ederim. Ne olursa olsun kısa bir süre sonra salondan çıkacağım ve ardından ne yapacağımı size o zaman söyleyeceğim. Sanırım yardımınıza gerek duyacağım.” “Peki,” dedi uşak, feneri yere koyup alçak bir sütun kaidesinin üstüne oturdu; kaidenin boş olması da herhalde evin tadilatıyla bağlantılıydı. “Burada bekleyeceğim öyleyse. Mumu da bana bırakabilirsiniz,” diye ekledi uşak, Karl yanar mumla salona girmek isteyince.

“Dalmışım,” dedi Karl ve mumu uşağa uzattı, uşak ise başını sallamakla yetindi; bunu bilerek mi yaptığı, yoksa eliyle sakalını sıvazlamasının bir sonucu mu olduğu belli değildi.

Karl kapıyı açınca kapı yüksek sesle şangırdadı, bunda onun suçu yoktu, kapı tek bir cam levhadan oluşuyordu, hızla açılınca ve yalnızca kapı kolundan tutulunca bu levha neredeyse eğiliyordu. Karl irkilerek kapıyı bıraktı, çünkü özellikle sessiz bir giriş yapmak istemişti. Belli ki kaidesinden inmiş olan uşağın, dikkatle ve çıt çıkarmadan kapıyı kapadığını, arkasına dönmeden fark etti.

“Rahatsız ettiğim için özür dilerim,” dedi iki beye; ablak, şaşkın yüzleriyle ona bakıyorlardı. Aynı anda salona şöyle bir göz gezdiren Karl, şapkasını çabucak bulup bulamayacağına baktı. Ama şapka hiçbir yerde görünmüyordu, sofra tamamen toplanmıştı, belki de şapka tatsız bir biçimde mutfağa götürülmüştü.

“Klara’yı nerede bıraktınız?” diye sordu Herr Pollunder; rahatsız edilmekten hoşlanmamış gibi görünmüyordu, çünkü koltuğunda oturuşunu hemen değiştirdi ve Karl’ı tam cepheden görecek biçimde döndü. Herr Green ilgisiz numarası yapıyordu; türünün en büyük ve şişman örneklerinden biri olan bir evrak çantası çıkardı, bir sürü gözünün içinde belirli bir şey arıyormuş gibiydi; ama arama sırasında eline geçen başka kâğıtları da okuyordu.

“Bir ricam var; ama yanlış anlamayın,” dedi Karl, aceleyle Herr Pollunder’ın yanına gitti ve ona gerçekten yakın olmak için, elini koltuğun kolçağına koydu.

“Nasıl bir ricaymış bu?” diye sordu Herr Pollunder ve içtenlikle Karl’a baktı. “Şimdiden yerine getirilmiş sayın elbette.” Ve kolunu Karl’ın beline dolayıp onu kendine, bacaklarının arasına çekti. Karl genelde böyle bir davranış için fazla büyümüş olduğunu hissetmesine karşın, seve seve katlandı. Ama ricasını dile getirmek elbette zorlaştı. “Bizim burası hoşunuza gitti mi?” diye sordu Herr Pollunder. “Kentten çıkıp taşraya gelince, insan deyim yerindeyse özgürleşiyor, size de öyle gelmiyor mu? Genelde,” –Karl tarafından biraz önü kapatılan, yanlış anlaşılamayacak bir yandan bakış Herr Green’e doğru yöneldi– “genelde bu duyguya sürekli kapılırım, her akşam.”

“Sanki,” diye düşündü Karl, “büyük evden, sonsuz koridorlardan, şapelden, boş odalardan, her yerdeki karanlıktan haberi yokmuş gibi konuşuyor.”

“Şimdi,” dedi Herr Pollunder, “gelelim ricaya,” ve ses çıkarmadan duran Karl’ı dostça silkeledi.

“Ricam şu,” dedi Karl; sesini ne kadar alçaltsa da, yanda oturan Green’in her şeyi duyması kaçınılmazdı; Karl, Pollunder’a hakaret olarak algılanabilecek ricayı Green’e belli etmemek isterdi – “ricam şu: Hemen şimdi, gece, eve gitmeme izin verin.”

En kötüsü ağızdan çıktığından, diğer her şey çorap söküğü gibi geldi, Karl, en ufak yalana başvurmadan, aslında önceden hiç düşünmemiş olduğu şeyler söyledi. “Eve dönmek için can atıyorum. Seve seve yeniden gelirim, çünkü sizin, Herr Pollunder, olduğunuz yerde ben de seve seve bulunurum. Ancak bugün burada kalamam. Biliyorsunuz, dayım bu ziyaret için bana istemeye istemeye izin verdi. Yaptığı her şey gibi, bunun için de iyi nedenleri vardı eminim, bense onun daha iyi düşünmesine karşın izni resmen zorla koparma küstahlığında bulundum. Bana olan sevgisini kötüye kullandım. Bu ziyarete karşı nasıl bir çekincesi olduğu artık fark etmez, ancak şunu kesin olarak biliyorum ki, bu çekincede sizi gücendirebilecek hiçbir şey yok, Herr Pollunder; siz dayımın en iyi, herkesten iyi dostusunuz. Dayımın dostu olmak konusunda başka kimse sizinle uzaktan bile olsa

karşılaştırılamaz. Söz dinlemeyişinin tek özrü de bu zaten; ama yeterli değil. Belki de dayımla benim aramdaki ilişki hakkında kesin bir fikriniz yok, bu nedenle yalnızca en belirgin olan özelliğinden söz edeceğim. İngilizce derslerim sona ermediği ve ticaretin inceliklerini yeterince kıvıramadığım sürece, tamamen dayımın iyiliğine muhtaç durumdayım, aramızda kan bağı olduğundan bu iyilikten yararlanabilirim kuşkusuz. Şimdiden bir şekilde ekmeğimi namusumla –başka türlüsünden Tanrı beni korusun– kazanabileceğimi sanmayın. Eğitimim bunun için ne yazık ki elverişli değil. Avrupa'daki bir lisenin dört sınıfını ortalama bir öğrenci olarak okudum, bu da para kazanmak için hiçbir şey ifade etmiyor, çünkü bizim liselerimiz ders programında çok gericidir. Neler öğrendiğimi size anlatsam, gülerdiniz. İnsan okumaya devam ederse, liseyi bitirirse, üniversiteye giderse, o zaman herhalde her şey bir şekilde dengelenir, sonunda da insan işe yarayan ve ona para kazanma azmi veren düzenli bir öğrenim görmüş olur. Ama ben bu bağlantılı öğrenimden ne yazık ki koparılıp alındım; bazen, hiçbir şey bilmediğimi düşünüyorum, zaten bileceğim her şey Amerikalılara az gelirdi. Son zamanlarda yurdumun çeşitli yerlerinde, modern diller ve belki ticari bilimler de okunabilen çağdaş liseler kuruluyor; ben ilkokuldan mezun olduğumda bunlar henüz yoktu. Gerçi babam bana İngilizce dersi aldırmak istedi; ama birincisi nasıl bir şanssızlık yaşayacağımı ve İngilizceye nasıl ihtiyaç duyacağımı o zamanlar tahmin edemedim, ikincisi de lise için o kadar çok çalışmak zorundaydım ki, başka uğraşlara pek zamanım kalmıyordu. Bütün bunları anlatmamın nedeni, dayıma ne kadar bağımlı olduğumu ve bundan dolayı ona karşı ne kadar sorumluluk taşıdığımı size göstermek. Bu koşullarda, yalnızca sezdirmiş de olsa onun isteğine karşı en ufak bir şey yapamayacağımı eminim kabul edersiniz. Bu yüzden de, ona karşı yaptığım hatanın hiç olmazsa bir kısmını telafi etmek için, hemen eve gitmek gerek."

Karl'ın bu uzun konuşması sırasında Herr Pollunder dikkatle dinlemiş, sık sık, özellikle de dayının adı geçtiğinde, fark ettirmeden de olsa Karl'ı göğsüne bastırmış ve birkaç kez ciddiyetle ve bir beklentisi varmış gibi Green'e bakmıştı; Green ise evrak çantasıyla ilgilenmeye devam etti. Ancak Karl, dayısına karşı olan konumu konuşma boyunca kendisi için daha belirgin hale geldikçe giderek huzursuzlaşmış, ister istemez Pollunder'ın kolundan kurtulmaya çalışmıştı. Burada her şey içini daraltıyordu; cam kapılardan, merdivenden, ağaçlı yoldan, anayollardan, kentin dış

mahallelerinden geçip trafiği bol ana caddeye giden ve dayının evine kavuşan yol, ayrılmaz bir bütünmüş gibi göründü ona; bomboş, kaygan ve onun için hazırlanmış bir halde uzanıyor ve güçlü bir sesle onu çağırıyordu. Herr Pollunder'ın iyiliği ve Herr Green'in iğrençliği dağılıyordu ve Karl'ın sigara dumanıyla kaplanmış bu odadan kendisi için istediği, veda etmesine izin verilmesinden başka bir şey değildi. Gerçi Herr Pollunder'a karşı defteri kapatmış, Herr Green'e karşı ise savaşa hazır olduğunu hissediyordu, yine de belirsiz bir korku onu çepeçevre kuşatıyor, indirdiği darbeler gözlerini karartıyordu.

Bir adım geriledi, şimdi Herr Pollunder ve Herr Green' den eşit uzaklıkta duruyordu.

"Ona bir şey söylemek istemez miydiniz?" diye sordu Herr Pollunder, Herr Green'e ve rica eder gibi Green'in elini tuttu.

"Ne söyleyeceğimi bilmiyorum," dedi Herr Green, en sonunda çantasından bir mektup çıkarıp önüne, masanın üzerine koymuştu.

"Dayısına geri dönmek istemesi doğrusu övgüye değer, ve insan öyle tahmin ediyor ki, dayısını çok sevindirecek. Sözünü dinlemeyerek dayısını çok kızdırmış olsa gerek, bu da mümkün. O zaman burada kalması daha iyi olur kuşkusuz. Kesin bir şey söylemek zor; gerçi ikimiz de dayının dostlarıyız, benim ve Herr Pollunder'ın dostluğu arasındaki derece ayrımlarını fark etmek de zahmetli olur; ama dayının içinde olup bitenleri göremeyiz, özellikle de bizi New York'tan kilometrelerce ayıran bir yerdeyken."

"Devam edin, Herr Green," dedi Karl ve kendine hâkim olarak Herr Green'e yaklaştı. "Sözlerinizden anlıyorum ki, siz de hemen geri dönmenin en iyisi olacağını düşünüyorsunuz."

"Bunu kesinlikle söylemedim," dedi Herr Green ve mektuba bakmaya daldı, iki parmağını kenarlarında bir aşağı bir yukarı gezdiriyordu. Bununla, Herr Pollunder'ın ona bir soru sorduğunu, onun da bu soruyu yanıtladığını, Karl'la aslında işi olmadığını ima etmek ister gibiydi.

Bu arada Herr Pollunder, Karl'ın yanına gelmiş ve onu hafifçe çekerek Herr Green'den uzaklaştırıp büyük pencerelerden birine götürmüştü. "Sevgili Herr Roßmann," dedi Karl'ın kulağına eğilerek; ön hazırlık olarak mendiliyle yüzünü sildi ve burnuna geldiğinde durup sümkürdü. "Sizi, isteğiniz dışında burada tutacağımı düşünmezsiniz herhalde. Bu, söz konusu olamaz. Gerçi otomobili emrinize veremem, çünkü buradan uzakta halka açık bir garajda duruyor; daha her şeyin yapım aşamasında olduğu evde özel bir garaj yaptırmaya henüz zaman bulamadım. Diğer yandan, şoför burada değil, garajın yakınında kalıyor, neresi olduğunu gerçekten kendim de bilmiyorum. Ayrıca, şimdi evde olmak hiç de görevi değil, onun görevi yalnızca, sabah erkenden, doğru zamanda otomobili kapının önüne getirmek. Ama tüm bunlar hemen şu an eve dönmenize engel değil, çünkü ısrarlıysanız, hemen en yakın banliyö tren istasyonuna kadar geçiririm sizi; ancak o kadar uzakta ki, sabah erkenden –saat yedide gideriz– benimle birlikte otomobilimde gitmenizden çok daha önce varmazsınız eve."

"O zaman, Herr Pollunder, banliyö treniyle gitmeyi yeğlerim," dedi Karl. "Banliyö treni hiç aklıma gelmemişti. Trenle gidersem otomobilden daha erken varacağımı siz kendiniz söylediniz."

"Ama çok küçük bir fark var."

"Yine de, yine de Herr Pollunder," dedi Karl, "bana dostça davranmanızı unutmayarak buraya hep seve seve geleceğim, bugünkü tutumumdan sonra beni hâlâ davet etmeyi isterseniz tabii; bugün dayımı daha erken göreceğim her dakikanın benim için neden bu kadar önemli olduğunu belki bir dahaki sefere daha iyi açıklayabilirim." Ve gitme iznini almış gibi ekledi: "Ama beni geçirmeyin sakın. Hiç gereği yok. Dışarıda, beni memnuniyetle istasyona götürecek bir uşak var. Yalnız, şapkamı bulmam gerek." Ve son sözleri sırasında odayı baştan başa kat etti, şapkasını bulabilir mi diye aceleyle son bir çaba gösterdi.

"Size bir kasket vererek yardımcı olamaz mıyım?" dedi Herr Green ve çantadan bir kasket çıkardı. "Bakarsınız size uyar."

Karl şaşkın bir halde kalakaldı ve şöyle dedi: "Sizden kasketinizi almayacağım. Başımı örtmeden de gidebilirim pekâlâ. Hiçbir şeye ihtiyacım yok."

“Benim kasketim değil. Alın canım!”

“Öyleyse teşekkür ederim,” dedi Karl gecikmemek için ve kasketi aldı. Onu taktı ve önce güldü, çünkü kasket tam uymuştu, yeniden eline aldı ve inceledi; ama aradığı özelliği bulamadı; yepyeni bir kasketti. “Tam uydu!” dedi.

“Demek uydu!” diye seslendi Herr Green ve masaya vurdu.

Karl, uşağı almak için kapıya gidiyordu ki, Herr Green ayağa kalktı, zengin yemeğin ve bolca dinlenmenin ardından gerindi, göğsüne sertçe vurdu ve öğüt ile emir arası bir tonda şöyle dedi: “Gitmeden önce Fräulein Klara’ya veda etmeniz gerek.”

“Bunu yapmanız gerek,” dedi Herr Pollunder da; o da ayağa kalkmıştı. Bu sözleri yürekten söylemediği anlaşılıyordu, ellerini hafifçe pantolonunun yan dikişlerine vurdu ve ceketini boyuna ilikleyip çözdü; günün modasına uygun olarak çok kısa olan ve kalçalara kadar ancak inen ceket, Herr Pollunder gibi şişman insanlarda çirkin duruyordu. Üstelik, böyle Herr Green’in yanında durduğunda, Herr Pollunder’ınkinin sağlıklı bir şişmanlık olmadığı izlenimine kapılıyordu insan; sırtı bütün ağırlığıyla biraz kamburlaşmıştı, karnı yumuşak ve dayanıksız görünüyordu, gerçek bir yüktü, yüzü de solgun ve sıkıntılıydı. Buna karşın Herr Green, belki Herr Pollunder’dan biraz daha şişmandı; ama orantılı, dengeli bir şişmanlıktı bu, ayaklarını asker gibi bitiştirmişti, başını dik tutuyor ve sallıyordu; büyük bir jimnastikçi, önde gelen bir jimnastikçi gibi görünüyordu.

“Yani öncelikle,” diye devam etti Herr Green, “Fräulein Klara’ya gidin. Bu size eminim zevk verir, benim zamanlamama da çok iyi uyar. Nitekim buradan gitmenizden önce size söyleyeceğim ilginç bir şey var, muhtemelen geri dönüşünüz için de belirleyici olabilir. Ancak ne yazık ki, size gece yarısından önce hiçbir şey söylememe konusunda yukarıdan emir aldım. Bunun beni de üzdüğünü tahmin edebilirsiniz, çünkü gece uykumu bölüyor; ama görevimi yerine getireceğim. Şimdi saat on biri çeyrek geçiyor, yani Herr Pollunder’la yaptığım iş konuşmasını bitirebilirim; sizin varlığınız bize rahatsızlık vereceğinden, Fräulein Klara’yla biraz zaman geçirebilirsiniz. Tam on ikide burada bulunun da gerekli bilgiyi alın.”

Karl, kendisinden Herr Pollunder'a karşı gerçekten en düşük düzeyde kibarlık ve şükran gerektiren bu isteği geri çevirebilir miydi? Üstelik, normalde ilgisi olmayan, kaba bir adam istekte bulunurken Herr Pollunder sözleri ve bakışlarıyla olabildiğince geri çekiyordu kendini. Peki ya ancak gece yarısı öğrenebileceği şu ilginç haber de neydi? Eve dönüşünü en azından kırk beş dakika ertelemese pek umurunda olmazdı. Ama en büyük kuşkusu, Klara'ya gidip gidemeyeceğiydi; kız onun düşmanıydı. Dayısının, mektuplar uçmasın diye ağırlık yapması için ona hediye ettiği mektup ağırlığı yanında olsaydı keşke! Klara'nın odası çok tehlikeli bir in olsa gerekti. Ama şimdi burada Klara'ya karşı en ufak bir şey söylemek son derece olanaksızdı, çünkü Pollunder'ın kızı ve Karl'ın yeni duyduğuna göre, Mack'in nişanlısıydı. Karl'a azıcık farklı davranmış olsaydı, ilişkilerinden dolayı ona açıkça hayran olurdu Karl. Bunların hepsini ölçüp tartıyordu, ama kimsenin ondan bunları ölçüp tartmasını istemediğini fark etti, çünkü Green kapıyı açtı ve sütun kaidesinden sıçrayan uşağa şöyle dedi: "Bu genç adamı Fräulein Klara'ya götürün."

"Emir böyle yerine getirilir," diye düşündü Karl, uşak neredeyse koşarak, yaşlılığın verdiği güçsüzlükle inleyerek, çok kısa bir yoldan onu Klara'nın odasına götürürken. Karl kapısı hâlâ açık duran kendi odasının önünden geçerken belki de sakinleşmek için bir anlığına içeri girmek istedi. Ama uşak buna izin vermedi.

"Hayır," dedi, "Fräulein Klara'nın yanına gitmeniz gerek. Kendiniz de duydunuz."

"İçeride yalnızca bir an kalacaktım," dedi Karl ve değişiklik olsun diye biraz kanepeye uzanmayı düşündü, böylece gece yarısına kadar daha çabuk zaman geçerdi.

"Görevimin yerine getirilmesini zorlaştırmayın," dedi uşak.

"Fräulein Klara'ya gitmek zorunda oluşumu bir ceza olarak görüyor sanki," diye düşündü Karl ve birkaç adım attı; ama inadından yine durdu.

"Haydi ama delikanlı," dedi uşak, "mademki artık buradasınız, ama her şey isteğe göre olmuyor işte; bunun pek mümkün olmayacağını ben size başından söylemiştim."

“Evet, gitmek istiyorum ve gideceğim de,” dedi Karl, “şimdi ise yalnızca Fräulein Klara’ya veda etmek istiyorum.”

“Öyle mi?” dedi uşak ve Karl onun tek sözüne bile inanmadığını gördü. “Peki neden veda etmeye çekiniyorsunuz; gelin haydi.”

“Kim var koridorda?” diye Klara’nın sesi geldi ve yakındaki bir kapıdan öne doğru uzandığı görüldü, elinde kırmızı abajurlu büyük bir masa lambası vardı. Uşak aceleyle onun yanına gidip haberi iletti. Karl yavaşça uşağın arkasından yürüdü.

“Geç kaldınız,” dedi Klara.

Şimdilik ona yanıt vermeyen Karl uşağa usulca; ama artık onun mizacını bildiğinden sert bir emir tonunda, şöyle dedi: “Tam bu kapının önünde beni bekleyin!”

“Ben de yatmak üzereydim,” dedi Klara ve lambayı masaya koydu. Uşak aşağıda, yemek salonunda olduğu gibi burada da yine dikkatle kapıyı dışarıdan kapadı. “Saat on bir buçuğu geçti.”

“On bir buçuğu geçti mi?” diye tekrarladı Karl, bu sayıdan ürkmüş gibiydi. “Öyleyse hemen veda etmem gerek,” dedi Karl, “çünkü tam on ikide aşağıda, yemek salonunda olmalıyım.”

“Ne kadar acele işleriniz var!” dedi Klara ve bol geceliğinin kırışıklarını dalgın dalgın düzeltti. Yüzü alev gibi yanıyor, kız sürekli gülümsüyordu. Karl, Klara’yla yeniden kavgaya tutuşma tehlikesi bulunmadığını fark etti. “Bana dün babamın, bugün de sizin söz verdiğiniz gibi, biraz piyano çalamaz mısınız acaba?”

“Ama çok geç olmadı mı?” diye sordu Karl. Onun dileğini yerine getirmeyi çok isterdi, çünkü kız öncekinden çok farklıydı, sanki her nasılsa Pollunder’ın ve hatta Mack’in düzeyine yükselmişti.

“Evet, geç oldu,” dedi kız, müzik hevesi geçmiş gibiydi. “Zaten her tonda bütün ev çınlar; çalarsanız, eminim yukarıda tavan arasındaki uşaklar uyanırlar.”

“Öyleyse çalmam, zaten mutlaka yeniden gelmeyi umuyorum; hem, size çok zahmet vermezse dayımın ziyaretine gelir ve fırsat bu fırsat benim odama da bakarsınız. Muhteşem bir piyanom var. Dayım hediye etti bana. O zaman, uygun bulursanız, size parçalarımın hepsini çalarım, yazık ki çok değiller, yalnızca virtüözlerin çalması gereken böyle büyük bir enstrümana da hiç yakışmıyorlar. Ama ziyaretinizi bana önceden bildirirseniz, bu zevke de varabilirsiniz, çünkü dayım çok yakında bana ünlü bir öğretmen tutacak –buna ne kadar sevindiğimi tahmin edebilirsiniz– onun çalışını dinlemek için de kuşkusuz ders saatinde beni ziyaret etmeniz gerekir. Dürüst olmam gerekirse piyano çalmak için saatin geç olmasına sevindim, çünkü henüz hiçbir şey beceremiyorum, ne kadar az becerebildiğimi görseniz şaşarsınız. Şimdi veda etmeme izin verin, sonuçta yatma zamanı geldi.” Klara ona iyilik dolu gözlerle baktığından ve boğuşmadan dolayı ona kin beslememiş göründüğünden Karl, kıza elini uzatırken gülümseyerek ekledi: “Benim memleketimde şöyle derler: ‘İyi uykular, tatlı rüyalar.’”

“Durun,” dedi kız, Karl’ın elini sıkmayarak, “belki de gerçekten çalmalısınız.” Ve yanında piyanonun durduğu küçük bir yan kapıdan geçip gözden kayboldu.

“Neler oluyor?” diye düşündü Karl. “Ne kadar sevimli olsa da, uzun süre bekleyemem.” Koridora açılan kapıya vuruldu ve kapıyı tam açmaya cesaret edemeyen uşak küçük bir aralıktan fısıldadı: “Affedersiniz, biraz önce beni çağırdılar, daha fazla bekleyemem.”

“Siz gidin,” dedi Karl, yemek salonuna giden yolu tek başına bulacağına güvenerek. “Feneri kapının önüne bırakın yeter. Saat kaç, bu arada?”

“Neredeyse on ikiye çeyrek var,” dedi uşak.

“Zaman nasıl da yavaş geçiyor!” dedi Karl. Uşak kapıyı kapatmak üzereyken, Karl daha ona bahşiş vermemiş olduğunu anımsadı, pantolon cebinden bir şilin çıkardı –artık bozuk paraları Amerikan âdetine uygun biçimde serbestçe şıngırdatarak pantolon cebinde, kâğıt paraları ise yelek cebinde taşıyordu– ve şu sözlerle uşağa uzattı: “Hizmetinizin karşılığı.”

Klara, elleri sımsıkı örülmüş saçında olduğu halde, tekrar içeriye girmişti ki, keşke uşağı yollamasaydım diye geçti Karl’ın aklından, çünkü şimdi onu

banliyö tren istasyonuna kim götürecekti? Bu durumda, Herr Pollunder ona bir uşak ayarlardı herhalde, hem belki de bu giden uşak yemek salonuna çağrılmıştı ve sonra onun emrinde olurdu.

“Yine de, biraz çalmanızı rica ediyorum. Burada o kadar seyrek müzik dinliyorum ki, insan dinlemek için hiçbir fırsatı kaçırmak istemiyor.”

“Öyleyse kaybedecek zaman yok,” dedi Karl daha fazla düşünmeden ve hemen piyanonun başına oturdu.

“Nota ister misiniz?” diye sordu Klara.

“Teşekkürler, notaları tam olarak okuyamıyorum bile,” diye cevap verdi Karl ve çalmaya başladı. Kısa bir şarkıydı bu, özellikle yabancıların anlaması için oldukça yavaş çalması gerektiğini Karl biliyordu bilmesine; ama en hızlı marş temposuyla geçiştirdi. Şarkı bittikten sonra, evin bozulan sessizliği sanki kalabalık bir itiş kakışın içinden geçer gibi yeniden yerini buldu. İkisi de sersemlemiş gibi oturup kıpırdamadı. “Çok güzel,” dedi Klara, ama bu çalıştan sonra Karl’ın gururunu okşayabilecek bir kibarlık formülü yoktu.

“Saat kaç?” diye sordu Karl.

“On ikiye çeyrek var.”

“O halde birazcık daha zamanım var,” dedi Karl ve kendi kendine düşündü: “Ya öyle ya böyle. Bildiğim on şarkının onunu da çalmak zorunda değilim; ama birini olabildiğince iyi çalabilirim.” Ve en sevdiği asker şarkısına başladı. Öyle yavaş çalıyordu ki, dinleyenin körüklenen arzusu bir sonraki notaya uzanıyor, Karl ise bunu alıkoyup zar zor veriyordu, gerçekten de her şarkıda gerekli tuşları önce gözleriyle arayıp bulması gerekiyordu; ama ayrıca içinde bir acının belirdiğini hissetti; bu acı şarkının sonunun ötesine geçen başka bir son arıyor ve onu bulamıyordu. “Elimden gelmiyor,” dedi Karl şarkı bittikten sonra ve gözlerinde yaşlarla Klara’ya baktı.

O sırada yan odadan yüksek sesli alkışlar duyuldu. “Biri daha dinliyor!” diye bağırdı Karl yerinden sıçrayarak.

“Mack,” dedi Klara usulca. Derken Mack’in seslendiği duyuldu: “Karl Roßmann, Karl Roßmann!”

Karl iki ayağını birden piyano taburesinin üzerinden aşırdığı gibi kapıyı açtı. Mack’i üstü kapalı, büyük bir yatakta yarı yatar halde otururken gördü, yorgan bacaklarının üzerine şöyle bir atılmıştı. Mavi ipekten karyola kubbesi, ağır tahtadan kabaca yontulmuş basit yatağın tek ve biraz masalsı gösterişiydi. Küçük komodinin üstünde yalnızca bir mum yanıyordu; ama yatak çarşafı ve Mack’in gömleği o kadar beyazdı ki, üzerlerine vuran mum ışığı neredeyse göz kamaştırıcı bir yansımayla parlıyordu; karyola kubbesi de –en azından kenarı– hafifçe dalgalı, çok sıkı gerilmemiş olan ipeğiyle ışıldıyordu. Ama Mack’in hemen arkasında yatak ve her şey tam bir karanlığa gömülüyordu. Klara karyolanın ayağına yaslandı ve gözlerini Mack’e dikti.

“Merhaba,” dedi Mack ve Karl’a elini uzattı. “Gayet güzel çalıyorsunuz, şimdiye dek yalnızca binicilik yeteneğinizi biliyordum.”

“İkisinde de birbirinden beceriksizim,” dedi Karl. “Sizin dinlediğinizi bilseydim, kesinlikle çalmazdım. Ama sizin...” – durdu, Mack’le Klara belli ki beraber yattığından, “nişanlınız” demeye çekindi.

“Sezmiştim zaten,” dedi Mack, “demek bu yüzden Klara ne yapıp edip sizi New York’tan buraya getirdi, yoksa piyano çalışınızı duyma fırsatım olmayacaktı. Daha başlangıç aşamasındasınız, alıştırma yapmış olduğunuz bu çok basit şarkılarda bile birkaç hata yaptınız; ama yine de çok sevindim, kaldı ki ben kimsenin çalışını küçümsemem. Ama oturup birazcık daha yanımızda kalmaz mısınız? Klara, ona bir sandalye ver.”

“Teşekkür ederim,” dedi Karl kekeleyerek. “Ne kadar istesem de kalamam. Bu evde bu kadar konforlu odaların olduğunu çok geç öğrendim.”

“Her tarafta bu şekilde tadilat yaptırıyorum,” dedi Mack.

O anda on iki çan vuruşu duyuldu, hızla birbirini izlediler, birinin gürültüsü diğerininkine karıştı. Karl bu çanların büyük hareketinin esintisini yanaklarında hissetti. Bu nasıl bir köydü ki, böyle çanları vardı!

“Zaman doldu,” dedi Karl, Mack’le Klara’ya yalnızca ellerini uzattı, tokalaşmadı ve koridora fırladı. Orada feneri bulamadı ve uşağa bahşişi çok erken vermiş olduğu için hayıflandı.

Duvar boyunca el yordamıyla odasının açık kapısına ilerlemek istedi; ama tam yolu yarılamıştı ki, Herr Green’in yüksekte tuttuğu mumla yalpalayarak alelacele geldiğini gördü. Mum tuttuğu elinde bir de mektup vardı.

“Roßmann, neden gelmiyorsunuz? Neden beni bekletiyorsunuz? Fräulein Klara’nın yanında ne işiniz var?”

“Bir alay soru!” diye düşündü Karl, “Şimdi bir de beni duvara sıkıştırıyor,” çünkü gerçekten de adam, sırtını duvara dayayan Karl’ın burnunun dibinde duruyordu. Green bu koridorda gülünç bir büyüklüğe büründü, Karl da şaka olsun diye, zavallı Herr Pollunder’ı mideye indirip indirmediğini sordu kendi kendine.

“Gerçekten de sözünün eri bir adam değilsiniz. Saat on ikide aşağıya inmeye söz veriyorsunuz, bunun yerine Fräulein Klara’nın kapısında sinsi sinsi dolaşıyorsunuz. Oysa ben size gece yarısı için ilginç bir şey sözü verdim ve işte buradayım.”

Bu sözlerle Karl’a mektubu uzattı. Zarfın üstünde “Karl Roßmann’ın kendisine, rastlandığı yerde gece yarısı verilecek” yazıyordu.

“Sonuç olarak,” dedi Herr Green, Karl mektubu açarken, “sizin yüzünüzden New York’tan buraya gelmiş olmam bile takdire değer bence, bir de beni koridorlarda peşinizden koşturmanız gerekmiyor!”

“Dayımdan!” dedi Karl, mektuba göz atar atmaz. “Bunu bekliyordum,” dedi Herr Green’e dönerek.

“Beklemiş olun ya da olmayın, beni zerre kadar ilgilendirmiyor. Okuyun artık,” dedi adam ve mumu Karl’a tuttu.

Karl mum ışığında okudu:

Sevgili yeğenim!

Yazık ki çok kısa süren beraberliğimiz sırasında anlamış olacağın gibi, ben bir ilke adamıyım. Bu yalnızca çevrem için değil, benim için de çok tatsız ve üzücü; ama beni ben yapan her şeyi ilkelerime borçluyum ve kimse benden özümü inkâr etmemi isteyemez, kimse, sen bile, sevgili yeğenim; sen ki, bana karşı o genel saldırının yapılmasına izin vermek aklıma esecek olsa kuyruğun en önünde yer alırdın. O zaman iyisi mi, kâğıdı tuttuğum ve yazı yazdığım bu iki elimle seni yakaladığım gibi havaya kaldırırdım. Ama şimdilik, bunun olabileceğine yönelik hiçbir işaret bulunmadığından, bugünkü olaydan sonra seni kesinlikle kendimden uzaklaştırmam gerek; beni arayıp bulmaya çalışmamanı ve mektup ya da aracılar yoluyla benimle bağlantı kurmaya kalkışmamanı ısrarla rica ediyorum. Sen benim isteğime karşı gelerek bu akşam yanımdan ayrılmaya karar verdin, öyleyse hayatın boyunca bu kararın arkasında dur; ancak o zaman erkekçe bir karar olur. Bu mektubu iletmesi için en iyi dostum Herr Green'i seçtim, şu an gerçekten toparlayamadığım şefkatli sözleri senin için yeterince bulacaktır. Çok nüfuzlu bir adamdır ve benim hatırım için, kendi başına atacağın ilk adımlarda seni öğütleri ve eylemleriyle destekleyecektir. Şimdi bu mektubun sonunda bana yine akıl almaz gelen ayrılığımızı kavramak için kendime sürekli şunu söylemeden edemiyorum: Senin ailenden Karl, iyi bir şey çıkmaz. Herr Green sana bavulunu ve şemsiyeni vermeyi unutursa kendisine hatırlat.

Esen kalman için en iyi dileklerimle.

Vefalı dayın Jakob

"Bitirdiniz mi?" diye sordu Green.

"Evet," dedi Karl. "Bavulu ve şemsiyeyi getirdiniz mi?" diye sordu.

"İşte," dedi Green ve o âna dek sol eliyle arkasına saklamış olduğu eski bavulu Karl'ın yanına, yere koydu.

"Ya şemsiye?" diye sordu Karl.

"Hepsi burada," dedi Green ve pantolon cebine asmış olduğu şemsiyeyi de ortaya çıkardı. "Hamburg-Amerika hattında çalışan bir geminin

başmakinisti olan Schubal diye bir adam getirdi eşyaları, onları gemide bulduğunu iddia etti. Bir fırsatını bulunca teşekkür edersiniz.”

“En azından eski eşyalarıma kavuştum,” dedi Karl ve şemsiyeyi bavulun üstüne koydu.

“Senatör Bey, ileride eşyalarınıza daha iyi göz kulak olmanızı söylememi istedi,” dedi Herr Green ve sonra, belli ki özel merakından, şunu sordu: “Bu tuhaf bavul da nereden çıktı?”

“Benim yurdumda askerlerin kışlaya götürdükleri bavul bu,” diye cevap verdi Karl, “babamın eski asker bavulu. Çok kullanışlıdır,” diye ekledi gülümseyerek, “bir yerlerde bırakmamak koşuluyla.”

“Sonuçta yeterince ders aldınız,” dedi Herr Green, “Amerika’da ikinci bir dayınız da yoktur herhalde. San Francisco’ya üçüncü sınıf bir bilet veriyorum size. Sizin için bu yolculuğu kararlaştırdım, çünkü birincisi, Doğu’da çok daha iyi kazanç olanakları bulursunuz, ikincisi, burada sizin için söz konusu olabilecek her alana dayınız el atmış durumda ve bir karşılaşmadan kesinlikle kaçınmak gerek. Frisco’da hiç rahatsız edilmeden çalışabilirsiniz; en alttan başlayın ve yavaş yavaş üst kademelere çıkmaya çalışın.”

Karl bu sözlerden bir şeytanlık çıkaramadı, bütün akşam Green’in içinde kalmış olan kötü haber aktarılmıştı, o andan itibaren Green, belki de başka herkesten daha açık konuşabilecek tehlikesiz bir adama benziyordu. Kendi suçu olmadan bu kadar gizli ve acı verici bir kararın haberciliğine seçilen en iyi insan, bu kararı kendine sakladığı sürece, şüpheli görünür. “Ben,” dedi Karl, deneyimli bir adamın onayını bekleyerek, “bu evi hemen terk edeceğim, çünkü yalnızca dayının yeğeni olarak kabul edildim, bir yabancı olarak burada işim yok. Lütfen bana çıkışı gösterir ve en yakın otele giden yolu tarif eder misiniz?”

“Ama çabuk olun,” dedi Green. “Az zahmet vermiyorsunuz bana.”

Karl, Green’in hemen attığı uzun adımı görünce durakladı, şüpheli bir aceleydi bu, Green’i ceketinin eteğinden yakaladı ve işin gerçeğini birdenbire anlayarak şöyle dedi: “Bana açıklamanız gereken bir şey daha

var: Bana iletmekle yükümlü olduğunuz mektubun zarfında, rastlandığım yerde gece yarısı buradan gitmek istediğimde, neden beni bu mektuba dayanarak burada alıkoydunuz öyleyse? Görevinizin sınırını aşmış oldunuz.”

Green, Karl’ın saptamasının gereksiz olduğunu abartılı bir biçimde betimleyen bir el hareketiyle cevabına giriş yaptı, sonra da şöyle dedi: “Zarfın üstünde, canım çıkana kadar peşinizde koşmam yazıyor mu, mektubun içeriğinden yola çıkılarak zarftaki yazı böyle anlaşılabilir mi? Sizi alıkoymasaydım, mektubu gece yarısı anayolda iletmek zorunda kalacaktım.”

“Hayır,” dedi Karl, tuttuğu yoldan dönmeyerek, “tam olarak öyle değil. Zarfta şöyle yazıyor: ‘Gece yarısından sonra verilecek.’ Çok yorgun olsaydınız, belki de peşimden hiç gelemeyecektiniz ya da ben, gerçi Herr Pollunder itiraz etti ama daha gece yarısı dayımın yanına dönmüş olacaktım ya da geri dönmeyi bu kadar istediğimden, birdenbire sözü edilmez olan otomobilinizle beni dayıma götürmeniz sonuçta sizin göreviniz olacaktı. Gece yarısının benim için belirlenen sürenin sonu olduğunu zarftaki yazı açıkça söylemiyor mu? Onu kaçırmış olmam da sizin suçunuz.”

Karl, Green’i sert bakışlarla süzdü ve foyasının ortaya çıkmasının verdiği utanç ile niyetinin gerçekleşmesinin yarattığı sevincin Green’in içinde nasıl çatıştığını fark etti. Sonunda Green kendini topladı ve çoktan susan Karl’ın sözünü keser gibi bir ses tonuyla, “Bu kadar laf yeter!” dedi ve bavulla şemsiyeyi yeniden eline almış olan Karl’ı, onun önü sıra açtığı küçük bir kapıdan dışarıya itti.

Karl açık alanda şaşkınlıkla duraksadı. Eve eklenmiş, tırabzansız bir merdiven onun önünde aşağı iniyordu. Tek yapması gereken, aşağı inmek ve sonra biraz sağdaki ağaçlı yola sapıp oradan anayola ulaşmaktı. Parlak ay ışığında yolu kaybetmek olanaksızdı. Aşağıda, bahçede, serbest bırakılmış köpeklerin havlamasını duydu; dört bir yanda, ağaçların karanlığında koşuşuyorlardı. Hızla sıçradıktan sonra çimenlerin içine düşmeleri, geri kalan sessizliğin içinde çok net duyuluyordu.

Karl bu köpekler tarafından rahatsız edilmeden, sağ salim bahçeden çıktı. New York’un hangi yönde olduğunu tam olarak kestiremedi. Şimdi işine

yarayabilecek ayrıntılara geliş yolunda pek dikkat etmemişti. Sonunda, mutlaka New York'a gitmesi gerekmediğini söyledi kendi kendine; orada onu kimse beklemiyordu, hele birisi kesinlikle beklemiyordu. Böylece, rastgele bir yön seçip yola koyuldu.

Ramses'e giden yol

Karl kısa bir yürüyüşten sonra geldiği ve aslında New York demiryolu idaresinin küçük bir son durağı olan, bu yüzden de gecelemek için pek kullanılmayan küçük otelde, yatacak en ucuz yeri istedi, çünkü tutumlu davranmaya hemen başlaması gerektiğini düşünüyordu. İsteğine uyan otelci tarafından bir işaretle, oranın bir çalışanıymış gibi, merdivenden yukarı gönderildi; orada, saçı darmadağınık, yaşlı bir oda hizmetçisi, uykusunun bölünmesine sinirlenmiş halde, onu karşıladı ve neredeyse ona kulak vermeden, sessiz yürümesi konusunda defalarca uyararak onu bir odaya soktu, "Şişşt!" diye fısıldadıktan sonra da kapıyı kapadı.

Karl önce, perdeler indirilmiş mi, yoksa odada hiç pencere yok mu, tam anlayamadı, içerisi o derece karanlıktı; sonunda küçük, perdeyle örtülü bir vasistas fark etti, önündeki bezi çekince içeriye biraz ışık girdi. Odada iki yatak vardı; ama ikisi de doluydu. Karl, derin uykuda olan iki genç adam gördü. Pek güvenilir görünmüyorlardı; bunun başlıca nedeni, anlaşılır bir gerekçe olmadan giyinik yatıyor olmalarıydı; hatta bir tanesi çizmelerini bile çıkarmamıştı.

Karl vasistasın önünü açtığı anda, uyuyanlardan biri kollarını ve bacaklarını biraz yukarı kaldırdı, bu da öyle bir görüntü yarattı ki, Karl bütün kaygılarına karşın kendi kendine güldü.

Çok geçmeden, başka bir uyuma olanağı, kanepe ya da divan bulunmaması bir yana, zaten uyuyamayacağını anladı, çünkü daha yeni kavuştuğu bavulunu ve üzerinde taşıdığı parayı tehlikeye atamazdı. Ama çekip gitmek de istemiyordu, çünkü oda hizmetçisinin ve otelcinin önünden geçip binadan hemen ayrılmaya cesaret edemiyordu. Sonuçta, burası anayoldan daha güvensiz değildi belki de. Bütün odada, yarı aydınlıkta seçilebildiği kadarıyla, tek bir yolcu eşyasının görülmeyişi dikkat çekiciydi elbette. Ama belki de ve büyük olasılıkla iki genç adam otel çalışanlarıydı, müşteriler

yüzünden kısa süre sonra kalkmaları gerekiyordu ve bu nedenle giyinik uyuyorlardı. O zaman onlarla birlikte uyumak kuşkusuz pek saygın bir durum değildi; ama bir o kadar da tehlikesizdi. Bununla beraber, tüm kuşkularından kurtuluncaya dek kesinlikle yatıp uyuyamazdı.

Yatağın altında bir mum ve küçük kibritler duruyordu, Karl usul adımlarla gidip aldı bunları. Işık yakmaya çekinmiyordu, çünkü oda otelcinin onayıyla diğer ikisine olduğu kadar ona da aitti, üstelik onlar yarı gece bir güzel uyku çekmiş ve yatakları sahiplenerek Karl'a karşı rakipsiz bir avantaj elde etmişlerdi. Öte yandan, odada dolanırken ve gürültü ederken onları uyandırmamak için elinden geldiği kadar dikkat ediyordu tabii.

Önce bavulunu gözden geçirip eşyalarını şöyle bir kontrol etmek istedi, belli belirsiz anımsayabiliyordu onları ve en değerlilerinin kaybolmuş olduğundan emindi. Çünkü Schubal'ın eli bir şeye uzanırsa o şeyi hasara uğramadan geri alma umudu pek yoktur. Kuşkusuz dayıdan yüklü bir bahşiş beklemiş olabilirdi, öte yandan eksik eşyalar çıkması durumunda, bavula asıl göz kulak olan Herr Butterbaum'a suçu atıp kendini temize çıkarmış olabilirdi.

Bavulu açınca karşılaştığı ilk görüntü Karl'ı dehşete düşürdü. Gemi yolculuğu sırasında, bavulu düzenlemek ve sonra yeni baştan düzenlemek için kaç saat harcamıştı, şimdiyse her şey karmakarışık halde bavulun içine tıkılmış duruyordu, öyle ki, kilidi açarken kapak kendiliğinden yukarı fırladı.

Ama çok geçmeden Karl, karışıklığın yalnızca yolculuk sırasında giymiş olduğu ve tabii bavul için hesaba katılmamış olan takım elbisesinin sonradan bavula konulmasından kaynaklandığını sevinçle fark etti. En ufak bir eksik yoktu. Ceketinin gizli cebinde yalnızca pasaport değil, evden aldığı para da duruyordu, dolayısıyla Karl üzerindekini de buna ekleyince, o an için bol bol parası oldu. Yolda gelirken giymiş olduğu iç çamaşırlarını da, temiz yıkanmış ve ütülenmiş halde buldu. Hemen saati ve parayı da denenip onaylanmış gizli cebe koydu. Can sıkıcı tek şey, aynen duran Verona salamının kokusunun tüm eşyalara sinmiş olmasıydı. Bunu giderecek bir çare bulunmazsa Karl'ın aylarca bu kokuyla sarmalanmış halde dolaşması olasılığı vardı.

En altta duran bazı nesneleri karıştırırken –ki bunlar bir cep İncili, mektup kâğıdı ve annesiyle babasının fotoğraflarıydı– başındaki kasket bavulun içine düştü. Eski ortamında hemen tanıdı onu, kendi kasketiydi, annesinin vermiş olduğu seyahat kasketi. Ama tedbirli davranıp bu kasketi gemide takmamıştı, çünkü Amerika'da genelde şapka yerine kasket takıldığını biliyordu, bu yüzden kendininkini daha varmadan eskitmek istememişti. Oysa Herr Green, Karl'la dalga geçmek için kasketi kullanmıştı. Acaba dayı bunu da mı görev olarak vermişti ona? Kasıtlı olmayan, öfkeli bir hareketle bavulun kapağını sıkıca tuttu, kapak gürültüyle kapandı.

Artık çok geçti, uyuyan iki adam uyanmıştı. Önce biri gerinip esnedi, diğeri hemen onu izledi. Bu sırada, bavulun içindeki neredeyse her şey masaya boşaltılmıştı; bunlar hırsızsa yaklaşıp istediklerini seçip almaları yeterliydi. Karl, yalnızca bu olasılığın önüne geçmek için değil, konuyu hemen aydınlığa kavuşturmak için de, elinde mumla yatakların yanına gitti ve ne sebeple orada bulunduğunu açıkladı. Bu açıklamayı hiç beklememiş gibiydiler, çünkü konuşamayacak kadar uykulu halde, hiçbir şaşkınlık göstermeden ona bakıyorlardı. İkisi de çok gençti; ama ağır iş ya da yokluk yüzünden zamanından önce yüzlerinden kemikler fırlamıştı, çenelerinin çevresinden dağınık sakallar sarkıyordu, epeydir kesilmemiş saçları karmakarışık duruyordu başlarında, gözlerini parmak boğumlarıyla uykulu uykulu ovuşturup bastırıyorlardı.

Onların bir anlık zayıflığından yararlanmak isteyen Karl şöyle dedi: "Adım Karl Roßmann, Alman'ım. Ortak bir odamız olduğuna göre, siz de bana adınızı ve uyruğunuzu söyleyin lütfen. Hemen şunu belirteyim ki, bir yatak istemeye hakkım yok, çünkü çok geç geldim ve uyumak niyetinde değilim. Ayrıca, güzel elbiseme bakıp aldanmayın, çulsuzun tekiyim."

İki adamdan ufak tefek olanı –çizmelerini çıkarmamış olandı bu– bunların onu hiç ilgilendirmediğini ve şimdi bu tür konuşmaların zamanı olmadığını kolları, bacakları ve mimikleriyle belli etti, yatağa uzanıp hemen uyudu; esmer tenli bir adam olan öbürü de yeniden uzandı; ama uykuya dalmadan önce elini uyuşuk uyuşuk uzatarak şöyle dedi: "Onun adı Robinson, İrlandalı, benim adımsa Delamarche, Fransız'ım ve sessiz olmanızı rica ediyorum." Bunu söyler söylemez, bütün nefesini harcayarak Karl'ın mumunu söndürdü ve tekrar yastığa yığıldı.

“Bu tehlike şimdilik savuşturuldu demektir,” dedi Karl kendi kendine ve masaya geri döndü. Adamların uykulu hali bahane değilse her şey yolundaydı. Yalnız, birinin İrlandalı olması tatsız bir durumdu. Karl, Amerika’da İrlandalılardan sakınmak gerektiğini bir keresinde evde hangi kitapta okuduğunu pek anımsayamıyordu. Dayının yanında kaldığı süre boyunca, İrlandalıların tehlikeli olup olmadığını etraflıca sorup soruşturmak için en iyi fırsatı yakalamıştı elbette; ama kendisine hep iyi bakıldığını düşündüğünden, bu fırsatı hiç değerlendirmemişti. Şimdiyse en azından, yeniden yakmış olduğu mumla, bu İrlandalıyı daha yakından incelemek istiyordu; onun Fransız’dan daha çekilir göründüğünü fark etti. Hatta, Karl’ın uzaktan, parmak uçlarında durarak çıkarabildiği kadarıyla, yanakları tombulcaydı ve uykusunda tatlı tatlı gülümsüyordu.

Her şeye karşın uyumamaya kesin kararlı olan Karl, odanın tek sandalyesine oturdu, bavulu boşaltmayı şimdilik erteledi, çünkü bunu bütün gece yapabilirdi, İncil’in sayfalarını bir şey okumadan karıştırdı. Sonra annesiyle babasının fotoğrafını eline aldı; ufak tefek babası dimdik duruyor, annesiyse onun önündeki koltukta, biraz gömülmüş halde oturuyordu. Babası bir elini koltuğun sırt yerine, diğerini yumruk yapıp resimli bir kitabın üstüne koymuştu; kitap onun yanındaki ince bacaklı bir komodinin üstünde, açılmış halde duruyordu. Karl’ın anne babasıyla birlikte yer aldığı başka bir fotoğraf da vardı. Annesiyle babası gözlerini onun üzerine dikmiş, o ise fotoğrafçının isteğine uyarak cihaza bakmak zorunda kalmıştı. Ama yolculuğa çıkarken bu fotoğrafı yanına almamıştı.

Önünde duranı daha yakından inceledi ve değişik yönlerden babasının bakışını yakalamaya çalıştı. Ama mumu çeşitli şekillerde konumlandırarak görünümü değiştirse de babası, ete kemiğe bürünmek istemiyordu; yatay, gür bıyığı hiç de gerçeğine benzemiyordu; iyi bir çekim değildi. Oysa annesi daha iyi çıkmıştı, biri onun canını yakmış da gülümsemek için kendini zorluyormuş gibi ağzını büzmüştü. Bu, resme bakan herkesin dikkatini çekermiş gibi geldi Karl’a, öyle ki, bir an sonra bu izlenimin belirginliği fazla güçlü ve neredeyse saçma geldi ona. Bir resimden, resimdeki kişinin gizli bir duygusuyla ilgili bu kadar çürütülmez bir kanıya nasıl varılabilirdi! Kısa bir süre resimden başka tarafa baktı. Bakışlarını tekrar ona çevirince annesinin eli çarptı gözüne; en önde koltuğun kolçağından sarkıyordu, öpülecek kadar yakındı. Anne babasına yazmak iyi

olmaz mıydı, diye düşündü; zaten ikisi de (hele babası en son Hamburg'da çok sert bir dille) gerçekten istemişti bunu ondan. Annesi korkunç bir akşam pencerenin önünde Amerika yolculuğunu haber verdiğinde, asla mektup yazmamaya geri dönülmez biçimde yemin etmişti etmesine; ama deneyimsiz bir gencin ettiği böyle bir yemin buradaki yeni koşullarda kaç yazardı! O zamanlar, Amerika'da iki ay kaldıktan sonra Amerikan ordusunda general olacağına da yemin etse olurdu; gerçekteyse New York dışında bir otelde; tavan arasında bir odada iki serseriyle beraberdi, ayrıca burada gerçekten yerini bulmuş olduğunu da itiraf etmeliydi. Oğullarından haber almayı hâlâ isteyip istemedikleri anlaşılabilirmiş gibi, annesiyle babasının yüzlerini gülümseyerek inceledi.

Böyle bakarken çok yorgun olduğunu ve geceyi pek uyanık geçiremeyeceğini anlaması uzun sürmedi. Resim ellerinin arasından düştü, sonra yüzünü resme koydu, resmin soğukluğu yanağına iyi geldi ve hoş bir duyguyla uykuya daldı.

Koltuk altı gıdıklanarak erkenden uyandırıldı. Bu sırnaşıklığa cüret eden, Fransız'dı. Ama İrlandalı da Karl'ın masasının önünde duruyordu ve ikisi de, Karl'ın gece onlara göstermiş olduğu kadar ilgiyle süzüyordu onu. Onların kalkmasının kendisini uyandırmamış olmasına şaşırmadı Karl; kesinlikle kötü niyetle hareket etmeyerek son derece usulca odada dolanmış olmalıydılar, çünkü Karl derin uyumuştu; ayrıca giyinmek ve belli ki yıkanmak da onlara çok iş çıkarmamıştı.

Artık birbirlerini doğru düzgün ve belirli bir resmiyetle selamladılar; Karl ikisinin de makine tesviyecisi olduğunu öğrendi, New York'ta uzun zaman iş bulamamış ve bundan dolayı epey perişan olmuşlardı. Robinson bunu kanıtlamak için ceketini açtı, içinde gömlek olmadığı görülebiliyordu; arkadan cekete tutturulmuş gevşek yakadan da anlaşılabilirdi bu, New York'tan yürüyerek iki gün uzaklıktaki Butterford Kasabası'na gitme niyetindeydiler, sözde orada iş olanakları vardı. Karl'ın onlarla birlikte gelmesinde sakınca yoktu, üstelik birincisi, zaman zaman onun bavulunu taşımaya, ikincisi de, eğer kendileri iş bulacak olurlarsa ona bir çıraklık işi sağlamaya söz verdiler; ki bu, genel olarak yapacak iş varsa kolay olurdu. Karl kabul eder etmez, güzel elbiseyi çıkartmasını dostça öğütlediler, çünkü yapacağı her iş başvurusunda engelleyici olacaktı. Tam da bu binada

elbiseden kurtulmak için iyi bir fırsat vardı, çünkü oda hizmetçisi elbise alıp satıyordu. Elbise açısından henüz tam karar vermemiş olan Karl'ın onu çıkarmasına yardım ettiler ve elbiseyi alıp götürdüler. Tek başına kalan ve biraz uyku mahmuru olan Karl eski yolculuk elbisesini yavaş yavaş giyerken elbiseyi satmış olduğu için kendi kendini azarladı; belki bir çıraklık işine başvururken zararı dokunabilirdi; ama daha iyi bir pozisyon için yarardan başka şey sağlamazdı. İki adamı geri çağırmak için kapıyı açtı ama o anda onlarla çarpıştı; yarım doları satış geliri olarak masaya koydular; ama bu sırada yüzleri öyle neşeliydi ki, satıştan kendilerine bir kazanç, hem de can sıkacak kadar büyük bir kazanç elde etmediklerine insanın kendini inandırması olanaksızdı.

Diğer yandan, bu konuda konuşacak zaman yoktu, çünkü oda hizmetçisi, tıpkı gece olduğu gibi uykulu halde, içeri girdi ve üçünü de koridora çıkardı; odanın yeni konuklar için hazırlanacağı açıklamasında bulundu. Böyle bir şey söz konusu değildi tabii, yalnızca kötülüğünden böyle yapıyordu. Tam da bavulunu düzeltmek istemiş olan Karl, kadının onun eşyalarını iki eliyle yakaladığı gibi vargücüyle bavula fırlatışını izlemek zorunda kaldı; sanki eşyalar birtakım hayvanlardı da, yere yatmanın onlara öğretilmesi gerekiyordu. Gerçi iki tesviyeci onu etkisiz hale getirmeye çalıştı, eteğini çekiştirdiler, sırtına vurdular; ama niyetleri Karl'a yardım etmek idiyse, hiç işe yaramamıştı. Kadın, bavulun kapağını kapayıp sapını Karl'ın eline tutuşturdu, tesviyecilerden silkinip kurtuldu ve söz dinlemezlerse kahve içemeyecekleri tehdidiyle üçünü birden odadan kovdu. Kadın, Karl'ın başından beri tesviyecilerle beraber olmadığını tamamen unutmuş olmalıydı, çünkü onlara tek bir çeteymişler gibi davranıyordu. Doğru ya, tesviyeciler Karl'ın elbisesini ona satmış ve böylece arada bir bağlantı olduğunu belli etmişlerdi.

Koridorda uzun süre bir aşağı bir yukarı gidip gelmek zorunda kaldılar, özellikle de Karl'ın koluna girmiş olan Fransız, durmadan küfrediyor, karşısına çıkacak olursa otelciyi bir yumrukta yere sereceği tehdidini savuruyordu, sıkılmış yumruklarını öfkeli öfkeli birbirine sürtmesi de buna bir hazırlık gibi görünüyordu. Sonunda masum bir küçük oğlan geldi, Fransız'a kahve demliğini vermek için uzanması gerekti. Yazık ki yalnızca bir demlik vardı ortada; oğlana, fincan da istenildiği bir türlü anlatılamıyordu. Dolayısıyla her seferinde yalnızca biri içebildi ve diğer

ikisi onun karşısında durup bekledi. Karl'ın içinden içmek gelmiyordu; ama diğerlerini kırmak istemiyordu ve böylece, sırası geldiğinden, ibriği dudaklarına götürüp hiçbir şey yapmadan durdu.

İrlandalı veda niyetine demliği taş karoların üzerine fırlattı. Kimseye görünmeden binadan ayrıldılar ve yoğun, sarımsı sabah sisine daldılar. Genelde ses çıkarmadan yan yana yolun kenarından yürüdüler, Karl bavulunu taşımak zorunda kaldı, diğerleri herhalde ancak ricası üzerine onu bu yükten kurtaracaktı. Ara sıra sisin içinden bir otomobil fırlıyordu ve üçü de başını çoğunlukla devasa olan bu araçlara çeviriyordu; modelleri öyle dikkat çekiciydi; ama görünmeleri öyle kısa sürüyordu ki, insan içeride birilerinin oturup oturmadığını anlamaya bile zaman bulamıyordu. Daha sonra, New York'a gıda maddeleri taşıyan taşıt konvoyları başladı; tüm caddenin enini kaplayan beş sıra halinde öyle kesintisiz geçiyorlardı ki, kimse karşıdan karşıya geçemezdi. Zaman zaman cadde genişleyip bir meydana dönüşüyordu, ortasındaki kule gibi yükseltinin üzerinde bir polis, her şeyi tepeden görebilmek ve küçük bir değnekle hem ana caddedeki hem de yan sokaklardan buraya akan trafiği düzenleyebilmek için bir ileri bir geri gidip geliyordu. Trafik bir sonraki meydana ve bir sonraki polise kadar denetimsiz kalıyor; ama suskun ve dikkatli faytoncular ve şoförler tarafından gönüllü olarak yeterli bir düzende tutuluyordu. Karl en çok ortalıktaki genel sessizliğe şaşırdı. Kasaplık hayvanların kayıtsız katliamı olmasa belki de nalların takırtısından ve tekerleklerin uğultusundan başka bir şey duyulmayacaktı. Bu arada sürüş hızı hep aynı değildi elbette. Bazı meydanlarda, yanlardan gelen büyük kalabalıktan dolayı büyük yön değişiklikleri yapılması gerekiyor, bütün şeritler tıkanıp adım adım ilerliyordu; ama sonra kısa bir süre için hepsinin şimşek hızıyla geçip gittiği de oluyor, derken tek bir frene bağlıymışçasına yeniden yavaşlıyordu. Bu sırada caddeden en ufak bir toz kalkmıyor, hepsi tertemiz bir havada hareket ediyordu. Yaya yoktu, burada Karl'ın yurdunda olduğu gibi kente doğru yürüyen pazarcı kadınlar bulunmuyordu; ama arada sırada beliren büyük, römorkun üzerinde, sırtlarında sepetlerle dikilen yirmi kadar kadın, yani belki de pazarcı kadınlar, trafiğe yukarıdan bakmak ve daha hızlı gitme umudu beslemek için boyunlarını uzatıyorlardı. Derken üzerinde, ellerini ceplerine sokmuş adamların gezindiği benzer otomobiller görülüyordu. Üzerlerinde çeşitli yazılar olan bu otomobillerin birinde, Karl hafif bir çığlık atarak şunu okudu: "Jakob Nakliyat'a liman işçileri alınacaktır." Araç

son derece yavaş ilerliyordu, basamakta duran ufak tefek, kambur, hareketli bir adam, yürüyen üçlüyü otomobile davet etti. Karl tesviyecilerin arkasına saklandı, araçta dayısı bulunabilir ve onu görebilirdi sanki. İkisinin de daveti geri çevirmesine sevindi; ama bunu yaparken yüzlerinde beliren kibirli ifadeden de bir ölçüde alındı. Dayısının hizmetine girmeyecek kadar iyi olduklarını da kesinlikle sanmamalıydılar. Bunu onlara, elbette açıkça olmasa da, hemen hissettirdi. Bunun üzerine Delamarche, anlamadığı konulara bir zahmet karışmamasını rica etti ondan; insanları bu şekilde işe almak utanç verici bir düzenbazlıkmış, Jakob firması da bütün Birleşik Devletler'de kötü ün yapmışmış. Karl yanıt vermedi; ama o andan itibaren İrlandalıya daha çok yanaştı, biraz bavulunu taşımasını da rica etti ondan; o da, Karl ricasını birkaç kez tekrarladıktan sonra, bunu yaptı. Ancak durmaksızın bavulun ağırlığından yakındı; sonunda tek niyetinin, bavulu Verona salamının ağırlığından kurtarmak olduğu anlaşıldı; herhalde daha oteldeyken göz koymuştu ona. Karl, salamı bavuldan çıkarmak zorunda kaldı, Fransız onu önüne çekti, hançere benzeyen bıçağıyla kesip neredeyse tek başına yiyip bitirdi. Robinson'a ancak ara sıra bir dilim düştü, bavulu anayolda bırakmak istemiyorsa yeniden taşımak zorunda olan Karl'a ise kendi payını önceden almışçasına, hiçbir şey düşmedi. Küçük bir parça için yalvarmak çok bayağı göründü ona ama içinde öfke kabardı.

Sis tamamen ortadan kalkmıştı, uzakta yüksek bir sıradağ ışıldıyor, dalgalı sırtıyla daha uzaktaki güneşin buğusuna doğru uzanıyordu. Yolun kenarında iyi işlenmemiş tarlalar vardı, dumandan kararmış halde açık arazide duran büyük fabrikaları çevreliyorlardı. Rastgele serpiştirilmiş tek tük kiralık apartmanlarda birçok pencere çeşit çeşit hareket ve aydınlatmayla titreşiyordu, küçük ve derme çatma balkonların hepsinde kadınlarla çocuklar türlü işlerle uğraşırken çevrelerinde ipe asılmış ya da bir kenara konulmuş bezler de çamaşırlar onları bir saklayıp bir gösterecek biçimde sabah rüzgârında dalgalanıyor ve şişip kabarıyordu. Bakışlar evlerden uzağa kayarsa yükseklerde tarlakuşlarının, aşağıda, yoldan geçenlerin başlarının hemen üzerinde ise kırlangıçların uçtuğu görülüyordu.

Birçok şey Karl'a yurdunu anımsatıyordu ve New York'tan ayrılıp ülkenin içlerine gitmekle iyi yapıp yapmadığını bilmiyordu. New York'ta deniz ve her zaman yurda dönüş olanağı vardı. Böylece durdu ve kendisine eşlik eden iki adama, yine New York'ta kalmak istediğini söyledi. Delamarche

onu öylesine ileriye doğru itmeye kalkınca da, buna izin vermedi ve kendisi hakkında karar vermeye hakkı olduğunu söyledi. Ancak İrlandalı araya girip de Butterford'un New York'tan çok daha güzel olduğunu açıklayınca ve ikisi de çok rica edince yeniden yürümeye devam etti. Yurda dönüş olanağının kolay bulunmayacağı bir yere gelmenin kendisi için belki daha iyi olacağını kendi kendine söylemiş olmasaydı, yine de gitmezdi. Yararsız düşünceler onu engellemeyeceğinden, orada mutlaka daha iyi çalışacak ve ilerleyecekti.

Artık diğer ikisini çekiştiren oydu; adamlar onun heyecanına o kadar sevindiler ki, kendilerinden rica edilmesine fırsat bırakmadan bavulu sırayla taşıdılar ve Karl onların böyle sevinmesine yol açacak ne yapmış olduğunu bir türlü anlayamadı. Yokuş yukarı bir yere geldiler; arada sırada durduklarında, geriye bakıp New York'un ve limanın panoramasının gittikçe yayılarak ortaya çıktığını görebiliyorlardı. New York'u Boston'a bağlayan köprü, Hudson üzerinde zarifçe asılıydı ve insan gözlerini kısınca köprü titreşiyordu. Üzerinde hiç trafik yok gibiydi, altında da hareketsiz, dümdüz su şeridi uzanıyordu. İki dev kentteki her şey boş ve işe yaramaz bir düzenlemenin eseri gibiydi. Evler arasında büyük küçük ayrımı pek yoktu. Caddelerin görülmez derinliğinde muhtemelen yaşam kendince sürüp gidiyor; ama caddelerin üzerinde hafif buğudan başka bir şey görülmüyordu; gerçi buğu hareket etmiyordu; ama zahmetsizce kovulabilir gibi görünüyordu. Dünyanın en büyük limanına bile sessizlik çökmüştü; insan ancak arada sırada, herhalde yakından görülen eski bir manzaranın etkisinde kalarak, kısa bir mesafe ilerleyen bir gemi gördüğünü sanıyordu. Ama onu da uzun süre izleyemiyordu, gemi gözden kayboluyor ve bir daha da ortaya çıkmıyordu.

Ama Delamarche ve Robinson belli ki çok daha fazlasını görüyorlardı; sağı solu gösteriyor ve adlarını söyledikleri meydanlarla bahçelerin üzerine ellerini uzatarak onları kubbe gibi örtüyorlardı. Karl'ın iki aydan fazladır New York'ta olup da bir caddeden başka bir şey görmemiş olmasını akılları almıyordu. Butterford'da yeterince para kazanırlarsa onunla birlikte New York'a dönmeye ve görülmeye değer her şeyi, özellikle de insanın keyif sarhoşu olana kadar eğlendiği yerleri ona göstermeye söz verdiler. Ve Robinson bunun üzerine avaz avaz şarkı söylemeye başladı, Delamarche el çırparak ona eşlik etti; Karl bunun yurdundan bir operet melodisi olduğunu

fark etti, buradaki İngilizce sözler evdekinden çok daha hoşuna gitti. Böylece, hepsinin katıldığı bir açık hava gösterisi ortaya çıktı; ancak, sözde bu melodiyle eğlenen kentin bundan hiç haberi yok gibiydi.

Bir keresinde Karl, Jakob Nakliyat'ın nerede olduğunu sordu; Delamarche ve Robinson'ın uzanmış işaretparmaklarının belki aynı, belki kilometrelerce uzak noktalara yöneldiğini gördü hemen, yürümeye devam ettikleri sırada Karl, yeterince kazanıp New York'a en erken ne zaman geri dönebileceklerini sordu. Delamarche bunun pekâlâ bir ayda olabileceğini, çünkü Butterford'da işçi açığı olduğunu ve yüksek ücretler verildiğini söyledi. Elbette paralarını ortak bir kasaya koyacaklardı, böylece kazanç bakımından aralarında olabilecek farkları arkadaşça eşitleyeceklerdi. Çırak olarak elbette usta işçilerden daha az kazanacağı halde, ortak kasa Karl'ın hoşuna gitmedi. Üstelik Robinson, Butterford'da iş bulamazlarsa yürümeye devam etmeleri gerekeceğinden söz etti; ya tarım işçileri olarak başlarını sokacak bir yer bulacaklardı ya da belki California'ya gidip altın arayacaklardı, ki bu, Robinson'un ayrıntılı olarak anlattıklarına bakılırsa onun en sevdiği plandı.

"Madem altın arama işine gireceksiniz, neden tesviyeci oldunuz ki?" diye sordu Karl; böyle uzun, güvensiz yolculukların gerekliliğini duymak hoşuna gitmiyordu.

"Neden mi tesviyeci oldum?" dedi Robinson. "Annemin oğlu açlıktan ölsün, diye değil herhalde. Altın arama işinde iyi para var."

"Bir zamanlar vardı," dedi Delamarche.

"Hâlâ var," dedi Robinson ve bundan zengin olmuş birçok tanıdığından söz etti; hâlâ oradalardı, elbette parmaklarını bile kıpırdatmıyorlardı artık; ama eski dost oldukları için onun ve gayet tabii arkadaşlarının da zengin olmasına yardım ederlerdi.

"Butterford'da mutlaka iş buluruz," dedi Delamarche ve Karl'ın düşüncesini dile getirmiş oldu; ama güvenilir bir ifade tarzı değildi bu.

Gün boyu yalnızca bir kez, bir lokantada durdular ve önünde açık havada, Karl'a demir gibi görünen bir masada neredeyse çiğ et yediler; çatal bıçakla

kesilemiyor, ancak parçalanabiliyordu. Ekmekler silindir biçimindeydi ve her ekmeğe uzun bir bıçak saplanmıştı. Bu yemeğin yanında siyah bir sıvı ikram edildi, insanın boğazını yakıyordu. Ama tadı Delamarche ve Robinson'ın hoşuna gitti, çeşitli dileklerinin gerçekleşmesi şerefine sık sık kadeh kaldırıp tokuşturdular. Bu sırada kadehlerini havada kısa bir süre yan yana tutuyorlardı. Yan masada kireç lekeli gömlekleriyle işçiler oturuyor, hepsi de aynı sıvıyı içiyordu. Konvoylar halinde yoldan geçen otomobiller, masaların üzerine toz bulutları savuruyordu. Büyük gazete sayfaları elden ele geziyor, heyecanla inşaat işçilerinin grevinden konuşuluyor, sık sık Mack adı geçiyordu. Karl onun kim olduğunu sordu; kendisinin tanıdığı Mack'in babası ve New York'un en büyük inşaat müteahhidi olduğunu öğrendi. Grev ona milyonlara mal oluyor ve belki de mesleki konumunu tehlikeye atıyordu. Karl, hiçbir şeyden haberi olmayan bu kötücül insanların ettikleri tek söze bile inanmıyordu.

Ayrıca, hesabın nasıl ödeneceğinin çok şüpheli oluşu yüzünden yemek Karl'a zehir oldu. Doğal olarak herkesin kendi payına düşeni ödemesi gerekirdi; ama hem Delamarche hem de Robinson son geceleme için bütün paralarını harcamış olduklarını tesadüfen fark etmişlerdi. Hiçbirinin üzerinde saat, yüzük ya da satılabilecek başka bir şey görülmüyordu. Karl da giysisinin satışından biraz para kazanmış olduklarını yüzlerine vuramazdı, hakaret ve sonsuza dek veda demek olurdu bu. Ama şaşırtıcı olan, ne Delamarche ne de Robinson'ın ödemeyi dert etmesiydi, gururla ve ağır ağır yürüyerek masalar arasında gidip gelen garson kızla olabildiğince sık temas kurmayı deneyecek kadar keyifleri yerindeydi. Kızın saçı yanlarından biraz gevşekçe alnına ve yanaklarına dökülüyor, o da ellerini altından geçirip saçını boyuna arkaya atıyordu. Sonunda, belki de ondan ilk dostça söz beklenirken masaya yaklaştı, iki elini masaya koydu ve, "Kim ödüyor?" diye sordu. Hiçbir el, Karl'ı gösteren Delamarche ve Robinson'ın elleri kadar çabuk havaya savrulmamıştır. Karl buna irkilmedi, çünkü önceden tahmin etmişti; kendisinin de fayda umduğu arkadaşlarının ufak tefek birkaç şeyin parasını ona ödetmelerinde de bir kötülük görmedi; gerçi bu konuyu son âna bırakmadan etraflıca konuşmuş olsalardı daha yerinde olurdu. Parayı gizli cebinden çıkarmak zorunda oluşu sıkıntı verici bir durumdu. İlk baştaki niyeti, parayı en acil durum için saklamak ve şimdilik kendini arkadaşlarıyla bir ölçüde aynı düzeye getirmekti. Bu parayla ve her şeyden önce ona sahip olduğunu saklamakla arkadaşlarına karşı sağladığı

avantaj, onların çocukluklarından beri Amerika’da olmaları, para kazanmak için yeterince bilgi ve deneyime sahip olmaları ve sonuç olarak şimdikinden daha iyi yaşam koşullarına alışkın olmamalarıyla haydi haydi dengeleniyordu. Karl’ın parasıyla ilgili şimdiye kadarki niyetlerinin aslında bu ödemeden etkilenmesi gerekmiyordu, çünkü sonuçta bir çeyrek dolardan yoksun kalabilirdi, dolayısıyla bir çeyrek doları masaya koyabilir ve üzerinde bir tek bu paranın bulunduğunu, Butterford’a yapılacak ortak yolculuk için onu feda etmeye hazır olduğunu açıklayabilirdi. Yayan yolculuk için böyle bir miktar rahat rahat yeterdi. Ama yeterince bozuk parası olup olmadığını bilmiyordu, üstelik bu para da katlanmış kâğıt paralar gibi gizli cebin derinliklerinde bir yerdeydi; onun içinde bir şey bulmanın en iyi yolu da, içindekilerin hepsini masaya dökmekti. Ayrıca arkadaşlarının bu gizli cebi öğrenmeleri son derece gereksizdi. Neyse ki arkadaşları, Karl’ın ödeme için parayı nasıl denkleştireceğinden çok, garson kızla ilgileniyor gibiydiler hâlâ. Delamarche, hesabı çıkarmasını isteyerek garson kızı kendisiyle Robinson’ın arasına çekti; kız ikisinin sırnaşıklıklarını savuşturabilmek için bir birinin, bir öbürünün yüzüne elini koyup itiyordu. Bu arada Karl, gösterdiği çabadan kan ter içinde, masanın altında bir eliyle gizli cepten tek tek yakalayıp çıkardığı paraları öbür eliyle topluyordu. Sonunda, Amerikan parasını henüz tam olarak tanımamasına karşın, en azından bozuklukların sayısına bakarak, yeterli bir toplama ulaştığına inanıp onları masaya koydu. Paranın şıkırtısı şakalaşmaları hemen kesti. Neredeyse bir dolar olduğunun ortaya çıkması Karl’ı kızdırdı ve genel bir şaşkınlık yarattı. Gerçi kimse Butterford’a rahat bir tren yolculuğu yapmaya yetecek paradan neden daha önce söz etmediğini sormadı; ama Karl’ın yine de eli ayağı dolaştı. Yemeğin parası ödendikten sonra, parayı yavaşça yeniden cebe indiriyordu ki, Delamarche elinden bir bozukluk kaptı, garson kıza bahşiş olarak verecekti; kıza sarılıp onu kendine bastırırken öbür yandan parayı ona uzattı.

Tekrar yürümeye başladıklarında, adamlar parayla ilgili bir şey söylemedikleri için Karl onlara müteşekkirdi; hatta bir süre, onlara tüm servetini itiraf etmeyi bile düşündü; ama uygun bir fırsat çıkmadığından bundan vazgeçti. Akşama doğru daha kırsal, verimli bir yöreye geldiler. Her tarafta, ilk yeşillikleri içinde yumuşak tepeleri kaplayan bölünmemiş tarlalar görülüyor, zengin çiftlik evleri yolu çevreliyordu; bahçelerin altın yaldızlı parmaklıkları arasından saatlerce yürüdüler, durgun akan aynı

ırmaktan defalarca geçtiler ve yüksekte titreşen viyadüklerden gümbür gümbür geçen trenleri tepelerinde birçok kez duydular.

Güneş uzaktaki ormanların düz kenarında batmak üzereyken biraz soluklanmak için kendilerini yüksekçe bir yerdeki küçük bir ağaçlığın ortasında çimenlerin içine attılar. Delamarche ve Robinson oracığa uzanıp gerindiler. Karl dimdik oturup birkaç metre aşağıda uzanan yola baktı; yoldan sürekli, bütün gün olduğu gibi, birbirine sürtünürcesine otomobiller geçiyordu, sanki bir uçtan sürekli belirli bir sayıda gönderiliyor ve öbür uçta aynı sayıda bekleniyorlardı. Karl, sabahın erken saatlerinden beri bütün gün boyunca hiçbir otomobilin durduğunu, hiçbir yolcunun indiğini görmemişti.

Robinson geceyi orada geçirmeyi önerdi, çünkü hepsi yeterince yorulmuştu, çünkü sabah erkenden yola çıkabilirdi ve çünkü sonuçta tamamen karanlık çökmeden önce, geceleyecek daha ucuz ve daha uygun bir yer bulamayacaklardı. Delamarche kabul etti, ancak Karl, hepsinin bir otelde gecelemesine bile yetecek parası olduğunu söylemekle yükümlü olduğunu düşündü. Delamarche, paraya daha sonra ihtiyaçları olacağını, onu iyi saklamasını söyledi. Delamarche, Karl'ın parası üzerine hesap yapıldığını en ufak bir şekilde gizlemiyordu. İlk önerisi kabul edildiğinden, Robinson açıklamalarını sürdürdü: Yarına güç toplamak için, yatmadan önce adam gibi yemek yemeleri gerekiyordu; içlerinden biri çok yakında, anayol kenarındaki otele gidip hepsine yemek getirmeliydi. En gençleri olarak, başka kimse de gönüllü olmadığından, Karl bu işi üstlenmekten çekinmedi ve domuz pastırması, ekmek ve bira siparişi aldıktan sonra otele doğru yürüdü.

Yakında büyük bir kent olsa gerekti, çünkü otelin Karl'ın adım attığı ilk salonu gürültücü bir kalabalık tarafından doldurulmuştu, uzunlamasına bir duvar ve yanlamasına iki duvar boyunca uzanan büfede de beyaz önlüklü bir sürü garson durmadan koşturuyor, yine de sabırsız müşterileri memnun edemiyordu, çünkü çeşitli yerlerden sürekli söylenmeler ve masaya inen yumruklar duyuluyordu. Karl'a kimse dikkat etmedi; salonda servis de yapılmıyordu, üç masa komşusunun arasında kaybolan minicik masalarda oturan müşteriler istedikleri her şeyi büfeden alıyorlardı. Her masada, içinde zeytinyağı, sirke ya da buna benzer bir şey olan büyük birer şişe

duruyor, büfeden alınan her yemeğe, yenmeden önce, bu şişenin içindekinden dökülüyordu. Karl eğer öncelikle büfeye gitmek isterse –ki özellikle siparişinin büyüklüğü düşünülürse muhtemelen zorluklar ilk orada başlayacaktı– bir sürü küçük masanın arasından sıkışarak geçmesi gerekiyordu, bu da elbette ne kadar dikkat edilse de müşterileri kabaca rahatsız etmeden yapılamazdı; oysa müşteriler her şeye duygusuz gibi göz yumuyorlardı, hatta bir keresinde Karl, aynı şekilde bir müşteri tarafından, küçük bir masaya doğru itilip onu neredeyse devirdiğinde bile. Gerçi özür diledi; ama belli ki anlaşılmadı, üstelik kendisine söylenenlerden de en ufak bir şey anlamadı.

Büfede zar zor küçücük boş bir yer buldu, yanındakilerin dayalı duran dirsekleri yüzünden uzun bir süre bir şey göremedi. Zaten, dirsekleri dayamak ve yumruğu şakağa bastırmak burada âdetti galiba. Karl, Latince profesörü Dr. Krumpal'ın tam da bu duruştan nasıl nefret ettiğini düşünmeden edemedi: Gizlice ve beklenmedik bir şekilde yaklaşır, birdenbire ortaya çıkan bir cetveli kullanarak alaycı bir hamleyle dirsekleri masalardan ittirirdi.

Karl büfeye iyice yapışmıştı, çünkü orada durur durmaz arkasına bir masa konulmuştu, onun başına çöken müşterilerden biri de, konuşurken birazcık arkaya kaykılsa büyük şapkasıyla Karl'ın sırtına sürtünüyordu. Hem yanındaki iki kaba saba adam, karınlarını doyurup çekip gitmiş olsalar bile, garsondan bir şey alabilme umudu çok azdı. Birkaç kez Karl, masanın üzerinden uzanıp bir garsonu önlüğünden yakalamış; ama adam her seferinde yüzünü buruşturarak elinden kurtulmuştu. Hiçbiri durdurulamıyordu, oradan oraya gidiyorlardı. En azından Karl'ın yakınında yiyecek ve içecek uygun bir şey olsa alıp fiyatını sorar, parayı yanına bırakır ve sevinçle çekip giderdi. Ama tam da onun önünde, siyah pullarının kenarı altın sarısı parlayan ringa türü balıklarla dolu tabaklar vardı yalnızca. Bunlar çok pahalı olabilirdi ve muhtemelen kimseyi doyurmazdı. Ayrıca küçük rom fıçıları da elinin altındaydı; ama arkadaşlarına rom götürmek istemiyordu, zaten her fırsatta en yüksek alkollü içkilere sarılıyor gibiydiler ve bu konuda bir de kendisi onları desteklemek istemiyordu.

Yani Karl'ın başka bir yer arayış çabalarına başından başlamak dışında yapacak bir şeyi kalmadı. Ama zaman da çok ilerlemişti. Salonun diğer

ucunda bulunan ve dikkatli bakılınca akrebi ve yelkovanı, dumanın arasından ancak fark edilebilen saat dokuzu geçiyordu. Ama büfenin başka yerlerinde kalabalık, daha önceki biraz kuytu yerden daha büyüktü. Ayrıca vakit ilerledikçe salon daha çok doluyordu. Ana kapıdan sürekli yeni müşteriler, “Merhaba,” diye seslenerek giriyordu. Bazı yerlerde müşteriler kendi başlarına büfedekileri kaldırıyor ve tezgâhın üzerine oturup birbirlerinin şerefine içiyorlardı; bunlar en iyi yerlerdi, bütün salon tepeden görülüyordu.

Gerçi Karl, itiş kakışta ilerlemeye devam etti, ama aslında bir şeye ulaşma umudu artık yoktu. Buradaki koşulları bilmeyen biri olarak yemek temini işini üzerine aldığı için kendine sövüp saydı. Arkadaşları haklı olarak onu paylayacak ve hatta sırf para harcamamak için yanında bir şey getirmediğini düşüneceklerdi. Oysa şu anda, her taraftaki masalarda sıcak et yemeklerinin güzel, sarı patateslerle yenildiği bir yerde duruyordu; insanların bunları nasıl ele geçirdiklerini bir türlü anlayamıyordu.

Derken birkaç adım önünde, gülerek bir müşteriyle konuşan, belli ki otel personelinden yaşlıca bir kadın gördü. Kadın konuşurken bir firketeyle durmadan saç tuvaletini kurcalıyordu. Karl hemen siparişini bu kadına iletmeye karar verdi, çünkü salondaki tek kadın olarak genel gürültü ve koşuşturmanın dışında bir anlam taşıyordu kendisi için; basit bir neden de, kadının erişebilecek tek otel görevlisi olmasıydı, Karl’ın ona yöneltecéği ilk sözde, işlerinin başına koşup gitmemesi koşuluyla kuşkusuz. Ama tam tersi oldu. Karl daha ona bir şey söylememiş, yalnızca biraz göz hapsine almıştı ki, konuşmanın ortasında insanın gözü bazen nasıl başka tarafa kayarsa o da Karl’a baktı ve konuşmasını keserek, dostça ve çok düzgün bir İngilizceyle, bir şey mi istediğini sordu.

“Aynen öyle,” dedi Karl, “burada hiçbir şey alamıyorum.”

“Öyleyse gelin benimle, küçükbey,” dedi kadın, burada inanılmaz bir nezaket gibi görünen bir hareketle şapkasını çıkaran tanıdığıyla vedalaştı, Karl’ı elinden tuttu, büfeye gitti, bir müşteriyi kenara itti, tezgâhtaki kapak biçimli kapıyı açtı; yorulmak nedir bilmeden koşuşturan garsonlardan sakınılması gereken, tezgâhın ardındaki koridordan geçti, duvardaki gizli bir kapıyı açtı ve kendilerini büyük, serin, kilerde buldular. “Demek ki işleyişi bilmek lazım,” dedi Karl kendi kendine.

“Evet, ne istiyorsunuz bakalım?” diye sordu kadın ve hizmete hazır bir halde ona doğru eğildi. Çok şişmandı, gövdesi sallanıyordu; ama yüzünün, elbette gövdesine oranla, neredeyse narin bir yapısı vardı. Karl burada raflara ve masalara özenle yerleştirilmiş bir sürü yiyeceği görünce, siparişi yerine çabucak, daha lezzetli bir akşam yemeği uyduracak oldu neredeyse hem de bu nüfuzlu kadının kendisine indirim yapmasını bekleyebilirdi; ama aklına uygun bir şey gelmediğinden, sonuçta yine yalnızca domuz pastırması, ekmek ve birayı saydı.

“Başka bir şey yok mu?” diye sordu kadın.

“Hayır, teşekkürler,” dedi Karl, “ama üç kişilik olsun.”

Kadının diğer ikisini sorması üzerine Karl birkaç kısa cümleyle arkadaşlarından söz etti, biraz sorguya çekilmek onu sevindirdi.

“Ama bu mahkûmlara göre bir yemek,” dedi kadın ve belli ki Karl’ın bir şeyler daha istemesini bekledi. Karl ise kadının ona yiyecekleri hediye edeceğinden ve para almak istemeyeceğinden korkuyor, bu yüzden de susuyordu. “Hemen hallederiz,” dedi kadın, şişmanlığına göre hayret edilecek bir çeviklikle bir masaya gitti, üstü et dolu domuz pastırmasından ince uzun, testere gibi bir bıçakla büyük bir parça kesti, raftan bir somun ekmek, yerden üç şişe bira aldı ve hepsini hafif bir hasır sepete koyup sepeti Karl’a uzattı. Bu arada, onu neden buraya sürüklediğini açıkladı: Yiyecekler dışarıda, büfede, dumanın ve bir sürü buharın içinde –hızla tüketilmelerine karşın– hep tazeliğini yitiriyordu. Ama dışarıdaki insanlara her şey yeterince güzel geliyordu. Karl hiçbir şey söylemedi, çünkü kendisini diğerlerinden ayrı bir yere koyan bu tutumu hak edecek ne yaptığını bilmiyordu. Arkadaşlarını düşündü; Amerika’yı ne kadar iyi bilseler de, bu kilere kadar giremez ve büfedeki bayatlamış yiyeceklerle yetinmek zorunda kalırlardı belki. Burada salonun gürültüsü duyulmuyordu, bu mahzeni yeterince serin tutmak için duvarlar çok kalın olmalıydı. Karl hasır sepeti kısa bir süre elinde tuttu, ama ödemeyi düşünmedi ve kıpırdamadı. Ancak kadın dışarıdaki masalarda duranlara benzeyen bir şişeyi de sepete eklemeye kalkınca Karl irkilerek teşekkür etti.

“Daha yolunuz var mı?” diye sordu kadın.

“Butterford’a kadar,” diye yanıt verdi Karl.

“Orası çok uzakta,” dedi kadın.

“Yolculuğumuz bir gün daha sürecek,” dedi Karl.

“Daha uzağa gitmeyecek misiniz?” diye sordu kadın.

“Yo hayır,” dedi Karl.

Kadın masalardaki birkaç şeyi düzeltti, bir garson içeriye girdi, bir şey arayarak çevresine bakındı, sonra kadın tarafından, biraz maydanoz serpilmiş koca bir yığın sardalyanın bulunduğu büyük bir tabağa yönlendirildi ve ellerini yukarıya kaldırarak bu tabağı salona taşıdı.

“Neden açık havada geceyi geçirmek istiyorsunuz ki?” diye sordu kadın. “Burada yeterince yerimiz var. Otelimizde kalın.”

Bu öneri Karl’a çok cazip geldi, özellikle de önceki geceyi çok kötü geçirmiş olduğu için.

“Bavulum dışarıda,” dedi duraksayarak ve başı dik.

“Getirin o zaman,” dedi kadın, “engel değil ki bu.”

“Ama arkadaşlarım!” dedi Karl ve onların kuşkusuz bir engel olduklarını hemen fark etti.

“Onlar da burada geceleyebilirler elbette,” dedi kadın. “Gelin haydi! Bu kadar nazlanmayın.”

“Arkadaşlarım terbiyeli insanlar,” dedi Karl, “ama temiz değiller.”

“Salondaki pisliği görmediniz mi?” diye sordu kadın ve yüzünü buruşturdu. “Bize gerçekten en kötüsü gelebilir. Bu durumda hemen üç yatak hazırlatacağım. Ancak tavan arasında, çünkü otel tamamen dolu, ben de tavan arasına yerleştim; ama açık havadan daha iyi olduğu kesin.”

“Arkadaşlarımı getiremem,” dedi Karl. İkisinin bu seçkin otelin koridorlarında nasıl gürültü edeceklerini gözünde canlandırdı; Robinson her şeyi pisletir, Delamarche ise kuşkusuz bu kadına bile asılırdı.

“Bunu neden yapamayacağınızı bilmiyorum,” dedi kadın, “ama madem öyle istiyorsunuz, o zaman arkadaşlarınızı dışarıda bırakıp tek başınıza gelin.”

“Olmaz, olmaz,” dedi Karl, “onlar benim arkadaşlarım ve onların yanında kalmalıyım.”

“Çok inatçısınız,” dedi kadın ve bakışlarını ondan uzaklaştırdı, “birisi çıkıp sizin iyiliğinizi istiyor, size seve seve yardımcı olmak istiyor, sizse var gücünüzle karşı koyuyorsunuz.”

Karl bunların hepsini anlıyor ama çıkış yolu bulamıyordu, bu yüzden yalnızca şöyle dedi: “Gösterdiğiniz nezaket için teşekkürler.”

Derken daha para ödememiş olduğunu anımsadı ve borcunun ne olduğunu sordu.

“Hasır, sepeti bana geri getirdiğinizde ödersiniz,” dedi kadın. “En geç yarın erkenden elimde olmalı.”

“Tabii,” dedi Karl. Kadın doğruca açık havaya çıkılan bir kapıyı açtı ve Karl eğilerek selam verip dışarıya çıkarken şunu ekledi: “İyi geceler ama doğru değil bu yaptığınız.” Karl birkaç adım uzaklaşmıştı ki, kadın arkasından seslendi: “Yarın görüşürüz!”

Karl dışarıya çıkar çıkmaz, salonun azalmamış gürültüsünü yeniden duydu, şimdi bir üflemeli çalgılar orkestrasının tınıları da buna karışıyordu. Salondan geçerek dışarıya çıkmak zorunda kalmamış olduğuna sevindi. Şimdi otelin beş katı birden ışıklandırılmıştı ve önündeki geniş caddeyi aydınlatıyordu. Dışarıdan hâlâ, kesintili bir sırayla olsa da, otomobiller geçiyordu; gündüze göre uzaktan bu yana doğru daha çabuk büyüyor, farlarının beyaz ışınlarıyla caddenin zeminini tarıyor, soluklaşan ışıklarıyla otelin ışıklı bölgesinden geçiyor ve parlaklaşarak uzaktaki karanlığın içine dalıyorlardı.

Karl, arkadaşlarını derin bir uykuya dalmış halde buldu; ama gideli epey olmuştu. Tam da getirdiklerini sepetin içinde bulunduğu kâğıtlara iştah açıcı biçimde yayıp ancak her şey hazır olunca arkadaşlarını uyandırmak isterken kilitli bıraktığı ve anahtarını cebinde taşıdığı bavulunun tamamen açılmış, içindekilerin yarısının da dört bir yana çimenlerin içine saçılmış olduğunu dehşetle gördü.

“Kalkın!” diye bağırdı. “Siz uyurken hırsızlar gelmiş.”

“Eksik bir şey var mı?” diye sordu Delamarche. Robinson daha tam uyanmış değildi, yine de biraya uzandı.

“Bilmiyorum,” diye bağırdı Karl, “ama bavul açık. Yatıp da bavulu burada boşta bırakmak dikkatsizce bir davranış.”

Delamarche ve Robinson güldüler ve ilki şöyle dedi: “Bir dahaki sefere bu kadar uzun kalmayın. Otel on adım ileride, sizse üç saatte gidip geliyorsunuz. Acıktık, bavulunuzda yiyecek bir şeyler olabileceğini düşündük ve açılana dek kilidi kurcaladık. Kaldı ki içinde hiçbir şey yoktu ve her şeyi yeniden rahatça yerine yerleştirebilirsiniz.”

“Demek öyle,” dedi Karl, hızla boşalan sepete dik dik baktı ve Robinson’ın içerken çıkardığı kendine özgü sese kulak kabarttı; sıvı önce gırtlağının dibine kadar iniyor; ama sonra bir tür ıslıkla geri fırlayıp neden sonra büyük bir akıntı halinde derinlere yuvarlanıyordu.

“Yemeğiniz bitti mi?” diye sordu Karl, ikisi bir an soluklanınca.

“Siz otelde yemediniz mi?” diye sordu Delamarche; Karl’ın payına düşeni istediğini sanıyordu.

“Daha yiyecekseniz, acele edin,” dedi Karl ve bavulunun başına gitti.

“Adamın heyheyleri üzerinde,” dedi Delamarche, Robinson’a.

“Heyheylerim üzerimde değil,” dedi Karl, “ama benim yokluğumda bavulumu zorla açıp eşyalarımı talan etmeniz doğru mu acaba? Bilmiyorum, arkadaşlar arasında bazı şeyleri hoş görmek gerekir, ben de

kendimi buna hazırladım; ama bu kadarı fazla. Geceyi otelde geçireceğim, Butterford'a da gitmiyorum. Çabuk yiyip bitirin, sepeti geri vermem gerek."

"Görüyor musun Robinson, konuşmak dediğin böyle olur," dedi Delamarche, "kibar bir konuşma tarzı bu. Ne de olsa bir Alman. Vaktiyle beni ona karşı uyardın; ama ben aptalın teki olduğumdan onu yine de yanımıza aldım. Ona güvenimizi sunduk, bütün bir gün yanımızda sürükledik, bununla en az yarım gün kaybettik ve şimdi –otelde birisi onun aklını çeldiğinden– veda ediyor, öylece veda ediyor. Ama ikiyüzlü bir Alman olduğu için bunu açıkça yapmıyor, bavulu bahane ediyor; kaba bir Alman olduğu için de, onurumuzu kırmadan ve bize hırsız demeden çekip gidemiyor; bavuluyla küçük bir şaka yaptık altı üstü."

Eşyalarını toplayan Karl dönüp bakmadan konuştu: "Böyle konuşmaya devam edin de çekip gitmemi kolaylaştırın. Arkadaşlığın ne olduğunu çok iyi biliyorum. Avrupa'da da dostlarım oldu, hiçbiri de kendilerine ikiyüzlü ya da kötü davranmakla suçlayamaz beni. Şimdi bağlantımız koptu tabii; ama bir kez daha Avrupa'ya dönecek olsam, hepsi beni iyi karşılayacak ve hemen dostları olarak benimseyeceklerdir. Size, Delamarche ve siz Robinson, size ihanet mi edecektim? Oysa siz bunu hiçbir zaman gizlemeyeceğim, beni gözetecek ve bana Butterford'da çıraklık vaat edecek kadar dostça davrandınız. Ama ortada başka bir şey var. Hiçbir şeye sahip değilsiniz, bu da sizi benim gözümde zerre kadar küçültmüyor; ama azıcık eşyamı kıskanıp beni bu yüzden hor görmeye kalkıyorsunuz, buna katlanamam. Şimdi de, bavulumu zorla açmanızdan sonra, özür dileyecek tek söz etmediğiniz gibi, bana ve halkıma hakaret ediyorsunuz, bununla, yanınızda kalmam için her olasılığı elimden alıyorsunuz. Bu arada, bütün bunlar aslında sizin için geçerli değil, Robinson. Sizin karakterinizin karşı çıktığım tek yanı, Delamarche'a fazla bağımlı olmanız."

"İşte görüyoruz," dedi Delamarche, Karl'a yaklaşarak ve dikkatini çekmek istercesine onu hafifçe iterek, "işte görüyoruz, gerçek yüzünüz nasıl da ortaya çıkıyor. Bütün gün peşimden geldiniz, ceketime tutundunuz, her hareketimi taklit ettiniz ve küçük bir fare gibi sessizdiniz. Ama şimdi, otelde size arka çıkıldığını hissettiğinizden, büyük konuşmaya başladınız. Siz küçük bir açıkgözsünüz, buna sessizce göz yumup yummayacağımızı da

henüz hiç bilmiyorum. Gün boyu bizden kopya çektikleriniz için çıraklık ücreti isteyip istemeyeceğimizi. Hey, Robinson, eşyasını kıskanıyormuşsun; öyle diyor. Butterford'da bir gün çalışsak –California'nın sözünü bile etmiyorum– bize gösterdiğinizin ve ceketinizin astarında daha saklıyor olabileceğinizin on katını kazanırız. Yani ağzınızdan çıkanı kulağınız duysun!"

Karl bavulun başından kalkmıştı ve uykulu; ama biradan biraz canlanmış Robinson'ın da şimdi kendisine yaklaştığını gördü. "Burada daha fazla kalırsam," dedi, "belki başka sürprizler de yaşayabilirim. Beni evire çevire dövmek ister gibi bir haliniz var."

"Sabrın da bir sonu vardır," Robinson.

"Sussanız iyi edersiniz, Robinson," dedi Karl, gözlerini Delamarche'tan ayırmadan, "içten içe bana hak veriyorsunuz; ama dışarıya karşı Delamarche'ın tarafını tutmak zorundasınız!"

"Onun aklını çelmek mi istiyorsunuz yoksa?" diye sordu Delamarche.

"İşim olmaz," dedi Karl. "Çekip gideceğime seviniyorum, ikinizle de bir alıp vereceğim olsun istemiyorum artık. Yalnız, söylemek istediğim bir şey daha var: Para bulundurmak ve bunu sizden saklamakla suçladınız beni. Doğru olduğunu varsayalım; ancak birkaç saattir tanıdığım insanlara karşı çok yerinde bir davranış değil miydi bu, şimdiki tutumunuzla da böyle bir davranış tarzının yerinde olduğunu onaylamış olmuyor musunuz?"

"Sakin ol," dedi Delamarche, Robinson'a; oysa Robinson kıpırdamamıştı. Sonra Delamarche, Karl'a sordu: "Madem küstah denecek kadar dürüstsünüz, burada biz bize olduğumuza göre, bu dürüstlüğü daha da ileriye götürün ve aslında neden otele gitmek istediğinizi itiraf edin." Delamarche ona o kadar yaklaşmıştı ki, Karl bavulun üzerinden öteye bir adım atmak zorunda kaldı. Ama Delamarche yolundan şaşmadı, bavulu kenara itti, ileriye bir adım attı, çimenlerde kalmış olan beyaz bir gömleğe bastı bu arada ve sorusunu tekrarladı.

Elinde parlak ışıklı bir el feneri olan bir adam, yanıt verircesine yoldan grubun yanına doğru çıktı. Otelden bir garsondu. Karl'ı görür görmez şöyle

dedi: “Neredeyse yarım saattir sizi arıyorum. Yolun her iki yanındaki bütün bayırları aradım. Aşçıbaşı Hanım diyor ki, size ödünç verdiği hasır sepete acilen ihtiyacı varmış.”

“İşte burada,” dedi Karl sinirden titreyen bir sesle, Delamarche ve Robinson, kılığı kıyafeti düzgün yabancıların önünde hep yaptıkları gibi, sözde alçakgönüllülükle kenara çekildiler. Garson sepeti kendine çekip şöyle dedi: “Sonra Aşçıbaşı Hanım, düşünüp düşünmediğinizi ve yine de otelde gecelemek isteyip istemediğinizi soruyor. Yanınızda getirmek isterseniz, diğer iki bey de ağırlanacakmış. Yataklar hazırlandı bile. Bu gece hava sıcak; ama burada, tepenin eteğinde yatmak büsbütün tekin değil, sık sık yılan çıkar.”

“Aşçıbaşı Hanım bu kadar cana yakın olduğu için, davetini kabul edeceğim,” dedi Karl ve arkadaşlarının bir yorum yapmalarını bekledi. Ama Robinson umursamazca dikiliyordu, Delamarche da ellerini ceplerine sokmuş ve başını kaldırmış, yıldızlara bakıyordu. İkisi de belli ki, Karl’ın onları hiç duraksamadan yanına alacağına güveniyordu.

“Bu durumda görevim,” dedi garson, “sizi otele götürmek ve bagajınızı taşımak.”

“Öyleyse bir saniye bekleyin lütfen,” dedi Karl ve hâlâ ortalıkta duran bir-iki eşyayı bavula koymak için eğildi.

Birden doğruldu. Fotoğraf yoktu, onu bavulun en üstüne koymuştu ve hiçbir yerde bulamıyordu. Her şey tamamdı, bir tek fotoğraf eksikti. “Fotoğrafı bulamıyorum,” dedi Delamarche’a yalvarırcasına.

“Hangi fotoğrafı?” diye sordu Delamarche.

“Annemle babamın fotoğrafı,” dedi Karl.

“Biz fotoğraf görmedik,” dedi Delamarche.

“İçinde fotoğraf yoktu, Herr Roßmann,” diye onayladı Robinson da.

“Ama bu mümkün değil,” dedi Karl ve yardım arayan bakışları garsonu yakına çekti. “En üstteydi, şimdiyse yok. Bavulla şaka yapmasaydınız keşke!”

“Yanılmış olamayız,” dedi Delamarche, “bavulda fotoğraf yoktu.”

“Benim için bavuldaki başka her şeyden daha önemliydi,” dedi Karl, garsona; adam etrafta dolaşıp çimenleri arıyordu. “Çünkü yeri doldurulmaz, ikincisini bulamam.” Garson ümitsiz aramaya son verince de, Karl ekledi: “Annemle babamın elimdeki tek resmiydi.”

Bunun üzerine garson yüksek sesle, doğrudan doğruya şöyle dedi: “Belki beylerin ceplerini de arayabiliriz.”

“Evet,” dedi Karl hemen, “fotoğrafı bulmam gerek. Ama cepleri aramadan önce şunu söyleyeyim ki, fotoğrafı bana gönül rızasıyla veren, dolu bavulu olduğu gibi alır.” Bir anlık genel sessizlikten sonra Karl, garsona şöyle dedi: “Demek ki arkadaşlarım besbelli ceplerin aranmasını istiyorlar. Ama şimdi bile, cebinde fotoğraf bulunacak olana bütün bavulu vaat ediyorum. Daha fazlasını yapamam.”

Garson hemen Delamarche’ın üstünü aramaya koyuldu, daha kolay bir insanmış gibi görünen Robinson’ı Karl’a bıraktı. İkisinin de üstünün aynı anda aranması gerektiğine Karl’ın dikkatini çekti, yoksa biri gözetlenmediği sırada fotoğrafı bir kenara koyabilirdi. Karl daha ilk el atışta Robinson’ın cebinde kendine ait bir kravat buldu; ama çıkarıp almadı ve garsona seslendi: “Siz de Delamarche’ta ne bulursanız, lütfen hepsini bırakın. Fotoğraftan başka hiçbir şey istemiyorum, fotoğraf yeter.”

Ceketin iç ceplerini ararken Karl’ın eli Robinson’ın sıcak, yağlı göğsüne değdi ve belki arkadaşlarına büyük bir haksızlık yaptığı kafasına dank etti. Olabildiğince elini çabuk tuttu. Zaten her şey boşunaydı, fotoğraf ne Robinson’dan ne de Delamarche’tan çıktı.

“Faydası yok,” dedi garson.

“Muhtemelen fotoğrafı yırtıp parçaları da attılar,” dedi Karl. “Onların dostum olduklarını sanmıştım; ama içten içe tek istedikleri bana zarar

vermekmiş. Robinson değil aslında, fotoğrafın benim için bu kadar değerli olduğunu akıl edememiştir o; ama Delamarche haydi haydi etmiştir.” Karl önünde yalnızca garsonu görüyordu, adamın feneri küçük bir daireyi aydınlatıyordu; başka her şey, Delamarche ve Robinson da, koyu bir karanlığa gömülmüştü.

İkisinin otele götürülebilmesi artık söz konusu bile değildi elbette. Garson bavulu omzuna vurdu, Karl hasır sepeti aldı ve yürümeye başladılar. Karl yola varmıştı ki, düşünmesini yarıda keserek durdu ve yukarıdaki karanlığa doğru seslendi: “Dinleyin, fotoğraf yine de birinizdeyse ve bana, otele getirirse – bavul hâlâ onundur ve yemin ederim, ihbar edilmeyecektir.” Aşağıya doğru düzgün bir yanıt gelmedi, yalnızca kopuk kopuk sözler duyuldu. Robinson’ın seslenmesinin başlangıcıydı; ama belli ki Delamarche hemen onun ağzını tıkadı. Yukarıda karar değiştirilir mi, diye uzun bir süre daha bekledi Karl. Aralıklı olarak iki kez, “Ben hâlâ buradayım!” diye seslendi. Ama yanıt veren olmadı, yalnızca bir kez yamaçtan aşağı bir taş yuvarlandı; belki rastlantı, belki de hedefi tutturamayan bir atıştı.

Otel Occidental

Otelde Karl hemen büro benzeri bir yere götürüldü; orada Aşçıbaşı, elinde bir kayıt defteri, genç bir kıza daktiloda mektup yazdırıyordu. Son derece dikkatle yapılan yazdırma işlemi, olaya hâkim ve esnek biçimde tuşlara basılması, neredeyse on bir buçuğu gösteren duvar saatinin ancak arada sırada fark edilen tiktaklarını yakalayıp geçiyordu. “Evet!” dedi Aşçıbaşı, kayıt defterini pat diye kapadı, daktilocu kız yerinden fırladı ve tahta kapağı makinenin üzerine geçirdi; bu mekanik iş sırasında gözlerini Karl’dan ayırmadı. Hâlâ bir öğrenci gibi görünüyordu, önlüğü titizlikle ütülenmiş, örneğin omuzlarda kıvrım verilmişti, saç tuvaleti epey kabarıktı; bu ayrıntılardan sonra onun ciddi yüzünü görünce insan biraz şaşırıyordu. Eğilip önce Aşçıbaşı’nı, sonra Karl’ı selamladıktan sonra uzaklaştı, Karl da ister istemez soran bakışlarla Aşçıbaşı’nı süzdü.

“Gelmiş olmanız güzel,” dedi Aşçıbaşı. “Ya arkadaşlarınız?”

“Herhalde çok erken yola çıkacaklar,” dedi Aşçıbaşı, konuyu kendi kendine açıklarcasına.

“Benim de onlarla birlikte yola çıkacağımı düşünmesi gerekmez mi?” diye sordu kendi kendine Karl ve bu yüzden, her türlü kuşkuyu gidermek için, “Anlaşmazlığa düşerek ayrıldık,” dedi.

Aşçıbaşı bunu güzel bir haber olarak algılamış gibiydi. “Öyleyse özgürsünüz?” diye sordu.

“Evet, özgürüm,” dedi Karl; hiçbir şey bundan ona daha değersiz görünmedi.

“Dinleyin, otelde işe girmek istemez misiniz?” diye sordu Aşçıbaşı.

“Çok isterim,” dedi Karl, “ama bildiklerim son derece az. Örneğin daktiloyla bile yazamam.”

“En önemlisi bu değil,” dedi Aşçıbaşı. “Şimdilik yalnızca çok küçük bir görev alırsınız. Sonra da çalışkanlık ve gayretle yükselmeye bakarsınız. Ama ne olursa olsun, böyle avare avare dünyayı gezmek yerine bir yere yerleşmenin sizin için daha iyi ve daha uygun olacağına inanıyorum. Avarelik için yaratılmamışsınız gibi geliyor bana.”

“Bunların hepsinin altına dayım da imzasını atardı,” dedi Karl kendi kendine ve başını sallayarak onayladı. Böylesine üzerine titrenirken kendini daha hiç tanıtmamış olduğunu anımsadı aynı anda. “Bağışlayın lütfen,” dedi, “kendimi daha tanıtmadım; adım Karl Roßmann.”

“Alman’sınız, öyle değil mi?”

“Evet,” dedi Karl, “Amerika’ya geleli çok olmadı.”

“Neredensiniz peki?”

“Bohemya’daki Prag’dan,” dedi Karl.

“Şu işe bakın,” diye bağırdı Aşçıbaşı ağır İngiliz aksanlı bir Almancayla ve neredeyse kollarını kaldırdı, “öyleyse hemşeriyiz; adım Grete Mitzelbach, Viyanalıyım. Prag’ı da çok iyi bilirim, altı ay Wenzel Meydanı’ndaki Goldene Gans’ta çalıştım. Bir düşünün.”

“Ne zaman oldu bu?” diye sordu Karl.

“Uzun, uzun yıllar önce.”

“Eski Goldene Gans,” dedi Karl, “iki yıl önce yıkıldı.”

“Evet, öyle,” dedi Aşçıbaşı, düşünceleri tamamıyla geçmiş zamanlardaydı.

Ama birden tekrar canlanarak ve Karl’ın ellerini tutarak bağırdı: “Şimdi, hemşerim olduğunuz ortaya çıktığına göre, hayatta buradan gidemezsiniz. Bunu bana yapamazsınız. Örneğin asansörcü olmak ister misiniz? Evet deyin yeter. Etrafta biraz dolaştıysanız, böyle işler bulmanın pek de kolay

olmadığını bilirsiniz, çünkü akla gelebilecek en iyi başlangıçtır bunlar. Bütün müşterilerle bir araya gelirsiniz, sizi hep görürler, size küçük işler havale ederler; kısacası, her gün, daha iyi bir şeye ulaşma olanağına sahip olursunuz. Bırakın gerisini ben halledeyim."

"Asansörcü olmayı çok isterim," dedi Karl kısa bir sessizlikten sonra. Beş yıllık lise geçmişine dayanarak asansörcülük konusunda duraksamak büyük bir saçmalık olurdu. Hatta burada, Amerika'da beş yıllık lise geçmişinden utansa yeriydi. Üstelik asansörcüler Karl'ın hep hoşuna gitmişti, otelin süsü gibi görünmüşlerdi ona.

"Dilbilgisi gerekli değil mi?" diye sordu.

"Almanca ve güzel bir İngilizce konuşuyorsunuz, bu tamamıyla yeterli."

"İngilizceyi Amerika'da iki buçuk ayda öğrendim," dedi Karl; tek üstünlüğünü saklamaması gerektiğine inanıyordu. "Bu, yeterince lehinize bir durum," dedi Aşçıbaşı. "İngilizcenin bana çıkardığı zorlukları düşünüyorum da. Ne var ki otuz yıl önceydi bu. Daha dün bundan söz ettim. Dün ellinci doğum günümdü." Bu yaşın onurunun Karl üzerinde bıraktığı izlenimi gülümseyerek onun mimiklerinden okumaya çalıştı.

"Öyleyse mutluluklar dilerim size," dedi Karl.

"Buna her zaman ihtiyaç duyulabilir," dedi kadın, Karl'ın elini sıktı ve Almanca konuşurken aklına gelen, yurdunun bu eski deyişi üzerine yeniden hüzünlenir gibi oldu.

"Ama sizi alıkoyuyorum," diye seslendi sonra, "eminim çok yorgunsunuzdur, her şeyi gündüz gözüyle çok daha iyi konuşabiliriz. Bir hemşeriye rastlamanın sevinci insana düşüncesizlik ettiriyor. Gelin, sizi odanıza götüreyim."

"Bir ricam daha var, Aşçıbaşı Hanım," dedi Karl, masada duran telefonu görünce, "yarın, belki de çok erken saatte, eski arkadaşlarım acilen ihtiyaç duyduğum bir fotoğrafı bana getirebilirler. Kapıcıya telefon edip onları bana göndermesini ya da beni çağırmasını söyleme lütfunda bulunur musunuz?"

“Elbette,” dedi Aşçıbaşı, “ama fotoğrafı onlardan alsa yeterli olmaz mı?” Sormamda sakınca yoksa ne fotoğrafı ki bu?”

“Annemle babamın fotoğrafı,” dedi Karl. “Hayır, adamlarla kendim konuşmalıyım.” Aşçıbaşı başka bir şey söylemedi ve kapıcının bölmesine telefon edip uygun emri verdi, Karl’ın oda numarasını da “536” olarak belirtti.

Sonra, giriş kapısının karşısındaki kapıdan geçip küçük bir koridora çıktılar, küçük bir asansörcü oğlan asansörün parmaklığına yaslanmış uyukluyordu. “Kendi işimizi kendimiz görebiliriz,” dedi Aşçıbaşı alçak sesle ve Karl’ı asansöre bindirdi. “On-on iki saatlik bir mesai böyle bir oğlan için biraz fazla,” dedi sonra, asansörle yukarı çıkarlarken. “Amerika’ya özgü bir durum. Örneğin bu küçük oğlan, o da daha altı ay önce anne babasıyla buraya geldi, bir İtalyan. Şimdiyse dayanması olanaksızmış gibi görünüyor, yüzü kaşık kadar kaldı, görev başında uyukluyor, oysa yapısı gereği çok heveslidir ama bir altı ay daha burada ya da Amerika’nın başka bir yerinde görev yapsın, her şeye kolayca katlanır ve beş yıl içinde güçlü bir adam olur. Böyle örnekleri size saatlerce anlatabilirim. Bu konuda sizi hiç düşünmüyorum, çünkü güçlü kuvvetli bir gençsiniz; on yedi yaşındasınız, değil mi?”

“Gelecek ay on altıya basacağım,” diye yanıt verdi Karl.

“Daha on altı ha!” dedi Aşçıbaşı. “Biraz cesaret!”

Yukarıda Karl’ı bir odaya soktu, gerçi tavan arası olarak yamuk bir duvarı vardı; ama onun dışında iki ampulle aydınlatılmış haliyle çok konforlu görünüyordu.

“Mobilyalar sizi ürkütmesin,” dedi Aşçıbaşı, “bu bir otel odası değil, benim üç odalı evimin bir odası, yani bana en ufak bir rahatsızlık vermezsiniz. Aradaki kapıyı kilitlerim, böylece serbestçe kalırsınız. Yarın, yeni otel çalışanı olarak, elbette kendi küçük odanızı alacaksınız. Arkadaşlarınızla gelseydiniz, hizmetlilerin ortak yatak odasında yatak hazırlatırdım sizin için, ama tek başınıza olduğunuzdan, bir kanepede yatmanız da gerekse buranın size daha uygun olacağını düşünüyorum. Artık uyuyun da göreviniz için güç toplayın. Yarın göreviniz daha pek yorucu olmayacaktır.”

“Nezaketiniz için çok teşekkür ederim.”

“Bekleyin,” dedi kadın, çıkarken durarak, “erkenden uyandırırlar şimdi sizi.” Odanın yan kapılarından birine gitti, kapıyı tıklattı ve, “Therese!” diye seslendi.

“Buyrun, Aşçıbaşı Hanım,” dedi küçük daktilocu kızın sesi.

“Beni erkenden uyandırmaya gelirken koridordan geç, bu odada bir konuk yatacak. Yorgunluktan ölüyor.” Bunu söylerken Karl’a gülümsedi. “Anladın mı?”

“Evet, Aşçıbaşı Hanım.”

“Öyleyse iyi geceler!”

“İyi geceler dilerim.”

“Sorun şu ki,” diye açıklamaya girişti Aşçıbaşı, “birkaç yıldır hiç iyi uyuyamıyorum. Şimdi konumumdan memnunum ve aslında dert edecek bir şeyim yok. Ama bende bu uykusuzluğa yol açan, eski dertlerimin sonuçları olmalı. Sabaha karşı üçte uykuya dalarsam, ne mutlu bana. Ama saat beşte, en geç beş buçukta yeniden işbaşı yapmam gerektiğinden, beni uyandırmak zorunda kalıyorlar; zaten olduğumdan daha da sinirli olmayayım diye de, bunun özel bir dikkatle yapılması gerekiyor. Ve beni Therese uyandırıyor. Ama artık gerçekten her şeyi biliyorsunuz, ben de bir türlü gidemiyorum. İyi geceler!” Şişmanlığına karşın neredeyse kayarcasına odadan çıkıp gitti.

Karl uyuyacağına seviniyordu, çünkü gün onu çok yıpratmıştı. Rahatsız edilmeden uzun bir uyku çekmek için daha rahat bir ortam isteyemezdi. Gerçi oda yatak odası olarak düzenlenmemişti, daha çok bir oturma odasıydı, ya da daha doğrusu, Aşçıbaşı’nın kabul odasıydı, Karl’ın şerefine bu geceye özel olarak bir lavabo da getirilmişti; ama yine de Karl kendini davetsiz misafir olarak değil, gereksinimleri çok iyi karşılanan biri olarak hissediyordu. Bavulu doğru düzgün getirilip konulmuştu ve herhalde uzun süredir daha güvende olmamıştı. İri ajurlu yün bir örtü serilmiş olan alçak, çekmeceli bir dolabın üstünde, çerçeve içinde ve cam altında çeşitli fotoğraflar duruyordu; Karl odayı gözden geçirirken durup onlara baktı.

Çoğu eski fotoğraflardı ve ağırlıklı olarak kızlar vardı; modası geçmiş, rahatsız elbiseleri içinde, gevşekçe oturtulmuş, küçük ama yüksek şapkalarıyla, sağ elleri bir şemsiyeye dayanmış halde, seyredene dönük dursalar da bakışlarını kaçırıyorlardı. Beylerin resimleri arasında özellikle genç bir askerinki Karl'ın dikkatini çekti; kepini küçük bir masaya koymuş, gür siyah saçlarıyla hazırolda duruyordu ve yüzünde gururlu ama bastırılmış bir gülüş vardı. Üniformasının düğmeleri fotoğrafın üstünde sonradan altın yaldızla kaplanmıştı. Tüm bu fotoğraflar herhalde Avrupa'dandı, arka taraflarında muhtemelen açıkça okunabilirdi de bu; ama Karl onları eline almak istemedi. Bu fotoğraflar burada nasıl duruyorsa annesiyle babasının fotoğrafını da ileride odasına öyle koymak isterdi.

Bütün vücudunu güzelce yıkadıktan, komşusu yüzünden bunu olabildiğince sessiz yürütmeye çalıştıktan sonra, uykunun ön hazzı içinde kanepeye boylu boyunca uzanmıştı ki, bir kapının hafifçe tıklatıldığını duyar gibi oldu. Hangi kapı olduğunu hemen anlamak mümkün değildi, rastgele bir gürültü de olabilirdi. Hemen de tekrarlanmadı, yeniden olduğundaysa Karl uyumak üzereydi. Ama bunun bir tıklatma olduğuna ve daktilocu kızın kapısından geldiğine artık kuşku yoktu. Karl parmak uçlarında kapıya gitti ve her şeye karşın yanda uyuyan varsa kimseyi uyandıramayacak kadar alçak sesle sordu:

“Bir şey mi istiyorsunuz?”

Yanıt hemen ve aynı alçak sesle geldi: “Kapıyı açar mısınız? Anahtar sizin tarafınızdaki kilitte.”

“Elbette,” dedi Karl, “yalnız önce giyinmeliyim.”

Kısa bir sessizlik oldu, sonra kız şöyle dedi: “Gerek yok. Kapıyı açıp yatağa yatın, ben biraz beklerim.”

“Tamam,” dedi Karl ve öyle de yaptı, yalnız bir de elektriği açtı. “Yataktayım,” dedi sonra, sesini biraz yükselterek. O sırada küçük daktilocu kız da karanlık odasından çıktı, aynen aşağıdaki büroda olduğu gibi giyinikti, uyumayı bütün bu süre boyunca düşünmemişti herhalde.

“Çok özür dilerim,” dedi ve Karl’ın yattığı yerin önünde biraz eğilerek durdu, “ve beni ele vermeyin lütfen. Sizi uzun süre rahatsız etmeyeceğim, yorgunluktan öldüğünüzü biliyorum.”

“O kadar da kötü değil,” dedi Karl, “ama giyinseydim yine de daha iyi olurdu belki.” Boğazına kadar örtülü olabilmek için boylu boyunca uzanmak zorundaydı, çünkü geceliği yoktu.

“Yalnızca bir dakika kalacağım zaten,” dedi kız ve bir sandalyeye elini uzattı. “Kanepenin yanına oturabilir miyim?”

Karl evet anlamında başını salladı. Bunun üzerine kız, kanepenin o kadar dibine oturdu ki, Karl başını kaldırıp ona bakabilmek için duvara doğru çekilmek zorunda kaldı. Kızın yuvarlak, düzgün bir yüzü vardı, yalnız alnı alışılmadık biçimde yüksekti, ama belki de bunun tek nedeni, ona pek yakışmayan saç tuvaleti olabilirdi. Elbisesi çok temiz ve özenliydi. Sol elinde bir mendili sıkıp buruşturuyordu.

“Burada uzun kalacak mısınız?” diye sordu.

“Henüz tam belli değil,” diye yanıt verdi Karl, “ama kalacağımı düşünüyorum.”

“Bu çok iyi olurdu,” dedi kız ve mendille yüzünü sildi, “Burada o kadar yalnızım ki.”

“Buna şaşırdım,” dedi Karl. “Aşçıbaşı Hanım size karşı çok cana yakın. Size hiç de bir çalışan gibi davranmıyor. Akraba olduğunuzu düşünüyordum.”

“Ah hayır,” dedi kız, “benim adım Therese Berchtold, Pomeranyalıyım.”

Karl da kendini tanıttı. Bunun üzerine kız ona ilk kez alıcı gözüyle baktı, sanki Karl adını söylemekle ona bir yabancılaşmıştı. Kısa bir süre sustular. Sonra kız şöyle dedi: “Nankör olduğumu sanmayın. Aşçıbaşı Hanım olmasa çok daha kötü durumda olurdum. Eskiden otelde mutfak işlerine bakan bir hizmetçiydim ve kovulma tehlikesiyle karşı karşıyaydım, çünkü ağır işin üstesinden gelemiyordum. Burada çok iş istenir. Bir ay önce, mutfakta

çalışan bir hizmetçi aşırı yorgunluktan bayıldı ve on dört gün hastanede yattı. Ben de çok güçlü değilim, eskiden çok acılar çektim ve bu yüzden vücudum pek gelişemedi; on sekiz yaşında olduğuma ihtimal vermezsiniz herhalde. Ama artık güçleniyorum.”

“Burada iş gerçekten çok yorucu olmalı,” dedi Karl. “Az önce aşağıda bir asansörcü oğlanın ayakta uyuduğunu gördüm.”

“Asansörcülerin durumu en iyisi,” dedi kız, “bahşişlerden güzel para kazanıyorlar ve sonuçta mutfaktakiler gibi kendilerini paralamaları gerekmiyor. Ama bir keresinde gerçekten şanslıydım, Aşçıbaşı Hanım bir ziyafet için peçeteleri düzenleyecek bir kıza ihtiyaç duydu, biz mutfakta çalışan hizmetçilere haber yolladı, burada böyle elli kız var, o sırada benim işim yoktu ve onu çok memnun ettim, çünkü peçetelerin yerleştirilmesini her zaman iyi bilirim. Böylece o günden beri beni yanından ayırmadı ve yavaş yavaş yetiştirip sekreteri yaptı. Çok şey öğrendim.”

“Yazacak o kadar çok şey var mı?” diye sordu Karl.

“Ya, hem de çok,” diye yanıt verdi kız, “muhtemelen kafanızda canlandıramazsınız. Bugün on bir buçuğa kadar çalıştığımı gördünüz, bugün özel bir gün de değil. Kuşkusuz sürekli yazı yazmıyorum, kentte halletmem gereken bir sürü iş de oluyor.”

“Kentin adı ne?” diye sordu Karl.

“Bilmiyor musunuz?” dedi kız, “Ramses.”

“Büyük bir kent mi?” diye sordu Karl.

“Çok büyük,” diye yanıt verdi kız, “ben oraya gitmekten hoşlanmam. Ama gerçekten uyumayacak mısınız artık?”

“Hayır, hayır,” dedi Karl, “içeri neden girdiğinizi henüz hiç bilmiyorum.”

“Kimseyle konuşamadığım için. Sızlanmayı sevmem; ama insanın yanında gerçekten kimsesi yoksa, sonuçta birinin ona kulak vermesinden mutlu

oluyor. Sizi aşağıdaki salonda görmüştüm, ben tam Aşçıbaşı Hanım'ı almaya geliyordum ki o sizi kilere götürdü."

"Orası korkunç bir salon," dedi Karl.

"Artık fark etmiyorum bile," diye yanıt verdi kız. "Ama tek söylemek istediğim, Aşçıbaşı Hanım bana çok cana yakın davranıyor, annem olsa ancak bu kadar cana yakın davranırdı. Ama yine de konumlarımız arasında, onunla serbestçe konuşamayacağım kadar büyük bir fark var. Mutfakta çalışan hizmetçiler arasında eskiden iyi arkadaşlarım vardı; ama epeydir artık burada değiller, yeni kızları da pek tanımıyorum. Sonuçta bazen bana öyle geliyor ki, şimdiki işim beni öncekinden daha çok yoruyor; ama önceki kadar bile yerine getiremiyorum onu, Aşçıbaşı Hanım da sırf acıdığından beni burada tutuyor. Sonuçta, sekreter olmak için gerçekten daha iyi bir öğrenim görmüş olmak gerek. Bunu söylemek günah; ama aklımı kaçırmaktan korkuyorum sık sık. Tanrı aşkına," dedi birden çok daha çabuk ve Karl ellerini yorganın altında tuttuğundan alelacele onun omzunu yakaladı. "Ama Aşçıbaşı Hanım'a bu konuda tek söz etmeyin, yoksa gerçekten bittim demektir. İşim yüzünden başına açtıklarım dışında da üzüntü verirsem ona, bu gerçekten bardağı taşıran son damla olur."

"Gayet tabii hiçbir şey söylemeyeceğim ona," diye yanıtladı Karl.

"İyi öyleyse," dedi kız, "hem kalın burada. Kalsanız sevinirdim, siz uygun bulursanız birbirimizin yanında olurduk. İlk gördüğüm an size güven duydum. Yine de –düşünün, ne kadar kötüyüm– Aşçıbaşı Hanım'ın sizi benim yerime sekreter yapabileceğinden ve beni kovabileceğinden de korktum. Siz aşağıda, bürodayken ben uzun süre tek başıma oturduğum sırada konuyu enine boyuna düşündüm; işlerimi devralmanız çok iyi bile olurdu, çünkü siz kesin daha iyi anlarsınız onlardan. Kentte halledilmesi gerekenleri yapmak istemezseniz, bu iş bende kalabilirdi. Ama onun dışında mutfakta mutlaka çok daha yararlı olurdum, özellikle gücüm de biraz arttığı için."

"Düzenleme yapıldı," dedi Karl, "ben asansörcü olacağım, siz de sekreter kalacaksınız. Ama Aşçıbaşı Hanım'a planlarınızla ilgili en ufak bir şey belli ederseniz, ben de bugün bana söylediğiniz diğer şeyleri, ne kadar üzülsem de, ona anlatırım."

Bu konuşma tarzı Therese'yi o kadar çok telaşlandırdı ki, kendini yatağa attı ve inleyerek yüzünü yorgana gömdü.

"Hiçbir şey anlatmam," dedi Karl, "ama siz de bir şey söylememelisiniz."

Artık bütünüyle yorganın altında saklı kalamazdı, kızın kolunu okşadı biraz, ona söyleyebileceği doğru dürüst bir şey bulamadı; tek düşündüğü, burada acı bir yaşam olmasıydı. Sonunda kız en azından, ağladığına utanacak kadar sakinleşti, Karl'a teşekkür edercesine baktı, sabah uzun uzun uyuması için onu ikna etti ve zaman bulursa saat sekize doğru yukarı çıkıp onu uyandıracağına söz verdi.

"Uyandırma konusunda çok beceriklisiniz zaten," dedi Karl.

"Evet, bazı şeyler elimden gelir," dedi kız, veda olarak elini yumuşak bir hareketle yorganın üzerinde gezdirdi ve odasına koştu.

Ertesi gün Karl, görevine hemen başlamakta ısrar etti, oysa Aşçıbaşı o gün Ramses'i gezmesi için ona izin vermek istedi. Ama Karl bunun için daha fırsat çıkacağını, şimdi kendisi için en önemli şeyin işe başlamak olduğunu açıkça belirtti, çünkü başka bir hedefe yönelik bir işi, Avrupa'da faydasız yere yarıda kesmişti ve en azından becerikli gençlerin doğal bir sonuç olarak daha yüksek bir mevkiye yaklaştıkları bir yaşta asansörcülüğe başlıyordu. Asansörcülüğe başlaması son derece doğruydu; ama özellikle acele etmesi gerektiği de bir o kadar doğruydu. Bu koşullarda kenti gezmek ona hiç zevk vermeyecekti. Therese'nin onu davet ettiği kısa gezinti konusunda bile kararsızdı. Sıkı çalışmazsa sonunun Delamarche ve Robinson gibi olabileceği düşüncesinden bir türlü kurtulamıyordu.

Otel terzisinde, asansörcü üniforması onun üzerinde prova edildi; altın yaldızlı düğmeler ve sırmalarla üniforma dışarıdan çok görkemliydi, ama Karl onu giyerken yine de biraz ürperdi, çünkü özellikle ceketin koltuk altları soğuk, sert ve onu kendisinden önce giymiş asansörcülerin teriyle ıslaktı, kuruması olanaksız gibiydi. Ayrıca üniformanın öncelikle göğüs kısmı Karl için özel olarak genişletilmeliydi, çünkü mevcut on tanenin hiçbiri şöyle böyle de olsa uymadı. Burada gerekli olan dikiş işine ve ustanın kılı kırk yarmasına karşın –teslim edilen üniforma iki kez onun elinden atölyeyi boyladı– her şey neredeyse beş dakika içinde hallolmuştu,

Karl da daracık pantolon ve ustanın kesinlikle tersini iddia etmesine karşın, çok sıkan bir ceketle atölyeden ayrıldı; ceket insanı sürekli soluk alıştırmaları yapmaya yöneltiyordu, çünkü insan hâlâ soluk alıp almadığını görmek istiyordu.

Sonra, emrinde çalışacağı Personel Müdürü'nün huzuruna çıktı; herhalde kırklı yaşlarda olan ince uzun, yakışıklı bir adamdı, burnu kocamandı. En ufak bir sohbete bile girişecek zamanı yoktu, zil çalıp bir asansörcüyü çağırdı, tesadüfen tam da Karl'ın dün görmüş olduğu çocuktu bu. Personel Müdürü ona yalnızca önadı Giacomo'yla hitap etti, Karl bu adı ancak sonradan öğrendi, çünkü İngilizce söylenişte anlaşılmıyordu. Bu oğlan, asansörcülüğün püf noktalarını Karl'a göstermekle görevlendirildi; ama o kadar utangaç ve aceleciydi ki, zaten temelde gösterilecek çok az şey olsa da, Karl bu az şeyi bile ondan öğrenemedi. Giacomo'nun kızgın olduğu da kesindi, çünkü belli ki Karl yüzünden asansörcülüğü bırakmak zorunda kalmış ve oda hizmetçilerinin yardımcılığına getirilmişti; gizli tuttuğu birtakım deneyimler yüzünden bu iş ona onur kırıcı geliyordu. Karl'ı öncelikle hayal kırıklığına uğratan şey, bir asansörcünün asansörün mekanizmasıyla olan ilişkisinin, düğmeye kolayca basarak onu hareket ettirmekten öteye geçmemesiydi; öte yandan makinedeki onarımlar için yalnızca otelin teknisyenleri kullanılıyordu, örneğin Giacomo asansörde altı aydır çalışıyor olmasına karşın ne bodrumdaki makineyi ne de asansörün içindeki mekanizmayı kendi gözleriyle görmüştü; oysa, açıkça belirttiği gibi, çok sevinirdi buna. Genel olarak tekdüze bir görevdi, vardiyalı olarak gündüz ve gece yapılan on iki saatlik mesai yüzünden öyle yorucuydu ki, Giacomo'nun dediğine göre, birkaç dakika ayakta uyunamazsa dayanılır gibi değildi. Karl bunun üzerine hiçbir şey söylemedi; ama tam da bu hünerinin Giacomo'yu yerinden etmiş olduğunu anladı.

Sorumlu olacağı asansörün yalnızca en üst katlar için ayrılmış olmasını memnuniyetle karşıladı Karl, böylece zor beğenen zengin insanlarla bir alıp vereceği olmayacaktı. Burada başka yerlerdeki kadar çok şey öğrenilemeyeceği de doğruydu ve yalnızca başlangıç için iyi bir işti.

Daha ilk haftadan sonra Karl, görev için biçilmiş kaftan olduğunu anladı. Asansörünün pirinç aksamı tertemizdi, diğer otuz asansörün hiçbiri onunla boy ölçüşemezdi; aynı asansörde görev yapan oğlan da çalışkanlıkta Karl'ın

tırnağı kadar olsaydı ve uyuşukluğuyla Karl'ın çalışkanlığının arkasına sığınmasaydı, asansör belki de pırıl pırıl olurdu. Renell adında, doğma büyüme bir Amerikalıydı, koyu renk gözleri ve pürüzsüz, biraz çökük yanaklarıyla kendini beğenmiş bir oğlandı. Şık bir takım elbisesi vardı, görev başında olmadığı akşamlar bunu giyip hafif bir parfüm sürerek kente koştururdu; ara sıra Karl'dan, akşamları onun yerine bakmasını rica ederdi, çünkü ailevi meseleler için gitmesi gerekiyordu; dış görünüşünün böyle bahanelerin hepsine aykırı kaçmasını pek umursamazdı. Yine de Karl onu sevimli buluyordu ve Renell'in böyle dışarı çıkmadan önce takım elbisesiyle aşağıda, asansörün orada karşısında durması, eldivenlerini parmaklarına geçirirken küçük bir bahane uydurması, sonra da koridordan geçip gitmesi hoşuna gidiyordu. Ayrıca Karl onun yerine bakmakla yalnızca bir iyilikte bulunmak istiyordu, kendinden yaşça büyük bir meslektaşına karşı başlangıçta gayet doğal görünse de, sürekli bir uygulama olmayacaktı bu. Çünkü asansörle boyuna inip çıkmanın yeterince yorucu olduğuna kuşku yoktu, hatta akşam saatlerinde neredeyse hiç kesilmiyordu.

Çok geçmeden Karl, asansörcülerden beklenen kısa, yerlere kadar eğilmeleri de öğrendi; bahşişi havadayken kapıyordu. Bahşiş yelek cebinde gözden kayboluyordu, hiç kimse de onun yüz ifadesinden, bahşişin büyük mü, küçük mü olduğunu anlayamazdı. Hanımlara kapıyı biraz centilmence açıyor ve onların ardından yavaşça asansöre atlıyordu; etekleri, şapkaları ve oralarından buralarından sarkan süsleri yüzünden hanımlar erkeklerden daha duraksayarak giriyorlardı içeri. İniş çıkış sırasında, en göze batmayacak biçimde kapının dibinde, sırtı yolcularına dönük halde duruyor ve varış ânında asansörün kapısını ansızın, yine de insanları korkutmadan yana doğru itmek için kolu tutuyordu. Yolculuk sırasında seyrek olarak birisi omzuna vurup herhangi bir konuda küçük bir bilgi almak istiyordu, o zaman Karl bunu bekliyormuşçasına aceleyle arkasına dönüyor ve yüksek sesle yanıt veriyordu. Birçok asansör olmasına karşın, özellikle tiyatronun kapanmasından ya da belirli ekspres trenlerin gelmesinden sonra genellikle öyle bir kalabalık oluşuyordu ki, müşterileri yukarıya bırakır bırakmaz yeniden hızla aşağı inip orada bekleyenleri alması gerekiyordu. Asansör kabininden geçen bir tel halatı çekerek alışıldık hızı artırma olanağı da vardı, ne var ki asansör yönetmeliğiyle yasaklanmıştı ve üstelik tehlikeliydi. Karl yolcularla giderken bunu asla yapmıyordu zaten; ama onları yukarıya bıraktığında ve aşağıda başkaları beklerken hiçbir şeyden çekinmiyor ve

güçlü, uyumlu hamlelerle bir tayfa gibi halatla uğraşıyordu. Ayrıca bunu öbür asansörcülerin de yaptığını biliyor, yolcularını başka oğlanlara kaptırmak istemiyordu. Burada oldukça alışıldık olduğu üzere, uzunca bir süre otelde kalan kimi müşteriler, Karl'ı kendi asansörcüleri olarak tanıdıklarını ara sıra bir gülümsemeyle gösteriyorlardı; Karl bu gösterilen yakınlığı ciddi bir yüzle; ama seve seve kabul ediyordu. Bazen, trafik biraz azaldığında, özel küçük görevler de alabiliyordu; örneğin, odasına kadar zahmet etmek istemeyen bir otel müşterisine, odasında unuttuğu küçük bir şeyi getiriyordu; böyle anlarda ona özellikle bildik gelen asansörle tek başına yukarı çıkıyor, hiç görmediği, çoğunlukla tuhaf şeylerin etrafta durduğu ya da askılardan sarktığı yabancı odaya giriyor, yabancı bir sabunun, bir parfümün, bir gargaranın karakteristik kokusunu alıyor ve en ufak bir biçimde oyalanmadan, çoğunlukla belirsiz verilere karşın bulduğu nesneyle geri dönüyordu. Daha büyük görevler alamadığına çoğunlukla üzülüyordu, bu işler için özel uşaklar ve bisikletli, hatta motosikletli ulaklar vardı. Ancak odalardan yemek ya da oyun salonlarına bir şey gönderileceği zaman Karl, uygun bir fırsatta kullanılabiliyordu.

On iki saatlik mesaiden sonra üç gün boyunca akşam saat altıda, sonraki üç gün sabah altıda paydos ettiğinde öyle yorgun oluyordu ki, kimseyle ilgilenmeden doğrudan doğruya yatağına gidiyordu. Yatağı asansörcülerin ortak yatakhanesindeydi, belki de Karl'ın ilk akşam sandığı kadar nüfuzlu olmayan Aşçıbaşı Hanım, ona özel oda sağlamak için uğraşmıştı gerçi, herhalde bunu başarırdı da, ama Karl bunun nasıl zorluklara yol açtığını ve Aşçıbaşı'nın nasıl sık sık amiriyle, o çok meşgul Personel Müdürü'yle bu konu yüzünden telefonlaştığını gördüğünden, bundan vazgeçti ve aslında kendisi çalışmadan elde ettiği bir ayrıcalık yüzünden diğer oğlanlar tarafından kıskanılmak istemediğine işaret ederek vazgeçişinde ciddi olduğuna Aşçıbaşı'nı ikna etti.

Bu yatakhane sakin bir yatak odası değildi kuşkusuz. Kalanların her biri on iki saatlik boş zamanını yemek, uyumak, eğlenmek ve ek iş yapmak gibi değişik şeylere böldüğünden, yatakhanede sürekli büyük bir hareketlilik vardı. Bazıları uyuyor ve hiçbir şey duymamak için yorganı başına çekiyordu; yine de biri uyandırılırsa diğerlerinin bağrışmasını bastırarak öyle öfkeyle haykırıyordu ki, geri kalan iyi uykucular da dayanamıyorlardı. Hemen her oğlanın piposu vardı, bununla bir tür lükse sahip olunuyordu,

Karl da bir tane edinmişti ve çok geçmeden ondan hoşlanır oldu. Ancak görev başında pipo içmeye izin yoktu, bunun sonucu olarak, yatakhanede herkes uyumadığı sürece pipo içiyordu. Dolayısıyla her yatak kendi duman bulutunun ve her şey genel bir sisin içinde duruyordu. Aslında çoğunluğun temelde hemfikir olmasına karşın, gece salonunun yalnızca bir ucunda ışık yakmak bir türlü hayata geçirilemiyordu. Bu öneri uygulansaydı, o zaman uyumak isteyenler bunu salonun bir yarısının karanlığında –kırk yataklı büyük salondu– rahatça yapabilir, bu sırada diğerleri aydınlık bölümde zar atabilir ya da kâğıt oynayabilir ve ışık gerektiren her işlerini halledebilirlerdi. Yatağı salonun aydınlık yarısında bulunan biri uyumak isterse karanlıktaki boş yataklardan birine yatabilirdi; çünkü her zaman yeterince boş yatak olurdu ve kimse yatağının bir başkası tarafından böyle geçici bir biçimde kullanılmasına karşı çıkmazdı. Ama bu düzenlemeye uyulan hiçbir gece yoktu. Örneğin sürekli iki kişi çıkıyordu, biraz uyumak için karanlıktan yararlandıktan sonra, yataklarında aralarına koydukları bir tahtanın üstünde kâğıt oynamak istiyordu canları; elbette uygun bir elektrik lambasının düğmesini çeviriyorlar, bunun göz alan ışığı ona dönük uyuyanları yerlerinden sıçratıyordu. Gerçi biraz daha sağa sola dönüyorlar; ama en sonunda, kendileri gibi uyandırılmış komşularıyla yeni aydınlıkta bir oyun oynamaktan başka yapacak daha iyi bir şey bulamıyorlardı. Ve elbette tüm pipolar da yeniden tütüyordu. Ne pahasına olursa olsun uyumak isteyenler de vardı kuşkusuz –Karl çoğunlukla onların arasında oluyordu– başlarını yastığa koymak yerine, onu yastıkla örtüyor ya da sarmalıyorlardı; ama yan komşu görevden önce kentte biraz eğlence aramak için gecenin köründe kalkarsa, kendi yatağının başucuna konulmuş leğende yüksek sesle ve su sıçratarak yıkanırsa, çizmelerini paldır kültür giymekle kalmayıp ayaklarını yere vurarak çizmeleri ayaklarına daha iyi geçirmek isterse –Amerikan çizme biçimine karşın hemen hepsinin çizmeleri dardı– sonunda da, kılık kıyafetinde küçük bir eksik olduğundan, çoktan uyanmış olan arkadaşının onun üzerine saldırmak için altında beklediği yastığı kaldırırsa, insan uyumaya nasıl devam ederdi ki? Ama hepsi de, spor alıştırmaları için hiçbir fırsatı kaçırmak istemeyen sporcu kişiler ve genç, çoğunlukla güçlü delikanlılardı. Ve insan gece, uykunun ortasında büyük bir gürültüyle uyanıp ayağa fırlarsa, yerde yatağının yanında iki boksör ve çiğ ışıkta etraftaki bütün yataklarda don gömlek duran uzmanlar göreceğinden emin olabilirdi. Bir keresinde böyle gece yapılan bir boks maçından ötürü uyanan Karl'ın ilk gördüğü şey, dövüşen oğlanlardan birinin burnundan akan ve

kimse bir şey yapamadan bütün yatak takımına yayılan kan olmuştu. Karl sık sık neredeyse on iki saatin tamamını birkaç saat uyumaya çalışarak geçiriyordu. Oysa diğerlerinin eğlencelerine katılmak ona çok cazip görünüyordu; ama diğerlerinin hepsi yaşamlarında ondan bir adım önde bulunuyordu, kendisinin daha çok çalışarak ve bazı şeylerden fedakârlık ederek arayı kapatması gerekiyor gibi geliyordu ona hep. Yani her şeyden önce işi yüzünden uykuya çok önem vermesine karşın, yatakhanedeki koşullardan ne Aşçıbaşı'na ne de Therese'ye yakınıyordu, çünkü birincisi, ciddi anlamda yakınmadan genel olarak bütün oğlanlar bu konuda zorluk çekiyorlardı, ikincisi, yatakhanede çektiği işkence, Aşçıbaşı'nın ellerinden minnetle aldığı asansörcülük görevinin zorunlu bir parçasıydı.

Haftada bir kere vardiya değişiminde yirmi dört saat boş zamanı vardı, bunun bir bölümünü, Aşçıbaşı'na bir-iki ziyaret yapmak ve Therese'nin kıt boş zamanına uyarak onunla herhangi bir yerde, bir köşede, bir koridorda ve ancak nadiren kızın odasında kaçamak konuşmalar yapmak için kullanıyordu. Bazen kızın kentte halletmesi gereken işlerde ona eşlik de ediyordu, bunların hepsinin çok acele yerine getirilmesi gerekiyordu. O zaman, Karl'ın elinde kızın çantası, en yakın metro istasyonuna koşturuyorlardı; tren hiçbir dirençle karşılaşmadan kaptırıp gidiyormuş gibi yolculuk kaşla göz arasında bitiyordu; trenden inip onlara çok yavaş gelen asansörü beklemek yerine, basamakları paldır küldür çıkıyorlardı; caddelerin yıldız biçiminde birbirinden uzaklaştığı büyük meydanlar beliriyor ve her yönden dümdüz akan trafik bir kargaşa yaratıyordu; ama Karl ve Therese birbirlerine sokulup çeşitli bürolara, çamaşırhanelere, depolara ve dükkânlara koşturuyorlardı; telefonla kolay halledilemeyecek, üstelik pek sorumluluk istemeyen siparişler ya da şikâyetlerin iletilmesi gerekiyordu. Therese çok geçmeden, Karl'ın yardımının azımsanmayacak ölçüde olduğunu, genellikle birçok şeye büyük bir hız getirdiğini fark etti. Normalde sık sık, işi başından aşkın dükkâncıların onu dinlemesini beklediği halde, Karl yanındayken hiç beklemesi gerekmiyordu. Karl tezgâha yaklaşıyor ve işe yarayana dek parmaklarıyla tıklatıyordu; hâlâ biraz abartılı olan, yüz ses arasından kolayca duyulan İngilizcesiyle insan duvarlarının üzerinden sesleniyordu; ve en uzun salonların derinliklerine küstahça çekilmiş olsalar da, insanlara çekinmeden yaklaşıyordu. Bunu kibirden yapmıyordu ve her türlü direnişi saygıyla karşılıyordu; ama ona çeşitli haklar tanıyan güvenli bir konumda hissediyordu kendini, Otel

Occidental hafife alınacak bir müşteri değildi ve sonuç olarak Therese, iş konusunda deneyimli olmasına karşın yardıma muhtaçtı.

“Her zaman benimle gelin,” diyordu bazen, altından özellikle iyi kalktıkları bir girişimden dönerlerken mutlulukla gülerek.

Karl, Ramses’te kaldığı bir buçuk ay boyunca yalnızca üç kez uzunca bir süre, birkaç saatliğine, Therese’ nin küçük odasında bulundu. Elbette Aşçıbaşı’nın herhangi bir odasından daha küçüktü, içindeki az sayıda eşya yalnızca pencerenin kenarına yığılmış sayılırdı; ama Karl, yatakhanedeki deneyimlerinden, insanın kendine ait, nispeten sakin bir odası olmasının değerini anlıyordu ve açıkça ifade etmese de, Therese onun, odasını beğendiğini fark ediyordu. Karl’dan sakladığı sırlar yoktu, o ilk akşamki ziyaretinden sonra ondan sır saklaması da mümkün değildi zaten. Evlilik dışı bir çocuktu, babası inşaatlarda ustabaşı olarak çalışıyordu ve anneyle çocuğu Pomeranya’dan yanına aldırtmıştı; ama sanki bununla görevini yerine getirmiş gibi, ya da iskelede karşıladığı çökmüş kadından ve zayıf çocuktan başka insanlar beklemiş gibi, onların gelmesinden kısa süre sonra hiç açıklama yapmadan Kanada’ya göç etmişti, geride kalanlar da ondan ne bir mektup ne de başka bir haber almamışlardı; bir bakıma şaşırılmayacak bir şeydi bu, çünkü insanların kitleler halinde yaşadığı New York’un doğu mahallelerinde, bulunmayacak biçimde kaybolmuşlardı.

Bir keresinde Therese –Karl onun yanında pencerenin önünde durmuş, caddeye bakıyordu– annesinin ölümünden söz etti. Annesiyle kendisinin bir kış akşamı –o sıralar beş yaşlarında olabilirdi– bohçalarını alıp uyuyacak bir yer bulmak için caddelerde nasıl koştuklarını anlattı. Annesinin önce onu nasıl elinden tutup götürdüğünü –tipi varmış ve ilerlemek kolay değilmiş– sonunda annesinin eli gevşemiş ve dönüp ona bakmadan Therese’yi bırakmış; Therese annesinin eteklerine yapışmak için çaba göstermiş. Sık sık tökezlemiş ve hatta düşmüş; ama annesi çıldırmış gibiymiş ve durmamış. Uzun, dümdüz New York caddelerindeki bu tipiler de yok mu! Karl henüz New York’un kışını görmemişti. İnsan rüzgâra karşı yürürse, rüzgâr da girdap gibi dönüyorsa, bir an bile gözler açılamaz, rüzgâr yüzdeki karı sürekli öğütür, insan koşsa da ilerleyemez, ümitsiz bir durumdadır. Bir çocuk elbette yetişkinlere göre avantajlıdır, rüzgârın altından geçer ve her şey onu biraz sevindirir. Yani o zamanlar Therese de

annesini tam anlayamamıştı; o akşam –daha çok küçük bir çocuktu– annesine karşı daha akıllı davranmış olsaydı, annesinin böyle yürek parçalayıcı bir biçimde ölmek zorunda kalmayacağından adı gibi emindi. Annesi o sıralar iki gündür işsizmiş, beş paraları kalmamış, ağızlarına bir lokma koymadan günü açıkta geçirmişler, bohçalarındaki işe yaramaz paçavraları oradan oraya sürüklüyorlarmış; belki de batıl inançtan, atmaya cesaret edemiyorlarmış bunları. Ertesi sabah için annesine bir inşaatta iş vaat edilmiş; ama annesi, Therese'ye bütün gün açıklamaya çalıştığı gibi, bu uygun fırsatı değerlendiremeyeceğinden korkuyormuş, çünkü kendisini ölesiye yorgun hissediyormuş, daha sabah sokakta öksürürken ağzından çok kan gelmiş ve yoldan geçenleri ürkütmüş; tek özlemi sıcak bir yere gidip dinlenmekmiş. Tam da o akşam küçük bir yer bulmak mümkün olmamış. Yine de biraz olsun havadan korunabilecekleri kapı girişinden kapıcı tarafından kovulmamışlarsa, dar ve buz gibi koridorlardan koşarak geçmiş, yüksek katlara çıkmış, avluların dar taraçalarının çevresinden dolanmış, şuursuzca kapıları çalmışlar, bir keresinde konuşmaya cesaret edememiş, sonra karşılarına her çıkana yalvarmışlar, bir-iki kere de annesi soluğu kesilip sakin bir merdivenin basamağına çökmüş, neredeyse karşı koyan Therese'yi kendine çekmiş ve dudaklarını acıyla bastırarak onu öpmüş. İnsan bunların son öpücükler olduğunu sonradan anlayınca ne kadar zavallı bir yumurcak da olsa bunun görmeyecek kadar kör olabildiğine inanamıyormuş. Önünden geçtikleri bazı odalarda, boğucu havayı dışarı salmak için kapılar açılmışmış ve bir yangından kaynaklanıyor gibi odayı dolduran duman bulutunun içinden herhangi birinin silueti öne çıkıyormuş; kapının içinde duruyor veya sessiz varlığıyla ya da kısa bir sözle, söz konusu odada barınmalarının mümkün olmadığını gösteriyormuş. Therese şimdi geriye bakınca annesi yalnızca ilk saatlerde ciddi olarak bir yer aradı gibi geliyormuş, çünkü gece yarısını geçtikten sonra artık kimseyle konuşmamış, oysa kısa aralarla şafağa kadar koşturmayı bırakmamış ve ne giriş ne de daire kapılarının kapatıldığı bu evlerde hep hayat varmış ve adım başı insanlara rastlanıyormuş. Elbette onları hızla ileri götüren bir koşma değilmiş bu, annesinin elinden gelen çabayı göstermesiymiş ve gerçekte pekâlâ bir sürünme de olabilirmiş. Therese, gece yarısından sabah saat beşe kadar yirmi mi, iki mi, yoksa yalnızca bir eve mi girdiklerini de bilmiyormuş. Bu evlerin koridorları kurnazca planlara göre yerden kazanmak için yapılmışmış; ama kolayca yön bulmak göz önüne alınmamışmış; aynı koridorlardan o kadar sık geçmişler ki! Therese, hiç

sonu gelmeyecek gibi aradıkları bir evin kapısından tersyüzü çıktıklarını hayal meyal anımsar gibiymiş; ama aynı zamanda, sokakta hemen geriye dönüp yeniden bu eve daldılar gibi geliyormuş. Bazen annesi tarafından elinden tutularak, bazen kendisi ona tutunarak, küçük bir avuntu sözü olmadan sürüklenmek çocuk için elbette akıl almaz bir acıymış; o zamanki akılsızlığıyla bütün bunların tek açıklaması, annesinin ondan kaçmak istemesi gibi görünmüş. Bu nedenle Therese, annesi onu bir elinden tutsa bile, ne olur ne olmaz diye öbür eliyle annesinin eteklerine daha bir sıkı yapışıyor ve durup durup ağlıyormuş. Önlerinde merdiveni paldır küldür çıkan, arkalarında henüz görülmeden merdivenin bir dönemecinin arkasından gelen, koridorlarda bir kapının önünde birbirleriyle kavga eden ve karşılıklı olarak birbirlerini odaya iten insanların arasında bırakılmak istemiyormuş. Sarhoşlar boğuk sesle şarkı söyleyerek evde dolaşıyormuş, neyse ki annesi böyle itişip kakışan grupların arasından Therese'yle birlikte sıyrılıp geçiyormuş. Artık pek dikkat edilmeyen ve kimsenin ille de hakkını aramadığı gecenin geç saatlerinde, sahipleri tarafından kiralanan genel yatakhanelerden birine sıkışabilirlermiş en azından, bazılarının önünden geçmişler; ama Therese bu işten anlamıyormuş, annesi ise artık huzur aramıyormuş. Sabah, güzel bir kış gününün başlangıcında, ikisi de bir evin duvarına yaslanmış ve orada belki biraz uyumuş, belki yalnızca açık gözlerini etrafa dikmiş. Therese'nin bohçasını kaybettiği anlaşılmış, annesi de Therese'yi dikkatsizliğinden ötürü cezalandırmak için dövmeye koyulmuş; ama Therese dayağı duymamış ve hissetmemiş. Sonra, canlanan sokaklardan yürümeye devam etmişler, annesi duvarın kenarındaymış, bir köprüye gelmişler, annesi eliyle korkuluktan kırağıyı sıyırmış; ve sonunda, annesinin o sabah için çağrıldığı inşaata varmışlar, o zaman Therese bunu kabullenmiş, bugünse anlamıyormuş. Annesi, Therese'ye beklemesini ya da gitmesini söylememiş, Therese de bunu bekleme buyruğu olarak algılamış, çünkü kendi isteğine en uygunu buymuş. Böylece bir tuğla yığınının üstüne oturmuş ve annesinin bohçasının düğümünü açmasını, renkli bir kumaş parçasını çıkarmasını ve bütün gece boyunca taktığı başörtüsünün üzerine sarmasını izlemiş. Therese, annesine yardım etmeyi düşünemeyecek kadar yorgunmuş. Annesi, normalde yapıldığı gibi geldiğini şantiyeye bildirmeden ve kimseye bir şey sormadan bir merdiveni tırmanmış, sanki hangi işin ona ayrıldığını biliyormuş. Therese buna şaşırmış, çünkü kadın yamaklar, alışılmış olduğu üzere yalnızca aşağıda kireç söndürmekle, tuğlaları bir başkasına uzatmakla ve başka basit işlerle uğraşırlarmış. Bu

yüzden, annesinin o gün daha iyi para getirecek bir iş çıkarmak istediğini düşünmüş ve başını kaldırıp ona bakarak uykulu uykulu gülümsemiş; inşaat henüz yükselmemişmiş, ancak zemin kata kadarmış, yine de inşaatın gerisi için kurulan yüksek iskeleler mavi göğe uzanıyormuş, ne var ki daha bağlantı kalasları yokmuş. Yukarıda annesi, tuğla üstüne tuğla koyan ve her nedense onunla konuşmayan duvarcıların etrafından ustalıkla dolanmış, korkuluk görevi gören bir tahta perdeye narin eliyle dikkatle tutunuyormuş, Therese ise aşağıda uyku sersemliğiyle bu ustalığı hayretle izliyormuş ve annesinin cana yakın bir bakışını yakaladığını sanmış. Ama o sırada annesi küçük bir tuğla yığınına gelmiş, parmaklık ve muhtemelen yol da orada bitiyormuş; ama annesi durmamış, tuğla yığınının üzerine yürümüş, ustalığını yitirmiş gibiymiş, tuğla yığınını devirmiş ve onun üzerinden aşağı düşmüş. Peşinden bir sürü tuğla yuvarlanmış ve sonunda, epey bir süre sonra, bir yerlerden ağır bir kalas kopmuş ve çatırtıyla onun üzerine çökmüş. Therese'nin annesiyle ilgili anımsadığı son şey, onun Pomeranya'dan gelme kareli eteği içinde, birbirinden ayrılmış bacaklarla öylece yatması, üstünde duran kaba kalasın onu neredeyse örtmesi, insanların her yönden koşturup gelmesi ve inşaatın yukarısından bir adamın aşağıya öfkeyle bir şeyler bağırmasıymış.

Therese anlatmayı bitirdiğinde geç olmuştu. Normalde alışkın olmadığı kadar ayrıntılı anlatmış, her biri tek başına göğe uzanan iskele direklerinin betimlenmesi gibi sıradan yerlerde de gözlerinde yaşlarla durmak zorunda kalmıştı. O zamanlar meydana gelen her küçük şeyi şimdi, on yıl sonra, tam olarak anımsıyordu; annesinin yukarıda, yarı bitmiş zemin katındaki görüntüsü Therese'nin onun yaşamıyla ilgili son anısı olduğundan ve bunu arkadaşına hiç de açık seçik aktaramadığından, anlatmayı bitirdikten sonra bir kez daha oraya dönmek istedi; ama kalakaldı, yüzünü ellerine gömdü ve tek söz daha etmedi.

Ama Therese'nin odasında daha neşeli zamanlar da oluyordu. Daha ilk ziyaretinde Karl orada ticari yazışmalarla ilgili eğitici bir kitap görmüş ve rica ederek ödünç almıştı. Aynı anda karar verilmişti: Karl kitaptaki ödevleri yapacak ve küçük işleri için gerektiği kadarıyla kitabı baştan sona incelemiş olan Therese'ye bunları kontrol ettirecekti. Bundan sonra Karl bütün gece boyunca, kulaklarında pamuk, aşağıda yatakhanedeki yatağında, değişiklik olsun diye olası her pozisyonda yatarak kitabı okudu ve uzun bir

demirbaş listesini çok pratik hazırlayıp derli toplu teslim ettiği için Aşçıbaşı'nın ödül olarak kendisine armağan etmiş olduğu dolmakalemle, ödevleri küçük bir deftere karaladı. Diğer oğlanların verdiği çoğu rahatsızlığı iyiye çevirmeyi başardı, İngiliz dilinde onlardan hep küçük öneriler istedi, onlar da sonunda bundan yorulup onu rahat bıraktılar. Sık sık, diğerlerinin mevcut durumlarıyla son derece barışık olmalarına, bu durumun geçici özelliğini –yirmi yaşından büyük asansörcülere göz yumulmuyordu– hiç hissetmemelerine, ileriki meslekleriyle ilgili karar verme zorunluluğunu görmemelerine ve Karl örneğine karşın çok çok dedektif hikâyelerinden başka bir şey okumayarak bu pis ve yırtık pırtık kitapları yataktan yatağa uzatmalarına şaşıyordu. Buluştuklarında Therese ödevleri en ince ayrıntısına kadar düzeltiyordu; sonuçta tartışmalı görüşler ortaya çıkıyor, Karl tanık olarak New Yorklu büyük profesörü öne sürüyordu; ama Therese'nin gözünde profesör, asansörcülerin gramerle ilgili görüşleri kadar az değer taşıyordu. Kız, dolmakalemi Karl'ın elinden alıyor ve yanlışlığından emin olduğu yerin üstünü çiziyordu, Karl ise böyle kuşkulu durumlarda, konu genellikle Therese'den daha yüksek bir otoritenin karşısına çıkarılamayacak olmasına karşın, işi sağlama bağlamak için Therese'nin çizdiklerinin üzerini yeniden çiziyordu. Ne var ki, bazen Aşçıbaşı geliyor ve her zaman Therese'den yana karar veriyordu, bu da kanıt sayılmazdı, çünkü Therese onun sekreteriydi. Ama Aşçıbaşı aynı zamanda genel bir barış da sağlıyordu, çünkü çay pişiriliyor, hamur işleri alınıp getiriliyor ve Karl, Avrupa'dan söz etmek zorunda kalıyordu, ne var ki Aşçıbaşı birçok kez sözünü kesiyor, boyuna sorular sorarak şaşırıp kalıyordu, böylece orada çok şeyin nispeten kısa zamanda temelden değişmiş bulunduğunu ve Karl'ın yokluğundan bu yana da herhalde ne çok şeyin değiştiğini ve sürekli değişmekte olduğunu Karl'a anımsatıyordu.

Karl, Ramses'e geleli bir ay kadar olmuştu ki, bir akşam Renell, yanından geçerken otelin önünde Delamarche adında bir adamın kendisiyle konuştuğunu ve Karl'la ilgili sorular sorduğunu söyledi. Renell bir şeyleri saklamak için neden görmemiş ve gerçeğe uygun olarak, Karl'ın asansörcü olduğunu, ama Aşçıbaşı onu koruduğundan çok daha başka görevler alma olasılığının bulunduğunu anlatmış. Karl, Delamarche'ın Renell'e ne kadar dikkatli davranmış olduğunu fark etti, hatta Renell'i o akşam için ortak bir akşam yemeğine davet etmişti.

“Ben, Delamarche defterini kapattım,” dedi Karl, “sen de ona karşı gözünü dört aç!”

“Ben mi?” dedi Renell, gerindi ve aceleyle uzaklaştı. Oteldeki en sevimli oğlandı ve diğer oğlanlar arasında dolaşan, kimin çıkardığı bilinmeyen söylentiye göre, uzun zamandır otelde kalan seçkin bir hanım tarafından asansörde öpücüklere boğulmuştu. Söylentiyi bilen biri için, dış görünüşünden böyle bir davranışı en ufak bir biçimde sezdirmeyen o kendinden emin hanımı sakin, hafif adımları, zarif tülleri, sıkı korseli beliyle önünden geçip giderken görmenin mutlaka büyük bir cazibesi vardı. Hanım birinci katta kalıyordu, Renell’in asansörü de onunki değildi; ama diğer asansörler o an için doluysa böyle müşterilerin başka bir asansöre binmelerine elbette engel olunamazdı. Böylece, bu hanım ara sıra Karl ve Renell’in asansörüne biniyor, gerçekten de hep Renell’in görev başında olduğu sırada yapıyordu bunu. Rastlantı olabilirdi ama kimse buna inanmıyordu; asansör ikisiyle birlikte harekete geçince de, bütün asansörcü oğlanlar arasında güçlükle bastırılan bir huzursuzluk baş gösteriyordu, hatta iş, Personel Müdürü’nün müdahale etmesine kadar varmıştı. Nedeni ister hanım, ister söylenti olsun, her durumda Renell değişmişti, çok daha kendinden emin olmuştu, temizlik işini büsbütün Karl’a bırakıyordu; Karl onunla etraflıca konuşmak için fırsat kolluyordu. Renell, yatakhanede de hiç görünmüyordu artık. Başka kimse asansörcüler topluluğundan böyle tamamıyla çıkmamıştı, çünkü genel olarak hepsi, en azından işle ilgili sorunlarda, birbirine sıkıca bağlıydı ve otel yönetimi tarafından tanınan bir birlikleri vardı.

Karl bunların hepsini aklından geçirdi, Delamarche’ı da düşündü ve onun dışında her zamanki gibi görevini yerine getirdi. Gece yarısına doğru küçük bir değişiklik yaşadı, çünkü ona sık sık küçük armağanlarla sürpriz yapan Therese, iri bir elma ve bir paket çikolata getirdi. Biraz sohbet ettiler, asansörle çıkıp inmeler yüzünden kesintiye uğrayan sohbet bundan pek etkilenmedi. Söz Delamarche’a da geldi ve Karl aslında Therese’nin etkisi altında kalıp Delamarche’ı bir süredir tehlikeli bir insan olarak gördüğünü fark etti, çünkü Karl’ın anlattıklarından sonra adam Therese’ye böyle görünüyordu kuşkusuz. Oysa Karl temelde onu, şanssızlık yüzünden yoldan çıkmış ve yine de iyi geçinilebilen bir serseri olarak görüyordu yalnızca. Ama Therese, buna hararetle karşı çıktı ve uzun konuşmalar yaparak

Karl’ın Delamarche’la bir daha tek kelime etmeyeceğine söz vermesini istedi. Bu sözü vermek yerine Karl, onu yatmaya gitmesi için tekrar tekrar zorladı, çünkü gece yarısını çoktan geçmişti; kız ayak direyince de, Karl görev yerini bırakıp onu odasına götürme tehdidini savurdu. Kız en sonunda gitmeye hazır olunca Karl şöyle dedi: “Neden kendini böyle gereksiz kaygılara kaptırıyorsun, Therese? Daha iyi uyuyasın diye sana seve seve söz veririm: Delamarche’la ancak kaçınılmaz olursa konuşacağım.” Sonra birçok çıkış iniş oldu, çünkü yan asansördeki oğlan başka bir işe yardım ediyordu, Karl da iki asansöre birden bakmak durumundaydı. Düzensizlikten söz eden müşteriler vardı, hatta bir hanıma eşlik eden bir bey, bastonuyla Karl’a dokunup acele etmesini istedi, gayet gereksiz bir uyarıydı bu. Hiç olmazsa müşteriler, bir asansörde oğlan olmadığını görünce hemen Karl’ın asansörüne yönelselerdi keşke; ama bunu yapmıyorlardı; yan asansöre gidiyor ve orada, elleri kapının kolunda, duruyor ya da kendileri asansöre biniyorlardı; hizmet yönetmeliğinin en sert maddelerine göre asansörcülerin bunu ne pahasına olursa olsun engellemeleri gerekiyordu. Böylece Karl için çok yorucu bir koşuşturma başladı; ama görevini tam olarak yerine getirdiği bilincinde değildi. Üstelik sabah saat üçe doğru bir hamal, biraz arkadaşlık kurmuş olduğu yaşlı bir adam, ondan bir şeye yardım etmesini istedi; ama Karl bu yardımın altından kalkacak gibi değildi, çünkü tam o sırada müşteriler iki asansörün de önünde duruyorlardı. Hemen büyük adımlarla bir grupta karar kılmak için de insanın soğukkanlı olması gerekiyordu. Bu nedenle, diğer oğlan yeniden çıkagelince Karl mutlu oldu, gittiği yerde çok kaldığı için onu birkaç sözle azarladı, oysa onun muhtemelen bunda suçu yoktu.

Sabah dörtten sonra ortalık biraz sakinleşti, Karl’ın da buna acilen ihtiyacı vardı. Asansörünün yanındaki korkuluğa külçe gibi yaslandı, daha ilk ısırıktan sonra keskin bir koku yayan elmayı ağır ağır yedi ve aydınlıktan aşağı baktı; aydınlığı çevreleyen kiler odalarının büyük pencerelerinin ardında asılı olan muz hevenkleri karanlıkta az çok ışıldıyordu.

Robinson olayı

Derken biri omzuna vurdu. Elbette bunun bir müşteri olduğunu düşünen Karl, elmayı aceleyle cebine soktu ve adama pek bakmadan asansöre atıldı.

“İyi akşamlar, Herr Roßmann,” dedi adam oysa, “benim, Robinson.”

“Amma değişmişsiniz!” dedi Karl ve başını iki yana salladı.

“Evet, halim vaktim yerinde,” dedi Robinson ve üzerindeki, kıyafetine baktı: Belki de oldukça zarif parçalardan oluşuyordu; ama öylesine rastgele toplanmıştı ki, düpedüz partal görünüyordu. En çok göze çarpan, belli ki ilk kez giyilmiş, siyah biyeli dört küçük cebi olan beyaz bir yelekti, Robinson da göğsünü ileri uzatarak ona dikkat çekmek istiyordu.

“Pahalı giysileriniz var,” dedi Karl ve bir an kendi güzel, sade elbisesini düşündü, o elbiseyle Renell’in yanında bile başı dik durabilirdi ve iki kötü arkadaşı onu satmıştı.

“Evet,” dedi Robinson, “hemen her gün bir şey alıyorum kendime. Yeleğimi nasıl buluyorsunuz?”

“Çok güzel,” dedi Karl.

“Ama bunlar gerçek cep değil, öylesine yapılmış,” dedi Robinson ve Karl’ın kendisi bundan emin olsun diye onun elini tuttu. Ama Karl geri çekildi, çünkü Robinson’ın ağzından dayanılmaz bir konyak kokusu geliyordu.

“Yine çok içiyorsunuz,” dedi Karl ve korkuluğun başında durdu.

“Hayır,” dedi Robinson, “çok değil,” ve önceki memnuniyetiyle çelişerek ekledi: “Dünyada başka ne var ki.” Bir asansör yolculuğu konuşmayı yarıda

kesti, Karl yeniden aşağı iner inmez de bir telefon geldi, buna göre Karl'ın otel doktorunu getirmesi gerekiyordu, çünkü yedinci kattaki bir hanım baygınlık geçirmişti. Yolda Karl içten içe, Robinson'ın bu arada uzaklaşmış olacağını umdu. Çünkü onunla birlikte görülmek istemiyordu ve Therese'nin uyarısını düşünerek Delamarche'tan haber almak da istemiyordu. Ama Robinson körkütük sarhoş birinin kaskatı duruşuyla hâlâ bekliyordu, tam o sırada da siyah redingot ve silindir şapkasıyla yüksek mevkiden bir otel görevlisi yanlarından geçti, neyse ki Robinson'a dikkat etmiyor gibi görünüyordu.

"Bir kez olsun bize gelmez misiniz, Roßmann, şimdi durumumuz çok iyi," dedi Robinson ve aklını çelmeye çalışarak Karl'a baktı.

"Beni siz mi davet ediyorsunuz, yoksa Delamarche mı?" diye sordu Karl.

"Ben ve Delamarche. Bu konuda hemfikiriz," dedi Robinson.

"O zaman size şunu söyleyeyim ve Delamarche'a da aynısını iletmenizi rica edeyim: Eğer açıkça anlaşılmadıysa bizimki kesin bir ayrılıştı. Siz ikiniz bana kimsenin yapmadığı kadar kötülük yaptınız. Beni ileride de rahat bırakmamayı aklınıza koydunuz belki de?"

"Biz sizin arkadaşlarınızız," dedi Robinson ve iğrenç sarhoşluk gözyaşları gözlerine doldu. "Delamarche diyor ki, daha önce size yaptıklarının hepsini telafi edecekmiş. Şimdi Brunelda'yla birlikte oturuyoruz, harika bir şarkıcıdır." Ve buna dayanarak yüksek perdeden bir şarkı söyleyecekti ki, Karl tam zamanında onu haşladı: "Hemen susun; nerede olduğunuzu bilmiyor musunuz!"

"Roßmann," dedi Robinson, şarkı söyleme konusunda cesareti kırılmıştı, "ben sizin arkadaşınızım, ne isterseniz söyleyin. Burada güzel bir konumdasınız, bana biraz para verebilir misiniz?"

"Yine içkiye harcarsınız," dedi Karl, "hatta cebinizde konyak şişesi bile görüyorum, ben yokken ondan içtiğiniz kesin, çünkü başlangıçta aklınız epey başınızdaydı."

"Yola çıkarken güçlenmek için yalnızca," dedi Robinson özür dilercesine.

“Artık sizi ıslah etmek istemiyorum,” dedi Karl.

“Ama para!” dedi Robinson, gözlerini fal taşı gibi açarak.

“Herhalde Delamarche sizi para getirmekle görevlendirdi. Tamam, size para veririm; ama hemen buradan çekip gitmeniz ve bir daha asla beni burada ziyaret etmemeniz koşuluyla. Bana bir şey bildirmek isterseniz, mektup yazın. Karl Roßmann, Asansörcü, Otel Occidental, adres olarak yeterli. Ama, tekrar ediyorum, burada beni ziyaret edemezsiniz artık. Burada görev başındayım ve ziyaretler için zamanım yok. Yani bu koşul altında parayı istiyor musunuz?” diye sordu Karl ve yelek cebine el attı, çünkü o gecenin bahşişini feda etmeye kararlıydı. Robinson soru karşısında başını sallamakla yetindi ve güçlükle soludu. Karl bundan yanlış anlam çıkarıp bir daha sordu: “Evet mi, hayır mı?”

Derken Robinson işaret edip onu yanına çağırdı ve yutkunmaya çalıştığını açıkça belli eden hareketler yaparak fısıldadı: “Roßmann, çok kötüyüm.”

“Canın cehenneme!” diye ağzından kaçırdı Karl ve onu iki eliyle parmaklığa sürükledi. Robinson ağzındakileri aşağılara boşaltıverdi. Mide bulantısı ara verdiğinde Robinson çaresizce, kör gibi Karl’a uzanıyordu. “Siz gerçekten iyi bir oğlansınız,” diyordu sonra, ya da, “Geçiyor,” ama bu doğru olmaktan çok uzaktı, ya da, “İtler, bardağıma nasıl bir zıkkım doldurmuşlar!” Karl huzursuzluk ve tiksintiden onun yanında daha fazla dayanamadı ve bir aşağı bir yukarı gidip gelmeye başladı. Burada, asansörün yanındaki köşede, Robinson biraz gözlerden uzaktı; ama yine de, ya biri onu fark ederse; bu sinirli, zengin müşterilerin tek bekledikleri, koşup gelen otel görevlisine bir şikâyette bulunmaktır; görevli sonra öfkeyle bunun öcünü bütün çalışanlardan alır. Ya da sürekli değişen otel dedektiflerinden biri oradan geçse ne olurdu; yönetim dışında kimse bunları tanımaz ve belki yalnızca miyop olduğundan dikkatle bakan her insan onlardan biri sanılır. Ve aşağıda bütün gece kapanmayan restoran işletmesinden birinin kiler odalarına gitmesi yeterliydi; aydınlıktaki iğrençliği şaşkınlıkla fark edecek ve Karl’a telefon edip yukarıda neler olup bittiğini soracaktı. Karl o zaman Robinson’ı inkâr edebilir miydi? Bunu yapsa bile, Robinson özür dilemek yerine o aptallığı ve ümitsizliğiyle doğruca Karl’ı tanık olarak göstermez miydi? O zaman da Karl’ın hemen işten çıkarılması gerekmeyecek miydi? Çünkü duyulmamış bir şey olmuş,

bir asansörcü, bu otelin muazzam hizmet merdiveninin en üst basamağındaki ve en gereksiz görevli, arkadaşıyla oteli kirletmiş ve müşterileri ürkütmüş, hatta kaçırmıştı. Böyle arkadaşları olan, üstelik bunların iş saatlerinde kendisini ziyaret etmesine izin veren bir asansörcüye daha fazla göz yumabilir miydi? Böyle bir asansörcünün kendisi bir ayyaş ya da daha kötüsü olarak görünmüyor muydu, çünkü şundan daha akla yatkın bir kanı var mıydı? Arkadaşlarını otelin stoklarından öyle tıka basa yediriyordu ki, titizlikle temiz tutulan bu otelin rastgele bir yerinde şimdi Robinson'ın yaptığı gibi şeyler yapıyorlardı. Ve böyle bir oğlan neden yiyecek maddelerini çalmakla kendini kısıtlasındı ki, müşterilerin bildik kayıtsızlığı, her yerde açık duran dolaplar, masalara konulmuş değerli eşyalar, ardına kadar açılmış kilitli kutular, hiç düşünmeden etrafa atılmış anahtarlar gerçekten sayısız çalma olanağı sunuyordu.

Tam o sırada Karl, uzakta müşterilerin bodrumdaki bir lokalden çıktıklarını gördü, az önce bir varyete gösterisi sona ermişti. Karl asansörünün başında dikildi ve görebileceklerinden korkarak Robinson'a dönüp bakmaya cesaret edemedi. Oradan tek bir ses, bir inilti bile duymaması onu pek yatıştırmadı. Gerçi müşterilerine hizmet ediyor ve onlarla birlikte bir aşağı bir yukarı inip çıkıyordu; ama yine de dalgınlığını tam olarak gizlemiyor ve aşağı her inişinde utanç verici bir sürprizle karşılaşmaya kendini hazırlıyordu.

Sonunda, Robinson'a bakmak için tekrar zaman buldu; Robinson köşesinde büzülüp çömelmiş ve yüzünü dizine bastırmıştı. Yuvarlak, sert şapkasını alnından geriye itmişti.

"Artık gidin," dedi Karl usulca ve kesin bir dille. "İşte para. Acele ederseniz, size en kısa yolu gösterebilirim."

"Gidemeyeceğim," dedi Robinson ve minik bir mendille alnını sildi, "burada öleceğim. Ne kadar kötü olduğumu tahmin edemezsiniz. Delamarche gittiği her seçkin lokale beni de götürüyor; ama ben bu çıtkırıldımlıklara dayanamıyorum, Delamarche'a her gün söylüyorum."

"Bir kere burada kalamazsınız," dedi Karl, "nerede olduğunuzu bir düşünün. Sizi burada bulurlarsa cezalandırılırsınız, ben de işimi kaybederim. Bunu mu istiyorsunuz?"

“Gidemem,” dedi Robinson, “şuradan aşağı atlayalım daha iyi,” ve korkuluğun çubukları arasından aydınlığı gösterdi. “Burada böyle oturursam katlanabiliyorum; ama ayağa kalkamıyorum, siz yokken denedim.”

“Öyleyse bir araba alıp geleyim, siz de hastaneye gidin,” dedi Karl ve her an kendini tamamen kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olan Robinson’ın bacaklarını biraz sarstı. Ama Robinson, kafasında korkunç şeyler uyandırmışa benzeyen hastane sözcüğünü duyar duymaz hüngür hüngür ağlamaya başladı ve bu cezadan affını dileyerek ellerini Karl’a uzattı.

“Susun,” dedi Karl, Robinson’ın ellerine şak diye vurdu, gece yerine baktığı asansörcü oğlana koştu, kısa bir süreliğine aynı iyiliği istedi, aceleyle Robinson’ın yanına döndü, hâlâ hıçkıran adamı var gücüyle çekip kaldırarak fısıldadı: “Robinson, sizin yanınızda yer almamı istiyorsanız, o zaman kısacık bir yolu dik yürümek için kendinizi zorlayın. Sizi yatağıma götürüyorum, iyileşene kadar orada kalabilirsiniz. Ne kadar kısa zamanda kendinizi toparlayacağınıza şaşıracaksınız. Ama şimdi akıllı uslu davranın, çünkü koridorların her yerinde insanlar var, benim yatağım da genel bir yatakhanede. Azıcık da olsa dikkat çekerseniz, artık sizin için hiçbir şey yapamam. Gözlerinizi de açık tutmalısınız, sizi ölmek üzere olan bir hasta gibi götüremem.”

“Sizin uygun gördüğünüz her şeyi yapmak istiyorum,” dedi Robinson, “ama tek başınıza beni götüremeyeceksiniz. Renell’i de alıp gelemez misiniz?”

“Renell burada değil,” dedi Karl.

“Ah evet,” dedi Robinson, “Renell, Delamarche’la birlikte. İkisi beni size gönderdi zaten. Her şeyi birbirine karıştırıyorum.” Karl, Robinson’ın böyle kendi kendine anlaşılamaz bir şeyler konuşmasından yararlanarak onu ileriye doğru itti ve onunla birlikte bir köşeye kadar sağ salim geldi; biraz daha zayıf aydınlatılmış bir koridor asansörcülerin yatakhanesine gidiyordu. Tam o sırada bir asansörcü oğlan onlara doğru bir koşu kopardı ve yanlarından geçti. Diğer yandan, o âna dek yalnızca tehlikesiz karşılaşmalar yaşamışlardı; çünkü saat dörtle beş arası en sakin zamandı ve Karl da biliyordu ki, Robinson’ı oradan götürmeyi şimdi başaramazsa şafakta ve günün trafiği başladığında bunu hiç düşünemeyecekti artık.

Yatakhanenin öbür ucunda o sırada büyük bir boğuşma ya da başka faaliyetler devam ediyor, ritmik alkışlar, heyecanlı tepinmeler ve sportif tezahüratlar duyuluyordu. Salonun kapıya yakın yarısındaki yataklarda istifini bozmayıp uyuyan az sayıda kişi görülüyordu, çoğu sırtüstü yatıp gözlerini havaya dikmişti; orada burada biri, giyinik ya da soyunuk, o sırada nasılsa öyle, yataktan fırlayıp salonun öbür ucunda işlerin nasıl gittiğine bakıyordu. Böylece Karl, bu arada yürümeye biraz alışmış olan Robinson'ı pek dikkat çekmeden Renell'in yatağına götürdü, çünkü bu yatak kapıya çok yakın ve neyse ki dolu değildi, Karl'ın kendi yatağında ise uzaktan gördüğü kadarıyla, hiç tanımadığı yabancı bir oğlan deliksiz uyuyordu. Robinson yatağı altında hisseder hissetmez, hemen –bir bacağı yataktan dışarı sarkıyordu– uykuya daldı. Karl yorganı onun yüzüne kadar çekti ve en azından bir süre endişelenmek zorunda kalmayacağını düşündü, çünkü Robinson'ın sabah saat altıdan önce uyanmayacağı kesindi, o zamana kadar da Karl yeniden burada olur ve belki Renell'le birlikte, Robinson'dan kurtulmanın bir çaresini bulurdu. Yatakhanenin yüksek merciler tarafından denetlenmesi ancak olağandışı durumlarda oluyordu, eskiden yerleşmiş olan genel denetimin kaldırılmasını asansörcüler yıllar önce sağlamışlardı, yani o yönden de korkacak bir şey yoktu.

Karl yeniden asansörünün yanına vardığında, hem kendi asansörünün hem de komşusununkinin o sırada yukarı çıkmakta olduğunu gördü. Bunun nasıl açıklığa kavuşacağını huzursuzca bekledi. Kendi asansörü daha önce aşağı indi ve kısa bir süre önce koridordan koşarak geçen oğlan asansörden çıktı.

"Neredeydin, Roßmann?" diye sordu. "Çekip gideceğini neden bildirmedin?"

"Ama kısa bir süre yerime bakmasını söyledim ona," diye yanıtladı Karl ve o sırada gelen komşu asansördeki oğlanı gösterdi. "Ben de trafiğin en yoğun olduğu zamanda iki saat boyunca onun yerine baktım."

"Bütün bunlar çok güzel," dedi kendisine hitap edilen oğlan, "ama yetmez. Görev başından kısa bir süre ayrılmayı bile Personel Müdürü'nün bürosuna bildirmek gerektiğini bilmiyor musun? Telefonun bunun için var. Senin yerine seve seve bakardım; ama bunun pek kolay olmadığını biliyorsun. Tam o sırada iki asansörün de önünde, dört buçuk ekspresinden inen yeni

müşteriler vardı. Önce senin asansörüne binip kendi müşterilerimi bekletemezdim, dolayısıyla önce kendi asansörümle yukarı çıktım!”

“Sonra?” diye sordu Karl sabırsızlıkla, çünkü iki oğlan da susuyordu.

“Sonra,” dedi komşu asansördeki oğlan, “tam o sırada Personel Müdürü geçiyordu, senin asansörünün önündeki insanlara hizmet edilmediğini gördü, çok öfkelendi, hemen koşup geldim, senin nerede olduğunu sordu, haberim yoktu, çünkü nereye gittiğini bana söylememiştin, dolayısıyla hemen yatakhaneye telefon edip derhal başka bir oğlanın gelmesini istedi.”

“Sana koridorda rastlamıştım,” dedi Karl’ın yerine bakan oğlan. Karl başını evet anlamında salladı.

“Elbette,” diye temin etti öbür oğlan, “benden yerine bakmamı rica ettiğini hemen söyledim; ama adam böyle mazeretleri dinler mi? Muhtemelen daha tanımıyorsun onu. Hemen büroya gitmen gerektiğini sana bildirmemizi istedi. Yani iyisi mi oyalanma da koş. Belki seni bağışlar, gerçekten topu topu iki dakika yoktun. Benden yerine bakmamı rica ettiğinin üzerinde dur yalnızca. Benim yerime baktığından söz etme daha iyi, benden sana tavsiye; bana bir şey olmaz, izin almıştım; ama böyle bir konudan söz etmek ve onu hiç ilgisi olmayan bir meseleye karıştırmak iyi olmaz.”

“Görevimin başından ilk kez ayrılmıştım,” dedi Karl.

“Bu hep böyledir ama inanmazlar işte,” dedi oğlan ve insanlar yaklaştığından, asansörüne koştu.

Karl’ın yerine bakan, belli ki ona acıyan on dört yaşlarındaki oğlan şöyle dedi: “Böyle olayların bağışlandığı birçok durum oldu. Genelde insanı başka işlere yerleştirirler. Bildiğim kadarıyla, böyle bir olay yüzünden yalnızca bir kişi işten çıkarıldı. Kendine iyi bir mazeret bulmalısın. Birdenbire kendini kötü hissettiğini kesinlikle söyleme, adam seninle alay eder. İyisi mi, bir müşterinin sana başka bir müşteriyle ilgili acil bir iş havale ettiğini ve ilk müşterinin kim olduğunu bilmediğini, ikinciyi de bulamadığını söylersin.”

“Eh,” dedi Karl, “o kadar da kötü olmayacaktır,” bütün bu duyduklarından sona, iyi bir çıkış yolu olduğunu sanmıyordu artık. Bu iş ihmali bağışlanacak olsa bile, yatakhanede Robinson canlı bir suç olarak yatıyordu; Personel Müdürü’nün çabuk öfkelenmeye yatkın karakterine de bakılırsa üstünkörü bir incelemeyle yetinilmemesi ve Robinson’ın sonunda ortaya çıkarılması olasılığı yüksekti. Yabancı kişilerin yatakhaneye alınamayacağına ilişkin kesin bir yasak yoktu; ama bunun bulunmamasının tek nedeni, akla gelmeyecek şeylerin yasaklanmamasıydı.

Karl, Personel Müdürü’nün bürosuna girdiğinde, adam tam da sabah kahvesini içmekteydi; bir yudum alıyor ve sonra tekrar bir çizelgeye bakıyordu; belli ki, o sırada orada bulunan Başkapıcı teslim etmişti çizelgeyi ona. Başkapıcı iriyarı bir adamdı, zengin süslemelerle bezenmiş gösterişli üniforması –omuzlarının üstünde ve kollarından aşağı altın rengi kordonlar ve şeritler kıvrım kıvrım sıralanmıştı– onu olduğundan daha da geniş omuzlu yapıyordu. Tıpkı Macarların bıraktığı gibi, uçları sivri, parlak siyah bir bıyık, en hızlı baş hareketinde bile kıpırdamıyordu. Üstelik adam, kıyafetinin yükü yüzünden zar zor hareket edebiliyor ve ağırlığını doğru dağıtmak için bacaklarını iki yana açmış halde duruyordu.

Karl, otelde alışmış olduğu gibi serbestçe ve aceleyle girmişti içeri, çünkü özel kişilerde kibarlık anlamına gelen yavaşlık ve dikkat, asansörcülerde tembellik olarak görülüyordu. Ayrıca daha içeri girerken suçunun bilincinde olduğu gözünden anlaşılmamalıydı. Gerçi Personel Müdürü açılan kapıya şöyle bir bakmıştı; ama hemen sonra kahvesine ve okuduğu şeye geri dönmüş, Karl’la daha fazla ilgilenmemişti. Ama kapıcı, belki Karl’ın varlığından rahatsız olmuştu, belki gizli bir haber ya da rica iletecekti, ne olursa olsun, her an kötü kötü ve başını kaskatı eğerek Karl’a bakıyor, sonra da, belli ki niyetine uygun biçimde, Karl’la göz göze gelince yeniden Personel Müdürü’ne dönüyordu. Ama Karl, bir kez buraya geldiğine göre, Personel Müdürü’nden emir almadan büroyu terk etmesinin iyi bir izlenim bırakmayacağına inanıyordu. Müdür ise çizelgeyi incelemeye devam ediyor ve ara ara, okumayı kesmeden, şekerini silkelediği bir parça keki yiyordu. Bir ara çizelgenin bir sayfası yere düştü, kapıcı onu yerden almaya kalkışmadı bile, beceremeyeceğini biliyordu, gereği de yoktu, çünkü Karl hemen oradaydı ve sayfayı Personel Müdürü’ne uzattı, adam da bir el hareketiyle aldı, sanki sayfa kendiliğinden yerden havalanmıştı. Karl’ın bu

küçük hizmeti hiçbir işe yaramamıştı, çünkü kapıcı kötü bakışlarla onu süzmeye devam etti.

Yine de Karl, eskisine göre kendine daha hâkimdi. Olayının Personel Müdürü'ne pek önemli görünmemesi bile iyi bir işaret sayılabilirdi. Sonuçta anlaşılır bir şeydi zaten. Elbette bir asansörcünün hiçbir önemi yoktur, bu nedenle kendine hiçbir şeyi hak göremez; ama tam da bu yüzden, hiçbir önemi olmadığı için, olağandışı bir şey de yapamaz. Sonuçta Personel Müdürü'nün kendisi gençliğinde asansörcülük yapmıştı –bu nesil asansörcülerin gururuydu– asansörcüleri ilk kez örgütleyen o olmuştu; bir ara o da izin almadan görevinin başından ayrılmıştı mutlaka, gerçi şimdi kimse bunu anımsamaya zorlayamazdı onu; şunu da gözden kaçırmamak gerekirdi ki, eski bir asansörcü olarak, zaman zaman acımasız bir sertlikle bu mevkide disiplini sağlamayı kendine görev biliyordu. Ama Karl ayrıca zamanın ilerlemesine de umut bağlıyordu. Büronun saatine göre beşi çeyrek geçiyordu, Renell her an dönebilirdi, hatta belki dönmüştü, çünkü Robinson'ın geri gelmemesi dikkatini çekmiş olmalıydı, üstelik Delamarche'la Renell, Otel Occidental'ın pek de uzağında bulunuyor olamazlardı, Karl'ın şimdi aklına gelmişti bu, yoksa Robinson da o sefil haliyle buranın yolunu bulamazdı. Renell, yatağında Robinson'a rastladıysa, ki mutlaka rastlayacaktı, her şey yolunda demekti. Çünkü Renell gibi, özellikle kendi çıkarları söz konusu olduğunda pratik hareket eden bir adam, Robinson'ı ne yapıp edip hemen otelden uzaklaştıracaktı; Robinson'ın bu arada biraz gücünü toplaması ve üstelik muhtemelen Delamarche'ın otelin önünde onu karşılamak için bekliyor olması, işi daha da kolaylaştırabilirdi. Robinson da bir kere uzaklaştırılınca Karl, Personel Müdürü'nün karşısına çok daha sakin çıkabilir ve bu seferlik belki, ağır da olsa bir uyarıyla kurtulabilirdi. Sonra, Aşçıbaşı'na doğruyu söylemesi gerekip gerekmediğini Therese'ye danışacaktı –kendi payına bir engel görmüyordu– bu da mümkün olunca olay, fazla zarar vermeden dünya yüzeyinden silinip gidecekti.

Karl böyle düşüncelerle biraz sakinleşmişti ve o gece aldığı bahşişleri belli etmeden saymaya koyuldu, çünkü özellikle bol bahşiş aldığına ilişkin bir duygu vardı içinde; tam o sırada Personel Müdürü çizelgeyi, "Lütfen bir dakika bekleyin, Feodor," sözleriyle masaya koydu, esnek bir hareketle

yerinden fırladı ve Karl’a öyle yüksek sesle bağırdı ki, Karl korkarak ilk başta yalnızca o büyük, siyah ağız deliğine bakakaldı.

“İzin almadan görevinin başından ayrıldın! Bu ne demektir, biliyor musun? Kovulmak demektir. Mazeret dinlemek istemiyorum, uydurma bahanelerini kendine sakla, orada olmadığın gerçeği bana yeter. Bir kere göz yumup bağışlarsam bir dahaki sefere, kırk asansörcünün hepsi görev sırasında çekip gider, ben de beş bin müşterimi tek başıma merdivenden yukarı çıkarırım.”

Karl sustu. Kapıcı yaklaşmıştı ve Karl’ın birkaç yeri kırışmış ceketini biraz aşağı çekti, Karl’ın kıyafetindeki bu küçük düzensizliğe Personel Müdürü’nün özellikle dikkatini çekmek için yapıyordu bunu kuşkusuz.

“Birdenbire fenalaştın mı yoksa?” diye sordu Personel Müdürü kurnazca.

Karl onu dikkatle süzerek yanıt verdi: “Hayır.”

“Demek fenalaşmadan bile!” diye haykırdı Personel Müdürü daha da yüksek sesle. “Öyleyse fevkalade bir yalan uydurmuş olmalısın. Mazeretin nedir? Çıkar baklayı ağzından.”

“Telefonla izin istenmesi gerektiğini bilmiyordum,” dedi Karl.

“Aman ne hoş,” dedi Personel Müdürü, Karl’ı ceketinin yakasından tuttu ve duvara çivilenmiş olan bir asansör hizmet yönetmeliğinin önüne neredeyse havada sürükleyerek götürdü. Kapıcı da arkalarından duvara gitti. “İşte, oku!” dedi Personel Müdürü ve bir maddeyi gösterdi. Karl içinden okuması gerektiğini sandı. Ama Personel Müdürü, “Yüksek sesle!” diye buyurdu.

Karl yüksek sesle okumak yerine, Personel Müdürü’nü daha çok yatıştıracağı umuduyla şöyle dedi: “Maddeyi biliyorum, hizmet yönetmeliğini ben de aldım ve iyice okudum. Ama insan hiç gerek duymadığı böyle bir hükmü unutuyor. Burada iki aydır çalışıyorum ve görevimin başından hiç ayrılmadım.”

“Şimdi ayrılacaksın işte,” dedi Personel Müdürü, masaya gidip çizelgeyi yeniden eline aldı, okumaya devam etmek istiyordu sanki; ama işe yaramaz

bir kâğıt parçasıymış gibi masaya fırlattı ve alnıyla yanakları kıpkırmızı halde, odanın içinde bir aşağı bir yukarı gidip geldi. “Haylazın teki yüzünden olanlara bak! Gece vardiyasında ortalık ayağa kalktı!” diye söylendi birkaç kez. “Bu herif asansörü bırakıp gittiği sırada kim yukarı çıkmak istedi, biliyor musun?” diyerek kapıcıya döndü ve bir isim söyledi. Bunun üzerine, mutlaka bütün müşterileri tanıyan ve onlara değer biçebilecek olan kapıcı öyle ürperdi ki, hemen Karl’a baktı; sanki Karl’ın oradaki varlığı bile, o ismin sahibinin terk edilmiş bir asansörde bir süre boşuna beklemek zorunda kalışının bir kanıtıydı.

“Korkunç bir şey bu!” dedi kapıcı ve sonu gelmez bir kaygıyla başını yavaşça Karl’a doğru salladı. Karl, sıkıntılı bir halde ona bakıyor ve bu adamın kalın kafalılığının da acısını çekmek zorunda kalacağını düşünüyordu.

“Üstelik ben seni tanıyorum,” dedi kapıcı ve kalın, iri, kaskatı işaretparmağını uzattı. “Başından beri bana selam vermeyen tek oğlan sensin. Kendini ne sanıyorsun sen! Kapıcı bölmesinin önünden geçen herkesin beni selamlaması gerekir. Geri kalan kapıcılarla istediğin gibi geçinebilirsin; ama ben selamlanmak isterim. Gerçi bazen dikkat etmiyormuş gibi yaparım; ama için rahat olsun, kimin beni selamlayıp selamlamadığını çok iyi biliyorum, seni hödük!” Ve Karl’a arkasını dönüp Personel Müdürü’ne doğru dimdik yürüdü; ama müdür, kapıcının olayıyla ilgili fikrini belirtmek yerine, kahvaltısını bitirdi ve az önce bir odacının getirmiş olduğu sabah gazetesine şöyle bir göz attı.

“Başkapıcı Bey,” dedi Karl, hazır Personel Müdürü dalgınken en azından kapıcıyla olan sorunu çözmek istiyordu; çünkü şunu anlamıştı ki, belki kapıcının eleştirisi ona zarar veremezdi ama düşmanlığı verebilirdi, “sizi kesinlikle selamlıyorum. Amerika’ya geleli çok olmadı ve Avrupa’dan geliyorum, bilindiği gibi orada insanlar gereğinden çok daha fazla selam verir. Elbette bu alışkanlıktan henüz tam olarak kurtulamadım, daha iki ay önce de, tesadüfen seçkin çevrelerde bulunduğum New York’ta, abartılı kibarlığıma son vermem her fırsatta telkin edildi. Bula bula selamlamayacak sizi buldum, öyle mi! Her gün birkaç kez selamladım sizi. Ama elbette sizi her görüşümde değil, çünkü günde yüz kez önünüzden geçiyorum.”

“Beni her seferinde selamlayacaksın, istisnasız her seferinde, benimle konuştuğun süre boyunca kepini elinde tutacaksın, bana hep ‘Başkapıcı’ diye hitap edeceksin, ‘siz’ diye değil. Ve bunların hepsini her seferinde, her seferinde yapacaksın.”

“Her seferinde mi?” diye tekrarladı Karl usulca ve sorarak. Şimdi anımsıyordu: Burada bulunduğu bütün süre boyunca kapıcı hep sert ve eleştirel bakışlarla süzmüştü onu; çalıştığı konuma henüz pek uyum sağlamamış olan Karl’ın biraz küstah bir tavırla bu kapıcıyı, iki adamın onu sorup sormadıkları ve onun için bir fotoğraf bırakıp bırakmadıkları konusunda sorguya çektiği o ilk sabahtan beri.

“Böyle bir tavrın nerelere vardığını şimdi görüyorsun,” dedi kapıcı, yeniden Karl’ın yanı başına dönmüştü. Hâlâ okuyan Personel Müdürü’nü gösterdi, sanki adam onun intikamının temsilcisiydi. “Sonraki işinde, kapıcıyı selamlamayı öğrenirsin, adi bir meyhanede bile olsa.”

Karl aslında görevini kaybetmiş olduğunu görüyordu, çünkü Personel Müdürü bunu zaten dile getirmiş, Başkapıcı olmuş bitmiş bir şey gibi tekrarlamıştı, bir asansörcü oğlanın işten çıkarılmasının otel yönetimince onaylanması da gerekmezdi herhalde. Kuşkusuz Karl’ın düşündüğünden daha çabuk olmuştu; çünkü sonuçta iki ay elinden geldiğince iyi ve diğer oğlanların bazılarından kesinlikle daha iyi hizmet etmişti. Ama karar ânında belli ki böyle şeyler dünyanın hiçbir yerinde, ne Avrupa’da ne de Amerika’da dikkate alınıyor, ilk öfkeyle birinin ağzından çıkan yargıya göre karar veriliyordu. Belki de şimdi, hemen veda edip gitmesi en iyisi olurdu, Aşçıbaşı ve Therese belki hâlâ uyuyorlardı, davranışının yol açacağı düş kırıklığı ve üzüntüden en azından şahsen veda etmeyerek onları kurtarmak için mektupla veda eder, çabucak bavulunu toplayarak sessizce çekip gidebilirdi. Ama bir gün daha kalırsa –kuşkusuz biraz uyumaya da ihtiyacı vardı– olayın büyütülüp skandala dönüştürülmesinden, her yandan gelecek eleştirilerden, Therese’nin ve hatta belki Aşçıbaşı’nın gözyaşlarının dayanılmaz görüntüsünden ve belki sonunda bir de cezadan başka bir şey beklemeyecekti onu. Ama öte yandan, burada iki düşmanın karşısında durması ve ağzından çıkacak her sözde, birinin olmasa da diğerinin bir kusur bulup kötüye yorma ihtimali, kafasını karıştırıyordu. Bu nedenle sustu ve odaya egemen olan sessizliğin şimdilik tadını çıkardı; Personel

Müdürü hâlâ gazeteyi okuyor, Başkapıcı da masaya dağılmış çizelgeyi sayfa sayısına göre düzene koyuyordu, belirgin miyopluğu yüzünden büyük zorluk çekiyordu bunda.

Sonunda Personel Müdürü gazeteyi esneyerek bir kenara koydu, Karl'ın hâlâ orada bulunduğuna bir bakışla emin oldu ve masadaki telefonun kadranını çevirdi. Defalarca, "Alo!" diye seslendi ama kimse açmadı. "Kimse açmıyor," dedi Başkapıcı'ya. Karl'a göre, bu aramayı özel bir ilgiyle izleyen Başkapıcı, "Altıya çeyrek var. Mutlaka uyanmıştır. Daha fazla çaldırın," dedi. O anda, daha fazla yoklamadan, telefondan karşı işaret geldi. "Ben Personel Müdürü Isbary," dedi Personel Müdürü. "Günaydın, Aşçıbaşı Hanım. Sonunda sizi uyandırdım mı yoksa? Çok üzgünüm. Evet, evet, altıya çeyrek var. Ama sizi korkuttuğum için gerçekten üzgünüm. Uyurken telefonu kapattırma mı istemiştiniz? Hayır, hayır, gerçekten, özrüm yok, özellikle de sizinle konuşmak istediğim konunun önemsizliği düşünülürse. Ama elbette zamanım var, rica ederim, sizin için uygunsa telefonda beklerim."

"Gecelikle telefona koşmuş olmalı," dedi Personel Müdürü gülümseyerek Başkapıcı'ya. Kapıcı bütün bu süre boyunca gergin bir yüz ifadesiyle telefona eğilmiş halde durmuştu. "Onu gerçekten uyandırdım, çünkü normalde, yanında çalışan ufak tefek daktilocu kız onu uyandırır, bugünse istisnai bir şekilde kaçırmış olmalı. Onu korkudan yerinden sıçrattığıma üzüldüm, zaten sinirlidir."

"Neden konuşmuyor artık?"

"Kıza ne olduğuna bakmaya gitti," diye yanıtladı Personel Müdürü ve ahizeyi kulağına götürdü, çünkü telefon yeniden çalıyordu. "Kız ortaya çıkacaktır," diye telefona konuşmaya devam etti. "Her şeyden böyle korkmayın. Gerçekten güzelce dinlenmeye ihtiyacınız var. Evet, gelelim soracağım küçük şeye. Bir asansörcü var, adı," –soran bakışlarla Karl'a döndü, Karl da, çok dikkat ettiğinden, hemen adını söyleyerek onun yardımına koştu– "adı Karl Roßmann. Doğru anımsıyorsam, onunla biraz ilgilenmiştiniz; yazık ki sizin dostluğunuza ihanet etti, izin almadan görevinin başından ayrıldı, bununla başıma büyük, henüz kestirilmeyen aksilikler açtı, ben de bu yüzden onu az önce işten çıkardım. Umarım bu durum sizi çok üzmez. Ne dediniz? İşten çıkardım, evet, işten çıkardım.

Ama görevinin başından ayrıldığını size söyledim. Hayır, istediğinizi gerçekten yapamam, sevgili Aşçıbaşı Hanım. Otoritem söz konusu, birçok şey tehlikede, böyle bir oğlan bütün ekibimi bozar. Özellikle asansörcüler konusunda insanın gözünü dört açması gerek. Hayır, hayır, her ne kadar size iyilik yapmayı her zaman görev bilsem de, bu durumda yapamam. Ve her şeye karşın onu burada bıraksam da –öfkemi canlı tutmaktan başka bir amacı olmaz bunun– sizin yüzünüzden, evet, sizin yüzünüzden, Aşçıbaşı Hanım, burada kalamaz. Ona gösterdiğiniz ilgiyi hiç hak etmiyor; yalnız onu değil, sizi de tanıdığımdan, bunun sizi ağır düş kırıklıklarına uğratacağını biliyor, ne pahasına olursa olsun sizi bundan kurtarmak istiyorum. İnatçı oğlan birkaç adım karşımda dursa da, bunu açıkça söylüyorum. İşten çıkarılıyor, hayır, hayır, Aşçıbaşı Hanım, tamamen işten çıkarılıyor, hayır, hayır, başka bir işe yerleştirilmiyor, hiçbir işe yaramaz. Üstelik, hakkında başka şikâyetler de geliyor. Örneğin Başkapıcı, evet, neydi, Feodor, evet, Feodor bu oğlanın kabalığı ve saygısızlığından yakınıyor. Nasıl, yetmez mi? Evet, sevgili Aşçıbaşı Hanım, bu oğlan yüzünden karakterinize aykırı davranıyorsunuz. Hayır, beni böyle sıkıştıramazsınız."

O anda kapıcı, Personel Müdürü'nün kulağına eğilip bir şeyler fısıldadı. Personel Müdürü önce ona şaşkınlıkla baktı, sonra da telefona öyle hızlı konuştu ki Karl, başlangıçta onu pek anlamadı ve parmak uçlarında iki adım yaklaştı.

"Sevgili Aşçıbaşı Hanım," diyordu adam, "içtenlikle söyleyeyim ki, insanları tanımada bu kadar kötü olduğunuzu sanmazdım. Az önce sizin melek oğlanla ilgili öğrendiğim şey, onunla ilgili görüşünüzü temelden değiştirecek; bunu size tam da benim söylemek zorunda kalışıma neredeyse üzülüyorum. Hali tavrıyla örnek gösterdiğiniz bu kibar oğlanın kente inmeden geçirdiği tek bir izinli gecesi yok; ancak sabah dönüyor oradan. Evet, evet, Aşçıbaşı Hanım, tanıklarla kanıtlanmış durumda, reddedilemeyecek tanıklarla, evet. Bu eğlenceler için parayı nereden bulduğunu söyleyebilir misiniz acaba? Görevi için dikkatini nasıl toplayacağını? Kentte ne işler çevirdiğini size anlatmamı da ister misiniz acaba? Bu oğlandan kurtulmak için elimi çabuk tutmak istiyorum. Bu da size, serserilere karşı ne kadar dikkatli olmak gerektiği konusunda ders olsun."

“Ama, Müdür Bey,” diye seslendi Karl, burada yapılmış gibi görünen ve belki de en kısa zamanda her şeyin beklenmedik bir biçimde düzelmesine yol açabilecek büyük yanlışlık onu epey rahatlatmıştı, “kesinlikle bir karışıklık var. Sanırım Başkapıcı Bey her gece dışarı çıktığımı söyledi size. Ama bu kesinlikle doğru değil, her gece yatakhanedeyim, bütün çocuklar da bunu doğrulayabilirler. Uyumadığımda ticari yazışmaları öğreniyorum; ama gece yatakhaneden hiçbir yere kıpırdamam. Bunu kanıtlamak kolay. Başkapıcı Bey belli ki beni başka biriyle karıştırıyor, neden benim onu selamlamadığımı sandığını da şimdi anlıyorum.”

“Hemen sussana sen!” diye bağırdı Başkapıcı ve başkalarının bir parmağını oynatacağı yerde o, yumruğunu salladı. “Seni başkasıyla karıştırmışım! Eh, insanları birbirine karıştırıyorsam artık başkapıcı olamam ben. Duyuyor musunuz, Herr Isbary, madem insanları birbirine karıştırıyorum, artık başkapıcı olamam. Otuz yıllık çalışma hayatında doğrusu kimseyi karıştırmadım, o zamandan beri burada çalışan yüzlerce Personel Müdürü de bunu onaylayacaktır; ama iş sana gelince sefil oğlan, insanları karıştırmaya başladım ha? Göze batan; cascavlak suratınla sen. Bunda karıştıracak ne var ki! Her gece arkamdan iş çevirip kente inmiş olabilirsin ve yalnızca yüzüne bakarak, senin tam bir alçak olduğuna kalıbımı basarım.”

“Bırak, Feodor!” dedi Personel Müdürü; Aşçıbaşı’yla yaptığı telefon konuşması birden kesilmiş gibiydi. “Durum çok basit. Onun gece eğlenceleri hiç de ilk sırada gelmez. Belki de ayrılmadan önce, gece faaliyetiyle ilgili büyük bir soruşturma açılmasını sağlamak istiyordur. Bunun hoşuna gideceğini tahmin edebiliyorum. Muhtemelen kırk asansörcünün hepsi yukarı çağrılacak ve tanık olarak dinlenecek, elbette hepsi onu karıştırmış olacak, dolayısıyla tanıklık için yavaş yavaş bütün personel gelmek zorunda kalacak, otelin işleyişi elbette bir süre durdurulacak, oğlan sonunda dışarı atılsa bile, en azından eğlenmiş olacak. İyisi mi bunu yapmayalım. Aşçıbaşıyla, bu iyi kadınla alay etti zaten, bu kadarı yeter. Daha fazlasını duymak istemiyorum; görev ihmali yüzünden işten çıkarıldın. Bugüne kadarki ücretinin ödenmesine dair bir talimat vereceğim muhasebeye. Davranışların düşünülecek olursa –aramızda kalsın– resmen bir armağan bu, sırf Aşçıbaşı Hanım’a olan saygımdan veriyorum sana.”

Telefonun çalması, Personel Müdürü'nü talimatı hemen imzalamaktan alıkoydu. "Asansörcüler de bugün başıma bela oldu!" diye bağırdı ilk sözleri dinledikten sonra. "Duyulmuş şey değil!" diye bağırdı az sonra. Başkapıcıya dönüp, "Lütfen, Feodor, bu delikanlıyı biraz tut, daha onunla konuşacaklarımız var." Telefona da şöyle buyurdu: "Hemen yukarı gel."

Artık Başkapıcı en azından, konuşurken yapamadığını yaparak ortalığı kırıp geçirebilirdi. Karl'ı kolunun yukarısından sıkıca tuttu; ama sonuçta dayanılacak gibi olan sakin bir kavrayışla değil; ara sıra elini gevşetiyor, sonra da giderek daha çok sıkıyordu, güçlü kuvvetli vücudu düşünülecek olursa bu hiç bitmeyecek gibi geliyordu ve Karl'ın gözlerinin önünde bir karanlığa yol açıyordu. Ama adam, Karl'ı tutmakla kalmıyor, onu aynı zamanda yere sermek için de emir almış gibi ara sıra havaya kaldırıp sarsıyor, bu arada sürekli yarı sorarcasına Personel Müdürü'ne, "Şimdi onu karıştırmıyorum ya, şimdi onu karıştırmıyorum ya," diyordu.

En kıdemli asansörcünün, hep hırıltılı nefes alan Bess adında şişman bir oğlanın içeri gidip de Başkapıcı'nın dikkatini biraz üzerine çekmesi, Karl için bir kurtuluş oldu. Oğlanın arkasından Therese'nin, beti benzi atmış, üstü başı bir yerde, saçları tepesinde gevşekçe toplanmış halde içeri süzüldüğünü şaşkınlıkla gördüğünde Karl, o kadar yorgun düşmüştü ki onu zar zor selamladı. Kız ânında yanına gelip fısıldadı: "Aşçıbaşı biliyor mu?"

"Personel müdürü ona telefonla bildirdi," diye yanıtladı Karl.

"İyi öyleyse, iyi öyleyse," dedi kız çabuk çabuk, gözleri çakmak çakmak.

"Hayır," dedi Karl. "Bana ne garezleri olduğunu bilmiyorsun. Gitmem gerekiyor, Aşçıbaşı'yı da buna inandırdılar. Lütfen, burada kalma, yukarı çık, sonra sana veda etmeye geleceğim."

"Ama, Roßmann, ne oluyor sana, canın istediği kadar kalacaksın yanımızda. Personel Müdürü, Aşçıbaşı'nın her istediğini yapar, onu seviyor, geçen gün öğrendim. İçin rahat olsun."

"Lütfen, Therese, şimdi git. Sen burada olursan kendimi iyi savunamam. Ve bana karşı yalanlar ileri sürüldüğünden kendimi adamakıllı savunmam gerek. Ne kadar dikkat edip kendimi savunabilirsem, kalma umudum o

kadar artar. Yani, Therese...” Yazık ki, birden duyduğu bir acıyla usulca eklemeden duramadı: “Şu Başkapıcı yakamdan bir düşse! Düşmanım olduğunu hiç bilmiyordum. Nasıl da sıkıştırıp, çekiştirip duruyor beni!” “Neden söylüyorum ki bunu,” diye düşündü aynı anda, “Hiçbir hatun bunu sakince dinleyemez,” ve gerçekten de Therese, Karl boştaki eliyle onu durduramadan, Başkapıcı’ya döndü: “Başkapıcı Bey, lütfen, Roßmann’ı hemen bırakın, canını acıtıyorsunuz. Aşçıbaşı Hanım birazdan bizzat gelecek, Roßmann’a her konuda haksızlık yapıldığı o zaman görülecek. Bırakın onu; ona eziyet etmek size ne gibi bir zevk verebilir ki!” Hatta Başkapıcı’nın eline yapıştı. “Emir, küçükhanım, emir,” dedi Başkapıcı ve boştaki eliyle Therese’yi dostça kendine çekti, bu sırada diğer eliyle Karl’ı daha güçlü sıkıştırdı, sanki onun canını acıtmakla yetinmek istemiyordu, sanki sahip olduğu bu kolla, henüz ulaşılmaktan çok uzak olan özel bir hedefi vardı.

Therese, Başkapıcı’nın sarılmasından kurtulmak için biraz zamana ihtiyaç duydu; Bess’in hâlâ uzun uzadıya bir şeyler anlattığı Personel Müdürü’ne Karl’ı savunacaktı ki, Aşçıbaşı hızlı adımlarla içeri girdi.

“Tanrı’ya şükür!” diye bağırdı Therese ve bir an odada bu yüksek sesli sözlerden başka bir şey duyulmadı. Personel müdürü hemen ayağa fırlayıp Bess’i kenara itti.

“Demek kendiniz geldiniz, Aşçıbaşı Hanım. Bu küçük olay yüzünden mi? Telefon konuşmamızdan sonra sezmiştim bunu aslında ama aslında yine de inanmamıştım. Korumanız altındaki oğlanın durumu giderek kötüleşiyor. Korkarım, onu gerçekten işten çıkarmayacağım ama bunun karşılığında hapse attıracağımı kendiniz dinleyin.” Bess’e yaklaşmasını işaret etti.

“Önce Roßmann’la iki çift laf etmek isterim,” dedi Aşçıbaşı ve Personel Müdürü ısrar ettiğinden bir sandalyeye oturdu.

“Karl, yaklaş lütfen,” dedi sonra. Karl buna uydu ya da daha çok, Başkapıcı tarafından sürüklendi. “Bırakın onu,” dedi Aşçıbaşı öfkeyle, “adam öldürüp hırsızlık yapmış değil ki!” Başkapıcı gerçekten onu bıraktı; ama daha önce bir kez daha onu öyle bir sıkıştırdı ki, harcadığı çaba yüzünden kendi gözleri yaşardı.

“Karl,” dedi Aşçıbaşı, ellerini sakin sakin kucağına koydu ve başını eğip Karl’a baktı –hiç de bir sorgulama gibi değildi– “öncelikle, sana güvenimin tam olduğunu söylemek istiyorum. Müdür Bey de adil bir adamdır, ona kefilim. Temelde ikimiz de seni burada tutmayı çok isteriz,”– burada şöyle bir Personel Müdürü’ne baktı, sanki sözünü kesmemesini rica ediyordu. Böyle bir şey de olmadı. “Yani, sana şimdiye dek burada söylenmiş olabilecek şeyleri unut. Özellikle Başkapıcı Bey’in söylemiş olabileceği şeyler ağırına gitmesin. Gerçi sinirli bir adamdır, görevi düşünülürse şaşılacak bir şey değil bu; ama karısıyla çocukları da var ve tek başına kalmış bir oğlana boş yere sıkıntı çektirmemek gerektiğini, zaten dünyanın geri kalanının bunu yeterince yaptığını bilir.”

Odada çıt çıkmıyordu. Başkapıcı açıklama bekleyerek Personel Müdürü’ne baktı, müdür de Aşçıbaşı’ya bakıp başını iki yana salladı. Asansörcü Bess, Personel Müdürü’nün arkasında boş boş sırıtıyordu. Therese sevinç ve acıdan için için hıçkırıyor ve kimseye duyurmamaya çabalıyordu.

Ama Karl, mutlaka onunla göz göze gelmek isteyen Aşçıbaşı’ya değil, önüne yere bakıyordu, oysa bu ancak kötü bir işaret olarak algılanabilirdi. Kolunun her yanı acıyla zonkluyordu, kan oturmuş yerlere gömlek yapışmıştı, aslında Karl’ın ceketini çıkarıp durumu gözden geçirmesi gerekirdi. Aşçıbaşının söylediklerinde elbette dostça bir kasıt vardı; ama yazık ki Karl’a, dostluk hak etmediği, Aşçıbaşı’nın iyiliklerini iki ay haksız yere sömürdüğü, Başkapıcı’nın eline düşmekten başka hiçbir şeyi hak etmediği tam da Aşçıbaşı’nın davranışıyla ortaya çıkacak gibi geliyordu.

“Bunları söylüyorum ki,” diye devam etti Aşçıbaşı, “şaşalamadan yanıt veresin. Seni tanıdığım kadarıyla, muhtemelen zaten yapacaktın bunu.”

“Bu arada doktoru alıp getirebilir miyim, adam kan kaybından ölebilir,” diye söze karıştı birdenbire asansörcü Bess, çok kibar ama çok rahatsız edici bir biçimde.

“Git,” dedi Personel Müdürü, Bess’e, o da hemen koşturup gitti. Sonra müdür, Aşçıbaşı’na döndü: “Olay şu. Başkapıcı, oğlanı laf olsun diye yakalamadı. Aşağıda, asansörcülerin yatakhanesinde, bir yatakta üstü özenle örtülmüş halde, hiç tanımadığımız, zil zurna sarhoş bir adam bulundu. Elbette uyandırıldı ve dışarı çıkarılmak istendi. Ama bunun

üzerine adam büyük bir patırtı koparmaya başladı, yatakhanenin Karl Roßmann’a ait olduğunu, kendisinin, onu buraya getiren ve ona dokunmaya cesaret edecek herkesi cezalandıracak olan Roßmann’ın konuğu olduğunu bağırıp durdu. Üstelik kendisine para sözü verdiği ve almaya gittiği için de Karl Roßmann’ı beklemesi gerekiyormuş. Lütfen buraya dikkat edin, Aşçıbaşı Hanım: Para sözü vermiş ve almaya gitmiş. Sen de dikkat et, Roßmann,” dedi Personel Müdürü Karl’a; Karl tam o sırada, büyülenmiş gibi müdürü süzen ve sürekli saçlarını alnından çeken ya da bu el hareketini öylesine yapan Therese’ye dönmüştü. “Ama belki de sana bazı sorumluluklarını anımsatmalıyım. Çünkü yine aşağıdaki adam dedi ki, sen döndükten sonra ikiniz bir şarkıcı kadına gece ziyareti yapacakmışsınız, ne var ki kadının adını kimse anlamadı, çünkü adam yalnızca şarkı arasında dile getirebildi onu.”

Burada sözlerine ara verdi Personel Müdürü, çünkü gözle görülür biçimde rengi sararan Aşçıbaşı biraz geriye ittiği sandalyesinden kalktı.

“Sizi daha fazlasından muaf tutuyorum,” dedi Personel Müdürü.

“Hayır, lütfen, hayır,” dedi Aşçıbaşı ve onun elini yakaladı, “anlatmaya devam edin, hepsini duymak istiyorum, bunun için buradayım zaten.”

Öne çıkan ve başından beri her şeyi gözden geçirmiş olduğunu göstermek için yüksek sesle göğsüne vuran Başkapıcı, Personel Müdürü tarafından, “Evet, çok haklıymışsınız, Feodor!” sözleriyle hem yatıştırıldı hem de yerine döndürüldü.

“Anlatacak pek bir şey kalmadı,” dedi Personel Müdürü. “Oğlanlar her zaman olduğu gibi adamla önce alay etmiş, sonra onunla dövüşmüşler; orada hep iyi boksörler hazır ve nazır olduğundan, adam resmen yere serilmiş; neresinin ve kaç yerinin kanadığını sormaya cesaret edemedim, çünkü bu oğlanlar tüyler ürpertici boksörlerdir, bir sarhoş da elbette işlerini kolaylaştırır!”

“Demek öyle,” dedi Aşçıbaşı, sandalyeyi arkalığından tuttu ve az önce ayrıldığı yere baktı. “Konuş ama lütfen, bir tek şey söyle, Roßmann!” dedi sonra. Therese şimdiye dek durduğu yerden Aşçıbaşı’nın yanına koşturmuş ve onun koluna girmişti; Karl başka zaman Therese’ nin bunu yaptığını hiç

görmemişti. Personel Müdürü, Aşçıbaşı’nın hemen arkasında duruyor ve onun biraz sıkışmış olan küçük, gösterişsiz dantel yakasını yavaşça düzeltiyordu. Karl’ın yanındaki Başkapıcı, “Ee, söyleyecek misin?” dedi; ama tek istediği, bu arada Karl’ın sırtına indirdiği darbeyi vurgulamaktı.

“Doğru,” dedi Karl; darbeden ötürü, istediğinden daha titrek çıkmıştı sesi, “adamı yatakhaneye ben götürdüm.”

“Daha fazlasını bilmek istemiyoruz,” dedi kapıcı herkes adına. Aşçıbaşı hiç konuşmayarak Personel Müdürü’ne, sonra da Therese’ye döndü.

“Başka çarem yoktu,” diye devam etti Karl. “Adam eski bir arkadaşım, iki ay boyunca birbirimizi görmedikten sonra, beni ziyaret etmek için buraya geldi; ama öyle sarhoştu ki tek başına gidemedi.”

Personel Müdürü, Aşçıbaşı’nın yanında yarı sesle kendi kendine, “Demek ziyarete geldi, ardından da öyle sarhoş oldu ki gidemedi,” dedi Aşçıbaşı omzunun üzerinden Personel Müdürü’ne bir şey fısıldadı, müdür ise belli ki bu konuyla ilgisi olmayan bir gülümsemeyle itiraz eder gibi göründü. Therese –Karl yalnızca ona bakıyordu– yüzünü tam bir çaresizlikle Aşçıbaşı’na bastırıyor ve artık başka bir şey görmek istemiyordu. Karl’ın açıklamasından tam anlamıyla memnun kalmış tek kişi Başkapıcı’ydı, birkaç kez tekrarladı: “Çok doğru tabii, içki arkadaşına yardım etmeli insan.” Bu açıklamayı bakışları ve el hareketleriyle orada bulunan herkesin kafasına sokmaya çalışır gibiydi.

“Yani suçluyum,” dedi Karl ve bir an sustu, sanki savunmasına devam etmesi için ona cesaret verebilecek dostça bir söz bekliyordu yargıçlarından; ama bu söz gelmedi, “yalnızca şunda suçluyum: Adamı –adı Robinson, İrlandalıdır– yatakhaneye getirdim. Söylediği diğer her şeyi sarhoşluktan söylemiştir ve doğru değildir.”

“Yani ona para sözü vermedin mi?” diye sordu Personel Müdürü.

“Evet, verdim,” dedi Karl ve bunu unutmuş olduğuna üzüldü; düşünmediğinden ya da dalgın olduğundan kesin ifadelerle suçsuz olarak tanımlamıştı kendini. “Benden rica ettiği için ona para sözü verdim. Ama parayı bir yerden alıp getirmeyecek, bu gece kazanmış olduğum bahşişi ona

verecektim.” Kanıt olsun diye de cebinden parayı çıkardı ve avucundaki birkaç küçük bozukluğu gösterdi.

“Çırpındıkça batıyorsun,” dedi Personel Müdürü. “İnsan sana inanacak olsa daha önce söylediklerini unutması gerekir. Demek önce adamı –Robinson adına bile inanmıyorum, İrlanda var olduğundan beri hiçbir İrlandalının böyle bir adı olmamıştır– demek önce onu yalnızca yatakhaneye getirdin, kaldı ki sırf bunun için bile bir anda dışarıyı boylayabilirdin; ama önce ona para sözü vermedin, sana beklenmedik bir soru sorulunca ise ona para sözü vermiş oldun. Ama burada soru cevap oyunu oynamıyoruz, savunmanı dinlemek istiyoruz. Ama önce ona parayı alıp getirmek değil, bugünkü bahşişini vermek istedin; ama sonra ortaya çıktı ki, bu para hâlâ sende, yani belli ki daha fazlasını alıp getirmek istedin, dönmekte gecikmen de bunu gösteriyor. Sonuçta, onun için kendi bavulundan para alıp getirmek istesen o kadar önemli olmazdı; ama bunu var gücünle inkâr etmen kuşkusuz önemli bir durum, tıpkı adamı otelde sarhoş ettiğini devamlı saklamaya çalışman gibi; oysa bu konuda en ufak bir şüphe yok, çünkü onun tek başına geldiğini ama tek başına gidemediğini sen kendin itiraf ettin, o da senin konuğun olduğunu yatakhanede bağırıp durdu. Yani sorulması gereken yalnızca iki şey kalıyor, işi kolaylaştırmak istiyorsan bunları kendin yanıtlayabilirsin; ama sonuçta senin yardımın olmadan da ortaya çıkarılabilecektir bunlar: Birincisi, kiler odalarına girmeyi nasıl başardın; ikincisi, millete dağıtacak kadar parayı nasıl biriktirdin?”

“Ortada iyi niyet yoksa kendini savunmak olanaksız,” dedi Karl kendi kendine ve Therese’ye belki çok dokunsa da Karl, Personel Müdürü’ne artık yanıt vermedi. Söyleyebileceği her şeyin sonradan, kastettiğinden çok farklı görüneceğini ve iyi ya da kötüye yormanın yalnızca yargılama tarzına kalacağını biliyordu.

“Yanıt vermiyor,” dedi Aşçıbaşı.

“Yapabileceği en mantıklı şey bu,” dedi Personel Müdürü.

“Yine bir şey uyduracaktır,” dedi Başkapıcı ve deminki gaddar eliyle sakalını dikkatle sıvazladı.

“Sessiz ol,” dedi Aşçıbaşı, yanında hıçkırmaya başlayan Therese’ye, “görüyorsun, yanıt vermiyor, nasıl onun için bir şey yapabilirim? Sonuçta, Müdür Bey’in karşısında haksız çıkan benim. Söyle, Therese, sence onun için yapmayı atladığım bir şey var mı?” Therese bunu nasıl bilebilirdi ve Aşçıbaşı’nın belli ki küçük kıza yöneltmiş bu soru ve ricayla bu iki beyin önünde belki de kendini mahvetmesi ne işe yarardı ki?

“Aşçıbaşı Hanım,” dedi Karl; bir kez daha kendini topladı; ama sırf Therese’yi yanıt vermekten kurtarmak için, başka bir amaçla değil. “Sizi herhangi bir şekilde küçük düşürdüğümü sanmıyorum, iyice araştırılırsa bunu diğer herkes de görecektir.”

“Diğer herkes,” dedi Başkapıcı ve parmağıyla Personel Müdürü’nü gösterdi, “size karşı bir tehdit, Herr Isbary.”

“Evet, Aşçıbaşı Hanım,” dedi Isbary, “saat altı buçuk, kaybedilecek zaman yok. Düşünüyorum da, zaten fazlasıyla hoşgörülü ele alınan bu konuda son sözü en iyisi bana bırakın.”

Küçük Giacomo içeri girmişti, Karl’ın yanına gitmek istedi; ama ortama egemen olan genel sessizlikten ürkerek vazgeçip bekledi.

Aşçıbaşı, Karl’ın son sözlerinden beri bakışlarını ondan ayırmamıştı, Personel Müdürü’nün söylediğini duyduğuna işaret eden hiçbir belirti de yoktu. Gözleri bütünüyle Karl’a bakıyordu, iri ve maviydi; ama yaşlılıktan ve çok çalışıp çabalamaktan biraz parlaklığını yitirmişti. Orada öylece durup önündeki sandalyeyi hafifçe sallarken bir an sonra şöyle diyeceğini pekâlâ bekleyebilirdi insan: “Evet, Karl, düşünüyorum da, konu henüz tam olarak aydınlatılmadı ve senin de doğru söylediğin gibi, iyice araştırılması gerekiyor. Ve kabul edilsin ya da edilmesin, şimdi bu araştırmayı düzenleyeceğiz, çünkü adalet yerini bulmalı.”

Ama bunun yerine Aşçıbaşı, kimsenin kesmeye cesaret edemediği kısa bir sessizlikten sonra –yalnızca saat, Personel Müdürü’nün sözlerini onaylayarak altı buçuğu vurdu ve onunla birlikte, herkesin bildiği gibi, aynı anda bütün oteldeki tüm saatler; kulakta ve sezgide, tek bir büyük sabırsızlığın iki kez çırpınması gibi çınladı; bu ses– şöyle dedi: “Hayır, Karl, hayır, hayır! Kendimizi kandırmayalım. Haklı olunan konuların özel

bir görünümü de vardır ve bu, itiraf etmeliyim ki, senin durumunda yok. Bunu söyleyebilirim ve söylemeliyim de; itiraf etmeliyim, çünkü senin için en iyi önyargıyla buraya gelen benim. Görüyorsun, Therese de susuyor.” (Oysa susmuyordu, ağlıyordu.)

Aşçıbaşı birdenbire vardığı bir kararla duraklayıp, “Karl, gel bakayım buraya,” dedi; Karl onun yanına gelince de –Personel Müdürü’yle Başkapıcı, Karl’ın arkasından hemen birbirlerine sokulup hararetli bir konuşmaya daldılar– Aşçıbaşı sol eliyle onu kavradı, onunla ve ister istemez peşlerinden gelen Therese’yle birlikte odanın öbür ucuna yürüdü ve orada ikisiyle birlikte birkaç kez bir aşağı bir yukarı yürürken şöyle dedi: “Bir araştırmanın seni bazı ayrıntılarda haklı çıkarması mümkün, sen de buna güveniyor gibisin, yoksa seni hiç anlamazdım. Neden olmasın? Belki de gerçekten Başkapıcı’yı selamladın. Hatta buna kesinlikle inanıyorum, Başkapıcı’yla ilgili fikrim de bellidir; görüyorsun, şimdi bile açık konuşuyorum seninle. Ama böyle küçük noktalarda haklı çıkmanın sana hiç yararı dokunmaz. İnsan sarraflığını uzun yıllar boyunca takdir ettiğim ve genel olarak tanıdığım en güvenilir insan olan Personel Müdürü, senin suçunu açıkça dile getirdi, bu da bana doğrusu çürütülmez bir suç gibi görünüyor. Belki yalnızca düşüncesizce davrandın; ama belki de sandığım gibi bir insan değilsin. Yine de,” bununla bir ölçüde kendi sözünü kesti ve iki beye kaçamak bir bakış attı, “seni temelde namuslu bir oğlan olarak görmekten henüz vazgeçemiyorum.”

“Aşçıbaşı Hanım! Aşçıbaşı Hanım!” diye uyardı onun bakışını yakalayan Personel Müdürü.

“Şimdi bitiyor,” dedi Aşçıbaşı ve daha hızlı konuşarak Karl’ı inandırmaya çalıştı: “Dinle Karl, konuyu gördüğüm kadarıyla, Personel Müdürü’nün araştırma yürütmek istememesine sevindim; çünkü yürütmek isteseydi, bunu senin çıkarına engellemem gerekirdi. Adamı nasıl ve neyle ağırladığını kimse öğrenmemeli, kaldı ki, o ileri sürdüğün gibi eski arkadaşlarından biri olamaz, çünkü sen onlardan ayrılırken büyük bir kavga çıkmıştı, dolayısıyla şimdi onlardan birini konuk etmezsin. Yani ancak, üzerinde durmaya değmeyecek bir eğlence gecesinde kentteki herhangi bir meyhanede sohbet ettiğin bir tanıdık olabilir. Bütün bunları benden nasıl gizleyebildin, Karl? Yatakhane senin için dayanılmaz olduysa ve öncelikle

bu masum nedenden gece kuşu olmaya başladıysan, neden tek söz etmedin; biliyorsun, sana özel bir oda vermek istiyordum ve bundan doğrudan doğruya senin ricaların üzerine vazgeçtim. Şimdi öyle görünüyor ki, kendini orada daha serbest hissettiğin için genel yatakhaneyi yeğlemişsin. Paranı ise yine de benim kasamda sakladın, bahşişleri de her hafta bana getirdin; Tanrı aşkına, çocuk, eğlencelerin için parayı nereden buldun ve şimdi arkadaşın için parayı nereden alıp gelecektin? Elbette bunlar, en azından şimdi Personel Müdürü'ne hiç belli edemeyeceğim şeyler, çünkü o zaman belki bir araştırma kaçınılmaz olurdu. Yani kesinlikle otelden ayrılmalısın, hem de olabildiğince çabuk. Doğruca Brenner Pansiyonu'na git –zaten birçok kez Therese'yle gitmiştin oraya– bu referansla seni ücretsiz işe alırlar," –ve Aşçıbaşı, bluzundan çıkardığı altın renkli bir kalemle bir kartvizitin üstüne birkaç satır yazdı, bu arada konuşmaya da ara vermedi– "bavulunu arkadan hemen yollatacağım. Therese, asansörcülerin gardırobuna koş da Karl'ın bavulunu topla!" (Ama Therese kıpırdamadı, tüm acılara nasıl katlanmışsa şimdi Aşçıbaşı'nın iyiliği sayesinde Karl'ın durumunun düzelmeye yüz tutmasını da bütünüyle yaşamak istiyordu.)

Birisi kendini göstermeden biraz kapıyı araladı ve hemen yine kapadı. Belli ki Giacomo'yla ilgiydi, çünkü kendisi öne çıkıp, "Roßmann, sana söyleyeceğim bir şey var," dedi.

"Birazdan," dedi Aşçıbaşı ve başı eğik halde kendisini dinlemiş olan Karl'ın cebine kartviziti soktu. "Parana şimdilik el koyuyorum, onu bana emanet edebileceğini biliyorsun. Bugün dışarı çıkmayarak durumunu düşün, yarın –bugün zamanım yok, zaten burada da çok bile durdum– Brenner'e gelirim, senin için başka ne yapabileceğimize bakarız. Seni terk edecek değilim, ne olursa olsun bugünden bil bunu. Geleceğini değil, daha çok yakın geçmişini dert etmelisin." Bunun üzerine Karl'ın omzuna hafifçe vurdu ve Personel Müdürü'nün yanına gitti. Karl başını kaldırdı, sakin adımlar ve rahat bir tavırla kendisinden uzaklaşan iriyarı, heybetli kadının arkasından baktı.

Onun yanında kalmış olan Therese, "Her şeyin böyle iyi sonuçlanmasına hiç sevinmiyor musun?" dedi.

"Ah, evet," dedi Karl ve ona gülümsedi; ama kendisine bir hırsız olarak yol vermelerine neden sevinmesi gerektiğini bilmiyordu. Therese'nin gözleri

katıksız bir sevinçle parlıyordu, sanki Karl'ın bir suç işleyip işlemediği, adil yargılanıp yargılanmadığı onun umurunda bile değildi, yeter ki Karl'ın utanç içinde ya da şerefiyle ortadan kaybolmasına izin versinlerdi. Kendi işlerinde kılı kırk yaran, Aşçıbaşı'nın çok açık olmayan bir sözünü haftalarca kafasında evirip çeviren ve didikleyen Therese şimdi böyle davranıyordu. "Bavulumu hemen toplayıp yollayacak mısın?" diye sordu Karl kasıtlı olarak. Sonra istem dışı olarak başını şaşkınlıkla iki yana salladı, Therese öylesine çabuk girmişti sorunun için ve bavulda herkesten gizli tutulması gereken şeyler olduğu inancı onu, Karl'a bakmaktan, elini uzatmaktan alıkoydu, yalnızca şöyle fısıldadı: "Elbette Karl, hemen, hemen toplayacağım bavulu." Ve koşup gitmişti bile.

Ama Giacomo kendini daha fazla tutamadı ve uzun süre beklemesine sinirlenerek yüksek sesle bağırdı: "Roßmann, adam aşağıda koridorda kendini yerden yere atıyor ve dışarı çıkarılmak istemiyor. Onu hastaneye kaldırmak istediler; ama karşı koyuyor ve hastaneye gitmesine senin asla göz yummayacağını iddia ediyor. Bir araba çağırıp eve yollasınlarmış kendisini, arabanın parasını sen öder misin?"

"Adam sana güveniyor," dedi Personel Müdürü. Karl omuz silkti ve parayı Giacomo'nun eline saydı. "Daha fazla param yok," dedi sonra.

"Sen de onunla gitmek istiyor musun diye sormamı istedi," dedi Giacomo, parayı şıngırdatarak.

"Onunla gitmeyecek," dedi Aşçıbaşı.

"Evet, Roßmann," dedi Personel Müdürü çabuk çabuk ve Giacomo dışarı çıkana kadar bile beklemedi, "işten çıkarıldın."

Başkapıcı, bunlar kendi sözleriymiş de Personel Müdürü yalnızca tekrarlıyormuş gibi defalarca başını öne salladı.

"İşten çıkarılmanın nedenlerini yüksek sesle dile getiremem, yoksa seni hapse attırmak zorunda kalırım."

Başkapıcı dikkat çekecek kadar sert bakışlarla Aşçıbaşı'nı süzdü, çünkü bu enikonu yumuşak davranışın nedeninin o olduğunu herhalde fark etmişti.

“Şimdi Bess’e git, üstünü değiştir, Bess’e üniformanı teslim et ve binayı hemen ama hemen terk et.”

Aşçıbaşı gözlerini yumdu, bununla Karl’ı yatıştırmak istiyordu. Karl veda etmek için eğilirken Personel Müdürü’nün Aşçıbaşı’nın elini gizlice kavrayıp onunla oynadığını şöyle bir gördü. Başkapıcı, Karl’a ağır adımlarla kapıya kadar eşlik etti, kapıyı kapamasına izin vermedi, Karl’ın arkasından bağırabilmek için açık tuttu. “On beş dakika içinde seni ana kapıda önümden geçerken görmek istiyorum! Bunu unutma sakın!”

Karl, ana kapıda rahatsız edilmekten kaçınmak için elinden geldiğince acele etti; ama her şey istediğinden çok daha yavaş ilerledi. Öncelikle Bess’i hemen bulamadı ve şimdi, kahvaltı saatinde, her taraf insan doluydu, sonra ortaya çıktı ki, bir oğlan, Karl’ın eski pantolonunu ödünç almıştı, Karl da pantolonu bulana kadar neredeyse tüm yatakların yanındaki elbise askılarını aramak zorunda kaldı, böylece Karl, ana kapıya gelene kadar herhalde beş dakika gecikmişti. Tam önünde bir hanım, dört beyin ortasında yürüyordu. Hepsi onları bekleyen büyük bir otomobile doğru yürüdü; bir uşak otomobilin kapısını açık tutuyor, bir yandan da boştaki kolunu yana doğru yatay ve kaskatı uzatıyordu, bu da son derece törensel bir görünüm yaratıyordu. Ama Karl, bu seçkin grubun arkasında fark edilmeden dışarı çıkmayı boşuna ummuştu. Başkapıcı onu elinden yakaladı ve özür dilediği iki beyin arasından kendine doğru çekti.

“On beş dakikaya bak hele,” dedi ve Karl’a yan yan baktı, sanki doğru çalışmayan bir saati izliyordu. “Gel bakayım buraya,” dedi sonra ve onu büyük kapıcı bölmesine götürdü; gerçi Karl burayı görmeye çoktandır heves etmişti; ama şimdi, kapıcı tarafından itilirken kuşkuyla girdi içeri. Kapının dibindeyken arkasını döndü ve Başkapıcı’yı itip oradan kurtulmaya çalıştı.

“Hayır, hayır, içeri gir bakalım,” dedi Başkapıcı ve Karl’ı çevirdi.

“Ama ben işten çıkarıldım,” dedi Karl ve bununla, otelde artık kimsenin ona emir veremeyeceğini kastetti.

“Beni seni alıkoyduğum sürece, işten çıkarılmış sayılmazsın,” dedi kapıcı, ki bu da kuşkusuz doğruydu.

Karl sonuçta kapıcıya karşı koymasını gerektirecek bir neden görmedi. Zaten başına daha ne gelebilirdi ki. Üstelik kapıcı bölmesinin duvarları muazzam pencere camlarından oluşuyor, insan lobide karşılıklı akan insan kalabalığını, onların arasındaymış gibi, bu camlardan açıkça görüyordu. Evet, bütün kapıcı bölmesinde, insanların gözlerinde saklanılabilecek bir köşe yok gibiydi. Dışarıda insanların çok acelesi varmış gibiydi, çünkü ileri uzattıkları kolları ve eğik başlarıyla, etrafı tarayan gözleriyle, yukarıda tuttukları bagajlarıyla kendilerine yol arıyorlardı, yine de hiçbiri kapıcı bölmesine bir bakış atmayı ihmal etmiyordu, çünkü camların arkasında her zaman, hem müşteriler hem de otel personeli için önem taşıyan duyurular ve haberler asılı olurdu. Ama ayrıca kapıcı bölmesinin lobiyle doğrudan bağlantısı vardı, çünkü iki büyük sürme pencerenin başında iki kapıcı oturuyor ve çok çeşitli konularla ilgili durmadan bilgi veriyordu. Bunlar, üzerlerine çok yük bindirilmiş insanlardı ve Karl'a kalsa, tanıdığı kadarıyla Başkapıcı meslek yaşamı boyunca bu görevden sıyırmıştı. Bilgi veren bu iki kişi –dışarıdaki insan bunu tam olarak kafasında canlandıramazdı– pencerenin açıklığında her zaman en az on tane, soru soran yüz buluyordu karşısında. Sürekli değişen bu on kişi arasında çoğunlukla bir dil karmaşası vardı, sanki her biri başka bir ülkeden gönderilmişti. Her zaman birkaçı aynı anda soru soruyor, ayrıca her zaman birilerinin konuşmaları birbirine karışıyordu. Çoğu, kapıcı bölmesinden bir şey almak ya da oraya bir şey bırakmak istiyordu, dolayısıyla her zaman kalabalıktan sabırsız el kol hareketleri görülüyordu. Bir keresinde birisinin herhangi bir gazeteyi isteyeceği tuttu, gazete birdenbire havada açıldı ve bir an için tüm yüzleri örttü. İki kapıcı tüm bunlara direnmek zorundaydı. Salt konuşma onların görevi için yeterli olmazdı, gevezelik ediyorlardı, özellikle bir tanesi, bütün yüzünü çevreleyen esmer sakalıyla asık yüzlü bir adam, konuşmasını hiç kesmeden bilgi veriyordu. Ne sürekli elini ileriye uzatmak durumunda kaldığı masaya ne de soru soran şu ya da bu kişinin yüzüne bakıyor, belli ki gücünü idareli kullanmak ve toplamak için gözlerini yalnızca önüne dikiyordu. Üstelik sakalı konuşmasının anlaşılmasını biraz etkiliyordu herhalde, Karl onun yanında durduğu kısa süre içinde, söylediklerinin çok azını anlayabildi, belki de konuşmasındaki İngilizce tınıya karşın adam, yabancı dillerde konuşmak zorunda kalıyordu. Ayrıca bir bilginin diğeriyle uç uca eklenmesi ve iç içe girmesi kafa karıştırıyordu, öyle ki soru soran bir kişi gergin bir yüz ifadesiyle dinliyor, çünkü kendi işinin söz konusu olduğunu sanıyordu; ancak kısa bir süre sonra, işinin hallolduğunu fark

ediyordu. Kapıcının bir sorunun tekrarlanmasını asla rica etmemesine de alışmak gerekiyordu; soru genelde anlaşılabilir ve yalnızca biraz belirsiz sorulmuş olsa da, zar zor fark edilebilen bir baş sallama, kapıcının bu soruyu yanıtlamaya niyetinin olmadığını ele veriyordu; kendi hatasını fark edip soruyu daha iyi kurgulamak, soruyu soran kişinin işiydi. Bazı insanlar özellikle bununla uğraşarak gişenin önünde çok uzun zaman geçiriyorlardı. Kapıcılara destek olsun diye her birinin yanına, getir götüre bakan bir oğlan verilmişti, bir koşu koparıp bir raftan ve değişik kutulardan kapıcıya o sırada gereken her şeyi getirmek durumundaydı. Otelde çok genç insanlara verilen en yorucu iş olsa da, parası en iyisiydi; bir açıdan onların durumu kapıcılarınkinden de kötüydü, çünkü kapıcıların yalnızca düşünmeleri ve konuşmaları gerekirken, gençlerin aynı anda hem düşünmeleri hem de koşmaları gerekiyordu. Yanlış bir şey getirmeyegörsünler, elbette kapıcı o acele içinde durup da onlara uzun uzun öğüt veremiyor, masaya koydukları şeyi bir hamlede masadan aşağıya atıveriyordu. Karl'ın içeri girmesinden hemen sonra kapıcılar arasında gerçekleşen nöbet değişimi çok ilginçti. Böyle bir nöbet değişimi elbette, en azından gün boyunca, sık sık gerçekleşiyor olmalıydı, çünkü gişenin arkasında bir saatten fazla dayanabilecek bir insan herhalde yoktu. Nöbet değiştirme zamanında bir çan çalıyor ve aynı anda bir yan kapıdan, şimdi sırası gelen iki kapıcı, her biri arkasında yardımcısıyla çıkıyordu. Geçici olarak çalışmadan gişede dikiliyor ve o anki yanıtlamanın hangi aşamada olduğunu belirlemek için kısa bir süre dışarıdaki insanları gözlüyorlardı. Duruma el atmak için uygun ânın geldiğini düşündüklerinde, nöbeti devralacakları kapıcının omzuna vuruyorlar, o da, şimdiye dek arkasında olup bitenle ilgilenmemiş olmasına karşın, hemen anlayıp yerini boşaltıyordu. Bütün bunlar o kadar hızlı oluyordu ki, dışarıdaki insanlar çoğunlukla şaşırıyor ve karşısında birdenbire beliren yeni yüzden irkilerek neredeyse geri çekiliyorlardı. Nöbeti devreden iki adam geriniyor ve sonra, sıcak basan başlarına orada hazır duran iki leğenin üzerinde su döküyorlardı. Nöbeti devreden oğlanlar ise henüz gerinemiyorlardı, mesaileri sırasında yere atılmış olan nesneleri kaldırıp yerine koymakla kısa bir süre daha uğraşmaları gerekiyordu.

Karl pür dikkat kesilerek tüm bunları bir-iki dakikada kavramıştı; onu götürmeye devam eden Başkapıcı'nın peşinden sessizce yürüdü, başında hafif bir ağrı vardı. Bu tür bir bilgi aktarımının Karl üzerinde yapmış olduğu büyük etkiye belli ki Başkapıcı da dikkat etmişti, birdenbire Karl'ın

elini tutup hızla çekerek, “Görüyorsun, burada böyle çalışılır,” dedi. Karl kuşkusuz otelde tembellik etmemişti; ama böyle bir çalışmadan da haberi olmamıştı; Başkapıcı’nın kendisinin baş düşmanı olduğunu neredeyse tamamen unutarak başını kaldırıp ona baktı, konuşmayarak ve kabullenerek başını öne doğru salladı. Ama bu da, kapıcıya gereğinden fazla değer verilmesi ve belki de şahsına karşı bir kabalık gibi göründü Başkapıcı’ya, çünkü Karl’ı aptal yerine koymuş gibi, duyulabileceğini umursamayarak bağırdı: “Elbette bu, bütün oteldeki en aptalca iştir; insan bir saat dinlemişse sorulan tüm soruları aşağı yukarı bilir, gerisini de yanıtlaması gerekmez. Küstah ve kaba olmasaydın, yalan söylemeseydin, sağda solda sürtmeseydin, sarhoş olmasaydın ve hırsızlık yapmasaydın, seni belki de böyle bir pencerede görevlendirebilirdim, çünkü bunun için bana yalnızca kalın kafalılar yeter.”

Karl hakaretin kendisini ilgilendiren bölümünü tamamen duymazdan geldi; kapıcıların dürüst ve ağır çalışmasının, takdir edilmek yerine alaya alınmasına çok öfkelenmişti; üstelik alaya alan adam, böyle bir gişenin başına oturmaya cesaret etseydi, mutlaka birkaç dakika sonra, tüm soru soranların kahkahaları arasında çekilip gitmek zorunda kalırdı.

“Bırakın beni,” dedi Karl, kapıcı bölmesine ilişkin merakı fazlasıyla giderilmişti, “artık sizinle bir ilgim olmasını istemiyorum.”

“Kurtulmak için bu yetmez,” dedi Başkapıcı; Karl’ın kollarını öyle bir sıktı ki, Karl onları kıpırdatamaz hale geldi ve Başkapıcı, Karl’ı kapıcı bölmesinin öbür ucuna resmen taşıdı. Dışarıdaki insanlar, Başkapıcı’nın bu zorbalığını görmüyorlar mıydı? Ya da görüyorlarsa bunu nasıl algılıyorlardı ki hiçbiri durup bakmıyordu, gözlendiğini ve Karl’a canı istediği gibi davranamayacağını Başkapıcı’ya göstermek için kimse en azından cama vurmuyordu?

Ama çok geçmeden Karl’ın lobiden yardım alma umudu da kalmadı, çünkü Başkapıcı bir ipi çekti ve kapıcı bölmesinin yarısının camları üzerine bir çırpıda en tepeye kadar siyah perdeler örtüldü. Kapıcı bölmesinin bu tarafında da insanlar vardı; ama hepsinin işi başından aşkındı, işleriyle ilgisi olmayan her şeye kulakları ve gözleri tıkalıydı. Ayrıca tamamen Başkapıcı’ya bağlıydılar ve Karl’a yardım etmektense Başkapıcı’nın yapmaya kalkışacağı her şeyin gizlenmesine yardım ederlerdi. Örneğin altı

telefonun başında altı kapıcı vardı. Hemen fark edildiği gibi, düzenleme şöyle yapılmıştı: Bir tanesi yalnızca çağrıları alıyor, bu sırada komşusu onun kaydettiği notlara göre yapılması gerekenleri telefonla başka yerlere iletiyordu. Bunlar en yeni telefonlardı, telefon kulübesi gerektirmiyorlardı, çünkü zil sesi bir cırıltıdan yüksek değildi, insan telefonun içine fısıldayarak konuşabiliyordu, yine de sözcükler özel amplifikatörler sayesinde gürleyen seslerle hedeflerine varıyordu. Bu nedenle, telefonlarının başındaki üç konuşmacı pek duyulmuyordu ve telefon ahizesinin içinde olup biten bir şeyi mırıldanarak izledikleri sanılabilirdi. Bu sırada diğer üçü, üzerlerine gelen ve çevrelerindeki geri kalan insanlar tarafından duyulmayan gürültüden sersemlemiş gibi, başlarını kâğıda eğiyorlardı; görevleri ona yazı yazmaktı. Yine burada da üç konuşmacının her birinin yanında yardımcı bir oğlan duruyordu; bu üç oğlan, sırayla başlarını efendilerine uzatıp kulak kabartmaktan ve sonra aceleyle, iğne batırılmış gibi, sarı renkli devasa rehberlerde –açılan yaprak yığınları telefonların her gürültüsünü kat kat bastırıyordu– telefon numaralarını bulmaktan başka bir şey yapmıyordu.

Bir kenara oturmuş olan Başkapıcı Karl'ı adeta mengeneye alarak önünde tutsa da, Karl tüm bunları dikkatle izlemekten gerçekten kendini alamıyordu.

"Benim görevim," dedi Başkapıcı ve tek amacı Karl'ın kendisine yüzünü çevirmesiymiş gibi onu sarstı, "Personel Müdürü'nün çeşitli nedenlerle hep ihmal ettiği şeyi, otel yönetimi adına en azından biraz telafi etmek. Yani burada her zaman biri, diğerinin açığını kapatır. Bu olmadan böyle büyük bir işletme düşünülemez. Senin doğrudan üstün olmadığımı söylemeye kalkacaksın belki; eh, kendi haline bırakılmış bu konuyu ele almam daha da güzel ya. Kaldı ki Başkapıcı olarak bir bakıma herkesin üstündeyim, çünkü otelin tüm kapıları benim emrimde, yani bu ana kapı, üç orta ve on yan kapı; sayısız küçük kapı ve kapısız çıkışı saymıyorum bile. Elbette, dikkate alınan tüm hizmet ekipleri mutlaka benim sözümü dinlemelidir. Diğer yandan bu büyük onur karşılığında elbette otel yönetimine karşı bir yükümlülüğüm var: en ufak bir şüphe çekmiş kimseyi salıvermemek. Ama tam da sen bana çok şüpheli görünüyorsun, keyfimin kâhyası mısın!" Bunun sevinciyle ellerini kaldırıp hızla indirdi, öyle ki şak diye çarpıp acıdılar. "Şu da olabilir," diye ekledi ve bu onu çok eğlendirdi, "başka bir

çıkıştan fark ettirmeden dışarı çıkabilirdin, çünkü senin yüzünden özel talimatlara sabırla katlanacak kadar değerli değilsin gözümde. Ama madem buradasın, senin tadını çıkartmak isterim. Kaldı ki, ana kapıda buluşmak üzere sözleşmemize uyacağından da kuşkum yoktu, çünkü bu bir kuraldır: Küstah ve başına buyruk olanlar kötü huylarını ancak zararını gördükleri yerde bırakırlar. Bunu kendinde daha sık sık gözlemleyebileceksin mutlaka."

"Sanmayın ki," dedi Karl; Başkapıcı'dan gelen ve bunca zamandır burnunun dibinde durduğu halde ancak burada fark ettiği kendine özgü, ağır kokuyu içine çekti, "sanmayın ki," dedi, "tamamen sizin hükmünüz altındayım, bağırabilirim."

"Ben de ağzını tıkayabilirim," dedi Başkapıcı, gerekirse bunu yerine getirmeyi düşündüğü kadar sakince ve hızla, "ve sence gerçekten, senin yüzünden içeri girerlerse bana, Başkapıcı'ya karşılık sana hak verecek biri çıkar mı? Yani umutlarının anlamsızlığını herhalde görüyorsundur. Biliyor musun, üzerinde üniforma varken gerçekten az da olsa dikkate değer görünüyordun; ama ancak Avrupa'da giyilebilecek bu elbiseyle!" Ve elbisenin değişik yerlerini çekiştirdi; elbise beş ay önce neredeyse yeni olmasına karşın, şimdi doğrusu yıpranmış, kırışmıştı; ama hepsinden önce lekeliydi, bunun başlıca nedeni de asansörcü oğlanların saygısızlığıydı: Her gün, genel emir uyarınca yatakhanenin zeminini tertemiz tutmaları ve cilalamaları gerekirken tembellikten esaslı bir temizliğe girişmemiş, ne olduğu belirsiz bir yağı yere döküp aynı anda askılardaki tüm elbiselere de sıçratarak onları berbat etmişlerdi. Artık insan elbiselerini istediği yere kaldırsın, her seferinde, kendi elbiseleri o anda elinin altında olmayan birisi çıkıyor, saklanmış yabancı elbiseleri kolayca bulup ödünç alıyordu. Ve belki de bu kişi, tam da o gün yatakhaneyi temizlemesi gereken oğlan oluyor ve elbiselere yağ sıçratmakla kalmayıp tepeden tırnağa ıslatıyordu. Yalnızca Renell, değerli elbiselerini gizli bir yere saklamıştı, kimsenin bulup çıkardığı olmamıştı onları oradan, zaten belki de kimse kötülüğünden ya da cimriliğinden yabancı elbiseleri ödünç almıyor, sırf aceleden ve ihmalcilikten nerede bulursa alıyordu. Ama Renell'in elbisesinde bile, sırtının ortasında yusyuvarlak, kırmızımsı bir yağ lekesi vardı ve kentte bilen biri bu lekeden, bu şık genç adamın bile asansörcü olduğunu anlayabilirdi.

Bunları anımsayan Karl, asansörcü olarak kendisinin de çok acı çektiğini ve yine de her şeyin boşa gittiğini söyledi kendi kendine, çünkü bu asansörcülük hizmeti, Karl'ın umduğu gibi, daha iyi bir atamaya götürecek ön basamak olmamıştı, tersine şimdi daha da düşük bir konuma getirilmiş ve hatta hapsi boylamaya çok yaklaşmıştı. Üstelik şimdi bir de Başkapıcı tarafından alıkonulmuştu, ki adam herhalde Karl'ı daha fazla nasıl utandırabileceğini düşünüyordu. Başkapıcı'nın kesinlikle ikna edilebilecek bir adam olmadığını tamamen unutan Karl, o sırada boşta olan eliyle defalarca alnına vurup bağırdı: "Sizi gerçekten selamlamamış olsam da, yetişkin bir insan ihmal edilmiş bir selam yüzünden nasıl bu kadar kin güdebilir!"

"Kin gütmüyorum," dedi Başkapıcı, "yalnızca ceplerini aramak istiyorum. Gerçi hiçbir şey bulamayacağıma eminim, çünkü herhalde dikkatli davranmış ve yavaş yavaş her şeyi, her gün birazını arkadaşınla yollamışsındır. Ama üstünün aranması gerek." Ve Karl'ın ceket ceplerinden birine öyle şiddetle el attı ki, yan dikişler patladı. "Burada bir şey yok işte," dedi ve bu cebin içindekileri elinde ayıkladı: otelin bir reklam takvimi, ticari yazışmalardan bir ödevin yer aldığı bir sayfa, birkaç ceket ve pantolon düğmesi, Aşçıbaşı'nın kartviziti; bir keresinde bir müşterinin, bavulu toplanırken ona fırlattığı bir tırnak parlatıcı kalem; bir keresinde Renell'in, belki de on kez yerine baktığı için Karl'a teşekkür niteliğinde armağan ettiği eski bir cepaynası ve birkaç ıvır zıvır daha. "Burada bir şey yok," diye tekrarladı Başkapıcı ve hepsini tezgâhın altına attı; sanki Karl'ın eşyalarının, çalıntı olmadıkları sürece, tezgâhın altında durması gayet doğaldı.

"Artık yetti ama," dedi Karl kendi kendine –yüzü kıpkırmızı kesilmiş olmalıydı– ve hırstan dikkati dağılan Başkapıcı, Karl'ın ikinci cebini karıştırınca, Karl bir hamlede ceketin kollarından sıyrıldı, kontrol dışı ilk sıçrayışta, kapıcıyı oldukça sert bir biçimde telefonuna itti. Bunaltıcı havayı aslında amaçladığından daha yavaş yararak kapıya koştu; ama Başkapıcı ağır paltosu içinde yerinden kalkamadan Karl dışarı çıkmayı başardı. Nöbet hizmeti pek örnek bir biçimde düzenlenmemiş olmalıydı, gerçi birkaç taraftan zil çaldı; ama hangi amaçla olduğunu Tanrı bilir! Öyle çok sayıda otel görevlisi girişte mekik dokuyordu ki, çıkışı belli etmeden kapatmak istedikleri düşünülebilirdi neredeyse çünkü bu gidişten pek başka anlam

çıkarılamıyordu; ne olursa olsun, Karl çok geçmeden açık havaya çıktı; ama daha otel kaldırımı boyunca yürümek zorundaydı, çünkü kesintisiz bir dizi otomobil dura kalka ana kapının önünden geçtiğinden caddeye ulaşılamıyordu. Bu otomobiller, efendilerine olabildiğince çabuk gitmek için, adeta iç içe girmişti, her biri arkadan gelen tarafından öne itiliyordu. Caddeye ulaşmak için özellikle acele eden yayalar, orada burada otomobillerin arasından geçiyorlardı, sanki orada halka açık bir geçit vardı; otomobilde yalnızca şoför ve hizmetkârlar mı var, yoksa en seçkin insanlar da mı bulunuyor, umurlarında bile değildi. Ama böyle bir tavır Karl’a abartılı göründü, buna cesaret etmek için insanın koşulları iyi bilmesi gerekirdi herhalde; yaklaşacağı bir otomobilin içindekilerin buna bozulup onu yere yuvarlamaları ve bir skandala yol açmaları ne kadar kolaydı; üzerinde gömlek kolluklarıyla kaçmış şüpheli bir otel çalışanı olarak bundan daha çok korktuğu bir şey yoktu. Sonuçta otomobil sırası sonsuza dek böyle sürüp gidemezdi, Karl da, otelden tarafta durduğu sürece, aslında en az şüpheli durumdaydı. Gerçekten de Karl, otomobil sırasının kesilmediği ama caddeye doğru sapıp arasının açıldığı bir yere ulaştı nihayet. Kendisinden çok daha şüpheli görünen insanların serbestçe dolaştığı cadde trafiğine süzülmek üzereydi ki, yakından adının seslenildiğini duydu. Arkasına döndü ve iyi tanıdığı iki asansörcünün, bir mahzenin girişi gibi görünen alçak, küçük bir kapı açıklığından güçbela bir sedyeyi dışarı çektiklerini gördü; sedyede, Karl’ın fark ettiği gibi, gerçekten Robinson yatıyordu; başı, yüzü ve kolları çeşitli sargılar içindeydi. Ağrıdan ya da başka acıdan ya da hatta, Karl’ı yeniden görmenin sevincinden döktüğü gözyaşlarını sargıyla silmek için kollarını gözlerine götürmesini seyretmek iğrençti.

“Roßmann,” diye seslendi azarlarcasına, “neden beni bu kadar bekletiyorsun! Sen gelmeden başka bir yere nakledilmeye karşı koymakla bir saat uğraştım. Bu herifler,” –sargılar sayesinde darbelere karşı korunaklıymış gibi, asansörcülerden birine kafa attı– “tam bir şeytan. Ah, Roßmann, seni ziyaret etmek bana pahalıya patladı.”

“Ne yaptılar sana?” dedi Karl ve asansörcülerin dinlenmek için gülerek yere koydukları sedyeye yaklaştı.

“Bir de soruyorsun,” diye inledi Robinson, “görüyorsun işte halimi. Düşünsene, büyük olasılıkla bütün hayatım boyunca sakat kalacak kadar dayak yedim. Buradan buraya kadar korkunç ağrılarım var,” –ve önce başını, sonra da ayak parmaklarını gösterdi– “burnumun nasıl kanadığını görmeni isterdim. Yeleğim mahvoldu, sonuçta orada bıraktım, pantolonum lime lime oldu, donla kaldım,” – örtüyü biraz kaldırıp Karl’ı altına bakmaya çağırdı. “Şimdi bana ne olacak! En az birkaç ay yatmak zorunda kalacağım ve şunu sana hemen söylemek isterim ki, senden başka bana bakabilecek kimsem yok, Delamarche çok sabırsızdır. Roßmann, Roßmanncığım!” Robinson biraz geriye çekilen Karl’a elini uzattı, okşayarak onun kalbini kazanmak istiyordu. “Neden seni ziyarete geldim ki!” diye tekrarladı defalarca, yaşadığı felakette onun da suçluluk payı olduğunu Karl’a unutturmamak için. – Gerçi Karl hemen, Robinson’ın sızlanmasının yaralarından değil, içinde bulunduğu feci halde akşamdan kalma durumdan kaynaklandığını fark etti, çünkü zil zurna sarhoşken pek uyuyamadan hemen uyandırılmış, kanlar içinde kalana dek pataklanarak neye uğradığını şaşırmıştı ve ayık halde dengesini bulamıyordu artık. Yaraların önemsizliği eski paçavralardan oluşan, biçimsiz sargılardan anlaşılıyordu, asansörcüler belli ki şaka olsun diye onu tepeden tırnağa bunlara dolamışlardı. Sedyenin uçlarındaki iki asansörcü de zaman zaman kendini tutamayıp gülüyordu. Ama burası, Robinson’ı kendine getirmenin yeri değildi, çünkü yayalar sedyenin başındaki gruba aldırmadan fırtına gibi yanlarından geçiyor, sık sık insanlar tam bir jimnastikçi gibi Robinson’ın üzerinden atlıyorlardı. Karl’ın parasıyla tutulan şoför, “İlerleyin, ilerleyin!” diye seslendi. Asansörcüler son güçleriyle sedyeyi kaldırdılar, Robinson, Karl’ın elini yakalayıp tatlı bir sesle, “Haydi gel, gel artık,” dedi. Karl üzerindeki kılıkla en çok otomobil karanlığında güvende olmaz mıydı? Böylece Robinson’ın yanına oturdu, o da başını Karl’a yasladı. Geride kalan asansörcüler otomobilin penceresinden, eski meslektaşları olarak onun elini içtenlikle sıktılar ve otomobil bir felakete davetiye çıkarırcasına keskin bir dönüşle caddeye saptı; ama her şeyi kuşatan trafik bu otomobilin dosdoğru yol alışını da hemen sessizce içine aldı.

Bir sığınak

Otomobilin durduğu yer tenha bir banliyö sokağı olmalıydı, çünkü dört bir yanda sessizlik hâkimdi, kaldırımın kenarında çocuklar çömelmiş, oyun oynuyorlardı. Omuzlarında bir sürü eski elbise olan bir adam evlerin pencerelerini gözetleyerek yukarıya sesleniyordu. Karl otomobilden, sabah güneşinin ısıtıp aydınlattığı asfalta inince, yorgunluktan kendini keyifsiz hissetti.

“Gerçekten burada mı oturuyorsun?” diye seslendi otomobilin içine.

Bütün yolculuk boyunca mışıl mışıl uyumuş olan Robinson, evet anlamında belirsiz bir şeyler homurdandı; Karl’ın onu dışarı taşımasını bekliyor gibiydi.

“Öyleyse benim artık burada işim kalmadı. Hoşça kal,” dedi Karl ve hafif eğimli sokaktan aşağı inmeye yeltendi.

“Ama Karl, ne oluyor sana?” diye seslendi Robinson ve çok kaygılanarak arabada epey doğruldu, yalnız dizleri biraz titriyordu hâlâ.

Robinson’ın hızla iyileşmesine tanık olan Karl, “Gitmeliyim,” dedi.

“Gömlekle mi?” diye sordu Robinson.

“Kendime bir ceket almaya yetecek kadar para kazanırım,” diye yanıt verdi Karl, Robinson’a güvenle başını salladı, elini kaldırıp selam verdi ve şoför, “Bir dakika daha sabredin, bayım!” diye seslenmese gerçekten gitmiş olacaktı.

Hoş olmayan bir durum ortaya çıktı: Şoför ek bir ödeme talep ediyordu, çünkü otelin önündeki bekleme süresinin karşılığı henüz ödenmemişti.

“Evet ya,” diye seslendi otomobilden Robinson, bu isteğin haklılığını onaylayarak, “orada seni uzun süre beklemek zorunda kaldım. Ona biraz daha para vermelisin.”

“Evet, aynen öyle,” dedi şoför.

“Üzerimde bir şey kaldıysa,” dedi Karl ve boşuna olduğunu bilmesine karşın pantolon ceplerini karıştırdı.

“Yalnızca size başvurabilirim,” dedi şoför ve bacaklarını açıp dikildi, “oradaki hasta adamdan hiçbir şey isteyemem.”

Burnu yara bere içinde bir delikanlı kapıdan yaklaştı ve birkaç adımlık uzaklıktan kulak kabarttı. O sırada sokakta bir polis devriye geziyordu, gömlekliyi başını eğerek süzdü ve durdu.

Robinson da polisi fark etmişti; diğer pencereden ona seslenme aptallığında bulundu: “Yok bir şey, yok bir şey!” İnsan bir polisi sinek gibi kovalayabilirdi sanki! Polisi gözlemiş olan çocuklar da, onun durmasıyla Karl’a ve şoföre dikkat kesilip hızla yaklaştılar. Karşıdaki kapıda yaşlı bir kadın duruyor ve gözlerini dikmiş bakıyordu.

“Roßmann!” diye bağırdı bir ses yukarıdan. En üst katın balkonundan bağıran Delamarche’tı bu. Beyaza çalan mavi gökyüzünün önünde pek seçilemiyordu, belli ki üzerinde bir ropdöşambr vardı ve bir opera dürbünüyle sokağı gözetliyordu. Yanında kırmızı bir güneş şemsiyesi açılmıştı, şemsiyenin altında bir kadın oturuyor gibiydi. “Heey!” diye seslendi, kendini duyurmak için büyük çaba göstererek, “Robinson da orada mı?”

“Evet,” diye yanıt verdi Karl, arabadaki Robinson’dan çıkan çok daha yüksek sesli, ikinci bir “evet”le adamakıllı desteklenerek.

“Heey!” diye karşılık geldi. “Hemen geliyorum!”

Robinson arabadan sarktı. “İşte adam gibi adam,” dedi; Delamarche’a yapılan bu övgü Karl’a, şoföre, polise ve duymak isteyen herkese yönelikti. Delamarche oradan ayrılmış olmasına karşın, dalgınlıktan hâlâ baktıkları

balkonda şimdi güneş şemsiyesinin altında gerçekten de bir kadın –kırmızı mini etekli, yapılı bir kadın– ayağa kalktı, opera dürbününü parmaklıktan aldı ve bakışlarını ancak yavaş yavaş kendisinden çeviren aşağıdakilere baktı. Karl, Delamarche'ı bekleyerek evin kapısına ve daha ileride avluya baktı; neredeyse kesintisiz bir dizi dükkân çalışanı avluda mekik dokuyor, her biri küçük; ama belli ki çok ağır bir kutuyu omzunda taşıyordu. Şoför arabasının yanına gitmişti ve zamanı değerlendirmek için bir bezle farları temizliyordu. Robinson kol ve bacaklarındaki ağrıları yokladı, büyük dikkat göstermesine karşın az ağrı hissedebilmesine şaşırmış görünüyordu; başını iyice eğerek dikkatle bacağındaki kalın sargılardan birini çözmeye başladı. Polis siyah copunu önünde çapraz tutuyor ve polislerin gerek normal görevde gerekse pusudayken göstermeleri gereken büyük sabırla, sessizce bekliyordu. Burnu yara bere içinde olan oğlan kapının önündeki bir taşa oturup bacaklarını uzattı. Çocuklar küçük adımlarla yavaş yavaş Karl'a yaklaştılar, çünkü Karl, onlara dikkat etmese de, mavi gömlek yüzünden oradaki en önemli kişi gibi görünüyordu gözlerine.

Delamarche aşağı inene dek geçen sürenin uzunluğundan, bu evin çok yüksek olduğu anlaşılabilirdi. Hatta Delamarche, sırtına şöyle bir geçirivermiş olduğu ropdöşambrıyla, çok acele geldi. "Evet, demek buradasınız!" diye seslendi, aynı anda hem sevinçli hem sert bir tavırla. Attığı büyük adımlarda bir an için renkli iç çamaşırları görünüp duruyordu. Karl, Delamarche'ın burada, kentte, bu devasa ve çirkin kiralık sitede, yolun ortasında, sanki özel villasındaymış gibi böyle rahat bir kılıkla neden dolaştığını tam olarak kavrayamadı. Robinson gibi Delamarche da çok değişmişti. Kaba hatlı kaslardan oluşan esmer, sinekkaydı tıraşlı, tertemiz yüzü gururlu ve saygı uyandırıcı görünüyordu. Şimdi hep biraz kısık olan gözlerindeki canlı pırıltı şaşırtıcıydı. Gerçi mor ropdöşambrı eski, lekeli ve ona büyüktü; ama bu çirkin giysi parçasının yukarısında, ağır ipekten, gösterişli, koyu renk bir fular kabarık duruyordu.

"Ee?" diye sordu hepsine birden polis. Biraz yaklaşıp otomobilin kaputuna yaslandı. Karl küçük bir açıklama yaptı:

"Robinson biraz bitkin ama çaba gösterirse merdivenleri çıkabilir; şoför, benim ödemiş olduğum yol parasına ek bir ödeme daha istiyor. Şimdi gidiyorum. İyi günler."

“Gitmiyorsun,” dedi Delamarche.

“Ben de söyledim,” diye bildirdi Robinson arabadan.

“Gidiyorum işte,” dedi Karl ve birkaç adım attı. Ama Delamarche arkasından gelip onu zorla geriye çekti.

“Kalıyorsun dedim!” diye bağırdı.

“Bırakın beni,” dedi Karl ve Delamarche gibi bir adam karşısında başarı ümidi ne kadar az olsa da, gerekirse yumruklarıyla özgürlüğe kavuşmak için kendini hazırladı. Ama orada polis duruyordu, şurada şoför vardı, normalde besbelli sakin olan sokaktan ara sıra işçi grupları geçiyordu; Delamarche’ın ona bir kötülük yapmasına göz yumulur muydu? Bir odada Delamarche’la yalnız kalmak istemezdi; ama burada? Delamarche, şoförün parasını sakin sakin ödedi, şoför hak etmediği büyük meblağı yerlere kadar eğilerek cebine soktu ve minnettarlığından Robinson’a gitti ve görünüşe göre onunla arabadan en iyi nasıl çıkarılabileceğini konuştu, Karl gözlenmediğini gördü, belki de Delamarche, tek söz bile etmeden çekip gitmesine daha kolay göz yumardı; kavgadan kaçınılabilirse elbette en iyisi olurdu, böylece Karl olabildiğince çabuk gidebilmek için taşıt yoluna girdi. Çocuklar Karl’ın kaçışına dikkatini çekmek için Delamarche’a koşturdular; ama onun işe el atmasına gerek yoktu, çünkü polis ileriye uzattığı copuyla, “Dur!” dedi.

“Adın ne?” diye sordu, copu kolunun altına sıkıştırıp yavaşça bir defter çıkardı. Karl şimdi ilk kez ona alıcı gözüyle baktı; güçlü bir adamdı; ama saçları neredeyse tamamen ağarmıştı.

“Karl Roßmann,” dedi Karl.

“Roßmann,” diye tekrarladı polis, bunun tek nedeni, onun sakin ve titiz bir insan olmasıydı mutlaka; ama burada aslında ilk kez Amerikan resmî makamlarına işi düşen Karl, bu tekrarda belirli bir kuşkusunun dile getirilmesini gördü. Gerçekten de durumu iyi olamazdı, çünkü kendi derdine düşmüş olan Robinson bile, arabadan sessiz ve seri el hareketleri yaparak Delamarche’tan Karl’a yardımcı olmasını rica ediyordu. Ama Delamarche başını aceleyle iki yana sallayarak onu geri çevirdi ve elleri

koskocaman ceplerinde, hiçbir şey yapmadan izledi. Kapının önündeki taşta oturan oğlan, ancak şimdi kapıdan çıkan bir kadına, tüm olup biteni başından itibaren anlatıyordu. Çocuklar, Karl'ın arkasında yarım daire halinde durmuş, sessizce polise bakıyorlardı.

"Kimlik belgelerini göster," dedi polis. Herhalde yalnızca formalite gereği sorulmuş bir soruydu bu; çünkü insanın ceketi yoksa üzerinde kimlik belgesi de bulunamazdı pek. Bu nedenle Karl, sonraki soruyu etraflıca yanıtlamak ve böylece kimlik belgelerinin eksikliğini olabildiğince örtbas etmek için sustu.

Ama sonraki soru, "Kimlik belgelerin yok, öyle mi?" oldu ve Karl da, "Üzerimde değil," diye yanıtlamak zorunda kaldı.

"Bu kötü işte," dedi polis, düşünceli düşünceli çevresine baktı ve iki parmağıyla defterinin kapağına vurdu. "Bir yerden gelirin var mı?" diye sordu polis sonunda.

"Asansörcüydüm," dedi Karl.

"Asansörcüydün, yani artık değilsin, şimdi neyle geçiniyorsun peki?"

"Şimdi yeni bir iş arayacağım."

"Ya, işten mi çıkarıldın?"

"Evet, bir saat önce."

"Aniden mi?"

"Evet," dedi Karl ve özür dilercesine elini kaldırdı. Bütün hikâyeyi burada anlatamazdı, bu mümkün olsa bile, başına gelecek bir haksızlığı, uğramış olduğu başka bir haksızlığı anlatarak savuşturması son derece ümitsiz görünüyordu. Hakkını iyi yürekli Aşçıbaşı'ndan ve bilgili Personel Müdürü'nden alamadıysa bu sokaktaki topluluktan bekleyecek değildi mutlaka.

"Ceketsiz işten çıkarıldın, öyle mi?" diye sordu polis.

“Evet öyle,” dedi Karl; demek ki, gördükleri şeyi bir de ayrıca sormak, Amerika’da da resmî makamların âdetiydi. (Babası, pasaport çıkartılması sırasında resmî makamların boş sorularına ne kadar kızmıştı!) Karl kaçıp gitmek, bir yerlere gizlenmek ve daha fazla soru duymak zorunda kalmamak için yanıp tutuşuyordu. Ve işte polis, Karl’ın en çok korktuğu ve öngörünün verdiği huzursuzlukla şimdiye dek muhtemelen normalden daha dikkatsiz davrandığı o soruyu yöneltti.

“Hangi otelde görevliydin?”

Karl başını eğip yanıt vermedi, bu soruya kesinlikle yanıt vermek istemiyordu. Bir polisin eşliğinde yeniden Otel Occidental’a geri dönemezdi; orada dostları ve düşmanlarının da görüşüne başvurulacak sorgulamalar yapılamazdı; Karl’ın, Brenner Pansiyonu’nda olduğunu sanan Aşçıbaşı, onun bir polis tarafından yakalanmış halde, gömlekle, kendisinin kartviziti olmadan geri döndüğünü görüp onunla ilgili zaten çok zayıflamış olan iyi izlenimini tamamen bırakamazdı; Personel Müdürü belki de yalnızca anlayışla başını sallamaz, buna karşın Başkapıcı, Tanrı’nın serseriyi nihayet bulan elinden söz edemezdi.

“Otel Occidental’da görevliydi,” dedi Delamarche ve polisin yanına geçti.

“Hayır!” diye bağırdı Karl ve ayaklarıyla yeri dövdü, “Doğru değil!” Delamarche, çok başka şeyler daha ele verebilirmiş gibi, alayla büzülmüş ağzıyla ona baktı. Karl’ın beklenmedik sinirlenişi, çocuklar arasında büyük bir hareketlenme yarattı, Karl’ı iyice görmek için Delamarche’ın yanına sokuldular. Robinson başını arabadan tamamen çıkarmıştı ve meraktan çok sakin davranıyordu; yaptığı tek hareket, ara sıra göz kırpmaktan ibaretti. Kapıdaki oğlan sevinçten ellerini çırptı, yanındaki kadın rahat durması için onu dirseğiyle dürttü. O sırada hamallar kahvaltı molası verdiler ve baton ekmeklerle karıştırdıkları koyu kahve dolu büyük çanaklarla topluca belirdiler. Birkaçı kaldırımın kenarına oturdu, hepsi kahveyi çok yüksek sesle höpürdetiyordu.

“Genci tanıyorsunuz herhalde?” diye sordu polis, Delamarche’a.

“Gereğinden fazla,” dedi Delamarche. “Bir zamanlar ona çok iyiliğim dokundu; ama o bunlara çok kötü teşekkür etti; onu çok kısa sorguladıktan

sonra bile bunu kolayca anlarsınız herhalde.”

“Evet,” dedi polis, “inatçı bir gence benziyor.”

“Öyledir,” dedi Delamarche, “ama en kötü özelliği bu değil.”

“Öyle mi?” dedi polis.

“Evet,” dedi Delamarche ve konuşmaya başladı, bu arada ceplerindeki elleriyle bütün ropdöşambrını sallıyordu, “beş para etmezin tekidir. Ben ve arabadaki arkadaşım onu tesadüfen perişan halde bulduk, o zamanlar Amerika’daki koşullardan haberi yoktu, Avrupa’dan yeni gelmiş, orada da bir baltaya sap olamamıştı; eh, onu yanımıza aldık, bizimle birlikte yaşamasına izin verdik, her şeyi açıkladık, ona bir iş bulmak istiyorduk, aksini söyleyen bütün belirtilere karşın onu işe yarar bir insan haline getirmeyi düşünüyorduk, derken bir gece ortadan kayboldu, çekip gitti; başka durumlar da var, en iyisi onları söylemeyeyim. Böyle oldu mu, olmadı mı?” diye sordu Delamarche son olarak ve Karl’ı gömleğinin yeninden çekiştirdi.

“Geri çekilin, çocuklar!” diye bağırdı polis, çünkü çocuklar o kadar öne gelmişlerdi ki, Delamarche neredeyse birine takılıp düşecekti. Şimdiye dek bu sorgulamanın ilginçliğini hafife almış olan kanallar da bu arada dikkat kesilmiş ve Karl’ın arkasında halka halinde toplanıp dip dibe durmuşlardı, Karl geriye bir adım bile atamazdı; üstelik, büsbütün anlaşılmaz, belki de Slavca sözcüklerle karışık bir İngilizceyle konuşmaktan çok bağırıp çağıran bu hamalların seslerinin karmaşası hiç durmadan kulaklarındaydı.

“Bilgi için teşekkürler,” dedi polis ve Delamarche’a selam çaktı. “Ne olursa olsun onu yanıma alıp Otel Occidental’a teslim edeceğim.” Ama Delamarche, “Oğlanı şimdilik bana bırakmanızı rica edebilir miyim, onunla halletmem gereken bir şey var da. Sonra onu kendi ellerimle otele geri götürmeyi üstleniyorum,” dedi.

“Bunu yapamam,” dedi polis.

Delamarche, “İşte kartvizitim,” dedi ve ona küçük bir kart uzattı.

Polis karta takdirle baktı ama nazikçe gülümseyerek, “Hayır, boşuna,” dedi.

Karl şimdiye dek Delamarche’tan ne kadar çok sakınmışsa da, şimdi tek olası kurtuluşu onda görüyordu. Gerçi Delamarche’ın Karl’ı bu polisin elinden almaya çalışması şüpheliydi; ama ne olursa olsun Delamarche onu otele geri götürmemesi için polisten daha kolay yönlendirilebilirdi. Delamarche’ın elinde otele geri dönmek bile, polis eşliğinde dönmekten çok daha iyiydi. Ama şimdilik Karl elbette, gerçekten Delamarche’ın yanına gitmek istediğini belli etmemeliydi, yoksa her şey mahvolurdu. Polisin onu yakalamak için her an yükselebilecek eline huzursuzca baktı.

“En azından, neden birdenbire işten çıkarıldığını öğrenmeliyim,” dedi sonunda polis, bu sırada Delamarche asık suratla yana bakıyor ve kartviziti parmak uçlarının arasında eziyordu.

“Ama işten çıkarılmadı ki!” diye bağırdı Robinson, genel bir şaşkınlık yaratarak. Ve şoföre yaslanarak arabadan olabildiğince sarktı. “Tersine, orada iyi bir işi var. Yatakhanenin başı ve istediğini içeri alabiliyor. Yalnız acayip meşgul, ona bir şey yaptırmak isteyince uzun süre beklemek gerekiyor. Personel Müdürü’nün, Aşçıbaşı’nın yanından ayrılmıyor, güvenilen bir kişi. Kesinlikle işten çıkarılmadı. Bunu neden söylediğini bilmiyorum. İşten nasıl çıkarılmış olabilir ki? Otelde ağır yaralandım, bunun üzerine beni eve götürmekle görevlendirildi, o sırada üzerinde ceket olmadığı için de, ceketsiz bindi arabaya. Ceketini alıp gelene kadar bekleyemezdim.”

“İşte,” dedi Delamarche kollarını açarak, polisi pek insan sarrafı olmamakla suçlar gibi bir ses tonuyla. Onun bu sözü, Robinson’ın ifadesinin belirsizliğine inkâr edilmez bir açıklık getirmişe benziyordu.

“Ama doğru mu bu?” diye sordu polis daha alçak sesle. “Eğer doğruysa oğlan neden işten çıkarıldığını ileri sürüyor?”

“Cevap ver bakalım,” dedi Delamarche.

Karl, burada, yalnız kendini düşünen yabancıların arasında düzeni sağlaması gereken polise baktı ve onun genel kaygılarının birazı Karl’a da

geçti. Yalan söylemek istemiyor ve ellerini sımsıkı kenetlenmiş halde arkasında tutuyordu.

Kapıda bir gözcü belirdi ve hamalların yeniden işlerinin başına dönmeleri gerektiğini belirtmek için el çırptı. Kahve çanaklarının telvesini döktüler ve susup kararsız adımlarla eve girdiler.

“Böyle, bir sonuca varamayız,” dedi polis ve Karl’ı kolundan yakalamak istedi. Karl ister istemez biraz daha geriye çekildi, hamalların gitmesinden ötürü açılmış olan boş alanı hissetti, arkasına döndü ve birkaç büyük başlangıç sıçrayışı yaparak koşmaya başladı. Çocuklar hep birden bir çığlık kopardılar ve ileriye uzanmış küçük kollarıyla onun yanı sıra birkaç adım koştular.

“Yakalayın onu!” diye bağırdı polis uzun, neredeyse boş sokaktan aşağı ve düzenli olarak böyle bağırarak büyük bir güç ve alıştırmayı ele veren sessiz bir koşuyla Karl’ın peşine düştü. Kovalamacanın bir işçi mahallesinde gerçekleşmesi Karl için bir şanstı. İşçiler resmî makamların tarafını tutmaz. Karl en azından engel bulunduğu için taşıt yolunun ortasından koşuyor ve kaldırımda yer yer işçilerin durup onu sakince izlediklerini görüyordu, bu sırada polis, onlara, “Yakalayın onu!” diye sesleniyor ve koşarken –akıllılık edip düz kaldırımdan ayrılmıyordu– durmadan copu Karl’a doğru tutuyordu. Karl’ın umudu azdı ve mutlaka polis devriyelerinin de bulunduğu, kesişen sokaklara yaklaştıklarında polis kulakları sağır edecek şekilde düdük çalınca, o umudu neredeyse tümden yitirdi. Karl’ın tek avantajı hafif giysisiydi; Karl, gittikçe eğimi artan sokaktan aşağı uçuyor, daha doğrusu yuvarlanıyordu, ancak uykusuzluğundan ötürü dalgın olduğundan, sık sık fazla yüksek, çok zaman alan ve işe yaramaz sıçrayışlar yapıyordu. Ayrıca polisin hedefi, üzerinde düşünmesine gerek kalmadan, hep gözlerinin önündeydi, buna karşın Karl için koşu aslında ikincil öneme sahipti; üzerinde düşünmesi, değişik olasılıklar arasından seçim yapması, hep yeni baştan karar vermesi gerekiyordu. Biraz ümitsiz planı şimdilik, kesişen sokaklardan kaçınmaktı, çünkü buralarda ne olduğu bilinemezdi, belki de doğruca bir polis kulübesine dalardı; gittiği yere kadar, bu ucu bucağı görülen caddede kalmak istiyordu, cadde ancak çok aşağılarda bir köprüye açılıyor, köprü de başlar başlamaz, suyun ve güneşin buğusunda gözden kayboluyordu. Bu karardan sonra, ilk kesişen caddeyi alelacele

geçmek için daha hızlı koşmak üzere kendini topluyordu ki, çok da uzağında olmayan bir polis gördü, gölgede kalan bir evin karanlık duvarına yaslanarak pusuya yatmıştı, doğru anda Karl'ın üzerine atlamaya hazırdı. Şimdi, kesişen sokaktan başka çare kalmıyordu ve bir de bu sokaktan kayıtsızca adıyla çağrılınca –gerçi önce yanılıyormuş gibi geldi, çünkü bütün bu süre boyunca kulaklarında bir uğultu olmuştu– daha fazla duraksamadı ve polisleri olabildiğince şaşırtmak için tek ayak üzerinde dönerek dik açıyla bu sokağa saptı.

Daha iki adım sıçramıştı ki –adının seslenildiğini unutmuştu, o sırada ikinci polis de düdük çaldı, tükenmemiş gücü fark ediliyordu, bu kesişen caddede uzaktan geçenler daha hızlı bir yürüyüş tutturmuş gibiydiler– küçük bir ev kapısından bir el Karl'a uzandı ve, "Ses çıkarma!" sözleriyle onu karanlık bir hole çekti. Delamarche'tı bu, soluk soluğaydı, yanakları kıpkırmızıydı, saçları çepeçevre başına yapışmıştı. Ropdöşambr koltuğunun altındaydı, don gömlekti. Evin asıl kapısı olmayan, yalnızca göze çarpmayan bir yan girişi oluşturan kapıyı hemen kapatıp kilitlemişti.

"Bir dakika," dedi sonra, başını dik tutarak duvara yaslandı ve güçlükle soluk aldı. Karl neredeyse onun kollarının arasındaydı ve yarı baygın halde yüzünü onun göğsüne bastırıyordu.

"İşte beyler koşuyor," dedi Delamarche ve kulak kabartarak parmağını kapıya doğru uzattı. Gerçekten de şimdi iki polis koşarak geçiyordu; adımları, çeliğin taşa çarpması gibi boş sokakta çınladı.

"Sana da acayip yüklendiler," dedi Delamarche, hâlâ kesik kesik soluyan ve ağzından tek söz çıkaramayan Karl'a. Delamarche onu dikkatle yere oturttu, yanına diz çöktü, alnını defalarca okşadı ve onu izledi.

"Şimdi fena değilim," dedi Karl ve zahmetle ayağa kalktı.

"Haydi o zaman," dedi Delamarche, ropdöşambrını yeniden giymişti ve hâlâ güçsüzlükten başını eğik tutan Karl'ı önü sıra itti. Karl'ı canlandırmak için ara sıra sarsıyordu. "Yorgunsun ha?" dedi. "Sen açık havada bir at gibi koşabiliyordun; ama ben burada lanet olası koridorlarda ve avlularda süzülmek zorundaydım. Neyse ki ben de iyi koşarım." Kolunu iyice

kaldırıp gururla Karl’ın sırtına bir şaplak indirdi. “Ara sıra polisle böyle yarış yapmak iyi bir alıştırma oluyor.”

“Koşmaya başladığımda yorgundum zaten,” dedi Karl.

“Kötü koşmanın mazereti yoktur,” dedi Delamarche. “Ben olmasaydım, seni çoktan yakalamışlardı.”

“Bence de,” dedi Karl. “Size çok teşekkür borçluyum.”

“Kuşkusuz,” dedi Delamarche.

Koyu renk, cilalı taşlarla döşenmiş uzun, dar bir koridordan geçtiler. Ara sıra sağda solda bir merdiven sahanlığı açılıyor ya da daha büyük başka bir koridor gözler önüne seriliyordu. Pek fazla yetişkin görülmüyordu, yalnızca çocuklar boş merdivenlerde oynuyorlardı. Bir tırabzanın başında küçük bir kız durmuş ağlıyor, gözyaşlarından bütün yüzü ışıldıyordu. Delamarche’ı fark eder etmez, ağzını açıp soluk almaya çalışarak merdivenden yukarı koştu ve ancak ta yukarıda, sık sık arkasını dönüp kimsenin peşinden gelmediğinden ya da gelmek istemediğinden emin olduktan sonra sakinleşti.

“Bir dakika önce koşarken onu devirdim,” dedi Delamarche gülerek ve yumruğuyla ona gözdağı verdi, bunun üzerine kız bağırarak daha da yukarıya koştu.

Geçtikleri avlular da neredeyse tamamen terk edilmişti. Yalnızca ara sıra bir dükkân görevlisi iki tekerlekli bir yük arabasını önü sıra itiyor, bir kadın tulumbadan bir sürahiye su dolduruyor, bir postacı sakin adımlarla bütün avluyu kat ediyor, bıyıkları beyazlamış yaşlı bir adam bacak bacak üstüne atmış halde bir cam kapının önünde oturmuş pipo içiyor, bir nakliyat firmasının önünde sandıklar indiriliyor, işi olmayan atlar sakin sakin kafalarını çeviriyor, üzerinde işçi önlüğü olan bir adam elinde bir kâğıtla bütün işi gözetim altında tutuyordu; bir büroda pencere açılmış, çalışma masasının başında oturan bir memur öbür tarafa dönmüştü; tam o sırada Karl’la Delamarche’ın geçtikleri yere düşünceli düşünceli baktı.

“İnsan bundan daha sakin bir çevre isteyemez,” dedi Delamarche. “Akşam birkaç saat çok gürültü oluyor ama gün içinde mükemmeldir.” Karl başını öne doğru salladı, burası ona fazla sakin görünüyordu. “Başka bir yerde asla oturamazdım,” dedi Delamarche, “çünkü Brunelda kesinlikle gürültüye katlanamıyor. Brunelda’yı tanıyor musun? Eh, onu göreceksin. Ne olursa olsun, elinden geldiğince sessiz hareket etmeni öneririm sana.”

Delamarche’ın dairesine çıkan merdivene geldiklerinde, otomobil gitmişti ve burnu yara bere içinde olan oğlan, Karl’ın yeniden görünmesine şaşırmadan, Robinson’ı merdivenden yukarı taşıdığını bildirdi. Delamarche ona başını sallamakla yetindi, sanki oğlan onun uşağıydı ve gayet doğal bir görevi yerine getirmişti. Delamarche, biraz duraksayıp güneşli sokağa bakan Karl’ı yanında merdivenden yukarı çekti. “Birazdan yukarıdayız,” dedi. Delamarche çıkış sırasında birkaç kez; ama tahmini tutmak bilmiyordu, bir merdivene sürekli bir yenisi ekleniyor, yalnızca fark edilmeyecek kadar yön değiştiriyordu. Hatta bir keresinde Karl durdu, aslında yorgunluktan değil, merdivenlerin bu uzunluğuna karşı acizliğinden, “Daire çok yüksekte,” dedi Delamarche, çıkmaya devam ederlerken, “ama bunun da avantajları var. İnsan çok seyrek dışarı çıkıyor, bütün gün ropdöşambrla geziyor, çok rahatız. Elbette bu yüksekliğe ziyaretçi de çıkmıyor.”

“Kim ziyaret edecek ki?” diye düşündü Karl. Sonunda bir merdiven sahanlığında Robinson kapalı bir daire kapısının önünde göründü, gelmişlerdi işte; merdiven daha sona ermemişti bile, yarı karanlıkta devam ediyordu, yakında son bulacağını gösteren herhangi bir işaret de yoktu. “Aklıma gelmişti,” dedi Robinson usulca, ağrılar onu hâlâ güçsüz düşürüyor gibiydi. “Delamarche onu getirir! Roßmann, Delamarche olmasa sen ne yapardın!” Robinson iç çamaşırlarıyla orada durmuş, Otel Occidental’dan vermiş oldukları küçük battaniyeye olabildiğince sarınmaya çalışıyordu; muhtemelen oradan geçen insanları kendine güldürmek yerine neden daireye girmediği anlaşılır gibi değildi.

“Kız uyuyor mu?” diye sordu Delamarche.

“Sanmıyorum,” dedi Robinson, “ama yine de sen gelene kadar beklemeyi yeğledim.”

“Önce uyuyup uyumadığına bakmalıyız,” dedi Delamarche ve anahtar deliğine eğildi. Başını değişik biçimlerde çevirerek uzun uzun baktıktan sonra, doğrulup şöyle dedi: “Net görülmüyor, stor aşağı indirilmiş. Kanepede oturuyor; ama belki de uyuyordur.”

“Hasta mı ki?” diye sordu Karl, çünkü Delamarche akıl danışır gibi duruyordu orada. Ama sert bir ses tonuyla, “Hasta mı?” diye sordu karşılık olarak.

“Kızı tanımıyor ya,” dedi Robinson, Karl’ı mazur göstererek.

Birkaç kapı ileride iki kadın koridora çıkmıştı, ellerini önlüklerine silerek Delamarche’la Robinson’a baktılar, onlarla dalga geçiyor gibiydiler. Bir kapıdan çok genç bir kız çıktı, sarı saçları ışıl ışıldı, iki kadının koluna girerek aralarına sıkıştı.

“İğrenç kadınlar bunlar,” dedi Delamarche usulca; ama belli ki sırf uyuyan Brunelda’ya saygısından, “yakında polise ihbar edip yıllarca onlardan kurtulacağım,” diye söylendi Karl’a sonra; Karl ise koridorda Brunelda’ nın uyanmasını beklemek zorundalarsa kadınlara bakmakta bir sakınca görmemişti. Delamarche’tan uyarı kabul etmezmiş gibi kızgın kızgın başını salladı ve bunu daha açıkça göstermek için kadınlara doğru gitmeye yeltendi ki, Robinson, “Roßmann, aklını başına topla!” sözleriyle onu koltuğundan tutup çekti; zaten Karl yüzünden sinirli olan Delamarche da kızın bir kahkaha patlatmasına öyle öfkelendi ki, kollarını ve bacaklarını savurarak kadınların üzerine atıldı, onların her biri de kendi kapısından içeri dalıp gözden kayboldu.

“Burada böyle sık sık koridorları temizlemek zorunda kalıyorum,” dedi Delamarche, ağır adımlarla geri döndüğünde; derken Karl’ın direnmesini anımsayıp, “ama senden bambaşka bir tavır bekliyorum, yoksa benimle kötü deneyimlerin olabilir,” dedi.

O sırada odadan yumuşak, yorgun bir tonda, soru soran bir ses yükseldi: “Delamarche?”

“Evet,” diye yanıt verdi Delamarche ve güler yüzle kapıya baktı, “içeri girebilir miyiz?”

“Ah tabii,” dendi ve Delamarche arkasında bekleyen iki kişiye bir bakış attıktan sonra yavaşça kapıyı açtı.

Zifirî karanlığın içine girdiler. Pencere yoktu, balkon kapısının perdesi yere kadar indirilmişti ve ışığı pek geçirmiyordu, ayrıca odanın mobilyalarla ve orada burada asılı giysilerle tıklım tıkış olması da karanlığa büyük ölçüde katkıda bulunuyordu. Hava bunaltıcıydı ve belli ki hiçbir elin erişemeyeceği köşelerde birikmiş olan tozun kokusu duyuluyordu sanki. Karl’ın içeri girerken ilk fark ettiği şey, hemen arka arkaya dizilmiş olan üç sandıktı.

Kanepede, daha önce balkondan aşağı bakmış olan kadın yatıyordu. Kırmızı elbisesi biraz aşağı kaymıştı ve uzun bir ucu yere kadar sarkıyordu, bacakları neredeyse dizlerine kadar görülüyordu; kalın, beyaz yünlü çoraplar giymişti, ayakkabıları yoktu.

“Hava amma sıcak, Delamarche,” diyerek yüzünü duvardan çevirdi, elini kayıtsız bir tavırla Delamarche’a uzatıp havada tuttu, Delamarche da eli yakalayıp öptü. Karl yalnızca kadının katmerli çenesine bakıyordu, kadın başını çevirince bu da birlikte dönüyordu.

“Perdeyi yukarı mı çeksem acaba?” diye sordu Delamarche.

“Sakın ha,” dedi kadın kapalı gözlerle ve ümitsizcesine, “o zaman daha kötü olur.”

Karl, kadını daha yakından görmek için kanepenin ayakucuna ilerlemişti, kadının yakınmasına şaşırdı, çünkü sıcak hiç de olağandışı değildi.

“Bekle, seni biraz rahatlatacağım,” dedi Delamarche çekinerek, kadının boynundaki birkaç düğmeyi açıp elbiseyi araladı, öyle ki boyun ve göğsün çatalı açığa çıktı ve bluzun zarif, sarımsı dantelli kenarı göründü.

“Kim bu,” dedi kadın birdenbire ve parmağıyla Karl’ı gösterdi, “neden böyle gözünü dikmiş bana bakıyor?”

“Yakında bir işe yaramaya başlarsın,” dedi Delamarche ve Karl’ı kenara itti, bu sırada kadını şu sözlerle yatıştırdı: “Sana hizmet etmesi için yanımda getirdiğim oğlan bu.”

“Ama ben kimseyi istemiyorum!” diye bağırdı kadın. “Neden yabancıları eve getiriyorsun?”

“Ama hizmet edilmeyi ister durursun hep,” dedi Delamarche ve yere diz çöktü; kanepe çok geniş olmasına karşın Brunelda’nın yanında en ufak bir yer yoktu.

“Ah, Delamarche,” dedi kadın, “beni bir türlü anlamıyorsun.”

“Öyleyse seni gerçekten anlamıyorum,” dedi Delamarche ve onun yüzünü iki elinin arasına aldı. “Daha hiçbir şey olmuş değil, eğer istersen hemen gider.”

“Madem gelmiş, bir kere kalsın,” dedi kadın; yorgun haliyle Karl, belki hiç dostça söylenmemiş bu sözler için ona o kadar teşekkür borçluydu ki, belki hemen yine inmek zorunda kalacağı bu sonsuz merdivenlere kayan belirsiz düşüncelerle, battaniyesinin üstünde mışıl mışıl uyuyan Robinson’ın üzerinden atladı ve Delamarche’ın kızgınlıkla ellerini hızlı hızlı sallamasına karşın şöyle dedi: “Ne olursa olsun, burada biraz daha kalmama izin verdiğiniz için teşekkür ederim. Herhalde yirmi dört saattir uyumadım, bununla beraber yeterince çalıştım ve çeşitli heyecanlar yaşadım. Korkunç derecede yorgunum. Nerede olduğumu bile tam bilmiyorum. Ama birkaç saat uyursam, hiçbir şeyi dikkate almadan beni postalayabilirsiniz, ben de seve seve giderim.”

“Hep burada kalabilirsin,” dedi kadın ve alaycı bir tavırla ekledi: “Gördüğün gibi, bol bol yerimiz var.”

“Yani gitmen gerek,” dedi Delamarche, “sana ihtiyacımız yok.”

“Hayır, kalsın,” dedi kadın, yeniden ciddileşerek. Delamarche da bu isteği yerine getirir gibi, “Bir yere yat bakalım,” dedi Karl’a.

“Perdelerin üstüne yatabilir; ama hiçbir şeyi yırtmasın diye çizmelerini çıkarmalı.”

Delamarche, kadının kastettiği yeri Karl’a gösterdi. Kapı ile üç dolabın arasına, çok değişik biçimlerde perdeler büyük bir yığın halinde atılmıştı.

Hepsi düzgünce katlanırsa, ağırları en alta ve hafifleri daha üste konursa, son olarak da yığına sokulmuş çeşitli levhalar ve tahta halkalar çıkarılırsa, katlanılabilir bir yatak olurdu, bu haldeyken yalnızca sallanan ve kayan bir kütleydi; ama Karl yine de hemen yattı üstüne, çünkü özel uyku hazırlıkları yapamayacak kadar yorgundu ve ev sahiplerine dayanarak, fazla ayrıntıya bakmaktan sakınmalıydı.

Neredeyse uykuya dalmıştı ki, bir çığlık duyup doğruldu ve Brunelda'nın kanepede dimdik oturduğunu, kollarını açtığını ve önünde diz çökmüş olan Delamarche'a doladığını gördü. Bu görüntüden tedirgin olan Karl tekrar geriye yaslandı ve uykuya devam etmek için perdelerin içine gömüldü. Burada iki gün bile dayanamayacağı açıkça belliydi; ama önce uykusunu iyice alması gerekliydi, o zaman aklını toplayarak hızlı ve sakin karar verebilirdi.

Ama Brunelda, Karl'ın yorgunluktan iri iri açılmış, kendisini bir kere korkutmuş olan gözlerini fark etmişti ve bağırdı: “Delamarche, sıcağa dayanamıyorum, yanıyorum, soyunmalıyım, banyo yapmalıyım, ikisini de odadan yolla, nereye istersen, koridora, balkona, yeter ki onları bir daha görmeyeyim! İnsan kendi evinde bile rahat yüzü göremiyor. Keşke seninle yalnız kalsam, Delamarche! Ah Tanrım, hâlâ buradalar! Bu utanmaz Robinson bir hanımın karşısında nasıl da iç çamaşırlarıyla yatıyor! Ve az önce bana deli deli bakan bu yabancı oğlan beni kandırmak için nasıl da yattı yine! Defet onları, Delamarche, onlar bana yük, göğsümü sıkıştırıyorlar, şimdi ölürsem onlar yüzündendir.”

“Hemen kapı dışarı ederim onları, sen soyunmana bak,” dedi Delamarche, Robinson'ın yanına gitti ve göğsüne dayadığı ayağıyla onu sarstı. Aynı anda Karl'a seslendi: “Roßmann, kalk! İkiniz de balkona çıkmalısınız! Çağrılmadan içeri girerseniz de, vay halinize! Haydi yaylan bakalım, Robinson,” –bunu söylerken Robinson'ı daha şiddetli sarstı– “ve sen, Roßmann, dikkat et, senin de yanına gelmeyeyim,” bu arada iki kez yüksek sesle ellerini çırptı.

“Ne kadar uzun sürdü!” diye seslendi Brunelda kanepede; aşırı şişman vücuduna daha çok yer açmak için, otururken bacaklarını iyice ayırmıştı; ancak büyük çaba göstererek, birçok kez elini uzatarak ve sık sık dinlenerek, çoraplarını en üst ucundan yakalayıp biraz aşağı çekecek kadar

eğilebildi, onları tamamen çıkaramadı, bunu Delamarche halletmeliydi, kadın şimdi sabırsızlıkla onu bekliyordu.

Karl yorgunluktan bitip tükenmiş halde yığından aşağı sürünerek inip yavaşça balkon kapısına gitti, perde kumaşının bir parçası ayağına dolanmıştı, kayıtsızca onu da yanında sürükledi. Hatta, Brunelda'nın yanından geçerken dalgınlıkla, "İyi geceler," dedi ve sonra, balkon kapısının perdesini biraz açan Delamarche'ın yanından geçip balkona çıktı. Karl'ın hemen arkasından Robinson geliyordu, herhalde ondan daha az uykulu değildi, çünkü kendi kendine mırıldanıyordu: "İnsana hep kötü davranıyorlar! Brunelda da birlikte gelmezse balkona çıkmam." Ama bu kestirip atmaya karşın hiç direnmeden dışarı çıktı; Karl tek koltuğa çökmüş olduğundan, Robinson hemen taş yere yattı.

Karl uyandığında akşam olmuş, gökte yıldızlar çıkmıştı, caddenin karşı tarafındaki yüksek evlerin arkasından ay ışığı yükseliyordu. Ancak bu tanımadığı çevrede birkaç kez çevresine baktıktan, serin ve canlandırıcı havayı birkaç kez içine çektikten sonra, nerede olduğunun bilincine vardı Karl. Ne kadar da dikkatsiz davranmıştı, Aşçıbaşı'nın tüm öğütlerine, Therese'nin tüm uyarılarına, tüm kendi korkularına boş vermişti, burada Delamarche'ın balkonunda uslu uslu oturuyordu ve perdenin arkasında büyük düşmanı Delamarche yokmuş gibi yarım günü burada uyuyarak geçirmişti. Uyuşuk Robinson yerde dönüp Karl'ı ayağından çekti, bu yolla da onu uyandırmışa benziyordu, çünkü şöyle dedi: "Amma da uyudun, Roßmann! Umursamaz gençlik işte. Daha ne kadar uyumak istiyorsun? Seni daha uyuyasın diye bırakırdım; ama birincisi, yerde sıkıldım, ikincisi de, çok acıktım. Rica ederim biraz kalk, koltuğun altına yiyecek bir şeyler saklamıştım, onları çıkarmak istiyorum. Birazı da sana düşer." Ayağa kalkan Karl, Robinson'ın ayağa kalkmadan karnının üzerinde debelendiğini ve ellerini uzatıp koltuğun altından gümüş kaplama bir çanak çıkardığını gördü; kartvizit saklamaya yarayan çanaklara benziyordu. Ama bu çanakta, kapkara olmuş yarım sosis, birkaç ince sigara, açılmış ama hâlâ ağzına kadar dolu ve yağ içinde yüzen bir sardalya kutusu ve çoğu ezilip top haline gelmiş bir yığın şekerleme duruyordu. Sonra büyük bir parça ekmek ve bir tür parfüm şişesi göründü; ama şişe parfümden başka bir şey içeriyor gibiydi, çünkü Robinson ayrı bir hoşnutlukla onu gösterip Karl'a ağzını şapırdattı.

“Görüyor musun, Roßmann,” dedi Robinson, bu sırada sardalyaları peş peşe yuvarlıyor ve ara sıra ellerinin yağını, belli ki Brunelda’nın balkonda unutmuş olduğu bir beze siliyordu. “Görüyor musun, Roßmann, insan açlıktan ölmek istemiyorsa yemeğini böyle saklamalı. Hey, beni bir kenara attılar. Ve insana sürekli köpek gibi davranılırsa sonunda gerçekten köpek olduğunu düşünür. Burada olman iyi, Roßmann, en azından biriyle konuşabiliyorum. Evde kimse benimle konuşmuyor. Tu kaka olduk. Hepsi de Brunelda yüzünden. Muhteşem bir kadın tabii. Hey,” –Karl’ın kulağına fısıldamak için onu el işaretiyle yanına çağırdı– “bir keresinde onu çıplak gördüm. Of!” Bu keyfin anısıyla Karl’ın bacaklarına bastırmaya ve vurmaya başladı, sonunda Karl, “Robinson, sen çıldırmışsın!” diye bağırdı ve onun ellerini yakalayıp geriye itti.

“Sen daha çocuksun, Roßmann,” dedi Robinson, boynundaki ipte taşıdığı bir kamayı gömleğinin altından çekti, başlığını çıkardı ve sert sosisi parçalara böldü. “Daha çok şey öğrenmen gerek. Ama bizde doğru yerdesin. Otur bakalım. Sen de bir şeyler yemek istemez misin? Beni seyrederken belki iştahın açılır. Bir şey içmek de mi istemiyorsun? Ama senin de hiçbir şey istediğin yok. Pek konuşkan olduğun da söylenemez. Ama insanın balkonda kiminle olduğu hiç fark etmez, birisi olsun da. Çünkü ben çok sık balkona çıkarım. Brunelda’nın öyle hoşuna gider ki bu. Aklına bir şey gelmeyegörsün, bazen üşür, bazen pişer, bazen uyumak, bazen taranmak ister, bazen korsesini çıkarmak, bazen giymek ister, ben de her seferinde balkona gönderilirim. Bazen, söylediğini gerçekten yapar; ama çoğunlukla eskisi gibi kanepede yatıp kımıldamaz. Eskiden sık sık perdeyi biraz çekip oradan bakardım; ama bir keresinde Delamarche böyle bir durumda –bunu istemediğini, Brunelda’nın ricası üzerine yaptığını çok iyi biliyorum– kırbaçla birkaç kez yüzüme vurduğundan beri –İzleri görüyor musun?– artık arkadan bakmaya cesaret edemiyorum. Ve böylece burada balkonda yatıyorum ve yemek yemekten başka eğlencem yok. Önceki akşam böyle tek başıma yatarken henüz şık elbiselerim vardı üzerimde, yazık ki onları senin otelde kaybettim –Bu köpekler; insanın pahalı elbiselerini vücudundan soyarlar!– yani burada böyle tek başıma yatmış, parmaklığın arasından aşağı bakarken bir hüzne kapıldım ve hüngür hüngür ağlamaya başladım. O sırada tesadüfen, ben henüz farkına varmadan, Brunelda kırmızı elbisesiyle –hepsinin içinde ona en çok yakışanı budur– dışarı çıkıp yanıma geldi, biraz bana baktı ve sonunda,

‘Robinson, neden ağlıyorsun?’ dedi. Sonra elbisesini kaldırıp kenarıyla gözlerimi sildi. Delamarche ona seslenmeseydi ve Brunelda hemen yine odaya girmek zorunda kalmasaydı, kim bilir daha neler yapardı. Elbette, şimdi sıra bana geldi diye düşündüm ve perdenin arasından, odaya girip girmeyeceğimi sordum. Brunelda ne söyledi dersin: ‘Hayır!’ dedi; bir de, ‘Ne oluyor sana?’”

“Sana böyle davranıyorlarsa neden burada kalıyorsun?” diye sordu Karl.

“Kusura bakma, Roßmann, çok akıllıca bir şey sormuyorsun,” diye yanıt verdi Robinson. “Sen de daha burada kalacaksın, sana daha kötü davransalar bile. Üstelik bana o kadar da kötü davranmıyorlar.”

“Hayır,” dedi Karl, “ben mutlaka gideceğim, belki de hemen bu akşam. Yanınızda kalmayacağım.”

“Örneğin bu akşam gitmeyi nasıl becereceksin bakalım?” diye sordu Robinson; ekmeğin yumuşak kısmını kesip çıkarmıştı ve sardalya kutusunun yağına özenle banıyordu. “Odaya girmene bile izin verilmezken, nasıl çekip gideceksin?”

“İçeri girmemize neden izin verilmiyor ki?”

“Eh, zil çalmadığı sürece, içeri girmemize izin yok,” dedi Robinson; ardına kadar açılmış ağzıyla yağlı ekmeği mideye indiriyor, bu sırada ekmekten damlayan yağı bir eliyle yakalıyor ve geri kalan ekmeği bu depo görevi gören avucuna zaman zaman daldırıyordu. “Burada her şey daha sıkı oldu. Önceleri yalnızca ince bir perde vardı, gerçi aradan bir şey görülmüyordu; ama akşamları gölgeler fark ediliyordu. Brunelda’nın hoşuna gitmedi bu, ben de onun tiyatro mantolarından birini perdeye çevirip eski perdenin yerine buraya asmak zorunda kaldım. Artık hiçbir şey görülmüyor. Sonra, eskiden hep, içeri girip girmeyeceğimi sormama izin verilirdi ve duruma göre evet ya da hayır yanıtını alırdım; ama herhalde bundan çok fazla yararlandım ve çok sık sordum. Brunelda buna katlanamadı –şişmanlığına karşın bünyesi çok zayıftır, sık sık başı ağrır ve hemen hemen her zaman bacaklarında arterit vardır– ve böylece, artık sormama izin verilmiyor, içeri girebileceğim zaman yemek zili çalınıyor. Bu da öyle bir ses çıkarıyor ki; beni uykudan bile uyandırıyor – bir keresinde oyalanmak için buraya bir

kedi getirmiştim, bu sesten korkup kaçtı ve bir daha geri dönmedi; yani, bugün henüz çalmadı, eğer çalarsa içeri girmeme izin verilmekle kalmaz, girmek zorunda da olurum ve bu kadar uzun süre çalmazsa çalması daha uzun zaman alabilir."

"Evet," dedi Karl, "ama senin için geçerli olan, benim için geçerli olmak zorunda değil. Zaten böyle bir şey ancak, bunu hoş gören biri için geçerli olur."

"Ama," diye bağırdı Robinson, "neden senin için de geçerli olmasın ki? Gayet tabii senin için de geçerli. Zil çalana kadar burada benimle uslu uslu bekle. Sonra buradan gitmeyi denersin."

"Sen neden alıp başını gitmiyorsun ki? Sırf Delamarche dostun olduğu, daha doğrusu eskiden dostun olduğu için mi? Buna hayat mı denir? İlk başta gitmek istediğiniz Butterford'da daha iyi olmaz mıydı? Ya da dostlarının olduğu California'da?"

"Evet," dedi Robinson, "bunu kimse önceden bilemezdi." Ve anlatmaya devam etmeden önce, "Sağlığına, sevgili Roßmann," diye ekleyip parfüm şişesinden büyük bir fırt çekti. "O zaman, sen bizi adice bırakıp gittiğinde, çok kötü olduk. İlk günlerde iş bulamadık, üstelik Delamarche iş istemiyordu, yoksa bulurdu, yalnızca hep beni iş aramaya gönderiyordu, benim de şansım yoktur. Orada burada dolanıp durdu; ama neredeyse akşam oluyordu, yalnızca bir hanım cüzdanı getirmişti yanında. Gerçi çok güzeldi, incidendi, şimdi onu Brunelda'ya armağan etti; ama içinde neredeyse hiçbir şey yoktu. Sonra, dairelere dilenmeye gitmemiz gerektiğini söyledi, bu sayede bazı işe yarar şeyler bulunabilir elbette; yani dilenmeye gittik, ben de, daha iyi bir görünüm sergilemek için, dairelerin kapılarının önünde şarkı söyledim. Delamarche her zamanki gibi şanslıydı: Daha ikinci dairenin, zemin kattaki çok zengin bir dairenin önünde durmuş ve kapıda aşçı kadınla uşağa biraz şarkı söylemiştik ki, bu dairenin sahibi olan hanım, yani Brunelda, merdivenden yukarı çıktı. Belki de korsesini çok sıkmıştı ve birkaç basamağı bir türlü çıkamıyordu. Ama öyle güzel görünüyordu ki, Roßmann! Bembeyaz bir elbisesi ve kırmızı bir güneş şemsiyesi vardı. İnsanın yiyesi geliyordu. Bir içim suydu. Ah Tanrım, ah Tanrım, ne kadar güzeldi! Böyle bir hatun! Hayır, söyle bana, böyle bir hatun nasıl olabilir? Elbette hizmetçi kızla uşak hemen onun yanına koşup neredeyse yukarı

taşıdılar. Biz kapının sağında ve solunda durup selam verdik, burada böyle yapılır. Hâlâ yeterince soluk alamadığından biraz durdu, aslında bunun nasıl olduğunu bilmiyorum, açlık yüzünden aklım başımda değildi, hem yakından daha da güzeldi ve dev gibi enliydi; özel bir korseden ötürü de –sana sonra sandıkta gösteririm– her yeri sımsıkıydı; kısacası, arkadan biraz elledim onu; ama çok hafif, biliyor musun, yalnızca şöyle bir elledim. Bir dilencinin; zengin bir hanımı ellemesine göz yumulamaz elbette. Neredeyse dokunma bile değil; ama sonuçta yine de bir dokunmaydı işte. Delamarche bana hemen bir tokat atmamış olsaydı, nasıl kötü bir sonuç verirdi kim bilir; öyle bir tokattı ki, hemen iki elimi de yanaklarıma götürmek zorunda kaldım."

"Ne işler çevirmişsiniz!" dedi Karl, hikâyeye tamamen kendini kaptırmıştı ve yere oturdu. "Demek Brunelda buydu?"

"Ya, işte," dedi Robinson, "Brunelda buydu."

"Onun şarkıcı olduğunu söylememiş miydin bir keresinde?" diye sordu Karl.

"Tabii ki şarkıcı, hem de büyük bir şarkıcı," diye yanıt verdi Robinson; büyük bir şekerleme kütlesini dilinin üstünde evirip çeviriyor ve ara sıra ağzından taşan bir parçayı parmağıyla yeniden geri bastırıyordu. "Ama o zaman bunu daha bilmiyorduk elbette, zengin ve çok kibar bir hanım olduğunu görüyorduk yalnızca. Hiçbir şey olmamış gibi yaptı ve belki hiçbir şey de hissetmemişti, çünkü gerçekten yalnızca parmak uçlarımla dokunmuştum ona. Ama sürekli Delamarche'a baktı, Delamarche da karşılığında –iyi becerir bunu– dosdoğru onun gözlerinin içine baktı. Bunun üzerine Brunelda ona, 'Birazcık içeri gelsene,' dedi ve güneş şemsiyesiyle dairenin içini, Delamarche'ın onun önü sıra gideceği yeri gösterdi. Sonra ikisi de içeri girdi ve hizmetkârlar arkalarından kapıyı kapattılar. Beni dışarıda unuttular, ben de fazla uzun sürmeyeceğini düşündüm ve Delamarche'ı beklemek için merdivene oturdum. Ama Delamarche yerine uşak dışarı çıktı ve bana bir kâse dolusu çorba getirdi. 'Delamarche'ın bir ikramı!' dedim kendi kendime. Ben yerken uşak biraz daha yanımda kalıp bana Brunelda'yla ilgili bazı şeyler anlattı, ben de Brunelda'yı ziyaretin bizim için nasıl bir önem taşıyabileceğini gördüm. Çünkü Brunelda dul bir kadındı, büyük bir serveti vardı ve tamamen bağımsızdı! Bir kakao

fabrikatörü olan eski kocası gerçi onu hâlâ seviyordu; ama Brunelda onunla ilgili en ufak bir şey duymak istemiyordu. Adam çok sık daireye geliyordu, bir düğüne gider gibi çok şık giyiniyordu hep –kelimesi kelimesine doğru, onu bizzat tanıyorum– ama uşak en büyük rüşvete karşın, adamı kabul edip etmeyeceğini Brunelda'ya sormaya cesaret edemiyordu, çünkü birkaç kez sormuş ve her seferinde Brunelda, o sırada elinde ne varsa onun yüzüne fırlatmıştı. Hatta bir keresinde kocaman, içi dolu sıcak su torbasıyla onun ön dişlerinden birini sökmüştü. Ya, Roßmann, böyle bakarsın işte!"

"Adamı nereden tanıyorsun?" diye sordu Karl.

"Bazen yukarı da gelir," dedi Robinson.

"Yukarı mı?" Karl şaşkınlıktan elini hafifçe yere vurdu.

"Şaşırabilirsin tabii," diye devam etti Robinson, "o zaman uşak bana bunu anlattığında ben bile şaşırmıştım. Bir düşünsene, Brunelda evde değilken uşak adamı Brunelda'nın odasına götürürmüş ve adam her seferinde küçük bir şeyi anı olarak alıp çok pahalı ve seçkin bir şeyi Brunelda'ya bırakırmış ve kimden olduğunu söylemesini uşağa kesinlikle yasaklarmış. Ama bir keresinde –uşak öyle diyor, ben de inanıyorum– yanında paha biçilmez bir porselen getirdiğinde, Brunelda bunu bir şekilde fark etmiş olmalı, hemen yere fırlatıp üzerine basmış, tükürmüş ve öyle şeyler daha yapmış ki, uşak tiksintiden zar zor dışarı taşıyabilmiş."

"Adam, Brunelda'ya ne yapmış ki?" diye sordu Karl.

"Aslında bilmiyorum," dedi Robinson. "Ama sanırım özel bir şey değil, en azından kendisi bilmiyor. Bazen onunla bu konuda konuştuğum oldu. Her gün caddenin köşesinde gelişini bekler, ona yenilikleri anlatmak zorunda kalırım; gelemezsem, yarım saat bekleyip gider. Benim için iyi bir ek kazançtı, çünkü verdiğim haberlere çok güzel para öderdi; ama Delamarche bunu öğrendiğinden beri hepsini ona teslim etmem gerekiyor, ben de daha seyrek gidiyorum."

"Peki adam ne elde etmek istiyor?" diye sordu Karl. "Ne elde etmek istiyor ki? Brunelda'nın onu istemediğini duyuyor işte."

“Evet,” diye içini çekti Robinson, bir sigara yaktı ve kolunu iyice sallayarak dumanı havaya üfledi. Sonra kararını değiştirmiş gibi görünüp şöyle dedi: “Bundan bana ne? Tek bildiğim, bizim gibi burada balkonda yatmasına izin verilse karşılığında çok para verirdi.”

Karl ayağa kalktı, parmaklığa yaslandı ve aşağıdaki caddeye baktı. Ay görülebiliyordu; ama ışığı sokağın derinliklerine henüz girmiyordu. Gündüz bomboş olan sokak, özellikle evlerin kapılarının önü, insanlarla hıncahınç doluydu, hepsi yavaş ve hantal hareket ediyordu, erkeklerin gömlekleri, kadınların açık renk elbiseleri karanlıkta hayal meyal beliriyordu, hiçbirinin başı örtülü değildi. Dört bir yandaki birçok balkonun hepsi doluydu şimdi, bir ampulün ışığında aileler, balkonun büyüklüğüne göre, küçük bir masanın çevresinde ya da düpedüz bir sıra sandalyede oturuyor ya da en azından başlarını odadan çıkarıyorlardı. Erkekler bacaklarını açmış, ayaklarını parmaklık çubuklarının arasından dışarı uzatmış, neredeyse yere kadar uzanan gazeteler okuyorlar ya da görünüşte sessizce; ama masalara sert yumruklar indirerek kâğıt oynuyorlardı, kadınların kucağı dikiş işleriyle doluydu ve ancak arada sırada çevrelerine ya da caddeye kısa bir bakış atabiliyorlardı. Komşu balkondaki sarışın, zayıf bir kadın sürekli esniyor, bu arada gözlerini deviriyor ve o sırada yamamakta olduğu bir çamaşırı her seferinde ağzına tutuyordu; en küçük balkonlarda bile çocuklar birbirlerini kovalamayı biliyor, bu da anne babaların çok canını sıkıyordu. Birçok odanın içinde gramofonlar kurulmuştu ve şarkılar ya da orkestra müziği yükseliyordu, bu müziğe pek kimsenin aldırdığı yoktu, ancak ara sıra ailenin reisi bir işaret veriyor ve herhangi biri yeni bir plak koymak için odaya koşturuyordu. Bazı pencerelerde hiç kıpırdamayan sevgililer görülüyordu, Karl’ ın karşısındaki bir pencerede böyle bir çift ayakta duruyordu, genç adam kolunu kızın beline dolamıştı ve eliyle onun göğsünü sıkıştırıyordu.

“Bitişikteki insanlardan birini tanıyor musun?” diye sordu Karl, Robinson’a; Robinson da ayağa kalkmıştı ve çok üşüdüğünden, yorganın dışında bir de Brunelda’nın battaniyesine sarınmıştı.

“Hemen hemen hiçbirini, benim durumumun kötü yanı da bu zaten,” dedi Robinson ve kulağına fısıldayabilmek için Karl’ı kendine doğru çekti, “yoksa şu anda yakınacağım bir şey olmazdı. Brunelda elindeki her şeyi

Delamarche’ın uğruna sattı ve tüm servetiyle buraya, kentin dış mahallesindeki bu daireye taşındı, böylece kendini tamamen ona adayabilsin ve kimse onları rahatsız etmesin diye; kaldı ki Delamarche’ın istediği de buydu.”

“Peki hizmetkârları işten mi çıkardı?” diye sordu Karl.

“Çok doğru,” dedi Robinson. “Zaten hizmetkârlar burada nereye yerleştirilirdi ki? Bu uşaklar çok müşkülpesenttirler. Bir keresinde Delamarche, Brunelda’nın yanında böyle bir uşağı tekme tokat odadan kovdu, tokatlar birbiri ardına patladı, sonunda adam dışarı atıldı. Elbette diğer uşaklar onunla birlikte olup kapının önünde gürültü yaptılar, derken Delamarche dışarı çıktı (ben o zaman uşak değil, ev arkadaşıydım; ama yine de uşaklarla beraberdim) ve, ‘Ne istiyorsunuz?’ diye sordu. Isidor adındaki en yaşlı uşak bunun üzerine şöyle dedi: ‘Siz bizimle konuşamazsınız, bizim efendimiz sayın bayandır.’ Herhalde anlamışsındır, Brunelda’ya saygı gösterdiler. Ama Brunelda onlara aldırmadan Delamarche’a koştu, o zamanlar şimdiki gibi kilolu değildi henüz, herkesin önünde onu kucaklayıp öptü ve ona, ‘Sevgili Delamarche’çığım,’ dedi. ‘Bu soytarılara yol ver artık,’ dedi sonunda. Soytarılar – bunlar uşaklardı; yüzlerinin ifadesini gözünün önüne getir. Sonra Brunelda kemerinde taşıdığı para çantasına götürdü Delamarche’ın elini, Delamarche elini çantaya sokup uşakların ücretlerini ödemeye başladı; Brunelda kemerindeki açık para çantasıyla orada durarak ödemeye katılmakla yetindi. Delamarche’ın sık sık çantaya el atması gerekiyordu, çünkü saymadan ve talepleri kontrol etmeden dağıtıyordu parayı. Sonunda şöyle dedi: ‘Madem benimle konuşmak istemiyorsunuz, Brunelda’nın adına söylüyorum size: Defolun, hemen şimdi.’ Böylece işten çıkarıldılar, daha sonra birkaç dava açıldı, hatta bir keresinde Delamarche, mahkemeye gitmek zorunda kaldı; ama bu konuda kesin bir şey bilmiyorum. Ancak uşakların ayrılmalarından hemen sonra Delamarche, ‘Şimdi hizmetkârın yok mu yani?’ dedi Brunelda’ya. O da, ‘Robinson var ya,’ dedi. Bunun üzerine Delamarche omzuma vurarak, ‘Pekâlâ, uşağımız sen olacaksın,’ dedi. Brunelda da yanağımı sıvazladı. Bir fırsat çıkarsa Roßmann, sen de ona yanağını sıvazlat. Ne kadar güzel bir şey olduğuna şaşıracaksın.”

“Yani Delamarche’ın uşağı oldun,” dedi Karl özetleyerek.

Robinson sorudaki acımayı yakalayıp yanıt verdi: "Uşağım ama pek az insan bunun farkına varıyor. Görüyorsun, sen kendin de bilmiyordun, oysa bir süredir yanımızdasın. Otele geldiğim gece nasıl giyindiğimi gördün. İki dirhem bir çekirdek giyinmiştim. Uşaklar böyle giyinip dolaşabilir mi? Ancak sorun şu ki, dışarı pek sık çıkamıyorum, hep el altında olmam gerekiyor, evi çekip çevirmek için yapılacak şeyler oluyor hep. Yığınla iş için tek kişi az. Belki fark etmişsindir, odanın orasında burasında duran çok fazla eşya var; büyük taşınma sırasında satamadıklarımızı yanımıza aldık. Elbette birilerine bağışlanabilirdi ama Brunelda hiçbir şeyi bağışlamaz. Bir düşün, bu eşyaları merdivenden yukarı taşımak ne çok iş açtı."

"Robinson, bunların hepsini sen mi yukarı taşıdın?" diye sordu Karl.

"Başka kim olacak?" dedi Robinson. "Yardımcı bir işçi de vardı, tembel bir herif; işin çoğunu tek başıma yapmak zorunda kaldım. Brunelda aşağıda arabanın başında durdu, Delamarche yukarıda eşyaların nereye konulacağını buyurdu, ben de sürekli oradan oraya koşturdum. İki gün sürdü, çok uzun, değil mi? Ama odada ne kadar eşya olduğunu hiç bilmiyorsun, bütün sandıklar dolu, sandıkların arkasında da her şey tavana kadar hıncahınç yığılmış durumda. Nakliye için birkaç kişi tutulmuş olsaydı, her şey çok geçmeden biterdi; ama Brunelda benden başka kimseye güvenmedi. Bu çok güzeldi ama o zaman sağlığımı hayatımın sonuna kadar bozmuş oldum, sağlığımdan başka neyim vardı ki? Kendimi birazcık zorlarsam, buram, buram ve buram sancıyor. Sağlıklı olsaydım, oteldeki oğlanlar, o hanım evlatları –Başka nedirler ki?– benim hakkımdan gelebilirler miydi sanıyorsun? Ama neyim eksik olursa olsun, Delamarche'la Brunelda'ya tek söz etmem, gittiği yere kadar çalışacağım, gitmediği yerde de, yatıp öleceğim; ancak o zaman, çok geç olduktan sonra, hasta olduğumu ve yine de durmadan çalışmaya devam ettiğimi ve onların hizmetinde ölesiye çalıştığımı görecekler. Ah, Roßmann," dedi sonunda ve gözlerini Karl'ın gömleğinin yenine kuruladı. Az sonra, "Üşümüyor musun, gömlekle duruyorsun da?" diye sordu.

"Haydi, Robinson," dedi Karl, "sürekli ağlıyorsun. O kadar hasta olduğuna inanmıyorum. Gayet sağlıklı görünüyorsun; ama sürekli balkonda yattığından, böyle olur olmaz şeyler geliyor aklına. Belki bazen göğsünde bir sancı oluyor, bende de var, herkeste olur. Bütün insanlar her küçük şey

yüzünden senin gibi ağlamaya kalksalar, bütün balkondakilerin ağlaması gerekirdi.”

“Benden iyi bilemezsin,” dedi Robinson ve gözlerini battaniyesinin ucuna sildi. “Bitişikteki, evi kiraladığımız, bize yemek de pişiren kadının yanında kalan öğrenci, geçenlerde tabakları geri götürdüğümde, ‘Baksanıza, Robinson, siz hasta değil misiniz?’ dedi bana. İnsanlarla konuşmam yasak, o yüzden yalnızca tabakları bırakıp gitmek istedim. Bunun üzerine bana doğru gelip şöyle dedi: ‘Bana bakın, işi fazla ileri götürmeyin, siz hastasınız.’ ‘Peki öyleyse ne yapmam gerektiğini söyler misiniz?’ diye sordum. ‘Bu sizin sorununuz,’ dedi ve arkasını döndü. Masadaki diğerleri de güldüler, burada her yerde düşmanlarımız var, ben de iyisi mi çekip gittim.”

“Yani seni aptal yerine koyanlara inanıyorsun da, senin iyiliğini isteyenlere inanmıyorsun.”

“Ama nasıl olduğumu bilirim herhalde,” diye öfkelendi Robinson; ama hemen yine ağlamaya döndü.

“Sende eksik olan şeyi bilmiyorsun, Delamarche’a uşaklık edeceğine doğru düzgün bir iş bulmalısın. Çünkü senin anlattıklarından ve kendi gördüklerimden yargıya varabildiğim kadarıyla, buradaki hizmet değil, kölelik. Buna hiçbir insan dayanamaz, sana inanıyorum. Ama sen, Delamarche’ın dostu olduğun için, onu terk etmemen gerektiğini düşünüyorsun. Yanlış bu, senin nasıl sefil bir yaşam sürdüğünü anlamıyorsa ona karşı en ufak bir yükümlülüğün kalmamış demektir.”

“Yani burada hizmet etmeyi bırakırsam, yeniden sağlığıma kavuşacağıma gerçekten inanıyor musun, Roßmann?”

“Kuşkusuz,” dedi Karl.

“Kuşkusuz mu?” diye sordu Robinson.

“Hiç kuşkusuz,” dedi Karl gülümseyerek.

“Öyleyse sağlığıma kavuşmaya hemen başlayabilirim,” dedi Robinson ve Karl’a baktı.

“Niye ki?” diye sordu Karl.

“Eh, buradaki işimi üstleneceğin için,” diye yanıt verdi Robinson.

“Sana bunu kim söyledi ki?” diye sordu Karl.

“Eski bir plan bu. Birkaç gündür bundan söz ediliyor. Daireyi yeterince temiz tutmadığım için Brunelda’nın beni azarlamasıyla başladı. Her şeyi hemen düzene sokacağıma söz verdim elbette. Eh ama bu çok zor. Örneğin benim durumumda, toz almak için her yere sürünemem, odanın ortasında bile kıpırdanılmıyor, bırak mobilyalarla erzakların arasını. Her şey iyice temizlenmek istenirse mobilyaları da yerinden çekmek gerekir, bunu tek başıma mı yapacağım? Ayrıca bunların hepsinin çok sessizce olup bitmesi gerekiyor, çünkü odadan pek çıkmayan Brunelda rahatsız edilmemeli. Yani her şeyi temizleyeceğime söz verdim ama gerçekte temizlemedim. Brunelda bunu fark edince, bunun böyle gitmeyeceğini ve bir yardımcı almak gerekeceğini söyledi Delamarche’a. ‘Evi iyi idare etmedim, diye bana suçlamalarda bulunmanı istemem, Delamarche,’ dedi. ‘Ben kendimi zorlayamıyorum, bunu görüyorsun, Robinson da yetmiyor; başlangıçta çevikti ve her yere yetişirdi; ama şimdi sürekli yorgun ve çoğunlukla bir köşede oturuyor. Ama bizimki kadar çok eşyayla dolu bir oda kendiliğinden düzene girmez.’ Bunun üzerine Delamarche, bu konuda ne yapılabileceğini düşündü, çünkü rastgele bir kişi böyle bir evde işe alınamaz, denemek için de olsa, çünkü her taraftan gözler üzerimizde. Ama ben senin iyi dostum olduğundan ve otelde nasıl sıkıntı çektiğini Renell’den duyduğumdan, seni önerdim. Eskiden Delamarche’a küstahça davranmış olmana karşın, hemen kabul etti, ben de sana yararım dokunabildiği için çok sevindim elbette. Bu iş senin için biçilmiş kaftan, gençsin, güçlüsün ve beceriklisin, bense beş para etmem artık. Ancak, henüz kesinlikle işe alınmış olmadığını sana söylemek isterim; Brunelda seni beğenmezse seni burada çalıştıramayız. Yani onun hoşuna gitmeye uğraş, gerisini ben hallederim.”

“Peki, ben burada uşak olursam, sen ne yapacaksın?” diye sordu Karl; kendini çok özgür hissediyordu, Robinson’ın anlattıklarının onda yol açtığı korku geçmişti. Demek Delamarche onu uşak yapmaktan daha kötü niyetler

beslemiyordu onun için –daha kötü niyetler besleseydi, geveze Robinson onları mutlaka açığa vururdu– ama durum buysa o zaman Karl daha bu akşam alıp başını gitmeyi göze alıyordu. İnsan kimseyi, bir görevi kabul etmeye zorlayamazdı. Önceleri Karl, otelden çıkarıldıktan kısa bir süre sonra, açlıktan kurtulmak için, uygun ve mümkünse daha saygın bir iş bulup bulamayacağı konusunda kaygılanmışken şimdi burada onun için düşünülen, ona tiksinç gelen işle karşılaştırıldığında diğer her iş yeterince iyi görünüyordu, işsizlik yüzünden yokluk çekmeyi bile bu işe yeğlerdi. Ama bunu Robinson'ın kafasına sokmaya hiç çalışmadı, özellikle Robinson şimdi varacağı her yargıda, Karl'ın onun üzerindeki yükü alacağı umudunun etkisi altındaydı tamamen.

"Öyleyse ben," dedi Robinson ve konuşmasına rahat el hareketleriyle eşlik etti –dirseklerini parmaklığa dayamıştı– "sana ilk önce her şeyi açıklayıp stokları göstereceğim. Sen kültürlüsün ve eminim yazın da güzeldir, yani burada bulundurduğumuz bütün eşyaların bir dökümünü yapabilirsin hemen. Brunelda bunu çoktandır istiyordu. Yarın öğleden önce hava güzel olursa Brunelda'ya balkonda oturmasını rica ederiz, bu arada biz de sakin sakin ve onu rahatsız etmeden odada çalışabiliriz. Çünkü buna, Roßmann, öncelikle dikkat etmen gerekiyor. Brunelda'yı rahatsız etme sakın. Her şeyi duyar, şarkıcı olduğu için bu kadar duyarlı kulakları var muhtemelen. Örneğin sandığın arkasında duran şnaps fıçısını yuvarlayarak çıkarırsın, fıçı ağır olduğundan ve her yerde çeşitli eşyalar bulunduğundan gürültü olur, öyle ki fıçı bir seferde yuvarlanamaz. Brunelda örneğin sakin sakin kanepeye yatmış, ona hep musallat olan sinekleri yakalamaktadır. Yani sana aldırmadığını sanır ve fıçını yuvarlamaya devam edersin. Brunelda hâlâ sakin sakin yatmaktadır. Ama hiç beklemediğin ve en az gürültü yaptığın bir anda birdenbire doğrulup oturur, iki eliyle kanepeye vurur, tozdan kanepe görülmez –burada olduğumuzdan beri, kanepeye vurarak tozunu çıkarmadım; yapamıyorum ki, Brunelda sürekli üstünde yatıyor– ve korkunç bir şekilde bağırmaya başlar, bir erkek gibi, saatlerce böyle bağırır. Şarkı söylemesini komşular yasakladı; ama bağırmasını kimse yasaklayamıyor, bağırmadan duramaz, diğer taraftan şimdi bu seyrek oluyor, Delamarche ile ben çok dikkatli olduk. Bağırmanın ona çok zararı da dokundu. Bir keresinde bayıldı, ben de –Delamarche o sırada yoktu– bitişikteki öğrenciyi alıp gelmek zorunda kaldım; büyük bir şişedeki sıvıyı Brunelda'ya serpti, bunun yardımı da oldu; ama bu sıvının dayanılmaz bir

kokusu vardı; şimdi bile, insan burnunu kanepeye tutarsa kokuyu alır. Öğrenci kesinlikle bizim düşmanımız, buradaki herkes gibi; sen de herkese dikkat etmeli ve kimseyle ilişki kurmamalısın."

"Baksana, Robinson," dedi Karl, "zor bir hizmet bu. Beni güzel bir iş için önermişsin."

"Kaygılanma," dedi Robinson ve Karl'ın tüm olası kaygılarını savuşturmak için kapalı gözlerle başını iki yana salladı. "İşin avantajları da var, başka hiçbir iş sana bunları sunamaz. Brunelda gibi bir hanımın sürekli yakınındasın, bazen onunla aynı odada uyursun; bu da, düşünebileceğin gibi, çeşitli güzellikleri beraberinde getirir. Ücretin dolgun olacak, burada bir sürü para var, ben Delamarche'ın dostu olarak hiçbir şey almadım; yalnızca dışarı çıktığımda, Brunelda hep bir şeyler vermiş olurdu; ama sen elbette başka bir uşak gibi ücret alacaksın. Zaten başka bir şey de değilsin; ama senin için en önemlisi, benim işimi çok kolaylaştıracak olman. İlk başta elbette hiçbir şey yapmayacağım ki sağlığıma kavuşayım; ama sağlığıma biraz kavuşur kavuşmaz, bana güvenebilirsin. Brunelda'nın hizmetini görme işini kendime saklayacağım, yani saçını yapmayı ve giydirmeyi; Delamarche bunları halletmediği sürece. Sen yalnızca odanın toplanması, gerekli şeylerin alınması ve daha ağır ev işlerinin görülmesiyle ilgileneceksin."

"Hayır, Robinson," dedi Karl, "bütün bunlar bana çekici gelmiyor."

"Aptallık etme, Roßmann," dedi Robinson, Karl'ın yüzüne sokularak, "bu güzel fırsatı kaçırma. Hemen bir iş nerede bulursun? Seni kim tanır? Sen kimi tanırsın? Biz, çok şey yaşamış ve büyük deneyimler edinmiş iki adam, iş bulamadan haftalarca dolanıp durduk. Kolay değil, hatta ümitsiz derecede zor."

Karl başını evet anlamında salladı ve Robinson'ın bu kadar mantıklı konuşabilmesine şaşırdı. Bu öğütler kendisi için geçerli değildi kuşkusuz, burada kalamazdı, büyük şehirde onun için küçücük bir yer bulunurdu herhalde, bütün gece boyunca meyhanelerin hepsi dolup taşıyordu, bunu biliyordu, müşterilere hizmet edecek kişilere ihtiyaç vardı, bu konuda antrenmanlıydı. Herhangi bir işletmeye hızla ve göze batmadan uyum sağlardı. Tam da karşıdaki evin altına küçük bir meyhane kondurulmuştu,

içeriden gümbür gümbür bir müzik yükseliyordu. Ana giriş yalnızca büyük, sarı bir perdeyle örtülmüştü, bazen bir hava akımıyla hareketlenen perde sokağa doğru kabararak dalgalanıyordu. Yoksa sokak çok daha sessizleşmişti kuşkusuz. Balkonların çoğu karanlıktı, yalnızca uzakta orada burada tek bir ışık bulunuyordu; ama insan onu kısa bir süre gözüyle yakalar yakalamaz, oradaki insanlar ayağa kalkıyor, daireden içeri girerlerken bir adam ampule uzanıyor ve balkonda geriye kalan son kişi olarak, sokağa kısa bir bakış attıktan sonra ışığı söndürüyordu.

“Eh, gece oluyor,” dedi Karl kendi kendine, “burada daha fazla kalırsam, onların olurum.” Balkon kapısının önündeki perdeyi çekmek için arkasını döndü. “Ne istiyorsun?” dedi Robinson ve Karl ile perdenin arasına girdi.

“Gitmek istiyorum,” dedi Karl. “Bırak beni! Bırak beni!”

“Brunelda’yı rahatsız edemezsin,” diye bağırdı Robinson, “ne oluyor sana!” kollarını Karl’ın boynuna doladı, bütün ağırlığıyla ona asıldı, bacaklarıyla Karl’ın bacaklarını sararak onu ânında yere yıktı. Ama Karl asansörcü oğlanlar arasında biraz dövüş öğrenmişti, böylece yumruğunu Robinson’ın çenesinin altına dayadı; ama hafifçe ve özen göstererek. Robinson diziyle Karl’ın karnına hızla ve kayıtsızca vurdu; ama sonra iki elini çenesine götürüp öyle yüksek sesle haykırmaya başladı ki, komşu balkondan bir adam ellerini deli gibi çırparak, “Susun!” diye buyurdu. Karl, Robinson’ın indirdiği darbenin acısı geçsin diye birazcık sessizce yattı. Belli ki karanlık olan odanın önünde sakin ve ağır bir biçimde asılı duran perdeye çevirdi yüzünü yalnızca. Artık odada kimse yok gibiydi, belki Delamarche’la Brunelda dışarı çıkmışlardı, Karl da tam bir özgürlüğe kavuşmuştu. Gerçekten bir bekçi köpeği gibi davranan Robinson kesin olarak silkelenip atılmıştı.

O sırada uzaktan, sokaktan aralıklı vuruşlar halinde trampet ve borazan sesleri yükseldi. Birçok kişinin tek bağrışı çok geçmeden toplanıp genel bir haykırışa dönüştü. Karl başını çevirdi ve tüm balkonların nasıl yeniden canlandığını gördü. Yavaş yavaş doğruldu, tam olarak dik duramadı ve parmaklığa ağırlığını vermek zorunda kaldı. Aşağıda kaldırımda delikanlılar geniş adımlarla, kollarını uzatmış, kasketleri havaya kalkmış ellerinde, yüzleri geriye dönük, yürüyorlardı. Taşıt yolu henüz açıktı. Birileri uzun sopaların ucunda, sarımsı bir dumanla çevrili kâğıt fenerler

sallıyordu. Tam o sırada trampetçilerle borazancılar geniş sıralar halinde ışığa çıktılar, Karl ne kadar kalabalık olduklarına şaşırıyordu ki, arkasında sesler duyup döndü ve Delamarche'ın ağır perdeyi kaldırdığını, sonra da odanın karanlığından Brunelda'nın çıktığını gördü; omuzları dantelli, kırmızı bir elbise giymiş, muhtemelen taranmamış ve yalnızca kabartılmış olan, uçları gevşek bir biçimde oradan buradan görünen saçına koyu renk, küçük bir başlık takmıştı. Elinde küçük, açılmış bir yelpaze tutuyor; ama onu kıpırdatmayıp sıkı sıkı kendine bastırıyordu.

Karl, ikisine yer açmak için parmaklık boyunca yana kaydı. Kuşkusuz kimse onu burada kalmaya zorlayamazdı, Delamarche bunu denese bile, Brunelda, Karl'ın ricası üzerine onu hemen salıverirdi. Brunelda ona hiç katlanamıyordu, gözleri kadını korkutuyordu. Ama Karl kapıya doğru bir adım atınca, Brunelda bunu yine de fark etti ve, "Nereye böyle, ufaklık?" dedi. Karl, Delamarche'ın sert bakışları karşısında durakladı ve Brunelda onu kendine çekti. "Aşağıdaki geçit törenini seyretmek istemiyor musun?" dedi ve onu önü sıra parmaklığa itti. Karl arkasındaki kadının, "Neyle ilgili olduğunu biliyor musun?" dediğini duydu ve onun baskısından sıyrılmak için ister istemez bir hareket yapıp başarılı olamadı. Üzgün üzgün aşağıdaki sokağa baktı, sanki üzgün olmasının nedeni oradaydı.

Delamarche önce kollarını kavuşturarak Brunelda'nın arkasında durdu, sonra odaya koşup Brunelda'ya opera dürbününü getirdi. Aşağıda, müzisyenlerin arkasında olayın asıl bölümü görünmüştü. Devasa bir adamın omuzlarında bir şey oturuyordu, bu yükseklikte, donuk pırıldayan kel kafasından başka bir şeyi görülmüyor, silindir şapkasını sürekli selam vererek başının yukarısında tutuyordu. Çevresinde belli ki tahta levhalar taşınıyor, bunlar balkondan bakılınca bembeyaz görünüyordu; düzenleme öyle yapılmıştı ki, bu pankartlar her yandan resmen beye yaslanıyor, o da aralarında belirginleşiyordu. Her şey hareket halinde olduğundan, bu pankartlar duvarı sürekli gevşiyor ve sürekli yeni baştan düzenleniyordu. Daha ileride sokak boylu boyunca, karanlıkta kestirilebildiği kadarıyla çok uzağa kadar olmasa da, beyin çevresini saran yandaşlarıyla dolmuştu, hep birden el çırpıyor ve muhtemelen beyin adını, çok kısa ama anlaşılmaz bir adı, uzatılıp yayılan bir şarkıyla duyuruyorlardı. Kalabalığın içine ustalıkla dağıtılmış olan tek tük kişide çok parlak ışıklı otomobil fenerleri vardı, bu ışığı caddenin her iki yanındaki evlerin üzerinde yavaşça bir aşağı bir

yukarı gezdiriyorlardı. Karl'ın bulunduğu yükseklikte ışık artık rahatsız etmiyor; ama daha aşağıdaki balkonlarda, bu ışığın yalayıp geçtiği kişilerin aceleyle ellerini gözlerine götürdükleri görülüyordu.

Delamarche, Brunelda'nın ricası üzerine, komşu balkondakilerden organizasyonun içeriğiyle ilgili bilgi istedi. Karl, ona yanıt verilip verilmeyeceğini, verilirse nasıl verileceğini biraz merak ediyordu. Gerçekten de Delamarche üç kez sormak zorunda kaldı, bir yanıt alamadı. Tehlikeli biçimde parmaklıktan sarktı, Brunelda komşulara olan öfkesinden hafifçe tepindi, Karl onun dizlerini hissetti. Sonunda yine de bir yanıt geldi; ama aynı anda, insanlarla tıka basa dolu olan bu balkonda herkes kahkahalarla gülmeye başladı. Bunun üzerine Delamarche oraya doğru bir şeyler bağırdı, öyle yüksek sesle bağırdı ki, o anda bütün sokakta çok gürültü olmasa dört bir yanda herkes şaşkınlıkla kulak kabartırdı. Ne olursa olsun, kahkahaların çok geçmeden doğal olmayan bir biçimde kesilmesinde etkili oldu.

"Yarın bölgemizde bir yargıç seçilecekmiş, aşağıda taşıdıkları da bir adaymış," dedi Delamarche, tamamen sakin bir halde Brunelda'nın yanına geri dönerek. "Olamaz!" diye bağırdı sonra ve okşayarak Brunelda'nın sırtını sıvazladı. "Dünyada olup bitenden haberimiz yok artık."

"Delamarche," dedi Brunelda, komşuların davranışına geri dönerek, "çok yorucu olmasa taşınmayı ne kadar isterdim! Ama ne yazık ki kendime güvenemem." Ve derin derin iç çekerek, huzursuz ve dalgın bir halde, Karl'ın gömleğiyle oynadı; Karl olabildiğince göze batmadan bu küçük, tombul elleri itmeye çalışıp duruyordu, bunu kolayca başardı da, çünkü Brunelda onu düşünmüyordu, çok başka düşüncelerle meşguldü.

Ama Karl da çok geçmeden Brunelda'yı unuttu ve onun kollarının kendi omuzlarındaki yüküne göz yumdu, çünkü caddedeki olaylar çok ilgisini çekti. Adayın hemen önünde yürüyen ve konuşmaları özel bir önem taşıyan –çünkü dört bir yandan kulak kabartmış yüzlerin onlara doğru eğildiği görülüyordu– konuşurken el kol hareketleri yapan adamlardan oluşan küçük bir grubun buyruğu üzerine beklenmedik biçimde meyhanenin önünde durdular. Bu yetkililerden biri elini kaldırıp hem kalabalık hem de aday için geçerli olan bir işaret verdi. Kalabalık sustu, taşıyıcının omuzlarında defalarca doğrulmaya çalışan ve defalarca tekrar yerine oturan adaya ise

kısa bir konuşma yaptı, bu sırada silindir şapkasını rüzgâr gibi sağa sola sallıyordu. Çok belirgin görülüyordu bu, çünkü konuşması sırasında tüm otomobil fenerleri ona yönelmişti, öyle ki parlak bir yıldızın ortasında bulunuyordu.

Şimdi, tüm caddenin konuya gösterdiği ilgi de fark ediliyordu. Adayın parti taraftarları tarafından doldurulmuş balkonlarda, onun adı hep birlikte şarkıyla söyleniyor ve parmaklığın üzerinden çok ileriye uzanan eller makine gibi çırpılıyordu. Geri kalan balkonlarda, ki bunlar çoğunluktaydı, güçlü bir karşı şarkı yükseliyor, ne var ki değişik adayların yandaşları söz konusu olduğundan, bütüncül bir etki yapmıyordu. Buna karşın, orada bulunan adayın tüm düşmanları genel bir ıslıkta birleşiyor, hatta gramofonlar tekrar tekrar çalıştırılıyordu. Tek tek balkonların arasında politik tartışmalar, gece olmasının güçlendirdiği bir heyecanla yürütülüyordu. Çoğu pijamasını giymişti bile ve üzerine yalnızca bir palto almıştı, kadınlar büyük ve koyu renk şallara sarınıyorlardı, göz kulak olunmayan çocuklar balkonların kenarlarına korkutucu biçimde tırmanıyor ve uyumuş oldukları karanlık odalardan hep daha çok sayıda çıkıyorlardı. Galeyana gelenler ara sıra tek tük belirsiz nesneyi rakiplerinin bulunduğu yöne fırlatıyor, bunlar bazen hedefi buluyor; ama çoğunlukla caddeye düşüp öfkeli bir bağrışa yol açıyordu sık sık. Aşağıdaki yöneticilere gürültü çok kötü gelirse, trampetçi ve borazancılar işe karışmakla görevlendiriliyor ve onların gümbürdeyen, var güçle çalınan, bitmek bilmeyen sinyali evlerin çatılarına kadar tüm insan seslerini bastırıyordu. Ve her seferinde, birdenbire –insan inanamıyordu– kesiliyorlardı; bunun üzerine sokaktaki, belli ki bunun için alıştırma yapmış kalabalık, bir an için oluşan genel sessizlikte parti şarkılarını avaz avaz haykırıyordu –otomobil fenerlerinin ışığında, her birinin ağzı ardına kadar açılmış görülüyordu– bu arada kendilerine gelen rakipler eskisinden on kat daha güçlü bir biçimde tüm balkon ve pencerelerden bağırıyor, partiyi aşağıdaki kısa zaferinden sonra en azından bu yükseklikte tam olan bir suskunluğa boğuyordu.

“Beğendin mi, ufaklık?” diye sordu Brunelda; dürbünle olabildiğince her şeyi tepeden görebilmek için, Karl’ın hemen arkasında sağa sola dönüp duruyordu. Karl yalnızca başını öne doğru sallayarak yanıt verdi. Bunun yanı sıra Robinson’ın, Delamarche’a belli ki Karl’ın tutumuyla ilgili çeşitli bilgiler verdiğini fark etti; ama Delamarche bunlara önem vermez

görünüyordu, çünkü sol eliyle Robinson'ı sürekli kenara itmeye çalışıyordu; sağ elini Brunelda'nın beline dolamıştı. “Dürbünle bakmak istemez misiniz?” diye sordu Brunelda ve onu kastettiğini göstermek için Karl'ın göğsüne vurdu.

“Yeterince görüyorum,” dedi Karl. “Yine de bir dene,” dedi kadın, “daha iyi göreceksin.”

“Benim gözlerim iyi,” diye yanıt verdi Karl, “her şeyi görüyorum.” Kadının, dürbünü onun gözlerine yaklaştırmasını nazik değil, rahatsız edici bir hareket olarak algıladı, kadın da melodik ama tehditkâr bir, “Seni seni!” sözünden başka bir şey söylemedi. Karl dürbünü gözlerinde buldu ve gerçekten hiçbir şey göremedi.

“Hiçbir şey görmüyorum ki,” dedi ve dürbünden kurtulmak istedi; ama Brunelda dürbünü sıkı sıkı tutuyordu ve Karl onun göğsüne yaslanmış başını ne geriye ne de yana kaydırabiliyordu.

“Şimdi görüyorsundur ama,” dedi Brunelda ve dürbünün ayar düğmesini çevirdi.

“Hayır, hâlâ bir şey görmüyorum,” dedi Karl ve Robinson'ı istemeden gerçekten de yükten kurtardığını düşündü, çünkü Brunelda'nın dayanılmaz kaprisleri şimdi kendisine yöneliyordu.

“Ne zaman göreceksin canım!” dedi Brunelda ve –şimdi Karl'ın bütün yüzü onun ağır soluğuna boğulmuştu– ayar düğmesini çevirmeye devam etti. “Şimdi?” diye sordu.

“Hayır, hayır, hayır!” diye bağırdı Karl, oysa şimdi gerçekten de, çok belirsiz olsa da, her şeyi ayırt edebiliyordu. Ama tam o sırada Brunelda'nın Delamarche'la ilgileneceği tutmuştu, dürbünü Karl'ın yüzünün önünde gevşekçe tuttu; Karl da, Brunelda farkına varmadan, dürbünün altından caddeye bakabildi. Daha sonra Brunelda isteğinde artık ısrar etmedi ve dürbünü kendisi kullandı.

Aşağıdaki meyhaneden bir garson çıkmıştı ve kapı eşiğinde sağa sola koşturarak yöneticilerin siparişlerini aldı. Lokalin içini görmek ve

olabildiğince çok kişiyi hizmete çağırmak için boynunu nasıl uzattığı görülüyordu. Belli ki herkesin bedava içki içmesi için yapılan bu hazırlıklar sırasında aday konuşmaya ara vermedi. Taşıyıcı, yalnızca ona hizmet eden devasa adam, konuşmanın kalabalığın her yerine ulaşması için, her seferinde birkaç cümleden sonra küçük bir dönüş yapıyordu. Aday çoğunlukla iki büklüm halde duruyor, boştaki eliyle ve diğer elindeki silindir şapkayla hamleler yaparak sözlerini olabildiğince etkili kılmaya çalışıyordu. Ama bazen, neredeyse düzenli aralarla kendini kaptırıyor, kollarını açıp doğruluyor, artık bir gruba değil, oradaki herkese hitap ediyor, evlerin en üst katlardaki sakinlerine kadar sesleniyordu; yine de, en alt katlarda bile kimsenin onu duyamayacağı, hatta, mümkün olsa kimsenin onu dinlemek istemeyeceği son derece açıktı, çünkü her pencere ve her balkon en azından bir tane bağırıp çağıran konuşmacı tarafından tutulmuştu. Bu arada birkaç garson meyhaneden bilardo masası büyüklüğünde, ışıldayan dolu bardaklarla kaplı bir tepsi çıkardı. Yöneticiler, meyhane kapısının önünden yürüyüp geçmek biçiminde yapılan dağıtımı düzenlediler. Ama tepsideki bardaklar sürekli yeniden doldurulmasına karşın, kalabalığa yetmiyordu; meyhanede çalışan iki sıra oğlan, tepsinin sağından solundan sıyrılıp kalabalığa servis yapmak zorunda kaldı. Aday elbette konuşmayı kesmişti ve yeniden gücünü toplamak için moladan yararlandı. Kalabalığın ve keskin ışığın ötesinde taşıyıcı onu yavaşça oradan oraya taşıyor ve ancak en yakın birkaç yandaşı ona eşlik edip yukarıya doğru konuşuyordu.

“Ufaklığa bak sen,” dedi Brunelda, “bakmaktan nerede olduğunu unutuyor.” Karl’ı gafil avlayıp iki eliyle onun yüzünü kendine çevirdi; öyle ki göz göze geldiler. Ama bu yalnızca bir an sürdü, çünkü Karl onun ellerini hemen silkip attı; birazcık rahat bırakılmadığına kızarak ve aynı zamanda, caddeye çıkıp her şeyi yakından görme hevesiyle dolup taşarak var gücüyle Brunelda’nın baskısından kurtulmaya çalıştı ve şöyle dedi:

“Lütfen bırakın beni.”

“Yanımızda kalacaksın,” dedi Delamarche, gözünü caddeden ayırmadan ve Karl’ın gitmesini engellemek için yalnızca bir elini uzattı.

“Bırak,” dedi Brunelda ve Delamarche’ın elini uzaklaştırdı, “kalıyor zaten.” Ve Karl’ı parmaklığa daha da sıkı bastırdı, Karl’ın kurtulmak için onunla

boğuşması gerekirdi. Bunu başarsa bile, eline ne geçerdi ki! Solunda Delamarche duruyordu, sağına Robinson dikilmişti, arada tam anlamıyla hapsolmuştu. “Seni dışarı atmadıklarına sevin,” dedi Robinson ve Brunelda’nın kolunun altından uzattığı eliyle Karl’a hafifçe vurdu.

“Dışarı atmak mı?” dedi Delamarche. “Kaçak bir hırsız dışarı atılmaz, polise teslim edilir. Ve sakin olmazsa hemen yarın erkenden başına gelebilir bu.”

O andan itibaren Karl artık aşağıdaki gösteriden zevk almadı. Brunelda yüzünden doğrulamadığından mecburen parmaklıktan biraz sarktı. Kendi dertleriyle dopdolu, dalgın bakışlarla aşağıdakileri seyretti, yaklaşık yirmi kişilik gruplar halinde meyhane kapısının önüne geliyor, bardakları kapıp arkalarına dönüyor ve bu bardakları şimdi kendi kendisiyle meşgul olan odaya doğru kaldırıyor, bağırarak bir parti selamı söyleyip bardakları kafaya dikiyor ve onları, mutlaka gürültüyle; ama bu yükseklikten duyulmadan, tekrar tepsiye koyuyor ve sabırsızlıkla tepinen yeni bir gruba yer açıyorlardı. Şimdiye dek meyhanede çalmış olan bando, yöneticilerin emri üzerine sokağa çıkmıştı, kocaman üflemeli çalgıları karanlık kalabalığın içinde parlıyor; ama çalınanlar genel gürültüde neredeyse silinip gidiyordu. Cadde şimdi, en azından meyhanenin bulunduğu tarafta, göz alabildiğine insan doluydu. Karl’ın sabah otomobille geldiği yokuştan oluk oluk aşağı akıyor, aşağıdan, köprüden yukarı koşturuyorlardı; evlerdeki insanlar bile, bu olaya karışmanın çekiciliğine karşı koyamamışlardı, balkonlarda ve pencerelerde neredeyse yalnızca kadınlar ve çocuklar kalmışken erkekler aşağıda evlerin kapılarından itiş kakış çıkıyorlardı. Ancak şimdi müzik ve ağırlama amacına ulaşmıştı, topluluk yeterince büyüktü, iki yanında birer otomobil feneri olan yönetici işaret ederek müziği susturdu, yüksek bir ıslık çaldı ve biraz yolunu şaşırmış olan taşıyıcının, adayla birlikte, yandaşların açtığı yoldan aceleyle yaklaştığı görüldü.

Aday, meyhane kapısına gelir gelmez, şimdi dar bir çember halinde çevresini saran otomobil fenerlerinin ışığında yeni konuşmasına başladı. Ama şimdi her şey eskisinden çok daha zordu, taşıyıcının en ufak bir hareket özgürlüğü yoktu artık, izdiham çok büyüktü. Daha önce tüm olası yöntemlerle adayın konuşmalarının etkisini artırmaya çalışan en yakın

yandaşlar, şimdi onun yakınında kalmakta zorlanıyorlardı, herhalde yirmi tanesi olanca gayretle taşıyıcıya sıkıca tutunuyordu. Ama bu güçlü adam bile isteğine göre adım atamıyordu artık, belirli dönüşler ya da uygun ilerleme veya gerilemelerle kalabalık üzerinde etkili olmak artık düşünülemezdi. Kalabalık plansızca sel gibi akıyordu, biri ötekine yaslanıyor, artık kimse dik durmuyordu, rakipler yeni seyirciler sayesinde çok artmış gibiydi; taşıyıcı uzun süre meyhane kapısının yakınında durabilmişti; ama şimdi, anlaşılan karşı koymayarak kendini bırakıp sokağın bir aşağısına bir yukarısına sürüklendi, aday durmaksızın konuşuyordu; ama programını mı açıklıyor, yoksa yardım mı istiyor, pek belli değildi artık; yanlış anlaşılmıyorsa bir rakip aday da ortaya çıkmıştı, hatta birden çok; çünkü ara sıra, birden alevlenen bir ışıkta, kalabalık tarafından havaya kaldırılmış, solgun yüzlü ve yumrukları sıkılı bir adamın, çok sesli bağrışlarla selamlanan bir konuşma yaptığı görülüyordu.

“Neler oluyor orada?” diye sordu Karl ve soluksuz bir şaşkınlıkla bekçilerine döndü.

Brunelda, “Ufaklığı nasıl da heyecanlandırıyor!” dedi Delamarche’a ve başını kendine doğru çekmek için Karl’ı çenesinden tuttu. Ama Karl bunu istemedi ve caddedeki olaylar yüzünden adeta gözü kararmış halde, öyle sert silkindi ki, Brunelda onu salıvermekle kalmadı, gerileyip onu tamamen serbest bıraktı. “Artık yeterince gördün,” dedi, belli ki Karl’ın tutumuna kızmıştı, “odaya git, yatakları yap ve gece için her şeyi hazırla.” Elini odaya doğru uzattı. Zaten Karl’ın birkaç saattir tutmak istediği yöndü bu, tek sözle karşı çıkmadı. Derken sokaktan, paramparça olan camların şangırtısı duyuldu. Karl kendini tutamadı ve bir kez daha aşağıya göz atmak için hızla parmaklığa sıçradı. Rakiplerin, belki de belirleyici nitelikte olan bir darbe girişimi başarıya ulaşmıştı; yandaşların, güçlü ışığıyla en azından asıl olayların bütün topluluğun önünde gerçekleşmesini sağlayan ve bu sayede her şeyi belirli sınırlar içinde tutmuş olan otomobil fenerleri tümden ve aynı anda parçalanmıştı, adayın ve taşıyıcısının çevresini saran ortak, belirsiz ışıklandırma birdenbire yayılarak zifirî karanlık etkisi yaptı. Adayın nerede bulunduğu aşağı yukarı da olsa belirlenemezdi şimdi; tam o sırada başlayan, hep birlikte avaz avaz söylenen, aşağıdaki köprüden yaklaşan bir şarkı, karanlığın yanıltıcılığını daha da artırdı.

“Ne yapacağını sana söyledim ya!” dedi Brunelda. “Acele et. Yorgunum,” diye ekledi ve sonra kollarını havaya kaldırdı, öyle ki göğsü normalden çok daha fazla kalktı. Brunelda’yı hâlâ kucaklamış şekilde tutan Delamarche, onu çekip balkonun bir köşesine götürdü. Robinson, hâlâ orada duran yemek artıklarını kenara itmek için arkalarından gitti.

Karl bu uygun fırsatı değerlendirmeliydi, şimdi aşağı bakacak zaman değildi, caddedeki olayları aşağıdan yeterince görürdü, burada yukarıda gördüğünden de çok. İki sıçrayışta, kırmızımsı ışıklandırılmış odayı geçti; ama kapı kilitliydi ve anahtar alınmıştı. Şimdi onun bulunması gerekiyordu; ama bu karışıklıkta, hele de Karl’ın elinde bulunan kısa, değerli zamanda kim anahtar aramak isterdi ki! Şimdi aslında merdivende olmalı, durmadan koşmalıydı. Ama anahtarı arıyordu! Açılabilen bütün çekmecelerde aradı, çeşitli tabak çanaklar, peçeteler ve başlanmış bir örgünün durduğu masayı karıştırdı, üstünde karmakarışık bir yığın eski giysinin bulunduğu bir koltuk dikkatini çekti, anahtar giysilerin arasında olabilirdi; ama asla bulunamazdı ve sonunda kendini gerçekten de kötü kokan kanepeye atıp her şeyi ve kıvrımı yoklayarak anahtarı aradı. Sonra aramayı bırakıp odanın ortasında durakladı. Brunelda, anahtarı mutlaka kemerine bağlamıştı, böyle dedi kendi kendine, orada bir sürü şey asılıydı, tüm aramaları boşunaydı.

Bilinçsizce iki bıçak kaptı Karl ve birbirinden uzak iki saldırı noktası elde etmek için kapı kanatlarının arasına, birini yukarı, birini aşağı soktu. Daha bıçakları kanırtır kanırtmaz, metal kısımları kopup ikiye ayrıldı tabii. Başka bir şey de istememişti, şimdi daha sıkı sıkı sokabileceği saplar daha iyi tutacaktı. Kollarını iyice açmış, bacaklarını iyice ayırmış halde, inleyerek ve bu arada kapıya çok dikkat ederek var gücüyle kanırttı. Kapı uzun süre karşı koyamayacaktı, sürgünün açıkça duyulabilir bir biçimde gevşemesinden sevinçle anladı bunu; ama ne kadar yavaş ilerlerse o kadar doğru oluyordu, kilit birdenbire açılıvermemeliydi, yoksa balkondakilerin dikkatini çekerdi, kilit çok yavaşça birbirinden ayrılmalıydı, Karl da büyük bir dikkatle, gözlerini giderek kilide yaklaştırarak çalışıyordu bunun üzerinde.

Delamarche’ın, “Bakın hele,” diyen sesini duydu. Üçü de odada duruyordu, perde arkalarında çekilip örtülmüştü, Karl onların gelişini duymamış olmalıydı, bıçakların görüntüsü karşısında elleri aşağı sarktı. Ama açıklama

ya da özür niyetine herhangi bir söz söyleyecek zamanı yoktu, çünkü Delamarche o anki durumu kat kat aşan bir öfke nöbetiyle sıçrayıp –ropdöşambrının çözülen kuşağı havada büyük bir şekil çizdi– Karl'ın üzerine atıldı. Karl son anda saldırıdan sıyırdı, bıçakları kapıdan çekip savunmada kullanabilirdi; ama bunu yapmadı, bunun yerine eğilip sıçrayarak Delamarche'ın ropdöşambrının geniş yakasına yapıştı, onu yukarı kaldırdı, sonra daha da yukarı çekti –ropdöşambr Delamarche'a büyük geliyordu zaten– ve şans eseri Delamarche'ı başından tuttu, fazlasıyla şaşıran Delamarche önce ellerini körlemesine savurdu ve ancak bir süre sonra; ama henüz tam etkili olmadan yumruklarıyla Karl'ın sırtını dövdü, Karl ise yüzünü korumak için kendini Delamarche'ın göğsüne atmıştı. Acıdan kıvransa da ve vuruşlar giderek sertleşse de, yumruklara dayandı Karl, nasıl dayanmasındı, zaferi karşısında görüyordu. Elleri, Delamarche'ın başında, başparmakları herhalde onun gözlerinin üzerinde, en kötü mobilya karmaşasına doğru önü sıra onu itti ve üstelik ayakuçlarıyla ropdöşambrın kuşağını Delamarche'ın ayaklarına dolayıp böylece onu düşürmeye de çalıştı.

Ama tamamıyla Delamarche'la uğraşması gerektiğinden, özellikle onun direnişinin giderek arttığını hissettiğinden ve bu düşman beden ona giderek daha güçlü yüklendiğinden, Delamarche'la yalnız olmadığını gerçekten unuttu. Ama bu ona çok geçmeden anımsatıldı, çünkü arkasında kendini yere atmış olan Robinson'ın bağırarak birbirinden ayırıp bastırdığı ayakları birdenbire tutmaz oldu. Karl, bir adım daha gerileyen Delamarche'ı inleyerek elinden bıraktı. Brunelda, iyice açılmış bacakları ve bükülmüş dizleriyle odanın ortasında olanca haşmetiyle duruyor ve ışıl ışıl gözlerle olayları izliyordu. Gerçekten de kavgaya katılmışçasına derin derin soluk alıyor, gözleriyle ölçüp tartıyor ve yumruklarını yavaşça öne kaldırıyordu. Delamarche yakasını indirdi, yeniden serbestçe bakabiliyordu ve elbette artık kavga değil, yalnızca cezalandırma vardı. Karl'ı gömleğinin önünden yakaladı, onu neredeyse yerden kaldırdı ve –duyduğu küçümsemeden ona bakmıyordu bile– birkaç adım uzaktaki bir dolaba öyle şiddetle fırlattı ki, Karl ilk anda, dolaba çarpmanın sırtında ve başında yol açtığı sancıların doğrudan Delamarche'ın elinden kaynaklandığını sandı. Titreşen gözlerinin önünde oluşan karanlıkta Delamarche'ın, "Seni alçak!" diye avaz avaz bağırdığını duydu. İlk bitkinlikle dolabın önüne yığılırken, "Görürsün sen!" sözleri hafifçe kulaklarında yankılandı.

Kendine geldiğinde çevresi kapkaranlıktı, gecenin geç saatleri olmalıydı; balkondan bu yana, perdenin altından ay ışığının hafif bir parıltısı odaya sızıyordu. Uyuyan üç kişinin sakin soluk alışları duyuluyordu; en sesli nefes alışlar Brunelda'dan çıkıyor, konuşurken arada sırada yaptığı gibi uykuda kesik kesik soluk alıyordu; ama uyuyanların tek tek hangi yönde bulunduklarını belirlemek kolay değildi, bütün oda soluklarının uğultusuyla doluydu. Karl ancak çevresini biraz gözden geçirdikten sonra kendini düşündü ve çok korktu, çünkü ağrıdan iki büklüm ve kaskatı kesildiğini hissetse de, ağır kanamalı bir yara almış olabileceğini düşünmemişti. Ama şimdi başında bir ağırlık vardı ve bütün yüzü, boynu gömleğin altındaki göğsü kanamış gibi ıslaktı. Durumunu tam olarak saptamak için ışığa çıkması gerekiyordu, belki onu döverek sakatlamışlardı, o zaman Delamarche ona seve seve yol verirdi herhalde; ama sonra ne yapardı, artık onun için gerçekten umut kalmazdı. Kapı girişindeki, burnu yaralı oğlan aklına geldi ve bir an yüzünü ellerine gömdü.

Sonra düşünmeden kapıya doğru döndü ve emekleyerek oraları yokladı. Çok geçmeden parmak uçları bir çizmeye, devamında da bir bacağa değdi. Robinson'dı bu, başka kim çizmeyle uyurdu ki? Karl'ın kaçmasını engellemek için kapı önüne enlemesine yatması emredilmişti. Ama Karl'ın durumu bilinmiyor muydu ki? Şimdilik hiç de kaçmak istemiyordu, tek istediği ışığa ulaşmaktı. Madem kapıdan çıkamıyordu, öyleyse balkona çıkmalıydı.

Yemek masasını akşamkinden belli ki çok başka bir yerde buldu, Karl elbette çok dikkatli yaklaştı, kanepe şaşırtıcı biçimde boştu, buna karşın odanın ortasında, iyice bastırılmış olsalar da yüksek bir yığın oluşturan giysiler, örtüler, perdeler, yastıklar ve halılara rastladı. İlk başta, yalnızca küçük bir yığın olduğunu sandı, akşam divanın üstünde bulmuş olduğuna benziyordu ve tahminen yere yuvarlanmıştı; ama yerde sürünmeye devam ederken şaşkınlıkla fark etti ki, orada bir araba dolusu böyle eşya duruyordu, gün boyunca saklandıkları dolaptan gece için çıkarılmışlardı muhtemelen. Yığının çevresinden süründü ve çok geçmeden, bu bütünün bir çeşit döşek olduğunu fark etti, dikkatle yoklayarak emin olduğu gibi, üstünde Delamarche'la Brunelda yatıyordu.

Şimdi herkesin nerede yattığını biliyordu ve balkona çıkmak için acele etti. Perdenin dışında bambaşka bir dünyanın içinde hızla doğruldu. Temiz gece havasında, ay ışığıyla yıkanan balkonda birkaç kez bir aşağı bir yukarı gidip geldi. Caddeye baktı, çok sessizdi, meyhaneden hâlâ müzik yükseliyordu ama boğuktu, kapının önünde bir adam kaldırımı süpürüyordu, akşam genel patırtının içinde bir seçim adayının bağrışının binlerce başka sesten ayırt edilemediği sokakta, şimdi süpürgenin kaldırım taşına sürtmesi açıkça duyuluyordu.

Komşu balkondaki bir masanın yerinden oynaması Karl'ın dikkatini çekti, orada biri oturmuş ders çalışıyordu. Küçük bir keçi sakalı olan genç bir adamdı, hızlı dudak hareketleriyle eşlik ettiği okuması sırasında sürekli sakalını kıvırıyordu. Yüzü Karl'a dönük halde, kitaplarla kaplı küçük bir masada oturuyordu, ampulü duvardan indirip iki büyük kitabın arasına sıkıştırmış ve onun keskin ışığına boğulmuştu.

“İyi akşamlar,” dedi Karl, çünkü genç adamın ona doğru baktığını sandı.

Ama bu bir yanılgı olmalıydı, çünkü genç adam onu hiç fark etmemiş gibiydi, ışığı perdelemek ve birden kimin selam verdiğini belirlemek için elini gözlerini üzerine koydu; sonra da, hâlâ bir şey görmediğinden, komşu balkonu da biraz aydınlatmak için ampulü yukarı kaldırdı.

“İyi akşamlar,” dedi sonra o da, bir an sert sert baktı ve ardından ekledi: “Ee, ne var yani?”

“Sizi rahatsız mı ediyorum?” diye sordu Karl.

“Elbette, elbette,” dedi adam ve ampulü yeniden eski yerine getirdi.

Bu sözlerle kuşkusuz her türlü ilişki geri çevrilmişti; ama Karl yine de, balkonun adama en yakın olduğu köşesinden ayrılmadı. Adamın kitabını okumasını, sayfaları çevirmesini, ara sıra yıldırım hızıyla el attığı başka bir kitabı açıp herhangi bir şey aramasını ve sık sık bir deftere notlar almasını, bu sırada yüzünü deftere şaşırtıcı derecede eğmesini ses çıkarmadan izledi.

Bu adam bir öğrenci miydi acaba? Tıpkı ders çalışıyormuş gibi görünüyordu. Karl evde annesiyle babasının masasında oturup ödevlerini

yaparken bundan çok farklı olmazdı –üzerinden uzun zaman geçmişti– bu sırada babası gazete okur ya da bir derneğin hesap kayıtlarını ve yazışmalarını halleder, annesi de bir dikiş işiyle uğraşır ve ipliği kumaştan yukarıya çekerdi. Karl, babasını rahatsız etmemek için yalnızca defteri ve yazı gereçlerini masaya koyar, gerekli kitapları sağına ve soluna, sandalyelerin üstüne yerleştirirdi. Ne kadar sessiz olurdu orası! Ne kadar seyrek gelirdi yabancılar o odaya! Daha küçük bir çocukken Karl, annesinin akşama doğru evin kapısını anahtarla kilitlemesini izlemekten hoşlanırdı. Şimdi Karl'ın, yabancı kapıları bıçaklarla kanırtıp açacak hale geldiğinden annesinin haberi yoktu.

Aldığı bütün eğitim ne amaca hizmet etmişti ki! Her şeyi unutmuştu; eğitimini burada sürdürmek söz konusu olsaydı, bu onun için çok zor olurdu. Bir keresinde evde bir ay hasta yattığını anımsadı; kesintiye uğrayan öğreniminde tekrar yolunu bulması ne kadar çabaya mal olmuştu o zaman! Zaten İngilizce ticari yazışmalar ders kitabı dışında uzun zamandır başka kitap okumamıştı.

Karl birdenbire kendisine, "Hey, genç adam," diye hitap edildiğini duydu, "başka bir yerde dikilemez misiniz? Gözünüzü dikip buraya bakmanız beni son derece rahatsız ediyor. Sonuçta insan, gece saat ikide balkonda rahatsız edilmeden çalışabilmeyi isteyebilir herhalde. Benden bir şey mi istiyorsunuz?"

"Ders mi çalışıyorsunuz?" diye sordu Karl.

"Evet, evet," dedi adam ve öğrenim açısından kaybedilen bu kısa süreyi, kitaplarını yeni bir düzene sokmak için kullandı.

"Öyleyse sizi rahatsız etmeyeyim," dedi Karl, "zaten odaya geri dönüyorum. İyi geceler."

Adam yanıt bile vermedi, bu rahatsızlığın ortadan kalkmasından sonra ani bir kararla yeniden çalışmaya koyulmuştu, alnını iyice sağ eline dayadı.

O sırada Karl tam perdenin önünde, aslında dışarı neden çıkmış olduğunu anımsadı, ne durumda olduğunu hiç bilmiyordu. Başındaki bu ağırlık neyin nesiydi? Elini yukarı götürdü ve şaşırdı, odanın karanlığında korktuğu gibi

kanayan bir yara yoktu, hâlâ nemli olan, sarık benzeri bir sargı vardı yalnızca. Oradan buradan sarkan dantel kalıntılarına bakılırsa Brunelda'nın eski bir çamaşırından yırtılıp yapılmıştı, Robinson da onu herhalde Karl'ın başına şöyle bir sarmıştı. Ancak büküp sıkmayı unutmuştu, dolayısıyla Karl'ın baygın olduğu sırada bir yığın su yüzünden aşağı ve gömleğinin altına sızmış ve Karl'ı böylesine korkutmuştu.

"Hâlâ oradasınız galiba?" diye sordu adam ve gözlerini kısıp baktı.

"Şimdi gerçekten gidiyorum," dedi Karl, "buradan biraz bakmak istedim yalnızca, odanın içi çok karanlık."

"Kimsiniz siz?" dedi adam, mürekkepli kalemi önündeki açık kitabın içine koydu ve parmaklığa yaklaştı. "Adınız ne? Bu insanların yanına nasıl geldiniz? Uzun zamandır mı buradasınız? Neye bakmak istiyorsunuz ki? Oradaki ampulünüzü yakın da yüzünüzü görebileyim?"

Karl bunu yaptı; ama içeriden hiçbir şey fark edemesinler diye, yanıt vermeden önce kapının perdesini daha sıkı çekti. "Bu kadar alçak sesle konuştuğum için bağışlayın," dedi sonra fısıltı tonunda. "İçeridekiler beni duyarlarsa yine olay çıkar."

"Yine mi?" diye sordu adam.

"Evet," dedi Karl, "daha akşamleyin onlarla büyük bir kavga ettim. Şuramda feci bir şiş olsa gerek." Başının arkasını eliyle yokladı.

"Nasıl bir kavgaydı bu?" diye sordu adam ve Karl hemen yanıt vermediğinden, ekledi: "Bu hanımla ve beylerle ilgili her derdinizi bana gönül rahatlığıyla açabilirsiniz. Çünkü üçünden de nefret ederim, özellikle de hanımınızdan. Ayrıca sizi şimdiye kadar bana karşı kışkırtmadılarsa şaşarım. Adım Josef Mendel, üniversite öğrencisiyim."

"Evet," dedi Karl, "bana sizden söz ettiler etmesine de, kötü bir şey söylemediler. Bir keresinde Frau Brunelda'ya bakmışsınız galiba, öyle değil mi?"

"Bu doğru," dedi öğrenci ve güldü. "Kanepede hâlâ kokusu var mı?"

“Ah evet,” dedi Karl.

“Buna sevindim işte,” dedi öğrenci ve elini saçında gezdirdi. “Peki neden oranızı buranızı şişiriyorlar?”

“Bir kavga oldu,” dedi Karl, bunu öğrenciye nasıl açıklayacağını düşünerek. Ama sonra konuşmasını kesip, “Sizi rahatsız etmiyor muyum?” dedi.

“Birincisi,” dedi öğrenci, “rahatsız ettiniz zaten ve ne yazık ki öyle sinirliyim ki, yeniden kafamı toplamak için uzun zamana ihtiyacım var. Siz balkonda dolaşmaya başladığınızdan beri, çalışmamda ilerleyemiyorum. İkincisi de, saat üçte her zaman mola veririm. Yani rahatça anlatın. Beni de ilgilendiriyor.”

“Çok basit,” dedi Karl. “Delamarche, yanında uşak olmamı istiyor. Ama ben istemiyorum. Keşke daha akşamdan çekip gitseydim. Beni bırakmak istemedi, kapıyı kilitledi, ben de onu kırmaya kalktım, sonra da boğuştuk. Hâlâ burada olduğum için mutsuzum.”

“Başka bir iş buldunuz mu ki?” diye sordu öğrenci.

“Hayır,” dedi Karl, “ama bunun benim için önemi yok, yeter ki buradan gideyim.”

“Şuna da bakın,” dedi öğrenci, “sizin için önemi yok ha?” Ve ikisi de kısa bir süre sustu. “Neden bu insanların yanında kalmak istemiyorsunuz ki?” diye sordu öğrenci sonra.

“Delamarche kötü bir insan,” dedi Karl, “onu daha önceden tanıyorum. Bir keresinde bir gün boyunca onunla taban teptim, yanından ayrılınca da sevindim. Şimdi yanında uşak mı olayım?”

“Bütün uşaklar, efendilerini seçerken sizin gibi müşkülpesent olsalar!” dedi öğrenci ve gülümser gibi oldu. “Bakın, ben gündüz tezgâhtarım, en adisinden tezgâhtar, hatta Montly’nin mağazasında öteye beriye koşturan çırağım. Bu Montly denen adam kuşkusuz alçağın teki; ama bunu hiç

takmam; beni öfkelendiren tek şey, bu kadar sefil bir ücret almam. Yani bana bakıp da örnek alın."

"Nasıl," dedi Karl, "gündüz tezgâhtarlık yapıp gece de ders mi çalışıyorsunuz?"

"Evet," dedi öğrenci, "başka türlü olmuyor. Bütün olasılıkları denedim ama bu yaşam tarzı en iyisi. Yıllar önce yalnızca öğrenciydim, gece gündüz, biliyor musunuz, ancak neredeyse açlıktan ölüyordum, pislik içindeki eski bir delikte uyurdum ve o zamanki giysilerimle amfilere girmeye cesaret edemezdim. Ama bunlar geride kaldı."

"Peki ama ne zaman uyuyorsunuz?" diye sordu Karl ve öğrenciye şaşkınlıkla baktı.

"Evet, uyumak!" dedi öğrenci. "Öğrenimimi bitirince uyuyacağım. Şimdilik sade kahve içiyorum." Arkasını döndü, çalışma masasının altından büyük bir şişe çıkardı, içindeki sade kahveyi küçük bir fincana boşalttı ve tadını olabildiğince az almak için insanın ilaçları aceleyle yutması gibi, kahveyi midesine indirdi.

"Çok güzel bir şey, sade kahve," dedi öğrenci. "Biraz da size uzatamayacağım kadar uzakta olmanız yazık."

"Sade kahveyi sevmem," dedi Karl.

"Ben de," dedi öğrenci ve güldü. "Ama onsuz ne yapardım. Sade kahve olmasa Montly beni bir an bile tutmazdı. Hep Montly diyorum, oysa benim dünyada olduğumdan onun haberi yok elbette. Tezgâhta bunun gibi büyük bir şişeyi hep el altında tutmasam mağazada nasıl davranırdım, tam olarak bilmiyorum, çünkü kahve içmeye ara vermeye hiç cesaret edemedim; ama inanın bana, çok geçmeden tezgâhın arkasında yatıp uyurdum. Ne yazık ki, bu durumu seziyor, bana orada 'Sade Kahve' diyorlar; aptalca bir şaka, ilerlememi engellediği de kesin."

"Peki, öğreniminizi ne zaman bitireceksiniz?" diye sordu Karl.

“Yavaş gidiyor,” dedi öğrenci, başını eğerek. Parmaklıktan ayrılıp yeniden masanın başına oturdu, dirseklerini açık kitaba dayadı, ellerini saçlarında gezdirdi, sonra da, “Bir-iki yıl daha sürebilir,” dedi.

“Ben de üniversitede okumak istiyordum,” dedi Karl; sanki bu durum ona, şimdi suskunlaşan öğrencinin daha çok güvenini kazanma hakkı verecekti.

“Ya,” dedi öğrenci; kitabını yine okuyor muydu, yoksa yalnızca dalgın dalgın gözlerini mi dikmişti, pek belli değildi. “Öğrenimi bırakmış olduğunuza sevinin. Ben şahsen yıllardır aslında yalnızca, başladığım işi bitireyim diye üniversitede okuyorum. Duyduğum memnuniyet az, geleceğe yönelik umutlarım daha da az. Ne umudum olacak ki! Amerika sahte doktorlarla dolu.”

“Ben mühendis olmak istiyordum,” dedi Karl aceleyle, son derece dalgın görünen öğrenciye.

“Şimdiyse bu insanların yanında uşak olacaksınız,” dedi öğrenci kaçamak bir bakış fırlattı, “bu size acı veriyor elbette.”

Öğrencinin çıkardığı bu sonuç kuşkusuz bir yanlış anlamaydı; ama belki de öğrenci konusunda Karl’ın işine yarayabilirdi. Bu nedenle sordu: “Mağazada ben de bir iş bulabilir miyim acaba?”

Bu soru öğrenciyi kitabından tamamen kopardı; iş bulmasında Karl’a yardımcı olabileceği düşüncesi hiç aklına gelmemişti. “Şansınızı deneyin,” dedi, “ya da iyisi mi denemeyin. Montly’nin yanında işe girmem, hayatımın şimdiye kadarki en büyük başarısı oldu. Öğrenim ile işim arasında bir seçim yapmam gerekse elbette işi seçerdim. Tek çabam, böyle bir seçim yapma zorunluluğunun ortaya çıkmasına izin vermemek.”

“Demek ki orada işe girmek bu kadar zor,” dedi Karl, daha çok kendi kendine.

“Ya, ne sanıyorsunuz,” dedi öğrenci, “burada bölge yargıcı olmak, Montly’nin yanında kapıcı olmaktan daha kolay.”

Karl sustu. Kendisinden çok daha deneyimli olan ve henüz bilmediği nedenlerden ötürü Delamarche'tan nefret eden, oysa kendisinin kötülüğünü kesinlikle istemeyen bu öğrenci, Delamarche'ı terk etmesi için Karl'ı yüreklendirecek söz bulamıyordu. Bu arada, polise karşı Karl'ın içinde bulunduğu tehlikeyi ve ancak Delamarche'ın yanında bundan yarı yarıya korunduğunu hiç bilmiyordu.

"Akşam aşağıdaki gösteriyi gördünüz, öyle değil mi? İnsan durumu bilmese bu adayın –adı Lobter– gelecek vaat ettiğini ya da en azından gündeme geleceğini düşünür, değil mi?"

"Politikadan hiç anlamam," dedi Karl.

"Bu bir kusur," dedi öğrenci. "Ama bunu bir yana bırakalım, gözlerinizle kulaklarınız var. Adamın kuşkusuz dostları ve düşmanları vardı, bunu gözden kaçırmış olamazsınız. Şunu bilin ki, adamın, benim görüşüme göre, seçilmek için en ufak bir umudu yok. Onunla ilgili her şeyi tesadüfen biliyorum, bizde onu tanıyan biri oturuyor. Beceriksiz bir insan değil, politik görüşlerine ve politik geçmişine bakılırsa bölge için en uygun yargıç olurdu. Ama seçilebileceği kimsenin aklına gelmiyor, uğranabilecek en büyük yenilgiye uğrayacak, seçim kampanyası için elindeki birkaç dolarını sokağa attığıyla kalacak."

Karl ve öğrenci susarak kısa bir süre birbirlerine baktılar. Öğrenci gülümseyerek başını salladı ve bir elini yorgun gözlerine bastırdı.

"Daha yatmaya gitmeyecek misiniz?" diye sordu sonra. "Ben de yeniden çalışmalıyım zaten. Bakın, daha okuyup bitirmem gereken ne çok şey var." Daha kendisini bekleyen çalışma konusunda Karl'a bir fikir vermek için, bir kitabın yarısının yapraklarını hızla çevirdi.

"Öyleyse iyi geceler," dedi Karl ve eğilip selam verdi.

Yine masasında oturan öğrenci, "Bir ara da bize gelin," dedi, "tabii eğer isterseniz. Gelenimiz gidenimiz çok olur. Akşam dokuzdan ona kadar size de zaman ayırırım."

“Yani Delamarche’ın yanında kalmamı mı öğütlüyorsunuz?” diye sordu Karl.

“Kesinlikle,” dedi öğrenci ve başını kitaplarına eğdi. Bu sözü söyleyen o değilmiş gibiydi; öğrencininkinden daha derin olan bir ses tarafından söylenmiş gibi yankılandı Karl’ın kulaklarında. Karl yavaşça perdeye gitti, şimdi hiç kıpırdamadan, koyu karanlıkta çevrili halde, ampulün ışığında oturan öğrenciye bir bakış daha attı ve odaya süzüldü. Uyuyan üç kişinin bütünleşmiş soluk alışları onu karşıladı. Duvar boyunca kanepeyi aradı, bulunca da, alışık olduğu döşeğiymiş gibi rahatça uzandı üstüne. Delamarche’ı ve buradaki durumu iyi bilen, üstelik eğitimli bir adam olan öğrenci ona burada kalmasını öğütlediğinden, şimdilik tereddüdü yoktu. Öğrenci gibi yüksek hedefleri yoktu, hatta evinde de öğrenimini bitirebilir miydi, kim bilir; madem evinde pek olası görünmüyordu, öyleyse burada, yabancı ülkede bunu yapmasını kimse bekleyemezdi. Şimdilik Delamarche’ın yanında uşaklık yapmayı kabul ederse ve bu güvenle uygun bir fırsat kollarsa, bir şeyler başarabileceği ve başarılar için takdir görebileceği bir iş bulma umudu kesinlikle daha büyüktü. Bu caddede orta ve küçük ölçekli birçok büro bulunuyor gibiydi, belki de ihtiyaç durumunda personellerinin seçiminde hiç de seçici davranmıyorlardı. Eğer gerekirse seve seve odacı olurdu; ama sonuçta, salt büro çalışmaları için işe alınması da olanaksız değildi; o zaman büro memuru olarak masasında oturur ve bugün erken saatte avluların arasından geçerken gördüğü o memur gibi, kaygısızca kısa bir süre açık pencereden bakardı. Gözlerini kaparken yatıştırıcı bir şey geldi aklına: Daha gençti ve Delamarche onu günün birinde salıverecekti; bu evin düzeni, sonsuza dek sürecekmiş gibi görünmüyordu gerçekten. Ama Karl bir büroda böyle bir iş bulursa büro işlerinden başka bir şeyle uğraşmaz ve öğrenci gibi gücünü bölmezdi. Gerekirse geceyi de büro için kullanırdı, yeterli ticari hazırlığa sahip olmadığından başlangıçta zaten isterlerdi bunu ondan. Yalnızca, hizmet edeceği firmanın çıkarını düşünür ve tüm işleri üzerine alırdı; bürodaki diğer memurların, kendilerine yakışmayacağı gerekçesiyle geri çevirecekleri işleri bile. İyi niyetler kafasında dönüp duruyordu, sanki ileriki şefi kanepenin önünde duruyor ve bunları onun yüzünden okuyordu.

Karl böyle düşüncelerle uykuya daldı ve daha yarı uykudayken Brunelda’nın yüksek sesle inlemesi onu rahatsız etti; belli ki kötü rüyalarla

boğuşan Brunelda, döşeğinde dönüp duruyordu.

Oklahoma Açıkhava Tiyatrosu

Karl bir caddenin köşesinde bir afiş gördü, üzerinde şöyle yazıyordu:

> Clayton'daki hipodromda bugün sabah altıdan gece yarısına kadar, Oklahoma'daki tiyatro için personel alınacak! Büyük Oklahoma Tiyatrosu sizi çağırıyor! Yalnızca bugün, yalnızca bir kereliğine çağırıyor! Şimdi fırsatı kaçıran, sonsuza dek kaçırmış olur! Geleceğini düşünenin yeri bizim yanımızdır! Herkese açık! Sanatçı olmak isteyen başvursun! Tiyatromuzda herkese ihtiyaç var! Bizde karar kılanları buradan kutlarız! Ama gece yarısına kadar görüşmeye alınmak için acele edin! Saat on ikide her şey bitecek, bir daha da başlamayacak! Bize inanmayana lanet olsun! Haydi Clayton'a!

Gerçi afişin önünde birçok insan duruyordu ama pek ilgi görmüşe benzemiyordu. Çok fazla afiş vardı, afişlere kimse inanmıyordu artık. Bu afiş de, normalde afişlerin olduğundan daha olasılık dışıydı. Ama her şeyden önce büyük bir hatası vardı, ödemeyle ilgili tek söz geçmiyordu. Azıcık bile sözü edilmeye değer olsaydı, afişte mutlaka belirtilirdi; en çekici şey unutulmazdı. Sanatçı olmayı kimse istemiyordu; ama herkes çalışması karşılığında para almak istiyordu.

Ama Karl için yine de afişin büyük bir çekiciliği vardı. "Herkese açık," deniliyordu. Herkese, yani Karl'a da. Şimdiye dek yaptığı her şey unutulacaktı, kimse bunlar için onu eleştirmeyecekti. Utanç verici olmayan, insanların açıkça davet edilebildiği bir işe başvuracaktı! Ve aynı şekilde açıkça, onun da işe alınacağına söz veriliyordu. Daha iyisini beklemiyordu, en sonunda doğru düzgün bir kariyere başlamak istiyordu, bu da belki burada kendini göstermişti. Varsın afişte yazan büyük sözlerin hepsi yalan olsun, varsın büyük Oklahoma Tiyatrosu küçük bir gezici sirk olsun, insanları işe alacaktı ya, bu yeterliydi. Karl afişi ikinci kez okumadı; ama "Herkese açık!" cümlesini bir kez daha buldu. Önce, Clayton'a yayan

gitmeyi düşündü; ama üç saatlik yorucu bir yürüyüş olurdu bu, oraya vardığında da, büyük olasılıkla, boştaki tüm pozisyonların dolduğunu öğrenirdi. Afişe göre, işe alınacakların sayısı sınırlandırılmamıştı doğrusu; ama bu tür iş ilanları hep böyle kaleme alınırdı. Karl, ya işten vazgeçmesi ya da arabayla gitmesi gerektiğini anladı. Parasını hesapladı, bu yolculuk olmasa sekiz gün yeterdi, küçük bozuklukları avucunda sağa sola itti. Onu gözlemiş olan bir bey, omzunu sıvazlayıp, “Clayton yolculuğu için bol şans,” dedi. Karl ses çıkarmadan başını salladı ve hesaplamaya devam etti. Ama çok geçmeden karar verdi, yolculuk için gereken parayı ayırıp metroya yollandı. Clayton’da indiğinde, hemen birçok borazanın sesini duydu. Karmakarışık bir sesti, borazanlar karşılıklı akort edilmemişti, umursamazca üfleniyorlardı. Ama Karl’ı rahatsız etmedi bu, daha çok Oklahoma Tiyatrosu’nun büyük bir kuruluş olduğunu ona kanıtladı. Ama istasyon binasından çıkıp karşısındaki yapıya bütünüyle bakınca, her şeyin onun düşünebileceğinden daha büyük olduğunu gördü ve bir kuruluşun yalnızca personel almak için bu tür masrafları nasıl yapabileceğini anlayamadı. Hipodromun girişinin karşısında uzun, alçak bir kürsü kurulmuştu; melek kılığına girmiş, beyazlara bürünüp sırtlarına büyük kanatlar takmış yüzlerce kadın bu podyumda uzun, altın gibi parlayan borazanları üflüyordu. Ama doğrudan doğruya podyumun üstünde değildiler, her biri bir kaidenin üstünde duruyor ama kaide görünmüyordu, çünkü melek elbisesinin uzun, dalgalanan kumaşları onu tamamen örtüyordu. Kaideler çok yüksek olduğundan, herhalde iki metreyi bulduğundan, kadınların boyu dev gibi görünüyordu, yalnızca küçük başları büyüklük izlenimini biraz bozuyordu, toplanmamış saçları da büyük kanatların arasından ve yanlarından aşağı çok kısa ve neredeyse gülünç bir biçimde sarkıyordu. Tekdüzelik oluşmasın diye, değişik büyüklükte kaideler kullanılmıştı; çok alçakta duran kadınlar vardı, gerçek boylarının pek üstünde değildiler; ama yanlarındaki diğer kadınlar öyle yükseğe çıkmışlardı ki, rüzgârın en hafif itmesinde tehlikeye girdikleri sanılıyordu. Ve bu kadınların hepsi üflüyordu. Pek fazla dinleyici yoktu. Kadınların büyük boylarıyla karşılaştırıldığında küçük görünen on kadar delikanlı podyumun önünde bir aşağı bir yukarı gidip geliyor ve yukarıya, kadınlara bakıyordu. Birbirlerine şu ya da bu kadını gösteriyor; ama içeri girip kendilerini işe aldırmaya niyetleri yokmuş gibi görünüyorlardı. Yaşça büyük tek bir adam görülüyordu yalnızca, biraz kenarda duruyordu. Karısını ve bebek arabasındaki çocuğunu da yanında getirmişti. Kadın, bir

eliyle arabayı tutuyor, diğeriyle adamın omzuna yaslanıyordu. Gerçi gösteriye hayran kalmışlardı; ama hayal kırıklığına uğradıkları fark ediliyordu. Bir iş fırsatı bulmayı da beklemişlerdi herhalde ama çalınan bu borazanlar akıllarını karıştırmıştı. Karl da aynı durumdaydı. Adamın yanına yaklaştı, biraz borazanları dinledi, sonra da, “Oklahoma Tiyatrosu’na eleman alınan yer burası herhalde?” dedi.

“Ben de öyle sanmıştım,” dedi adam, “ama biz bir saattir burada bekliyoruz ve borazanlardan başka bir şey duymadık. Hiçbir yerde ne bir afiş görülüyor ne bir çığırtkan ne de bilgi verebilecek birisi.”

Karl şöyle dedi: “Daha çok insan toplanana kadar bekliyorlardır belki. Gerçekten de henüz çok az insan var burada.”

“Olabilir,” dedi adam ve yeniden sustular. Borazanların gürültüsünde bir şey anlamak zordu zaten. Ama sonra kadın, kocasına bir şey fısıldadı, adam başını salladı ve kadın hemen Karl’a seslendi: “Hipodroma gidip eleman alımının nerede olduğunu soramaz mısınız acaba?”

“Olur,” dedi Karl, “ama podyumun üzerinden geçmem gerekir, meleklerin arasından.”

“Bu kadar zor mu?” diye sordu kadın.

Karl için yol ona kolay görünüyor; ama kocasını göndermek istemiyordu.

“Eh, peki,” dedi Karl, “gideceğim.”

“Çok iyisiniz,” dedi kadın ve hem o hem de kocası Karl’ın elini sıktı.

Delikanlılar, Karl’ın podyuma nasıl çıktığını yakından görmek için bir araya toplandılar. Kadınlar, iş aramaya gelen ilk kişiyi selamlamak için borazanları daha güçlü üflüyorlardı sanki. Hatta Karl’ın o sırada kaidelerinin yanından geçtiği kadınlar, borazanları ağızlarından çekiyor ve onun izlediği yolu takip etmek için yana eğiliyorlardı. Karl podyumun öbür ucunda, huzursuzca bir aşağı bir yukarı gidip gelen bir adam gördü, belli ki istenebilecek her bilgiyi vermek için insanları bekliyordu. Karl ona doğru gidecekken yukarıdan adının seslenildiğini duydu.

“Karl!” diye seslendi melek. Karl başını kaldırıp baktı ve sevinç dolu bir şaşkınlıkla gülmeye başladı. Fanny’ydi bu.

“Fanny!” diye seslendi ve eliyle yukarıya selam verdi.

“Buraya gelsene!” diye seslendi Fanny. “Yanımdan geçip gitmeyeceksin herhalde!” Ve kumaşları araladı, öyle ki kaide ve yukarıya çıkan dar bir merdiven açığa çıktı.

“Yukarı çıkmaya izin var mı?” diye sordu Karl.

“Birbirimizin elini sıkmamızı kim yasaklayacak!” diye seslendi Fanny ve gerçekten de biri yasaklamaya geliyor mu diye öfkeyle çevresine baktı. Ama Karl merdivenden yukarı koşturmuştu bile.

“Yavaş!” diye seslendi Fanny. “Kaide ve ikimiz birden yere devriliriz!” Ama hiçbir şey olmadı, Karl kazasız belasız son basamağa kadar geldi. “Baksana,” dedi Fanny, birbirlerini selamlamalarından sonra, “baksana, nasıl bir iş buldum.”

“Güzel bir şey,” dedi Karl ve çevresine baktı. Yakındaki bütün kadınlar, Karl’ı fark etmişlerdi ve kikirdiyorlardı. “Neredeyse en yüksekteki sensin,” dedi Karl ve diğerlerinin yüksekliğini ölçmek için elini uzattı.

“İstasyondan çıktığında hemen gördüm seni,” dedi Fanny, “ama ben burada ne yazık ki son sıradayım, görünmüyorum, seslenemedim de. Gerçi özellikle yüksek sesle öttürdüm ama beni fark etmedin.”

“Hepiniz kötü öttürüyorsunuz,” dedi Karl, “bırak bir kere de ben öttüreyim.”

“Elbette,” dedi Fanny ve borazanı ona uzattı, “ama koronun uyumunu bozma, yoksa beni kovarlar.”

Karl öttürmeye başladı; yalnızca gürültü çıkarmaya yarayan, kaba yapılmış bir borazan olduğunu düşünmüştü; ama şimdi ortaya çıkıyordu ki, neredeyse her inceliğin altından kalkabilecek bir enstrümandı. Bu enstrümanlar aynı tarzdaysa çok kötüye kullanılıyorlar demekti. Karl,

diğerlerinin gürültüsünün kendisini rahatsız etmesine izin vermeden, göğsünü şişire şişire bir şarkı çalmaya başladı; bir keresinde meyhanenin birinde duymuştu bunu. Eski bir kız arkadaşına rastlamış olmasına ve burada, herkesin önünde kayrılarak, borazan çalmasına izin verilmesine ve büyük olasılıkla çok yakında iyi bir iş bulabilecek olmasına seviniyordu. Birçok kadın öttürmeyi bırakıp dinlemeye başladı; Karl birdenbire çalmayı kestiğinde, borazanların ancak yarısı etkin durumdaydı, yeniden tam gürültünün oluşması ancak yavaş yavaş oldu.

“Sen bir sanatçısın,” dedi Fanny, Karl borazanı yeniden ona uzatırken, “borazancı olarak işe aldır kendini.”

“Erkekler de alınıyor mu?” diye sordu Karl.

“Evet,” dedi Fanny, “biz iki saat çalıyoruz. Sonra, Şeytan kılığına girmiş erkekler yerimizi alıyorlar. Yarısı borazan, yarısı trampet çalıyor. Çok güzel, zaten bütün dekor çok nefis. Elbisemiz de çok güzel değil mi? Ya kanatlar?” Tepeden tırnağa kendine baktı.

“Sence bana da iş verirler mi?” diye sordu Karl.

“Kesinlikle,” dedi Fanny, “dünyanın en büyük tiyatrosu bu. Yine bir arada olacak olmamız nasıl da denk düştü! Hangi işi alacağına bağlı elbette. İkimiz de burada çalışırız; ama yine de birbirimizi hiç görmeyiz, bu da olabilir.”

“Bütün bu yer gerçekten o kadar büyük mü?” diye sordu Karl.

“Dünyanın en büyük tiyatrosu,” dedi Fanny bir daha, “doğrusu ben şahsen daha görmedim; ama daha önce Oklahoma’da bulunan bazı meslektaşlarım, neredeyse uçsuz bucaksız olduğunu söylüyorlar.”

“Ama başvuran az insan var,” dedi Karl ve aşağıdaki delikanlılarla küçük aileyi gösterdi.

“Doğru,” dedi Fanny. “Ama bütün kentlerde eleman aldığımızı, tanıtım grubumuzun sürekli yollarda olduğunu ve bu gruplardan daha bir sürü bulunduğunu göz önüne al.”

“Tiyatro daha açılmadı mı ki?” diye sordu Karl.

“Açıldı açılmasına,” dedi Fanny, “eski bir tiyatro ama sürekli genişletiliyor.”

“Daha çok insanın koştura koştura gelmemesine hayret ediyorum,” dedi Karl.

“Evet,” dedi Fanny, “tuhaf.”

“Belki de,” dedi Karl, “melekler ve şeytanların yaptığı bu tantana, insanları çekmekten çok ürkütüyor.”

“Nereden de çıkardın bunu!” dedi Fanny. “Ama olabilir. Yöneticimize söyle, belki böylelikle ona bir yararın dokunur.”

“Nerede o?” diye sordu Karl.

“Hipodromda,” dedi Fanny, “hakem tribününde.”

“Buna da hayret ediyorum,” dedi Karl, “eleman alımı neden hipodromda gerçekleşiyor ki?”

“Ha,” dedi Fanny, “her yerde en büyük izdihama göre en büyük hazırlıkları yaparız. Hipodromda da çok yer var. Normalde bahislerin oynandığı bütün büfelerde işçi alma büroları kuruldu. İki yüz değişik büro olsa gerek.”

“Ama,” diye bağırdı Karl, “Oklahoma Tiyatrosu bu tür tanıtım gruplarını barındırabilecek kadar gelire sahip mi ki?”

“Bize ne bundan?” dedi Fanny. “Ama artık git de işi kaçırma, Karl, benim de yeniden çalmam gerek. Ne olursa olsun bu grupta bir iş bulmaya çalış ve hemen bana gelip bildir. Büyük bir heyecanla haber beklediğimi unutma.”

Karl’ın elini sıktı, aşağı inerken dikkatli olması için onu uyardı, borazanı yeniden dudaklarına oturttu; ama Karl’ı yerde güven içinde görmeden üflemedi. Karl kumaşları yeniden merdivenin üzerine, eskiden oldukları gibi koydu. Fanny başını sallayarak teşekkür etti, az önce duyduklarını

kafasında evirip çeviren Karl da, onu yukarıda Fanny’nin yanında gören ve kaideye yaklaşıp bekleyen adama doğru gitti.

“Siz de işe girmek mi istiyorsunuz?” diye sordu adam. “Ben bu grubun personel şefiyim ve size hoş geldiniz diyorum.” Nezakettenmiş gibi sürekli biraz öne eğik duruyor, yerinden kıpırdamamasına karşın dans eder gibi hareket ediyor ve saatinin zinciriyle oynuyordu.

“Teşekkür ederim,” dedi Karl, “kumpanyanızın afişini okudum ve orada istendiği gibi başvuruyorum.”

“Çok doğru bir davranış,” dedi adam takdir ederek, “ne yazık ki burada herkes bu kadar doğru davranmıyor.”

Karl, tanıtım grubunun insanları çekme yönteminin, büyük olasılıkla tam da muhteşemliğinden ötürü başarısızlığa uğradığına adamın dikkatini çekebileceğini düşündü. Ama bunu söylemedi, çünkü bu adam grubun yöneticisi bile değildi; ayrıca, henüz işe bile alınmamış olan kendisinin hemen düzeltme önerileri yapması pek de iyi bir izlenim uyandırmazdı. Bu nedenle yalnızca şöyle dedi: “Dışarıda biri daha bekliyor, o da başvurmak istiyor ve beni yalnızca önden yolladı. Şimdi onu alıp gelebilir miyim?”

“Elbette,” dedi adam, “ne kadar çok kişi gelirse o kadar iyi.”

“Yanında karısı ve bebek arabasında küçük bir çocuğu da var. Onlar da gelsinler mi?”

“Elbette,” dedi adam ve Karl’ın duraksaması üzerine gülümser gibi oldu. “Herkese ihtiyacımız var.”

“Hemen dönerim,” dedi Karl ve koşarak podyumun kenarına geri döndü. Karıkocaya el sallayıp seslenerek hepsinin gelebileceğini söyledi. Bebek arabasının podyumun üstüne kaldırılmasına yardım etti ve hep birlikte yürüdüler. Bunu gören delikanlılar aralarında konuşup tartıştılar, sonra yavaşça, son âna kadar duraksayarak elleri ceplerinde, podyuma çıktılar ve sonunda Karl’la ailenin peşinden gittiler. Tam o sırada metro istasyon binasından yeni yolcular çıktı, melekli podyumun görüntüsü karşısında şaşkınlıkla kollarını kaldırdılar. Hiç olmazsa iş için başvurular canlanacak

gibi görünüyordu. Karl bu kadar erken, belki de ilk kişi olarak geldiğine çok sevindi; karıkoca ürkekti ve büyük isteklerde bulunulup bulunulmayacağına ilişkin çeşitli sorular soruyordu. Karl henüz kesin bir şey bilmediğini söyledi; ama istisnasız herkesin alınacağı izlenimini edinmişti gerçekten. İçleri rahat olsundu. Personel Şefi karşıdan geliyordu bile, bu kadar çok kişinin gelmesinden çok memnundu, ellerini ovuşturuyordu, hafifçe eğilerek her birini selamladı ve hepsini sıraya soktu. Karl birinciydi, sonra karıkoca, sonra da diğerleri geliyordu. Herkes dizildiğinde –delikanlılar önce itişip kakıştılar ve sakinleşmeleri bir süre aldı– borazanlar susarken Personel Şefi şöyle dedi: “Oklahoma Tiyatrosu adına sizleri selamlıyorum. Erken geldiniz (ama neredeyse öğlen oluyordu), henüz fazla kalabalık değil, işe alınmanızla ilgili formaliteler bu nedenle kısa sürede halledilecektir. Elbette hepinizin yasal belgeleri yanındadır.”

Delikanlılar hemen ceplerinden kâğıtlar çıkarıp Personel Şefi’ne doğru salladılar, adam, karısını dürttü, kadın da bebek arabasının kuştüyü yatağının altından bir tomar kâğıt çıkardı. Ancak Karl’ın belgesi yoktu. İşe alınmasında bir engel olur muydu bu? Ne olursa olsun Karl deneyimlerinden biliyordu ki, insan biraz kararlı olursa bu tür kurallardan paçayı sıyırabilirdi. Olanaksız değildi. Personel Şefi sırayı gözden geçirdi, herkesin belgesinin bulunduğuna emin oldu; Karl da elini, ancak boş elini kaldırdığından, onda da her şeyin tamam olduğunu varsaydı.

“Tamamdır,” dedi sonra Personel Şefi ve kâğıtlarını hemen inceletmek isteyen delikanlıları bir el hareketiyle geri çevirdi, “belgeler şimdi işçi alma bürolarında kontrol edilecek. Afişimizde de görmüş olduğunuz gibi, herkese ihtiyacımız var. Ama, bilgilerini değerlendirebileceği doğru yere yerleştirebilmemiz için, herkesin şimdiye dek hangi mesleği yürüttüğünü bilmeliyiz elbette.”

“Bu bir tiyatro ya,” diye düşündü Karl kuşkuyla ve çok dikkatli dinledi.

“Bu nedenle,” diye devam etti Personel Şefi, “bahis oynatılan büfelerde işçi alma büroları kurduk, her meslek grubu için bir büro. Yani şimdi her biriniz bana mesleğini belirtecek, aile genel olarak erkeğin işçi alma bürosuna dahil. Sonra sizi bürolara götüreceğim, burada önce belgeleriniz, sonra da bilgileriniz uzmanlar tarafından kontrol edilecek, yalnızca çok kısa bir inceleme olacak, kimsenin korkmasına gerek yok. Sonra yine orada hemen

işe alınıp ileriki talimatları edineceksiniz. Başlayalım o halde. İlk büro, üzerindeki yazının da söylediği gibi, mühendislere ayrılmış durumda. Aranızda bir mühendis olabilir mi?” Karl elini kaldırdı. Belgeleri olmadığı için, tüm formaliteleri olabildiğince çabuk halledip bitirmeye çabalaması gerektiğini sanıyordu, elini kaldırmaya da biraz hakkı vardı, çünkü mühendis olmak istemişti. Ama delikanlılar Karl’ın elini kaldırdığını görünce, kıskanıp onlar da ellerini kaldırdılar; hepsi elini kaldırdı. Personel şefi yukarıya doğru gerinip, “Mühendis misiniz?” dedi delikanlılara. Bunun üzerine hepsi yavaşça ellerini indirdiler, oysa Karl elini ısrarla kaldırdı. Gerçi Personel Şefi inanmayan gözlerle onu süzdü, çünkü Karl mühendis olamayacak kadar perişan giyimli ve de genç göründü gözüne; ama yine de bir şey söylemedi; belki de minnettarlığından böyle yaptı, çünkü Karl, en azından kendi fikrine göre, işe başvuranları içeri getirmişti. Davet edercesine büroyu göstermekle yetindi, Karl da oraya doğru yürürken Personel Şefi diğerlerine döndü.

Mühendisler için olan büroda dikdörtgen bir masanın iki yanında iki bey oturuyor ve önlerindeki iki büyük listeyi karşılaştırıyordu. Biri okuyor, diğeri okunan adları listesinde işaretliyordu. Karl selam vererek karşılarında durunca, listeleri hemen kenara kaldırdılar ve başka büyük defterleri önlerine koyup açtılar.

Belli ki yalnızca bir yazman olanı, “Yasal belgelerinizi rica edeyim,” dedi.

“Ne yazık ki yanımda değil,” dedi Karl.

“Yanında değilmiş,” dedi yazman diğer beye ve yanıtı hemen defterine kaydetti.

Büronun yöneticisi gibi görünen diğeri, “Mühendis misiniz?” diye sordu o zaman.

“Daha değilim,” dedi Karl çabuk çabuk, “ama...”

“Yeter,” dedi bey çok daha çabuk, “öyleyse bizim yanımızda yeriniz yok. Kapının üzerindeki yazıya dikkat edin lütfen.” Karl dişlerini sıktı, bey bunu fark etmiş olmalıydı, çünkü şöyle dedi: “Kaygılanmanız için bir neden yok. Herkese ihtiyacımız var.” Hiçbir şeyle uğraşmadan bariyerler arasında gidip

gelen görevlilerden birine el etti: “Bu beyi, teknik bilgilere sahip kişiler için olan büroya tutup götürün.”

Görevli, emri sözlük anlamıyla alıp Karl’ı elinden tuttu. Birçok barakanın arasından geçtiler, bir tanesinde Karl, delikanlılardan birini gördü, işe alınmıştı bile ve teşekkür ederek oradaki beylerin elini sıkıyordu. Karl’ın şimdi götürüldüğü büroda, tıpkı önceden tahmin ettiği gibi, ilk bürodakine benzer bir uygulama vardı. Ortaokula gittiğini duyunca, buradan onu, ortaokul okumuşları için olan büroya gönderdiler. Ama Karl, Avrupa’da bir ortaokula gittiğini söyleyince, oradakiler de kendilerini yetkisiz gördüler ve onu, Avrupa’da ortaokul okumuşlar için olan büroya yolladılar. Dış kenarda bir barakaydı bu, diğer hepsinden küçük olmakla kalmayıp basıktı da. Karl’ı buraya getiren görevli, onu uzun süre elinden tutup yürütmekten ve defalarca geri çevrilmekten ötürü öfkeliydi, onun görüşüne göre Karl tek başına bunlardan suçluydu. Soruları daha fazla beklemedi, hemen yürüyüp uzaklaştı. Bu büro herhalde son sığınaktı aynı zamanda. Karl büro yöneticisini görünce, yurdundaki ortaokulda muhtemelen hâlâ ders veren bir profesörle olan benzerliği karşısında neredeyse irkildi. Ne var ki benzerlik, hemen ortaya çıktığı gibi, yalnızca ayrıntılardaydı; ama geniş burnun üstünde duran gözlük, bir koleksiyonun en değerli parçası gibi bakımlı, sarı top sakal, hafif kambur sırt ve hep beklenmedik bir biçimde çıkan yüksek ses, Karl’ı uzun bir süre daha şaşırttı. Neyse ki fazla kulak vermek zorunda da kalmadı, çünkü burada işler diğer bürolardan daha kolay yürüdü. Gerçi, yasal belgelerinin bulunmadığı burada da kaydedildi ve büro yöneticisi bunu akıl almaz bir savsaklık olarak tanımladı; ama burada üst konumda olan yazman bunun üzerinden hızla geçti ve yöneticinin birkaç kısa sorusundan sonra, adam tam da daha büyük bir soru yöneltecekken Karl’ın işe alındığını açıkladı. Yönetici ağzı açık halde yazmana döndü ama yazman kestirip atan bir el hareketi yaptı, “İşe alındı,” dedi ve kararı da hemen deftere kaydetti. Belli ki yazman, Avrupa’da ortaokul okumuş olmanın o kadar rezil bir şey olduğu görüşündeydi ki, kendisi hakkında bunu iddia eden herkese hiç çekinmeden inanılabilirdi. Karl’ın kendi payına buna itirazı yoktu, onun yanına gitti ve teşekkür etmek istedi. Ama şimdi adı sorulunca, kısa bir duraksama daha yaşadı. Hemen yanıt vermedi, gerçek adını söylemeye ve yazdırmaya çekindi. Burada en küçük de olsa bir iş alır almaz ve insanları hoşnut bırakacak biçimde yerine getirir getirmez, adını öğrenebilirlerdi; ama şimdi değil; şimdi ele veremeyeceği kadar uzun

süre saklamıştı onu. Bu yüzden, o an aklına başka bir ad gelmediğinden, son işyerlerindeki takma adını söyledi: “Negro.”

“Negro mu?” diye sordu yönetici, başını çevirip yüzünü buruşturdu, sanki Karl şimdi inanılmazlığın doruk noktasına ulaşmıştı. Yazman da Karl’ı bir süre süzdü; ama sonra “Negro” diye tekrarladı ve adı kaydetti.

“Negro diye yazmadınız herhalde?” diye çıkıştı yönetici ona.

“Evet, Negro,” dedi yazman sakin sakin ve bundan sonrasını yöneticiye bırakırmış gibi bir el hareketi yaptı. Yönetici de kendini tuttu, ayağa kalktı ve, “Böylece Oklahoma Tiyatrosu için...” dedi; ama gerisini getiremedi, vicdanına karşı hareket etmedi, oturup şöyle dedi: “Adı Negro değil.”

Yazman kaşlarını yukarı kaldırdı, kendisi de ayağa kalktı ve, “Öyleyse, Oklahoma’daki tiyatroda işe alındığınızı ve şimdi müdürünüzün önüne çıkarılacağınızı size ben bildiriyorum,” dedi.

Yeniden bir görevli çağrıldı, Karl’ı hakem tribününe götürdü.

Karl merdivenin aşağısında bebek arabasını gördü, tam o sırada karıkoca da aşağı iniyordu, çocuk kadının kucağındaydı.

“İşe alındınız mı?” diye sordu adam, eskisinden çok daha canlıydı, kadın da omzu üzerinden gülerek Karl’a baktı. Karl, az önce işe alındığı ve müdürün önüne çıkarılacağı yanıtını verince, adam şöyle dedi: “Öyleyse kutlarım. Biz de işe alındık. İyi bir kuruluşa benziyor, kuşkusuz insan her şeye hemen alışamaz; ama bu her yerde böyledir.” Birbirlerine, “Hoşça kal,” dediler ve Karl tribüne çıktı. Yavaş yürüdü, çünkü yukarıdaki küçük oda insanlarla tıklım tıklım dolu görünüyordu ve ite kaka girmek istemiyordu. Hatta durdu ve dört bir yanda uzak ormanlara kadar uzanan büyük hipodroma yukarıdan baktı. Bir kez olsun bir at yarışı görme hevesine kapıldı, Amerika’da henüz bu fırsatı bulamamıştı. Avrupa’da bir keresinde, küçük bir çocukken bir yarışa götürmüşlerdi onu; ama ayrılmak istemeyen bir sürü insanın arasından annesi tarafından çekildiğinden başka bir şey anımsayamıyordu. Yani aslında daha bir yarış görmemişti hiç. Arkasında bir makine gıcırdamaya başladı, Karl arkasına döndü ve yarışta kazananların adlarının ilan edildiği aletle şimdi şu yazının yukarı çekildiğini gördü: “Tüccar Kalla

ve karısıyla çocuğu.” Demek ki burada, işe alınanların adları bürolara bildiriliyordu.

Tam o sırada birkaç bey, birbirleriyle hararetli hararetli konuşarak ellerinde kurşunkalemler ve not defterleri, merdivenden aşağı indi, Karl onlara yol vermek için parmaklığa yaslandı ve artık yukarıda yer olduğundan merdiveni çıktı. Tahta parmaklıklar takılmış platformun bir köşesinde – yapının bütün, dar bir kulenin düz çatısı gibi görünüyordu– kollarını tahta parmaklık boyunca uzatmış bir bey oturuyordu, üzerinde “Oklahoma Tiyatrosu’nun Onuncu Tanıtım Grubu Müdürü” yazan geniş, beyaz bir ipek kurdele göğsünde çaprazlama asılıydı. Yanındaki küçük masada, mutlaka yarışlarda da kullanılan bir telefon duruyordu, belli ki müdür tek tek başvuranlarla ilgili önemli verileri, daha onlar kendisinin önüne çıkarılmadan önce bu telefondan öğreniyordu, çünkü ilk önce Karl’a hiç soru sormadı; bacak bacak üstüne atmış, eli çenesinde, yanında parmaklığa yaslanan bir beye, “Negro; Avrupa’da ortaokul okumuş,” dedi. Ve yerlere kadar eğilen Karl’ın işi böylece kendisi için hallolmuş gibi, yine birisi gelip gelmiyor mu, diye merdivenden aşağı baktı. Ama kimse gelmediğinden, diğer beyin Karl ile yaptığı konuşmayı dinledi zaman zaman; ama çoğunlukla hipodroma baktı ve parmaklarıyla parmaklığı tıklattı. Bu narin ama yine de güçlü, hızlı hareket eden ve uzun parmaklar ara sıra Karl’ın dikkatini çekiyordu, oysa diğer bey onu yeterince meşgul ediyordu.

“İşsiz miydiniz?” diye sordu bey ilk önce. Bu soru, hemen hemen sorduğu diğer tüm sorular gibi, çok basitti, tuzaklı değildi, üstelik yanıtlar da ara sorularla sınanmıyordu; ama yine de, soruları iri iri açılmış gözlerle dile getirmesi, vücudunun üst kısmını öne eğerek bunların etkisini gözlemlemesi başını göğsüne eğerek yanıtları dinleyip ara sıra yüksek sesle tekrarlamasıyla, sorulara özel bir önem yüklemeyi biliyordu; gerçi insan bu önemi anlamıyor; ama bunun sezgisi insanı dikkatli ve çekingen kılıyordu. Karl sık sık, verdiği yanıtı geri almadan ve belki daha çok beğeni toplayacak başka bir yanıtla değiştirmeden duramayacak gibi oluyor; ama yine de kendini hep tutuyordu, çünkü bu tür bir kararsızlığın ne kötü bir izlenim bırakacağını ve üstelik yanıtların etkisinin çoğunlukla önceden kestirilemeyeceğini biliyordu. Ama işe alınması kesinleşmiş gibiydi zaten, bunun bilinci ona arka çıktı.

Daha önce işsiz olup olmadığına ilişkin soruyu, basit bir “evet”le yanıtladı.

“En son nerede görevliydiniz?” diye sordu sonra bey. Karl yanıt verecekti ki, bey işaretparmağını kaldırdı ve bir kez daha, “En son!” dedi.

Karl ilk soruyu da doğru anlamıştı, kafa karıştıran son eklemeyi ister istemez başını sallayarak savuşturdu ve, “Bir büroda,” diye yanıt verdi.

Bu doğruydu; ama bey büronun türüne ilişkin daha ayrıntılı bilgi isterse Karl yalan söylemek zorunda kalacaktı. Ama bey bunu yapmadı, gerçeğe bağlı kalarak yanıtlanması gayet kolay bir soru sordu: “Orada memnun muydunuz?”

“Hayır!” diye bağırdı Karl, neredeyse onun sözünü keserek. Gözucuyla bakan Karl, müdürün biraz gülümsediğini fark etti. Karl son yanıtındaki boşboğazlıktan pişmanlık duydu; ama hayır diye bağırmak çok çekici gelmişti, çünkü son hizmet süresi boyunca en büyük dileği, yabancı bir işverenin çıkagelip bu soruyu ona yöneltmesi olmuştu. Ama yanıtı başka bir dezavantaj daha getirebilirdi, çünkü bey, neden memnun olmadığını sorabilirdi. Oysa bunun yerine şunu sordu: “Kendinizi hangi işe yatkın hissediyorsunuz?” Bu soru muhtemelen gerçekten de bir tuzak içeriyordu, çünkü Karl oyuncu olarak işe alınmış olduğuna göre, neden soruluyordu ki bu? Ama bunu fark etmesine karşın, kendisini oyunculuk mesleğine özellikle yatkın hissettiğini açıklamanın üstesinden gelemedi. Bu nedenle soruyu geçiştirdi ve dik kafalı görünme riskini göze alarak şöyle dedi: “Kentteki afişi okudum ve orada, herkese ihtiyaç olduğu yazdığından, başvurdum.”

“Bunu biliyoruz,” dedi bey, sustu ve böylelikle, daha önceki sorusunda ısrarlı olduğunu gösterdi.

Son sorunun kendisini soktuğu güç durumu beyin kavramasını sağlamak için, “Oyuncu olarak işe alındım,” dedi Karl duraksayarak.

“Doğru,” dedi bey ve yeniden sustu.

“Hayır,” dedi Karl ve bir iş bulmuş olduğuna ilişkin bütün umudu sarsıldı, “tiyatroda oynamaya yatkın olup olmadığımı bilmiyorum. Ama çaba

göstereceğim ve verilen bütün görevleri yerine getirmeye çalışacağım."

Bey yöneticiye döndü, ikisi de başını salladı, Karl doğru yanıt vermişe benziyordu, cesaretini yeniden topladı ve başı dik bir halde sonraki soruyu bekledi. Soru şöyleydi: "İlk başta ne öğrenimi görmek istemiştiniz?"

Soruyu tam olarak kesinleştirmek için –tam bir kesinliğe her zaman çok önem vermişti bey– ekledi: "Avrupa'da demek istiyorum." Bunu söylerken elini çenesinden çekip hafif bir hareket yaptı, sanki bununla, Avrupa'nın ne kadar uzakta ve bir zamanlar orada yapılmış planların ne kadar anlamsız olduğunu ima etmek ister gibiydi aynı zamanda.

"Mühendis olmak istiyordum," dedi Karl. Gerçi bu yanıttan hoşlanmadı, Amerika'da şimdiye dek yaptığı kariyerin tamamen bilincindeyken bir zamanlar mühendis olmak isteyişine ilişkin eski anıyı burada tazelemesi gülünçtü –Avrupa'da bile mühendis olabilir miydi acaba?– ama o sırada aklına başka yanıt gelmediğinden bunu söyledi.

Ama bey, her şeyi ciddiye aldığı gibi bunu da ciddiye aldı. "Eh, hemen mühendis olamazsınız herhalde," dedi, "ama belki de şimdilik, daha alt düzeyde teknik işler görmek size uygun olur."

"Kesinlikle," dedi Karl; çok memnundu, gerçi teklifi kabul ederse oyunculuktan teknik işçiliğe inmiş olacaktı; ama bu işte daha başarılı olabileceğine gerçekten inanıyordu. Kaldı ki –bunu kendi kendine sürekli tekrarlıyordu– işin türü o kadar önemli değildi, çok daha önemli olan, bir yerde sürekli olarak tutunabilmekti.

"Ağır iş için yeterince güçlü müsünüz?" diye sordu bey.

"Ah evet," dedi Karl.

Bunun üzerine bey, Karl'a yaklaşmasını söyledi ve kolunu yokladı.

"Güçlü bir genç," dedi sonra, Karl'ı kolundan çekip müdürün yanına götürerek. Müdür gülümseyerek başını salladı, kurulduğu yerden doğrulmadan Karl'a elini uzattı ve, "Öyleyse tamamdır," dedi

“Oklahoma’da her şey bir daha kontrol edilecek. Tanıtım grubumuzu onurlandırın!”

Karl eğilerek veda etti, sonra diğer beye de veda etmek istedi; ama o, işini tamamen bitirmiş gibi, yüzü yukarıya dönük, platformda bir aşağı bir yukarı geziniyordu. Karl aşağı inerken merdivenin yanındaki ilan tahtasında şu yazı yukarı çekildi: “Negro, teknik işçi.”

Burada her şey yoluna girdiği için, tahtada gerçek adı okunsa Karl’ı o kadar üzmezdi artık. Hatta her şey son derece titizlikle düzenlenmişti, çünkü merdivenin dibinde Karl’ı bir görevli bekliyordu, koluna bir kolluk taktı. Karl kolluğun üstünde ne yazdığını görmek için kolunu kaldırdı; aynen yazılmıştı: “Teknik işçi.”

Ama şimdi Karl nereye götürülecek olursa olsun, her şeyin ne kadar yolunda gittiğini Fanny’ye haber vermek istiyordu önce. Ama görevliden üzüntüyle öğrendi ki, hem melekler hem de şeytanlar, tanıtım grubunun ertesi gün varacağını bildirmek için, grubun bir sonraki uğrak yerine doğru yola çıkmışlardı bile.

“Yazık,” dedi Karl; bu kuruluşta yaşadığı ilk hayal kırıklığıyla, “melekler arasında bir tanıdığım vardı.”

“Oklahoma’da yeniden görürsün onu,” dedi görevli, “gelin artık, siz sonuncusunuz.”

Karl’ı podyumun arka tarafı boyunca götürdü, daha önce melekler durmuştu orada; şimdiyse yalnızca boş kaideler vardı. Ama Karl’ın varsayımı –meleklerin müziği olmasa iş arayan daha çok kişinin geleceği– doğru çıkmadı, çünkü podyumun önünde artık hiçbir yetişkin yoktu, yalnızca birkaç çocuk muhtemelen bir melek kanadından düşmüş olan uzun, beyaz bir tüy uğruna kavga ediyordu. Bir oğlan tüyü yukarı kaldırdı, bu sırada diğer çocuklar bir elleriyle onun başını aşağı bastırıyor, diğer elleriyle de tüye uzanıyorlardı.

Karl çocukları gösterdi; ama görevli oraya bakmadan, “Çabuk olun,” dedi, “işe alınmanız çok uzun sürdü. Kuşkuları mı vardı?”

“Bilmiyorum,” dedi Karl şaşkınlıkla; ama öyle olduğunu sanmıyordu. Her zaman, en pürüzsüz durumlarda bile, yanındaki insanı tasalandırmak isteyen biri çıkıyordu. Ama şimdi yaklaştıkları büyük seyirci tribününün sevimli görünümü karşısında Karl çok geçmeden görevlinin söylediğini unuttu. Bu tribünde büyük, uzun, beyaz örtülü bir masa vardı; işe alınanların tümü, sırtları hipodroma dönük, bir alttaki sırada oturuyor ve yedirilip içiriliyordu. Hepsi neşeli ve heyecanlıydı, Karl son kişi olarak fark ettirmeden banka oturuyordu ki, birçoğu kadehlerini kaldırarak ayağa kalktı ve içlerinden biri, “iş arayanların babası” olarak tanımladığı, onuncu tanıtım grubunun müdürü şerefine bir konuşma yaptı. Birisi, onun buradan da görülebildiğine dikkat çekti; gerçekten de, iki beyin bulunduğu hakem tribünü pek de büyük olmayan bir uzaklıktan görülüyordu. Şimdi hepsi kadehini bu yöne salladı, Karl da önünde duran kadehi yakaladı; ama ne kadar yüksek sesle bağırsalar ve kendilerini fark ettirmeye ne kadar uğraşsalar da, hakem tribününde tezahüratın fark edilmediğini ya da en azından fark edilmek istendiğini gösteren hiçbir işaret yoktu. Müdür önceki gibi köşeye yaslanmıştı, diğer bey de yanında duruyordu, eli çenesindeydi. İnsanlar biraz hayal kırıklığına uğrayarak yeniden oturdular, ara sıra içlerinden biri dönüp hakem tribününe bakıyordu; ama çok geçmeden zengin sofradan başka bir şeyle uğraşılmaz oldu; Karl’ın hiç görmediği kadar büyük kümes hayvanları, çıtır çıtır kızartılmış etlerine saplanmış bir sürü çatalla oradan oraya taşınıyor, uşaklar sürekli şarap ikram ediyorlardı – pek fark edilmiyordu bu, herkes tabağının üzerine eğilmişti ve kadehe kırmızı şarabın ışıltısı düşüyordu– genel sohbete katılmak istemeyenler ise Oklahoma Tiyatrosu’nun resimlerine bakabilirdi; resimler, elden ele gezmek üzere sofranın bir ucuna yığılmıştı. Ancak resimlere fazla aldırış edilmiyordu; olacağı bu ya, sofranın sonundaki Karl’a yalnızca bir resim ulaştı. Ama bu resme bakılırsa hepsi görülmeye çok değer olmalıydı. Bu resim, Birleşik Devletler başkanının locasını gösteriyordu. İlk bakışta insan bunun bir loca değil, sahne olduğunu düşünebilirdi, korkuluk boşluğa doğru o kadar büyük bir çıkıntı yapıyordu. Korkuluğun bütün parçaları tamamen altındandı. İncecik bir makasla kesilip çıkarılmış gibi duran minik sütunların arasına eski başkanların madalyaları yan yana konulmuştu, içlerinden birinin dikkat çekecek kadar düz bir burnu, kalın dudakları vardı ve kabarık gözkapaklarının altında gözlerini yere dikmişti. Locanın dört bir yanında, yanlardan ve yukarıdan ışık huzmeleri geliyordu; beyaz ama yine de yumuşak olan ışık locanın ön planını meydana çıkarıyor, locanın dip

tarafı ise bütün kenarlardan aşağı inen ve iplerle yönetilen, birçok tonda kıvrımları olan kırmızı kadifenin arkasında, kırmızıya çalan, koyu renk bir boşluk olarak görünüyordu. Bu locada insanları hayal etmek zordu, her şey öylesine en yüksek düzeydeydi. Karl yemeği unutmadı; ama tabağının yanına koyduğu resme sık sık baktı yine de.

Sonuçta, geri kalan resimlerin en azından birine daha seve seve bakardı; ama gidip kendisi almak istemiyordu, çünkü bir görevli elini resimlerin üstüne koymuştu, herhalde sıranın korunması gerekiyordu; dolayısıyla yalnızca, sofraya göz gezdirmeye ve bir resmin daha yaklaşıp yaklaşmadığını belirlemeye çalıştı. O sırada şaşkınlıkla bir şeyi fark etti – yemeğe en çok eğilmiş yüzler arasında, iyi tanıdığı bir yüzü gördüğüne inanamadı önce: Giacomo. Hemen onun yanına koştu. “Giacomo!” diye bağırdı.

Sürpriz yapıldığında her zaman olduğu gibi yine ürkekleşen Giacomo sofradan kalktı, sıraların arasındaki dar yerde döndü, eliyle ağzını sildi; ama sonra Karl’ı gördüğüne çok sevindi, yanına oturmasını rica etti ya da Karl’ın yanına gitmeyi önerdi; birbirlerine her şeyi anlatacak ve hep bir arada kalacaklardı. Karl diğerlerini rahatsız etmek istemiyordu, bu nedenle herkes şimdilik yerinde kalsındı, yemek çok yakında sona erecekti, sonra da elbette birbirlerinin yanından ayrılmazlardı. Ama Karl, sırf onu seyretmek için yine de Giacomo’nun yanında kaldı. Geçmiş günlerden ne anılar vardı! Aşçıbaşı neredeydi? Therese ne yapıyordu? Giacomo’nun dış görünüşü hemen hemen hiç değişmemişti, altı ayda kalın kemikli bir Amerikalı olup çıkacağını söyleyen Aşçıbaşı’nın tahmini tutmamıştı, eskisi gibi narindi, yanakları eskisi gibi çöküktü, ne var ki o anda dolgundu, çünkü ağzında koskocaman bir lokma et vardı, fazla kemikleri yavaşça ağzından çıkarıp tabağa atıyordu. Karl’ın onun kolluğundan okuyabildiğine göre, Giacomo da oyuncu olarak değil, asansörcü olarak işe alınmıştı; Oklahoma Tiyatrosu’nda gerçekten herkese ihtiyaç var gibiydi! Giacomo’yu seyretmeye kendini kaptıran Karl yerinden uzun süre uzak kaldı. Tam geri dönüyordu ki, Personel Şefi gelip daha üstteki sıralardan birine çıktı, ellerini çırpıp kısa bir konuşma yaptı, bu sırada birçok kişi ayağa kalktı, yemekten ayrılamayıp oturdukları yerde kalanlarsa diğerlerinin dürtüklemesiyle sonunda ayağa kalkmaya zorlandılar.

“Umarım,” dedi Personel Şefi, Karl bu arada ayakuçlarında yerine geri dönmüştü, “kabul yemeğinizden memnun kalmışsınızdır. Genelde tanıtım grubumuzun yemeği övgü toplar. Ne yazık ki sofrayı kaldırmak zorundayım, çünkü sizi Oklahoma’ya götürecek tren beş dakika sonra kalkıyor. Gerçi uzun bir yolculuk; ama her ihtiyacınızın karşılandığını göreceksiniz. Yolculuğunuzu yönetecek, sözünden çıkmamanız gereken beyi size tanıtayım.”

Sıska, ufak tefek bir bey, Personel Şefi’nin durduğu sıraya çıktı, şöyle bir eğilip selam vermeye bile zaman ayırmadı, ileriye uzattığı gergin elleriyle, herkesin nasıl toplanması, düzene girmesi ve harekete geçmesi gerektiğini göstermeye başladı hemen. Ama ilk önce kimse ona uymadı, çünkü topluluktan bir kişi, daha önce bir konuşma yapmış olan, eliyle masaya vurup daha uzun bir teşekkür konuşmasına başladı, oysa –Karl çok huzursuzlandı– az önce, trenin çok geçmeden kalkacağı söylenmişti. Ama konuşmacı, Personel Şefi’nin de dinlemediğine, nakil sorumlusuna çeşitli talimatlar verdiğine bile dikkat etmedi, konuşmasını uzattıkça uzattı, sofraya konulan bütün yemekleri saydı, her biriyle ilgili görüş belirtti ve sonra özet olarak şöyle bağırdı: “Sayın baylar, gönlümüz böyle kazanılır!” Bu sözün yöneltildiği kişiler dışında herkes güldü; ama yine de şakadan çok gerçekti bu.

Bu konuşma, istasyona giden yolun koşar adım yürünmesiyle telafi edildi. Ama bu da çok zor değildi, çünkü –Karl ancak şimdi fark etti– kimsenin bagajı yoktu; aslında tek bagaj bebek arabasıydı, şimdi grubun başında, baba tarafından sürülüyor, dur durak bilmeden bir aşağı bir yukarı sıçrıyordu. Malı mülkü olmayan, ne idüğü belirsiz insanlar bir araya gelmişti, yine de böylesine iyi karşılanıyor ve üzerlerine titreniyordu! Nakil sorumlusunun da doğrudan doğruya kalbini kazanmış olmalıydılar. Bazen kendi eliyle bebek arabasının kolunu tutuyor ve gruba gayret vermek için diğer elini kaldırıyor, bazen son sıranın arkasına geçip onu ileri sürüyor, bazen de yanlardan koşturup ortadaki yavaş yürüyenleri tek tek gözüne kestiriyor ve nasıl koşturmaları gerektiğini kollarını sallayarak onlara göstermeye çalışıyordu.

İstasyona vardıklarında, tren hazırdı. İstasyondakiler birbirlerine grubu gösteriyor, “Bunların hepsi Oklahoma Tiyatrosu’ndan!” gibi bağrışlar

duyuluyordu, tiyatro Karl'ın sandığından çok daha ünlü gibiydi, doğrusu tiyatro işleriyle hiçbir zaman ilgilenmemişti. Bütün bir vagon özel olarak gruba ayrılmıştı, nakil sorumlusu trene binilmesi konusunda kondüktörden daha ısrarcıydı. Önce her bir kompartımana baktı, orada burada bir şeyleri düzenledi ve ancak ondan sonra kendisi bindi. Karl'a tesadüfen pencere kenarı düşmüş ve Giacomo'yu da yanına çekmişti. Böylece yan yana sıkışıp oturdular, ikisi de temelde bu yolculuğa seviniyordu. Amerika'da bu kadar kaygısız hiç yolculuk etmemişlerdi. Tren hareket edince pencereden el salladılar, bu sırada karşılarındaki oğlanlar birbirlerini dürtüp bunu gülünç buldular.

İki gün iki gece gittiler. Karl ancak şimdi Amerika'nın büyüklüğünü kavrıyordu. Bıkıp usanmadan pencereden bakıyordu, Giacomo da o kadar uzun süre yanına sıkışıyordu ki, sürekli kâğıt oynamakla meşgul olan karşıdaki delikanlılar bundan bıkıp pencere kenarını kendi istekleriyle ona verdiler. Karl onlara teşekkür etti –Giacomo'nun İngilizcesini herkes anlayamıyordu– ve zaman içinde, aynı kompartımanı paylaşanlar arasında başka türlü olamayacağı üzere, çok daha dostça davranır oldular; ama dostça davranmaları da genellikle can sıkıcıydı; örneğin yere bir iskambil kâğıdı düştüğünde ve yerde onu aradıklarında, her seferinde Karl ya da Giacomo'nun bacağını var güçleriyle çimdikliyorlardı. O zaman Giacomo, her seferinde yeniden gafil avlanarak çığlık atıyor ve bacağını yukarı kaldırıyordu; Karl bir keresinde tekmeyle yanıt vermeye çalıştı; ama genelde hepsine ses çıkarmadan göz yumdu. Pencere açıkken bile dumandan göz gözü görmeyen küçük kompartımanda olup biten her şey, dışarıda görülecek şeyler karşısında silinip gidiyordu.

İlk gün yüksek bir sıradağın arasından geçtiler. Mora çalan siyah taş kütleleri sivri kamalar halinde trene kadar sokuluyor, pencereden sarkıp bunların zirvelerini boş yere arıyorlardı; koyu renk, dar, yarılmış vadiler önlerinde açılıyor, gözden kaybolduğu yönü parmakla tarif ediyorlardı; geniş dağ akarsuları, büyük dalgalar halinde inişli çıkışlı zeminde çağlayarak ve içinde binlerce küçük köpük dalgasını sürükleyerek geliyor, üzerinden trenin geçtiği köprülerin altına kendini atıyordu ve o kadar yakındı ki, serinliğin yaladığı yüzler ürperiyordu.

Yazar tarafından çıkarılan bölümler

I

Karl erkenden gözlerini açar açmaz, “Kalk! Kalk!” diye bağırdı Robinson. Kapıdaki perde daha çekilmemişti; ama aralıklardan içeriye düzenli olarak vuran güneş ışığından, sabahın geç saatleri olduğu anlaşılıyordu. Robinson kaygılı bakışlarla alelacele oradan oraya koşuyor, bazen bir havluyu, bazen bir leğeni, bazen çamaşır ve giysileri taşıyordu; ne zaman Karl’ın önünden geçse başını sallayarak onu kalkmaya teşvik etmeye çalışıyor ve o sırada elinde ne varsa havaya kaldırarak bugün Karl için nasıl son kez sıkıntıya girdiğini gösteriyordu; Karl ilk sabah hizmetin ayrıntılarıyla ilgili hiçbir şey bilemezdi elbette.

Ama çok geçmeden Karl, Robinson’ın aslında kime hizmet ettiğini gördü. Odanın geri kalanından iki dolapla ayrılmış, Karl’ın şimdiye dek görmediği yerde şakır şakır banyo yapılıyordu. Brunelda’nın başının, çıplak boynunun –saçı tam o sırada yüzüne dökülmüştü– ve ense kökünün dolabın üzerinden çıktığı görülüyordu; Delamarche’ın ara sıra kalkan eli, her tarafa su sıçratan bir banyo süngeri tutuyor, Brunelda bununla yıkanıp ovalanıyordu. Delamarche’ın Robinson’a verdiği kısa emirler duyuluyordu; Robinson eşyaları oranın kapatılmış olan asıl girişinden değil, bir dolap ile bir paravanın arasındaki küçük aralıktan uzatıyor, üstelik elini her uzatışında kolunu iyice germesi ve yüzünü dönük tutması gerekiyordu.

“Havlu! Havlu!” diye bağırıyordu Delamarche. Tam o sırada masanın altında başka bir şey arayan Robinson bu emir üzerine yerinden sıçrayıp başını masanın altından çıkarır çıkarmaz, “Su nerede kaldı, kahretsin!” deniyor ve dolabın üzerinden Delamarche’ın yukarıya uzanan öfkeli yüzü görünüyordu. Karl’ın düşüncesine göre, yıkanmak ve giyinmek için yalnızca bir kez ihtiyaç duyulan her şey, burada, olabilecek her sırayla defalarca isteniyor ve getiriliyordu. Küçük bir elektrik ocağında hep bir leğen su ısıtılıyor ve her seferinde Robinson bu ağır yükü iyice aralanmış bacaklarının arasında banyo yerine taşıyordu. İşinin yoğunluğuna bakınca,

her zaman emirlere tam olarak uymaması ve bir keresinde, yine bir havlu istendiğinde, odanın ortasındaki büyük karyoladan bir gömlek alıp büyük bir tomar halinde dolabın üzerinden öbür tarafa atmasından anlaşılıyordu.

Ama Delamarche'ın da işi zordu ve belki de sırf bu yüzden Robinson'a bu kadar kızgındı –kızgınken Karl'ı doğrudan doğruya görmezden geliyordu– çünkü kendisi Brunelda'yı memnun edemiyordu. "Ah!" diye bir çığlık kopardı Brunelda, olup bitene katılmayan Karl bile irkildi. "Nasıl da canımı acıtıyorsun! Git buradan! Böyle acı çekeceğime, kendim yıkanırım daha iyi! Kolumu yine kaldıramıyorum işte. Sen bana öyle bastırınca, çok kötü oluyorum. Sırtım çürüklerle doludur herhalde. Bana söylemezsin tabii. Dur hele, Robinson ya da bizim ufaklık bana bir baksın. Hayır, baktırmam; ama biraz daha nazik ol. Saygılı ol, Delamarche; ama bunu her sabah tekrarlasam da, bir türlü saygılı olmuyorsun. – Robinson!" diye bağırdı birden ve bir dantelli külotu başının üzerinde salladı. "Bana yardıma gel, bak nasıl acı çekiyorum, bu Delamarche denen adam bu işkenceye 'yıkanmak' diyor! Robinson, Robinson, nerede kaldın, sen de mi kalpsizsin?" Karl ses çıkarmayarak parmağıyla, Robinson'a gitmesini işaret etti; ama Robinson bakışlarını yere indirip üstün bir tavırla başını iki yana salladı, daha iyisini biliyordu. "Sen ne karışıyorsun?" dedi Robinson, Karl'ın kulağına eğilerek. "Bu, o anlamda söylenmiş değil. Yalnızca bir kere gittim, bir daha da değil. O zaman ikisi de beni yakalayıp küvete daldırdı, neredeyse boğuluyordum. Brunelda günlerce beni uslanmaz olmakla suçladı ve her seferinde, 'Epeydir banyoda yanıma gelmiyorsun,' ya da, 'Beni banyoda seyretmeye bir daha ne zaman geleceksin?' dedi. Birkaç kez dizlerimin üzerine çöküp ona yalvarınca vazgeçti ancak. Bunu unutmayacağım."

Robinson bunu anlatırken Brunelda sürekli, "Robinson! Robinson! Bu Robinson da nerede kaldı!" diye bağırıyordu.

Ama kimse onun yardımına koşmamasına ve bir yanıt bile gelmemesine karşın –Robinson, Karl'ın yanına oturmuştu ve ikisi de ses çıkarmayarak dolaplara doğru bakıyordu; bunların üzerinden ara sıra Brunelda'nın ya da Delamarche'ın başı görünüyordu– Brunelda yine de yüksek sesle Delamarche'tan yakınmayı bırakmadı. "Ama Delamarche!" diye bağırdı. "Beni yıkadığını yine hissetmiyorum şimdi. Süngeri nereye koydun? Haydi

alsana! Bir eğilebilsem, bir kıpırdayabilsem! Nasıl yıkanılırmış sana gösterirdim. Annemle babamın çiftliğindeyken her sabah Colorado’da yüzdüğüm genç kızlık günlerim nerede! Bütün arkadaşlarımın arasında en hareketlisi bendim. Ya şimdi! Beni yıkamayı ne zaman öğreneceksin, Delamarche; süngeri sağa sola sallıyor, gayret ediyorsun, bense hiçbir şey hissetmiyorum. Vücudum yara oluncaya kadar süngeri bastırma derken böylece durup üşütmek istediğimi kastetmedim. Küvetten fırlayıp olduğum gibi çekip gideyim de gör!”

Ama sonra bu tehdidi yerine getirmedi –zaten bunu yapacak halde de olmazdı aslında– Delamarche onun üşütebileceğinden korkup Brunelda’yı yakaladığı gibi küvete bastırmışa benziyordu, çünkü şiddetli bir su şakırtısı koptu.

“Bunu iyi becerirsin, Delamarche,” dedi Brunelda biraz daha usulca. “Kötü bir şey yaptığında, okşayıp durursun.” Sonra kısa bir süre sessizlik oldu. “Şimdi Delamarche onu öpüyor,” dedi Robinson ve kaşlarını kaldırdı.

“Şimdi hangi iş var?” diye sordu Karl. Bir kez burada kalmaya karar verdiğinden, işini hemen görmek istiyordu. Yanıt vermeyen Robinson’ı kanepede tek başına bıraktı ve uzun gece boyunca uyuyanların ağırlığından hâlâ sıkışıp büzülmüş duran büyük döşeği dağıtmaya başladı, sonra bu yığının her bir parçasını derli toplu halde bir araya getirecekti, haftalardır yapılmamıştı herhalde bu.

“Gidip bir bak, Delamarche,” dedi Brunelda, “galiba yatağımızın altını üstüne getiriyorlar. İnsan her şeyi düşünmek zorunda, hiç rahat yüzü yok. İkisine de daha sert davranmalısın, yoksa istediklerini yaparlar.” “Lanet olası hamaratlığıyla ufaklıktır bu mutlaka!” diye bağırdı Delamarche ve muhtemelen banyo yerinden dışarı fırlamaya kalktı, Karl elindeki her şeyi fırlatıp attı; ama neyse ki Brunelda, “Gitme, Delamarche, gitme,” dedi. “Ah, su ne kadar sıcak, insan öyle yoruluyor ki. Yanımda kal, Delamarche.” Su buharının dolapların arkasından nasıl durmadan yükseldiğini ancak şimdi fark etti Karl.

Robinson korkuyla elini yanağına koydu, sanki Karl kötü bir şey yapmıştı. “Her şeyi eski halinde bırakın!” diye çınladı Delamarche’ın sesi. “Brunelda’nın her banyodan sonra bir saat dinlendiğini bilmiyor musun? İşe

yaramaz sefiller! Durun hele, yanınıza geliyorum! Robinson, yine hayallere daldın galiba! Olan biten her şeyden seni, yalnızca seni sorumlu tutuyorum. Oğlanı dizginlemek senin işin, bu ev onun kafasına göre idare edilecek değil. İnsan bir şey istediğinde, sizden hiçbir şey alamaz; yapılacak iş olmadığında, çalışkanlığınız tutar. Bir yere sinip oturun ve size ihtiyaç duyulana kadar bekleyin!"

Ama her şey hemen unutulmuştu, çünkü Brunelda, her yerini sıcak su sarmış gibi yorgun argın, "Parfüm! Parfümü getirin!" diye fısıldadı. "Parfüm!" diye bağırdı Delamarche. "Kımıldayın!" İyi ama parfüm neredeydi? Karl, Robinson'a baktı. Robinson, Karl'a baktı. Karl burada her şeyi tek başına ele alması gerektiğini anladı, Robinson'ın parfümün nerede olduğundan haberi yoktu; yere yatıverdi, iki kolunu kanepenin altında gezdirip durdu; ama toz ve kadın saçı yumaklarından başka bir şey çıkaramadı. Karl hemen kapının yanında duran seyyar lavaboya koşturdu önce; ama çekmecelerinde yalnızca eski İngilizce romanlar, dergiler ve notlar bulunuyordu; çekmecelerin hepsi öylesine hıncahınç doluydu ki, bir kere açılınca bir daha kapanmıyordu. "Parfüm," diye inliyordu Brunelda bu sırada, "ne kadar uzun sürdü! Bugün alacak mıyım parfümümü acaba!" Brunelda böyle sabırsızlanırken Karl elbette hiçbir yeri adamakıllı arayamıyor, yüzeysel ilk izlenime güvenmek zorunda kalıyordu. Şişe banyo dolabında yoktu, zaten dolabın üstünde yalnızca eski, küçük ilaç ve merhem şişeleri vardı, diğer her şey yıkanma yerine taşınmıştı herhalde. Belki de şişe yemek masasının çekmecesindeydi. Ama yemek masasına giderken – Karl yalnızca parfümü düşünüyordu, başka hiçbir şeyi değil– Robinson'la sertçe çarpıştı, Robinson kanepenin altını aramaktan en sonunda vazgeçti ve parfümün bulunduğu yerle ilgili olarak içinde uyanan bir sezgiyle, kör gibi Karl'a doğru koşuyordu. Başların birbirine çarpması açıkça duyuldu, Karl sessiz kaldı, Robinson gerçi koşarken durmadı; ama acısını hafifletmek için, sürekli ve abartılı yüksek bir sesle bağırıyordu.

"Parfümü arayacaklarına kavga ediyorlar," dedi Brunelda. "Evin bu şekilde çekip çevrilmesi beni hasta ediyor, Delamarche, senin kollarında öleceğim kesinlikle. – Parfümü almam gerek," diye bağırdı sonra, bütün gücünü toplayarak, "mutlaka almam gerek! Akşama kadar burada kalmam gerekse de, birisi onu bana getirmeden küvetten çıkmıyorum." Ve yumruğuyla suya vurdu, suyun etrafa sıçradığı duyuldu.

Ama yemek masasının çekmecesinde de parfüm yoktu, gerçi orada yalnızca Brunelda'nın tuvalet eşyaları vardı –eski pudra ponponları, küçük makyaj çanakları, saç fırçaları, küçük lüleler ve keçeleşip birbirine yapışmış bir sürü ıvır zıvır gibi– ama parfüm yoktu. Hâlâ bağırarak bir köşede üst üste yığılmış belki yüz tane kutuyu birbiri ardına açıp içini karıştıran, bu arada her seferinde içindekilerin yarısını, çoğunlukla dikiş gereçleri ve mektupları yere düşüren ve orada bırakan Robinson da zaman zaman başını iki yana sallayarak ve omuz silkerek Karl'a belli ettiği gibi, hiçbir şey bulamıyordu.

Derken Delamarche don gömlek banyo yerinden fırladı, bu sırada Brunelda'nın kriz geçiriyormuş gibi ağladığı duyuluyordu. Karl'la Robinson aramaya ara verip Delamarche'a baktılar; tepeden tırnağa sırılsıklam olan Delamarche –yüzünden ve saçlarından da su sızıyordu– bas bas bağırdı: "Bir zahmet aramaya başlayın artık!" – "Burayı!" diye Karl'a, sonra da "Orayı!" diye Robinson'a aramasını emretti. Karl gerçekten arıyor ve Robinson'ın gönderildiği yerleri de kontrol ediyordu ama Robinson gibi o da parfümü bulamadı. Karl'dan daha şevkle arayan Robinson gözucuyla Delamarche'ı kolaçan ediyordu; Delamarche odanın her yerinde paldır küldür bir aşağı bir yukarı yürüyordu ve hem Karl'ı hem de Robinson'ı bir temiz dövmek istediği kesindi.

"Delamarche!" diye bağırdı Brunelda. "Hiç olmazsa gel de kurula beni! Bu ikisi zaten parfümü bulamıyor ve her şeyi dağıtıyor. Aramayı hemen bıraksınlar. Ama hemen! Ellerinde ne varsa bıraksınlar! Bir daha da hiçbir şeye dokunmasınlar! Evi ahıra çevirmek niyetindeler herhalde. Durmazlarsa yakalarına yapış, Delamarche! Ama hâlâ işbaşındalar, şimdi bir kutu yere düştü. Kaldırmasınlar onu, her şeyi yerli yerinde bıraksınlar ve odadan defolup gitsinler! Arkalarından kapıyı sürgüle ve yanıma gel. Epeydir suyun içinde oturuyorum, bacaklarım dondu."

"Hemen, Brunelda!" diye bağırdı Delamarche, Karl ve Robinson'la birlikte kapıya koşturdu. Ama onları kapı dışarı etmeden önce, kahvaltıyı getirmekle ve herhangi birinden Brunelda için iyi bir parfüm ödünç almakla görevlendirdi.

"Eviniz ne kadar dağınık ve pis," dedi Karl dışarıdaki koridorda, "kahvaltıyla birlikte döner dönmez, etrafı toplamaya başlamalıyız."

“Keşke bu kadar hasta olmasaydım!” dedi Robinson. “Bir de şu davranış!” Brunelda’nın, ona aylardır hizmet eden kendisi ile daha dün eve gelen Karl arasında en ufak bir ayrım yapmamasına mutlaka güveniyordu Robinson. Ama daha iyisini hak etmiyordu, Karl da, “Biraz kendini toplamalısın,” dedi. Ama onu büsbütün ümitsizliğiyle baş başa bırakmamak için ekledi: “Yalnızca bir kerelik bir iş olacak. Sana dolapların arkasında bir döşek yapacağım, her şey biraz düzene girince de, orada bütün gün yatabilirsin, hiçbir şeyle ilgilenmen gerekmez ve çok yakında sağlığına kavuşursun.”

“Nasıl olduğunu şimdi kendin görüyorsun,” dedi Robinson, kendisiyle ve acısıyla baş başa kalmak için yüzünü Karl’dan öte yana çevirdi. “Ama bırakırlar mı ki rahat rahat yatayım?”

“Eğer istersen, bu konuda kendim, Delamarche ve Brunelda’yla konuşurum.”

“Brunelda herhangi bir şeyi dikkate alıyor mu ki?” diye bağırdı Robinson ve Karl’ı önceden hazırlamadan o anda geldikleri kapıyı yumruğuyla itip açtı.

Bir mutfağa girdiler, onarıma ihtiyacı var gibi görünen ocaktan neredeyse kara bulutlar yükseliyordu. Karl’ın dün koridorda gördüğü kadınlardan biri ocağın kapağının önüne diz çökmüştü ve çıplak elleriyle büyük kömür parçalarını ateşe koyuyor, ateşi dört bir yana ittiriyordu. Yaşlı bir kadın için rahatsız edici olan diz çökme konumunda inliyordu.

“Tabii, bela geliyorum demez,” dedi Robinson’ı görünce, eli kömür sandığının üstünde, zahmetle doğruldu ve tutamağına önlüğünü sardığı ocak kapağını kapadı. “Akşamüstü dörtte,” –Karl mutfak saatine şaşkınlıkla baktı– “daha kahvaltı edeceksiniz ha? Çapulcular! Oturun,” dedi sonra, “ve ben size zaman ayırıncaya kadar bekleyin.”

Robinson, Karl’ı kapının yakınındaki küçük bir sıraya çekip oturttu ve, “Dediğini yapmalıyız,” diye fısıldadı. “Çünkü ona bağlıyız. Odamızı ondan kiraladık, elbette her an bizi çıkarabilir. Ama daireyi değiştiremeyiz, bütün eşyaları nasıl taşırız yine, öncelikle Brunelda nakledilemez.”

“Burada, koridorda başka oda bulunamaz mı?” diye sordu Karl.

“Bizi kimse almaz,” diye yanıtladı Robinson. “Bütün binada bizi kimse almaz!”

Böylece, küçük bankta sessizce oturup beklediler. Kadın iki masa arasında –bulaşık teknesi ve ocak– koşturup duruyordu. Bağırmalarından, kızının rahatsız olduğu ve bu nedenle bütün işi, otuz kiracıya hizmet edip bakmayı, tek başına halletmesi gerektiği öğreniliyordu. Üstüne üstlük ocak da bozuktu, yemek pişmek bilmiyordu, dev gibi iki tencerede koyu bir çorba kaynıyordu; kadın sık sık kepçeyle yoklayıp yüksekten aşağı akıtsa da, çorba kıvama gelmiyorsa bunun suçlusu kötü ateş olmalıydı, bu nedenle kadın ocak kapağının önünde neredeyse yere oturdu ve kor halindeki kömürü maşayla karıştırmaya başladı: Mutfağı dolduran duman kadını öksürttü; öksürük bazen o kadar şiddetleniyordu ki, kadın bir sandalyeye tutunuyor ve dakikalarca öksürmekten başka bir şey yapamıyordu. Zaten bugün artık kahvaltı vermeyeceğini, çünkü bunun için ne zamanı ne de hevesi olduğunu belirtti sık sık. Karl ile Robinson bir yandan kahvaltıyı getirme emri aldıklarından; ama diğer yandan onu zorla alma olasılıkları bulunmadığından, böyle sözlere yanıt vermiyor, önceki gibi sessizce oturuyorlardı.

Dört bir yanda koltuklarda ve küçük ayak taburelerinde, masaların üstünde ve altında, hatta yerde bir köşeye tıkılmış halde, kiracıların daha yıkanmamış kahvaltı tabakları duruyordu. İçlerinde hâlâ biraz kahve ya da süt bulunabilecek küçük sürahiler vardı, bazı küçük tabaklarda tereyağı kalıntıları duruyordu, yere devrilmiş büyük bir teneke kutudan kekler uzağa yuvarlanmıştı. Bütün bunlar bir araya getirilip bir kahvaltı oluşturulabilirdi; Brunelda bunun nereden geldiğini öğrenmezse itiraz edecek en ufak bir şey bulamazdı. Karl bunu göz önüne alıp saate bir bakış atınca, yarım saattir burada beklediklerini ve Brunelda’nın belki de öfkelenip Delamarche’ı hizmetkârlara karşı kışkırttığını anlamıştı ki, kadın bir öksürüğün arasından bağırdı –bir yandan da Karl’a dik dik baktı– “Burada oturabilirsiniz; ama kahvaltıyı alamayacaksınız. Buna karşın iki saat içinde akşam yemeğini alırsınız.”

“Gel, Robinson,” dedi Karl, “kahvaltıyı kendimiz toplayacağız.” “Nasıl?” diye bağırdı kadın başını yana eğerek. “Lütfen mantıklı olun,” dedi Karl, “neden bize kahvaltıyı vermek istemiyorsunuz ki? Yarım saattir bekliyoruz,

yeterince uzun bir süre bu. Size her şeyin parası ödeniyor, başkalarından daha iyi ücretler ödediğimiz de kesin. Bu kadar geç kahvaltı etmemiz mutlaka canınızı sıkıyordur ama biz sizin kiracılarınızız, geç kahvaltı etme alışkanlığımız var ve sizin biraz da bize göre kendinizi ayarlamanız gerek. Bugün elbette kızınızın hastalığı yüzünden size özellikle zor gelir; ama başka yolu yoksa ve bize taze yiyecek vermezseniz, kahvaltıyı buradaki artıklardan bir araya getirmeye de hazırız."

Ama kadın kimseyle dostça bir konuşmaya girişmek istemiyordu, bu kiracılar için genel kahvaltının artıkları bile fazla iyi görünüyordu ona; ama öte yandan iki uşağın sırnaşıklığından bıkmıştı, bu nedenle bir tepsiyi kapıp Robinson'ın karnına dayadı; Robinson, kadının seçip ayıracağı yiyecekleri teslim almak için tepsiyi tutmak gerektiğini neden sonra, ağlamaklı bir yüzle kavradı. Gerçi kadın tepsiye büyük bir aceleyle bir sürü şey doldurdu; ama bunların hepsi daha çok bir yığın kirli tabağa benziyordu, yeni servis edilen bir kahvaltıya değil. Kadın onları dışarıya doğru itelerken, onlar da küfürlerden ya da tekmelerden korkarcasına eğilerek kapıya koştururlarken, Karl tepsiyi Robinson'ın elinden aldı, çünkü Robinson'dayken yeterince güvende değilmiş gibi geldi ona.

Ev sahibinin kapısından yeterince uzaklaştıktan sonra, Karl koridorda tepsiyle birlikte yere oturdu. Öncelikle tepsiyi temizledi, birbirine ait şeyleri topladı, yani sütü bir yere boşalttı, çeşitli tereyağı artıklarını bir tabağa sıyırdı, sonra da kullanılmışlığın tüm belirtilerini yok etti, yani bıçakları ve kaşıkları temizledi, ısırılmış ekmekleri düz bir halde kesti ve böylece olayın bütününe daha iyi bir görünüm verdi. Robinson bu çalışmayı gereksiz buldu ve kahvaltının sık sık çok daha kötü görünmüş olduğunu iddia etti; ama Karl ona hemen, kuşkusuz bir kereliğine olduğunu da söyleyerek birkaç kek ve daha önce kakaoyla doldurulmuş olan bir kâsenin dibindeki kalın tortuyu pay olarak verdi.

Kendi dairelerinin önüne geldiklerinde ve Robinson duraksamadan elini kapı koluna koyduğunda, Karl ona engel oldu, çünkü içeri girmelerine izin verilip verilmeyeceği kesin değildi. "Gireriz canım," dedi Robinson, "şimdi Delamarche onun saçını yapıyordur." Gerçekten de Brunelda, hâlâ havalandırılmamış ve perdeleri çekik olan odada, bacaklarını iyice aralamış, koltukta oturuyor, arkasında duran Delamarche da yüzünü çok aşağı eğmiş,

kadının kısa, muhtemelen keçeleşmiş saçını tarıyordu. Brunelda'nın üzerinde yine çok bol bir elbise vardı; ama bu kez rengi soluk pembeydi, belki de dünkünden biraz daha kısaydı, kalın örgülü beyaz çorapları neredeyse dizine kadar görülüyordu en azından. Taramanın uzun sürmesi üzerine sabırsızlanan Brunelda kalın, kırmızı dilini dudaklarının arasında sağa sola oynatıyor, hatta bazen, "Ama Delamarche!" diye bağırarak kendini Delamarche'tan tamamen kurtarıyor, Delamarche ise havaya kaldırdığı tarakla, Brunelda başını yeniden geriye yaslayana dek sakin sakin bekliyordu.

"Uzun sürdü," dedi Brunelda ortaya, özel olarak Karl'a ise şöyle dedi: "Senden memnun kalınmasını istiyorsan, biraz daha atik olmalısın. Tembel ve obur Robinson'ı örnek alma. Bu arada bir yerlerde kahvaltı etmişsinizdir herhalde; size söylüyorum, bir dahaki sefere buna göz yummam."

Çok haksız bir sözdü bu, Robinson başını iki yana sallayıp dudaklarını kıpırdattı, ne var ki ses çıkmadı; Karl ise efendisini etkileyebilmenin tek yolunun, kuşkusuz ona iş göstermek olduğunu anladı. Bu nedenle, alçak bir Japon sehpasını bir köşeden çekti, üzerine bir örtü serdi ve yanında getirdiklerini dizdi. Kahvaltının nereden geldiğini görmemiş olan biri, önündeki bütünden memnun kalabilirdi, yoksa bunda, Karl'ın kendi kendine söylemek zorunda olduğu gibi, itiraz edecek bazı şeyler vardı.

Neyse ki Brunelda açtı. Karl her şeyi hazırlarken Brunelda beğeniyle ona başını salladı ve yumuşak, tombul, muhtemelen her şeyi hemen ezen eliyle zamanından önce bir lokma kaparak Karl'ı sık sık engelledi. "Bunu iyi kıvırdı," dedi ağzını şapırdatarak ve tarağı daha sonraki işler için onun saçında bırakan Delamarche'ı yanına çekip bir sandalyeye oturttu. Yemeğin görüntüsü karşısında Delamarche'ın da yüzü güldü, ikisi de çok açtı, elleri sehpanın üzerinde gidip gidip geliyordu. Karl, buradakileri memnun etmek için her zaman olabildiğince fazla şey getirmek gerektiğini fark etti, işe yarar çeşitli yiyecekleri mutfakta yerde bıraktığını anımsayınca da, "Her şeyin nasıl ayarlanması gerektiğini ilk seferinde bilemedim, bir dahaki sefere daha iyi yaparım," dedi. Ama daha konuşma sırasında, kime hitap ettiğini anımsadı, konuya kendini fazlasıyla kaptırmıştı. Brunelda hoşnutlukla Delamarche'a başını salladı ve ödül olarak Karl'a bir avuç dolusu kek uzattı.

IIBrunelda'nın yola çıkışı

Bir sabah Karl, Brunelda'nın oturduğu tekerlekli sandalyeyi iterek evin kapısından çıkardı. Umduğu kadar erken değildi artık. Brunelda huysuzluk etmeyip büyük, gri bir örtüyle örtünmek istese de, gündüz kaçınılmaz olacağı gibi sokaklarda dikkat çekmemek için, evden ayrılışı daha geceden halletmekte anlaşmaya varmışlardı. Ama merdivenden taşıma işi, Karl'dan çok daha zayıf olan öğrencinin iyi niyetli yardımına karşın, bu vesileyle ortaya çıktığı gibi, çok uzun sürmüştü. Brunelda büyük cesaret gösterdi, pek sızlanmadı ve taşıyıcılarının işini her açıdan kolaylaştırmaya çalıştı. Ama kendilerine ve ona gerekli dinlenme zamanını tanımak için, her beş basamakta bir onu yere koydular, başka türlü olmuyordu. Serin bir sabahtı, koridorlarda bodrumlardaki gibi soğuk hava esiyordu; ama Karl'la öğrenci kan ter içindeydiler ve molalar sırasında her biri, Brunelda'nın onlara dostça uzattığı örtünün bir ucunu alıp yüzünü kuruluyordu. Böylece, ancak iki saat sonra aşağı vardılar, küçük araba akşamdan orada duruyordu. Brunelda'yı kaldırıp arabaya koymak da başlı başına bir işti; ama sonra olayın bütünü başarılmış kabul edilebilirdi, çünkü arabayı itmek yüksek tekerlekler sayesinde zor olmamalıydı; korkulacak tek şey kalıyordu, arabanın Brunelda'nın altında ek yerlerinden ayrılması. Ne var ki bu tehlike göze alınmalıydı, öğrencinin hazırlamayı ve sürmeyi yarı şaka önermiş olduğu yedek araba bununla birlikte götürülemezdi. Ardından öğrenciyle vedalaşıldı, hatta çok içten oldu bu. Brunelda ile öğrenci arasındaki tüm anlaşmazlıklar unutulmuş gibiydi, hatta öğrenci Brunelda'nın hastalığında onu gücendirmiş olduğu için özür diledi; ama Brunelda her şeyin çoktan unutulduğunu ve telafi edildiğini söyledi. Son olarak kat kat eteklerinin içinden zar zor bulup çıkardığı bir doları, kendisinden bir anı olarak kabul etmesini rica etti öğrenciden. Brunelda'nın ünlü cimriliği düşünülürse bu armağan çok anlamlıydı, öğrenci de gerçekten çok sevindi ve bozuk parayı havaya fırlattı. Ancak sonra onu yerde aramak zorunda kaldı, Karl'ın da ona yardım etmesi gerekti, sonunda Karl, parayı Brunelda'nın arabasının altında buldu. Öğrenci ile Karl arasındaki vedalaşma çok daha basit oldu elbette,

yalnızca birbirlerine ellerini uzattılar ve yine görüşeceklerinden, o zaman en azından birinin –öğrenci bunun Karl olacağını, Karl ise öğrenci olacağını iddia etti– övülmeye değer bir yere ulaşmış olacağından emin olduklarını dile getirdiler; şimdiye dek ne yazık ki gerçekleşmemişti bu durum. Sonra Karl kendinden emin bir halde arabanın tutamağını kavradı ve arabayı iterek kapıdan çıkardı. Öğrenci onlar gözden kaybolana dek arkalarından baktı ve mendil salladı. Karl sık sık dönüp başıyla selam verdi, Brunelda da dönmeyi çok isterdi ama böyle hareketler onun için fazla yorucuydu. Yine de son bir veda etmesini sağlamak için, Karl caddenin sonunda arabaya daire çizdirdi, böylece Brunelda da öğrenciyi görebildi; öğrenci de bu fırsatı değerlendirip mendili daha bir şevkle salladı.

Ama sonra Karl, artık duraklama yapamayacaklarını, yolun uzun olduğunu ve niyetlendiklerinden çok daha geç yola çıktıklarını söyledi. Gerçekten de ara sıra taşıtlar ve çok seyrek olsa da, işe giden insanlar görülüyordu. Karl bu sözüyle, gerçekten söylediğinden fazla bir şey söylemek istememişti; ama Brunelda o hassaslığıyla bunu farklı algıladı ve gri örtüsüyle boydan boya örtündü. Karl buna karşı çıkmadı; gerçi gri bir örtüyle kaplı el arabası çok dikkat çekiciydi; ama Brunelda'nın üstü örtülü olmasa kıyas kabul etmeyecek kadar daha çok dikkat çekerdi. Karl çok dikkatli sürüyordu; bir köşeyi kıvrılmadan önce bir sonraki caddeyi gözetliyor, hatta gerekli görürse arabayı bırakıp tek başına birkaç adım önden gidiyor, tatsız bir karşılaşma yaşanacağını tahmin ederse bu olasılık ortadan kalkana kadar bekliyor ya da bambaşka bir caddeden geçen yolu seçiyordu. Tüm olası yolları önceden iyice incelemiş olduğundan, dolambaçlı bir yola sapma tehlikesine hiçbir zaman düşmüyordu. Gerçi korkulan ama önceden tek tek tahmin edilemeyen engeller de beliriyordu kuşkusuz. Böylece, hafif yokuş yukarı çıkan, uzağa kadar görülebilen ve sevindirici biçimde bomboş olan Karl'ın özel bir aceleyle yararlanmaya çalıştığı bir caddede, bir evin kapısının karanlık köşesinden birdenbire bir polis çıktı ve bu kadar özenle örtülmüş arabada ne götürdüğünü Karl'a sordu. Ama Karl'a çok sert bakmış olsa da, örtüyü kaldırıp Brunelda'nın kızarmış korkulu yüzünü görünce, yine de gülümsedi "Nasıl?" dedi. "Burada on çuval patates olduğunu sanmıştım, oysa tek bir hatun var ha? Nereye gidiyorsunuz bakalım? Kimsiniz siz?" Brunelda polise bakmaya cesaret edemiyordu, bakışları yalnızca Karl'ın üzerindeydi, onun bile kendisini kurtaramayacağından kuşkulandığı belliydi. Ama Karl'ın polislerle yeterince deneyimi vardı,

bütün bunlar ona pek tehlikeli görünmedi. “Size verilen belgeyi gösterin, küçükhanım,” dedi. “Ah, evet,” dedi. Brunelda ve öyle umutsuz bir biçimde aramaya başladı ki, gerçekten şüpheli göründü. “Küçükhanım,” dedi polis su götürmeyen bir alaycılıkla, “belgeyi bulamayacak.” “Ya, evet,” dedi Karl sakince, “yanında olduğu kesin, alt tarafı başka bir yere koymuştur.” Şimdi kendisi aramaya başladı ve gerçekten de belgeyi Brunelda’nın sırtının arkasından çıkardı. Polis belgeye şöyle bir baktı. “Demek burada,” dedi gülümseyerek. “Küçükhanım böyle bir küçükhanım ha? Ve siz, küçükbey, aracılık ve nakil işlerini hallediyor musunuz? Gerçekten de daha iyi bir uğraş bulamadınız mı?” Karl omuz silkmekle yetindi, polisin bildik müdahaleleriydi yine bunlar. “Eh, iyi yolculuklar,” dedi polis, yanıt alamayınca. Polisin sözlerinde muhtemelen küçümseme vardı, bu yüzden de Karl selam vermeden yola devam etti, polis tarafından küçümsenme onun dikkatini çekmekten daha iyiydi.

Bunun hemen arkasından daha da tatsız bir karşılaşma yaşadı. Büyük süt güğümleriyle dolu bir arabayı önü sıra iten bir adam yanına sokuldu, Karl’ın arabasındaki gri örtünün altında ne olduğunu öğrenmeyi çok istiyordu. Karl aynı yolda gidiyor gibi değildi; ama Karl çok şaşırtmalı dönüşler yapsa da, adam yine de yanından ayrılmıyordu. İlk başta bağırarak bir şeyler söylemekle yetindi, örneğin, “Yükün ağır olmalı!” ya da, “Kötü yüklemişsin, üstten bir şey düşecek!” Ama daha sonra doğrudan doğruya, “Örtünün altında ne var?” diye sordu. “Sana ne?” dedi Karl. Ama bu, adamı daha da meraklandırdığından, Karl sonunda, “Elma var,” dedi. “Amma çok elma!” dedi adam şaşkınlıkla ve bu bağrışı tekrarlamayı bırakmadı. “Koca bir hasat bu,” dedi sonra. “Eh işte,” dedi Karl. Ama adam, Karl’a inanmadığından mıdır, yoksa onu kızdırmak istediğinden midir nedir, daha da ileri gitti, elini şaka yapıyormuşçasına örtüye uzatmaya başladı –bunların hepsi arabalar giderken oluyordu– ve hatta en sonunda örtüyü çekiştirmeye bile cüret etti. Brunelda kim bilir neler çekiyordu! Karl onu gözettiğinden adamla bir tartışmaya girmek istemiyordu ve hedefi buymuş gibi bir sonraki açık kapıdan içeri daldı. “Evime geldim,” dedi, “eşlik ettiğin için teşekkürler. Adam şaşkınlıkla kapının önünde kalakaldı ve gerekirse bütün ön avluyu katetmeye hazır olan Karl’ın arkasından baktı. Adam artık kuşkulanamazdı; ama kötülüğünü son bir kez ortaya koyarak arabasını bıraktı, ayakuçlarında Karl’ın peşinden gitti ve örtüyü öyle sert çekti ki, Brunelda’nın yüzü neredeyse açılıyordu. “Elmaların hava alsın,” dedi ve

gerisingeri koştu. Kendisini adamdan kesin olarak kurtardığından, Karl buna da ses çıkarmadı. Sonra arabayı avlunun bir köşesine sürdü, birkaç tane büyük, boş sandık duruyordu orada, onlara sığınıp örtünün altındaki Brunelda'ya birkaç yatıştırıcı söz söylemek istiyordu. Ama uzun süre onu inandırmaya çalışmak zorunda kaldı, çünkü kadın gözyaşları içindeydi ve burada, sandıkların arkasında bütün gün kalıp ancak gece olunca yola devam etmek için Karl'a yalvarıp yakardı. Belki de Karl, bunun ne kadar yanlış olacağına onu tek başına ikna edemeyecekti; ama birisi sandık yığınının öbür ucunda boş bir sandığı, boş avluda yankılanan müthiş bir gürültüyle yere atınca, Brunelda öyle korktu ki, tek söz daha söylemeye cesaret edemeden örtüyü üzerine çekti ve Karl ani bir kararla hemen arabayı sürmeye başlayınca muhtemelen çok mutlu oldu.

Caddeler giderek canlanıyordu; ama arabanın çektiği dikkat Karl'ın korktuğu kadar büyük değildi. Nakil için başka bir zaman seçmek daha akıllıca olurdu belki de. Böyle bir yolculuk tekrar gerekli olursa Karl onu öğlen saatinde yapmaya cesaret edecekti. Daha fazla rahatsız edilmeden, 25 numaralı kuruluşun bulunduğu dar, karanlık sokağa saptı sonunda. Kapının önünde şaşı yönetici elinde saatle duruyordu. “Hep böyle geç mi kalırsın?” diye sordu. “Çeşitli engeller çıktı,” dedi Karl. “Hep çıkar malum,” dedi yönetici. “Ama bu evde onlar geçmez. Bunu kafana sok!” Karl böyle konuşmalara artık pek kulak asmıyordu, herkes gücünden yararlanıp daha aşağıdakilere hakaret ediyordu. İnsan bir kere alışınca, saatin düzenli vuruşlarından farklı gelmiyordu kulağa. Ama şimdi arabayı hole iterken buranın pisliği onu irkiltti, bunu beklememişti doğrusu. Yakından bakınca, elle tutulur bir pislik değildi. Holün taş zemini neredeyse tertemiz süpürülmüştü, duvarlardaki tablolar eski değildi, yapay palmiyeler azıcık tozlanmıştı, yine de her şey yağlı ve iticiydi, her şey kötü kullanılmış gibiydi ve sanki hiçbir temizliğin bunu düzeltmeye gücü yetmezdi. Karl herhangi bir yere gelince, orada nelerin daha iyi hale getirilebileceğini ve belki de yapacak bir yığın şey çıkacağını umursamadan hemen işe girişmenin ne büyük bir sevinç vereceğini düşünmekten hoşlanırdı. Ama burada ne yapılacağını bilmiyordu. Yavaşça Brunelda' nın üzerinden örtüyü aldı. “Hoş geldiniz, küçükhanım,” dedi yönetici, yapmacık bir tavırla; Brunelda'nın onun üzerinde iyi bir izlenim bıraktığına kuşku yoktu. Brunelda bunu fark eder etmez, Karl'ın memnuniyetle gördüğü gibi,

bundan hemen yararlanmasını bildi. Son saatlerin bütün korkusu dağılıp gitti.